

БОГОМИЛ РАЙНОВ

ЧЕНГЕ ВТОРА УПОТРЕБА

Част 9 от „Емил Боев“

chitanka.info

*Понеже няма нищо тайно, което да не
стане явно,
нито пък скрито, което да не стане
известно и да не излезе наяве.*

Лука 8:17

Тази книга е роман, сиреч плод на писателско въображение.
Героите, обстоятелствата в нея са недействителни.

Всяко възможно сходство с реални лица и факти е напълно
случайно.

ПЪРВА ЧАСТ НАЙ-ПОСЛЕ У ДОМА

Цюрих е хубав град — това го пише във всички пътеводители. Изобилства с разни забележителности и е разположен на прочутото Леманско езеро. Но след като си киснал тук сума време без работа и след като нямаш представа колко още ще киснеш, красотата на града и околностите му престава да те вълнува. Занимаваш се с по-дребни неща — примерно къде да влезеш и да изпиеш едно кафе.

На малкия площад имаше две кафенета: „Кристал“ и „Селект“. Ако бях влязъл в „Кристал“, вероятно щях да си спестя някои бъдещи неприятности. Аз обаче не можех да зная това, затуй напосоки влязох в „Селект“.

Подир яркото слънце навън заведението ми се стори мрачно. Почти тъмно и почти безлюдно. Разбрах, че не е безлюдно, когато на масата ми, едновременно с поръчаното кафе, се появи и Боби.

— Помниш ли кой съм?

— Как не. Напоследък все за тебе мисля.

— Тогава почерпи.

И без да чака съгласие, заръча на минаващия келнер:

— Арнолд, едно мартини, моля.

Да срещнеш българин в Цюрих не е рядко явление. Швейцарците дълго преди падането на стената негодуваха, че този град се е превърнал в разпределителна гара на източноевропейските гастарбайтери. Подобно твърдение едва ли би могло да засяга Боби. Той никога в живота си не е бил арбайтер. Освен туй в момента беше друсан. Не прекалено. Смръкнал бе само поредната си доза.

— Кент ли пушиш? — запита, след като отпи глътка от донесеното мартини.

Поднесох му пакета. Запали, вдъхна дълбоко дима и бавно го изхвърли, заедно с въпроса:

— Как е Вальо?

— Нямам представа.

— Ти ли го натопи?

— Не знам за какво говориш.

— Говоря си просто.

Отпи още глътка и погледна през витрината.

— Онази трошка твоя ли е?

Кимнах. Имаше предвид сивото ми беемве, паркирано до насрещния тротоар.

— Свършила е курса.

Не възразих.

— Бих могъл да я откарам до автомобилното гробище срещу дребно заплащане.

— А новата кола кой ще ми я достави?

— Пак същите, дете им слугуваш. Толкова добре слугуваш, пък те не плащат. Резил.

— Ще прощаваш — промърморих, като погледнах часовника си.
— Но трябва да вървя.

— Върви, върви. И много здраве на Вальо.

Погледна ме с погаснал поглед и добави:

— Ако е още жив.

Казано е, че не се знае от кой храст ще изскочи заек. Но в същия дух може да се твърди, че не се знае изпод кой камък ще изпълзи змия. Случайната среща с Боби на пръв поглед бе дреболия без значение, обаче патилите и препатили хора не се осланят на първия поглед. Боби бе дребен наркопласьор, от когото преди години бях получавал сведения за друг, по-едър наркопласьор — споменатият Вальо. Лошото е, че наркопласьорите живеят и се препитават на групи — една жилава кръвоносна система, призвана да издържа натиска на околната враждебна среда. И нищо чудно, ако в същия този момент, в който се движех към хотела, Боби вече уведомяваше аверите си за моята поява.

Това опасение се загнезди в главата ми като дребна добавка към усещането за безизходица, което от известно време ме преследваше. Последното указание, получено от Центъра, гласеше: „Стой там и чакай ново нареждане“. Стоях и чаках, вече не знам от кога, а единственият отговор на сигналите ми беше мълчание.

Непредвидената среща с наркомана ме подтикна към най-простото, а може би и най-разумно действие: да се завърна в страната.

Не за да нося много здраве на Вальо. Какво става с Вальо, това ми беше известно и без да се връщам.

Същият следобед, след като бях уредил сметката си в хотела, вече се движех с беемвето в посока Сен Гал. Движението по автострадата не бе твърде натоварено, тъй че бързо долових в огледалото за обратно виждане един често повтарящ се елемент: масленозелен Мерцедес, последен модел, движещ се неотстъпно зад гърба ми. Приложих обичайните в подобни случаи няколко трика, за да установя случайна ли бе тази близост с колата ми или нарочна. Нарочна бе, грешка нямаше.

Различавах само човека на волана, мършав мъж с големи тъмни очила. При дистанцията от петнайсетина метра не можех точно да различа колко и какви са спътниците му, обаче това не бе от значение. Ако трябва да бъда гръмнат, работата може да свърши и сам човек. Но в Швейцария подобни неща не се вършат посред бял ден. Това е страна, дотолкова изостанала от динамиката на века, че ако полицаят примерно се спъне в проснатия край пътя труп, той не се задоволява с това да го прескочи, а започва да търси свидетели и да задава въпроси. Изобщо използва всяка дреболия за да си придава важност.

Започваше да се смрачава, когато беемвето пое край Боденското езеро. Ако преследвачите ми имаха намерение да предявят някакви претенции срещу мене, тъкмо сега бе времето да го направят. Защото тук се срещат границите на три държави и постовете на митничари и полицаи са на всяка крачка.

Движех се без определена цел, следвайки крайбрежното шосе, с надеждата, че онези от мерцедеса ще се отегчат от това безсмислено шляене и ще ме изоставят. Нищо подобно не се случи.

Отдавна бе нощ. Но понеже крайпътните заведения работят денонощно, аз на три пъти спирах да изпия чаша кафе, невъзмутим и безгрижен. Е, не съвсем. Имах все пак и една грижа: да паркирам беемвето така, че да бъде винаги пред очите ми. Когато се озовах отново в Сен Гал, откъдето бях тръгнал да обикалям езерото, реших да продължа към Германия, пресякох границата и се насочих към Кемптен. В съпровод с мерцедеса, естествено.

Главното шосе разтягаше монотонната си бяла писта върху висок насип. Вдясно от него, няколко метра по-ниско, тъмнееше тесен второстепенен път, чиято крайна цел се губеше в нощта. Двете шосета

бяха разделени от стръмен тревист терен. Да се прехвърлиш от горното шосе в долното през този стръмен терен бе равно на салтомортале. Но ако се има предвид, че аз и беемвето ми бяхме вече почти за изхвърляне, какво значение, ако краят ни настъпеше тъкмо сега и именно тук в тази безлюдна, захлупена от нощта равнина.

В момента шофирах с умерена скорост. Нямахме закъде да бързам. Натиснах газта едва когато в далечината се появиха някакви сгради, заобиколени от високи дървета. Шосето завиваше зад тях — една възможност да изчезна за миг от погледа на преследвачите си, с цел да изпробвам салтоморталето, преди мерцедесът да ме е връхлетял.

Изпробвах го. Ако колата ми, спускайки се по стръмния наклон, се бе преобърнала, не беше необходимо да ни убиват. Щяхме сами да стигнем до леталния изход. Но таратайката, вдъхновена от отчаяната смелост на онези, които нямат какво да губят, издържа. Килна се бясно веднъж натам и веднъж насам, а подир туй, възстановила равновесието си, направи кръгом и се понесе с пълна скорост напред в мрачината, където вероятно се намираше Австрия.

Много хора проклинат самотата, аз направо я обожавам. Имах усещането, че в този бурен и враждебен свят сме останали в момента само аз и нощта. Почувствах се дотам успокоен, та едва не заспах, тъй че нямам точна представа как съм изминал разстоянието от Брегенц до Виена. Сигурен съм само, че повече не видях зад гърба си масленозеления мерцедес.

Подир дългото мотаене по пътищата и при още по-дългото препускане, което ми предстоеше, трябваше да спра, за да отдъхна нейде поне за малко. Мотелът на десетина километра преди Виена ми беше добре познат. Умерени цени, уютни стаи, чисти легла. Единственото неудобство бе, че нямаше как да наглеждам бричката си, а някаква маниакална мнителност ми подсказваше, че трябва да я държа под око.

Додето се колебаех дали да се възползвам от уюта на хотелското легло или да се задоволя с вмиряната на бензин коруба на беемвето, изглежда съм заспал. Събудих се по някое време и ми се стори да долавям лек шум край колата. Погледнах навън — не видях никой. Бе късен следобед. Нямахме време за сън. Закусих набързо в ресторанта и

отново се върнах при бричката. Проверих бензина, маслото и вече щях да потегля, когато маниакалната мнителност отново ме облада.

Пакетът, пъхнат под задната седалка бе обикновен кашон за цигари Кент. Странното беше само това, че не бях го пъхнал аз. В кашона, както се и полагаше, бяха наредени десет пакетчета Кент. Но и тук нещо необичайно: в пакетчетата, вместо цигари имаше наркотик. Не от онзи скъпия — пречистения хероин или кокаина, а някакъв просташки опиат, чието долно качество достатъчно ясно личеше по тежката миризма и кафеникавия цвят на прашеца. Нищо чудно: стафът не бе предназначен за консумиране, а за компрометиране.

Безполезна мозъчна гимнастика беше да гадая кога точно ми е пробутан кашонът — дали по време на съня или по време на закуската. По-важното беше да се отърва час по-скоро от него. В горичката зад хотела блъбукаше чист планински поток. Позволих си да го замърся временно, като изсипах в него съдържанието на пакетчетата. Подир което изхвърлих амбалажа в най-близкото кошче за смет, австрийците обзавеждат с кошчета за смет даже горите си.

Вътрешният глас ми нашепваше, че автори на операцията за компрометирането ми са същите онези типове, дето бяха ме следвали с мерцедеса. Целта на операцията беше да бъда наказан и изхвърлен от обращение заради историята с Вальо. А финалът следваше да се разрази при проверката в някой от следващите гранични пунктове. Кой точно ли? Трудно беше да се предвиди, тъй като до София те бяха шест. И защо ми трябваше да предвиждам. В момента това вече не бе от значение.

Поех отново към родината, като спазвах стриктно правилника за движение. Минавах граница след граница, без никъде да бъда задържан за проверка. Един вече възрастен господин и една вече стара кола с немска регистрация, при това идващи от такава порядъчна страна като Швейцария — какви ти проверки. Граничарят само хвърля бегъл поглед на документа ти и машинално маха с ръка: „Хайде, минавай“.

Оказваше се, че катастрофалният за мене финал не е свързан с определена граница. Организаторите му са разчитали просто на моя малшанс да бъда спипан в кой да е от шестте невралгични пункта. И само по някаква случайност са останали излъгани, понеже при мене малшансът съвсем не е рядкост.

Макар да се случва понякога и на мен да ми провърви.

Калотина. Най-последно у дома.

Заковавам изпращеното си беемве пред контролния пункт и подавам паспорта. Противно на обичая дежурният офицер не бърза да ми го върне. Прелиства го бавно, сетне вдига телефонната слушалка. Млад е и очевидно от онези, дето обичат да си придават важност. Един вид: може и да си редовен, обаче все пак си в ръцете ми. Накрая оставя слушалката и почти без желание ми връща документа.

Сега е ред на митническата проверка. И тук, противно на обичая, държат да покажат, че властта е в техни ръце. Шефът на екипа дори прави знак да се отбия в страничната алея. Досега не ми се е случвало, но човек се учи додето е жив.

— Отворете багажника.

Подчинявам се. Старшият заедно с младшия бърникат известно време вътре, после се заемат с мотора. Накрая мирясват.

— Свободен сте.

Понечвам да заема отново мястото си в беемвето, но митничарят ме спира:

— Колата ще остане тук.

— Как бе, за какво ще остане?

— За проверка.

Подир което благоволява все пак да ми обясни, че номерата са май пренабити и изобщо има вероятност возилото да се окаже крадено.

— А аз как ще се прибера в София?

Онзи свива рамене. Помощникът се оказва по-отзивчив:

— Няма проблем. За града постоянно пътуват коли.

Запътвам се към служебното помещение.

— Вие къде? — спира ме някакъв на вратата.

— Искам да телефонирам.

— Тук е само за служебни лица.

Бих могъл да отвърна, че и аз съм служебен, обаче не ми е в привычките. Има хора, дето с цялото си държане говорят „знаеш ли кой съм аз“. Моят стил е да давам вид, че съм никой. Господин Никой — така ме бе кръстила навремето една дама от френското разузнаване.

Отправлям се към будката за граждани, въпреки предчувствието ми, че телефонът там е повреден. Познал съм. Сега вече няма съмнение, че най-последно съм у дома.

У дома съм и животът е хубав, и дребните неприятности съществуват само за да ти напомнят, че още си жив.

Ранна слънчева сутрин в късното лято. Чаша кафе в бюфета ме предпазва от изкушението да заспя, както седя на стола. Умирам за сън. Това е единственото чувство, което изтласква от съзнанието ми всякакви разсъждения за близкото бъдеще.

Допускам, че в полубудно състояние съм излязъл от бюфета, залепил съм се до някакъв шофьор на камион и съм измолил да ме откара до града. Споменът ми за следващите минути е доста смътен. Шофьорът е някакъв тип на средна възраст, навярно доста общителен, макар да долавям само отделни фрази от монолога му:

— Хубаво е да се връщаш от чужбина, а?

— Така е — кимам.

— Но още по-хубаво е да заминаваш.

Не знам какво друго казва, понеже отново задрямвам. Събуждам се, когато усещам, че ме тупа по рамото:

— Ставай, приятел, съмна се! Аз съм до тук. Слизам. Човекът ми подава куфарчето и прави знак към мигация светофар.

— Ей там е спирката на автобуса.

Продължителното висене на спирката и блъсканицата в претъпкания рейс ми помагат да се разсъня. Трябва най-първо да се обадя в службата, после ще спя — казвам си, като слизам. Работният ден вече е почнал, но изглежда закъснелите за работа са повече от редовните, понеже улиците са пълни с народ.

Ето го и министерството. Голямата бяла сграда със строги очертания и с каменния лъв пред входа, като страж на реда и сигурността. Винаги съм се питал защо този свиреп лъв се е наежил точно в посока към „Граф Игнатиев“. Навярно очаква тъкмо оттам да се появи неприятелят. Подминавам благородното животно и се отправям към служба „Пропуски“ на отсрещния тротоар.

— При генерал Пеев — съобщавам на гишето. Дежурният, вместо да попита „за кого да доложа?“, ме поглежда безучастно.

— Пеев го няма.

— Тогава — заместникът.

— Няма заместник.

— Все пак, кой е в отдела?

— Не мога да знам.

Любопитството ми изглежда го отегчава. И за да изпревари следващия въпрос, промърморва:

— Освободете гишето. Тук не е „Гара — Справки“.

Всичко това звучи доста тъпо. Но всяко зло за добро. Сега поне мога с чиста съвест да се прибера и да се наспя, а за останалото — нов ден — нов късмет. Добре поне, че квартирата ми е само на няколко крачки оттук. Още преди много години министерството се беше погрижило да освободи голяма част от жилищата в околните сгради, за да настанят там свои хора. Обичайна предвидливост, за всеки случай. Бях един от щастливците, удостоен с апартамент. Вероятно понеже бе едностаен. Колегите ми бяха все семейни хора и претендираха поне за двустайни.

Квартирата ми е на най-горния етаж, сградата няма асансьор. Това ми помага напълно да се разсъня. Същият ободряващ ефект има и откритието, че ключът ми не влиза в ключалката. Опитвам пак и пак, додето вратата внезапно се разтваря и на прага застава навъсена дамска персона с навити на ролки коси.

— Мамо, ела да видиш! — извиква тя с писклив глас. — Взеха да правят обира и посред бял ден!

Въпросната мама вероятно е измислена само за кураж, та не се появява. Опитвам се да обясня, че не правя обир, искам само да вляза в собствената си квартира. Подир късо пререкание, жената с ролките все пак загарява каква е ситуацията.

— Ако считате, че имате права, търсете си ги другаде. Ние сме настанени тук служебно.

Би трябвало да възразя, че аз също съм служебен, обаче, както вече казах, това не ми е в привычките. Осмелявам се единствено да попитам за багажа си.

— Не знам нищо за никакъв багаж. Обърнете се към портиера.

Поемам обратно по стълбището. Не си давам труда да търся портиера. Знаем, че в сградата няма портиер.

Излизам на слънчевата улица и вдишвам жадно родния бензинов въздух.

Най-после у дома.

Безизходицата изглеждаше пълна. Но преди да потърся някой по-кратък път към Отвъдното, сетих се да опитам една последна възможност: Борислав.

Единственият ми приятел в този град живееше на „Любен Каравелов“, там, където някога бе зоологическата градина. „При лъвовете“ — четках го аз. „Не, при маймуните“, поправяше ме Борислав. „При лъва сте вие, другарите от по-първа ръка.“ Върхът на малшанса щеше да бъде, ако и него го бяха изхвърлили от квартирата. Само че нямаше как. Живееше в апартамента на съпругата си, или по-точно, на тъста.

Това, че не са му взели жилището не означаваше още, че малшансът ме е отминал. Продължителното натискане на звънеца не даваше никакъв резултат. Най-вероятно бе стопанинът изобщо да не е в страната, професията му бе също като моята. Колкото до съпругата и баща ѝ, те вече бяха заминали за там, откъдето няма връщане.

Излязох на улицата и по липса на друга възможност седнах край една масичка пред заведението насреща. По-преди това беше гараж, но сега се бе превърнало в кафене. Можеха да поставят и фирма „При маймуните“, обаче не бяха се сетили. Двете чаши еспreso не ми помогнаха да се преборя с дрямката. Опомних се, когато чух някой да казва:

— Предполагам, че мене чакаш.

Беше Борислав.

— Позна — рекох. — Нямам левове да си платя консумацията.

— Само това ли?

— Е, ако ти се намира и някое свободно легло...

Разговорът продължи в кухнята на Борислав, където той бе се заел да пържи яйца. Късият разказ за преживяванията ми от Калотина насам не го развълнува особено.

— Дреболии — бе краткият му коментар. — Правят ти впечатление, понеже едва си дошъл. До ден-два ще свикнеш.

— Трябва поне да се видя с генерала.

— Трудно ще бъде. В затвора е.

— За какво?

— Абе, рекат ли да те тикнат в затвора, причини винаги се намират.

Готвех се да го питам още нещо, но май съм заспал. Събудиха ме звуците на Интернационала:

— На крак, о парии презрени...

Пееше Борислав, като ме побутваше по рамото. После ме изведе в коридора, а от там се озовахме в някаква много светла стая с бели полупрозрачни завеси на прозорците и с голямо бяло легло.

Събудих се в почти пълен мрак. Почти, понеже от леко откреннатата врата проникваше ивица светлина. И отново гласът на Борислав:

— Дойдох да видя не си ли умрял.

— Защо такива мрачни предчувствия? — промърморих.

— Защото минава полунощ, а ти все още лежиш като труп. Хайде, ставай, че вечерята чака. Толкова труд хвърлих за тия специалитети.

Специалитетите се състояха от пържени картофи и по чифт кренвирши на човек. Скромно, но от сърце. Имаше и бира.

— Каква е тази Айфелова кула, дето си я окачил точно срещу леглото? Като запалих одеде лампата, помислих, че съм се озовал в Париж.

— Такава е целта на заниманието. Донесох ѝ го някога на Атина този постер с кулата и тя си го постави точно срещу кревата, та заран като се събуди да си мисли, че е в Париж. Това ѝ беше голямата мечта, този град, и така си отиде, без да го види.

— Що не си ѝ казал, че там няма нищо особено, ако не броим самите туристи. Търят ги насам-натам от левия бряг на десния и обратно, развеждат ги по галерии и площади, а под предлог на изискана френска кухня им предлагат същите полусурови бифтеци, дето ги сервират по целия свят.

— И с пържени картофи.

— Ние с теб в момента друго ли ядем... френска кухня... Париж... Ти виж само как се движат колите по улиците там и как се ругаят шофьорите помежду си. Истински хаос. А полицаите им... Не знам да има на света по-заядливи типове от френските полицаи. Освен, че ще те спре за нищо и никакво, ами и цяла лекция ще ти изнесе на тема правата на пешеходеца и задълженията на шофьора с мъдрото умозаключение, че във вашата страна, господине, можете да си кормувате както си щете, но тук в Париж сте длъжни да познавате нашите наредби и стриктно да ги спазвате...

— Чувал съм я и аз тази проповед — кима Борислав. — Само че, братко, Атина съвсем не се интересуваше от френските полицаи и

когато мечтаеше за Париж, едва ли е имала предвид бифтеците и хаоса по пътищата.

Замълчавам, усетил, че опитът ми да го отклоня от неприятните спомени се е провалил. Той също е млъкнал. Пуши съсредоточено, сякаш този процес на пушенето изисква особено внимание, и в кухнята се възцарява дълбока тишина, ако не броим тропането на капките в умивалника, с които чешмата отброява изтичащото време.

Атина, както май пропуснах да спомена, бе покойната му съпруга.

— Този повреден кран не ти ли действа като китайска инквизиция? — запитвам, колкото да наруша мълчанието.

— Напротив. Напомня ми, че животът продължава. Макар и без нас.

И добавя:

— Утре ще я оправя. Сега ми се спи.

Не му се спи. Друго е. Но не мога да му помогна.

— Трябва да ида да си потърся колата — забелязвам няколко дни по-късно, додето закусваме в кухнята с Борислав.

— Не трябва. Те сами ще ти съобщят да си я прибереш.

— А ако не ми съобщят?

— Тогава ще приберат тебе.

Закуската се състои от кафе в огромни дози и препечен хляб, черен почти като кафето.

— Онзи ден мислех, че случайно си прегорил хляба, но вече разбирам, че го правиш нарочно.

— Казват, че така бил по-полезен. В аптеката даже продават готов въглен.

— Защо смяташ, че могат да ме приберат? — връщам се на темата.

— А защо, според теб, са задържали колата ти? За какъв дявол им е тази вехтория?

— Знам ли. Навярно са очаквали да открият нещо в нея.

— Но ти си убеден, че не е възможно да открият нещо компрометиращо...

— Сигурен съм.

— Затова си спокоен. И през ума не ти минава, че ако не намерят онова, дето го търсят, те сами могат да го тикнат в колата ти. Подир

което вече няма да е трудно да го намерят.

— То така не става. Ще са нужни свидетели.

— Свидетели — колкото щеш. Нали небивалиците се доказват пред съда именно чрез свидетели.

— И за какво цялата тази операция?

— Това ще се разбере чак тогава, когато ще бъде късно. Във всеки случай не е случайно, че са взели да се занимават с една бракма и то принадлежаща на човек като тебе.

— Понеже и аз съм стара бракма.

— Понеже знаят много добре кой си.

Запалвам цигара и вдишвам на няколко пъти ароматния дим, за да разгоня последните остатъци от съня в главата си. Сънувах, че... Какво ли не сънува човек, когато стигне до моята възраст.

— Добре, Бориславе, няма да си търся колата. Но позволи ми поне да поема част от домакинската работа. Съвестно ми е да гледам как сам се грижиш за всичко.

— Изключено. Това ми е хобито. И не се бой: от утре няма да препичам толкова хляба.

Борислав ми дава акъл да чакам, сякаш не знае, че съм истински шампион в чакането. Незаменима тактика, стига да знаеш кога и как да я прилагаш. Както е казано или може би не е казано в Библията: Има време за чакане, има време за действие. Само няколко дни по-късно ми правят знак, че търпението ми ще бъде възнаградено: получавам призовка.

Призовката ми е за осем заранта. Пристигам пет минути по-рано. Една от вратите на чакалнята е отворена към помещение, където, доколкото мога да съдя по миризмата, работи машина за еспreso. Минава четвърт час, без някой да ме повика. В замяна на това откъм кафеджийницата се подава млада жена и запитва любезно:

— Искате ли кафе?

— Защо не — ако трябва да чакам дълго.

Кафето е учрежденско, сиреч калпаво. Още по-калпавото е, че продължавам да вися напразно в чакалнята. Най-после от стълбището се появява полицай и ме повежда нагоре. Човекът, който ме посреща в малкия кабинет, е висок млад човек с приятна външност. Боя се, че тази външност е едничкото приятно нещо у него.

— Ще прощавате, задето малко ви позабавих, но при нас е така — съобщава той под формата на извинение и ми посочва стола до бюрото си. Сядам мълчаливо и търпеливо отправям поглед към домакина. Усетил, че не съм твърде радушно настроен и с явното желание да ме поразнежи, той забелязва:

— Едва ли трябва да ви казвам, че знам кой сте. За някои от по-младите колеги вие сте истинска легенда.

— Нека не преувеличаваме.

Невинната ми реплика охлажда гостоприемния му порив.

— Разбирам скромността ви — кима той. — И я споделям. Представям си огорчението на такива като вас, когато се срещат с хора, които не вярват в легендите.

— Виждам, че сте избрали интересна тема на разговор, за да ме извикате в осем часа и да ме приемете в девет.

— Темата е друга и вие го знаете. Става въпрос за връзките ви с лицето Валентин Зарков. От какъв характер са тези връзки?

— Служебни.

— И по-точно?

— Ами също като връзките между вас и мене в момента. Вие питате, аз отговарям. Само че при Зарков беше обратното: питащият бях аз.

— Изобщо, разговаряхте си — обобщава домакинът.

— Може и така да се каже.

— А какво място заемаха наркотиците в този ви разговор?

— Нали вече ви обясних: аз питах, той отговаряше. Понеже специалистът по наркотиците и по манипулацията с тях бе той, не аз.

— Въпросът е, че Зарков твърди обратното. Според него, всички негови действия са били съгласувани с някаква си нашенска секретна служба и по-конкретно лично с вас.

— Естествено е да твърди нещо подобно, за да се оневини. Но вие допускате ли, че ще се намери наивник, готов да му повярва?

— Засега нищо не допускам. Занимавам се единствено с фактите.

— Вероятно ви е известно — казвам, — че по тази афера преди доста години имаше следствие, после съдебен процес, а накрая и присъда. Документацията по въпроса е доста пълна и на ваше разположение. Тя съдържа много повече подробности от онези, за които бих могъл да си спомня в момента.

— Благодаря за упътването. Убеден сте вероятно, че сме ви повикали с единствената цел да ви досаждаме. Истината е, че документацията, за която споменахте, съвсем не се оказа тъй пълна, както вие си мислите. Направо казано тя е доста опоскана и то съвсем целенасочено. Очевидно е намерението да се прикрият известни факти. Бихме могли да махнем с ръка: Минали работи, за какво отново да ровим. Междувременно обаче възниква нова ситуация: Зарков подава молба за преразглеждане на делото. Молбата му е уважена от съответната висша инстанция. Затова си позволих да ви извикам. И разчитам, че вие като колега, макар и бивш, бихте могли да ми помогнете при запълването на някои бели петна.

— Аз не съм ваш колега, господин прокурор, дори и бивш. И нямам никакъв опит относно маниера на вашата работа. Така че ако разпитът е приключил...

— Това не е разпит — възразява сухо домакинът. — Но ако упорствате в своето, нека го нарека неприязнено поведение, бих могъл да ви осигуря и разпит.

Подир което парафира с рязък жест пропуска и ме освобождава.

„Изтърва си накрая нервите младокът“ помислям не без известно злорадство, докато слизам по стълбите. После се сещам, че аз също съм ги изтървал. Какво ми е виновно момчето. Върши си работата, за която му плащат.

— За какво те викаха? — попита вечерта Борислав.

Разправих му накъсо за беседата си с прокурора.

— Не разбирам само за какво им е нужно да вадят от архивите една стара наркоманска афера.

— Човекът ти е казал ясно: решили са да я преразглеждат.

— Ами нека я преразглеждат. Не виждам с какво мога да им помогна.

— Как ще видиш, като те мързи да четеш вестници. Целта е да се възстановят всички някогашни обвинения срещу нашата страна, за да се припомни колко престъпен е бил старият режим и колко непорочен е новият. Репертоарът е известен: Българската оръжейна индустрия произвеждала оръжия за терористичните държави. Терористите по липса на суха пара ни плащали с наркотици. А наркотиците ние сме ги изнасяли на Запад под формата на „лекарствени средства“, та хем да трупаме долари, хем да тровим златната буржоазна младеж.

— Защо да чета подобни глупости, когато ти можеш да ми ги разкажеш със свои думи. Само не знам дали си струва труда. Тия измишльотини са вече доста изтъркани.

— Освежават ги. Неотдавна лично тази отрепка, пардон, този левент президентът, постави пред Италия изискването да се разгледа отново въпросът за участието на България в атентата срещу папата. Хората му заявяват, че въпросът е отдавна приключен и че България няма никакво участие, но левентът не мирясва: настоява обвинението срещу нас отново да се повдигне и предишният режим да бъде заклеймен като терористичен.

— Всъщност — казвам, тази наркоманска история, в която вероятно искат да ме забъркат, се разви точно по времето, когато ни обвиняваха, че сме искали да застреляме папата. Положението беше доста напечено и затова ми възложиха съответната задача. Знаеш, че моята специалност, също както и твоята, не са опиатите.

— Това са подробности, Емиле. Дано да греша, но според мене основното в случая е да те превърнат в обвиняем.

— Няма факти.

— За да се разбере има ли или няма, ще трябва ново следствие, а това ще е достатъчен повод да постигнат желания ефект: нова дандания в печата срещу престъпната търговия на комунистите с „лекарствени средства“. През това време ти естествено ще лежиш в затвора, за да не би да се укриеш или да избягаш зад граница. Накрая ще те осъдят чрез лъжливи свидетели, пък може и да те пуснат, ако още си жив.

— При такъв щастлив край ще мога ли да разчитам, че пак ще ме подслониш?

— Стаята на Атина винаги е на твое разположение.

— Дано. Да държиш у дома си бивш затворник, това може да се отрази на реномето ти.

— Нашето реноме, Емиле, и моето, и твоето, е вече дотам скапано, та нищо не би могло да му се отрази.

— А понеже стана дума за стаята на Атина, снощи си мислех, че може би е прекалено нахално от моя страна, дето се настаних именно там. Не е ли по-добре да разменим помещенията. Все пак Атина бе твоя съпруга, не моя.

— Нищо няма да разменяме. И без туй често си спомням за нея. Пренеса ли се в стаята ѝ, въобще няма да ми излиза от главата.

— Какво лошо има в това да си спомняш за жена си.

— Нищо. Освен че винаги, когато си спомням за нея, проклинам себе си.

Атина. Преди години в службата се бе разнесъл невероятен слух: Нашият Борислав се бил оженил за дъщерята на един от шефовете на някогашното фашистко движение. Както става с подобни сензации, новината предизвика буря от възмущение, но скоро деградира до скучно клюкарско мърморене, понеже се оказа, че планината родила мишка. Бащата или по-скоро дядото на младоженката не бил фашистки лидер, ами богат търговец на вълнени платове, който сто на сто симпатизирал на фашистите. За богатството му не се знаело нищо определено, понеже магазинът изгорял през бомбардировките, но че е враг това било повече от сигурно — навремето гласувал за Никола Петков. И нашият хапльо, представете си, да вземе да се ожени за щерката на такъв елемент, като че няма порядъчни девойчета в нашия град. „Изловчиха се буржуите — коментираха в службата. — Пускат щерките си да се омъжват за наши момчета. Стигнаха даже до синове на хора от Политбюро. Превземат крепостта отвътре.“

„Врагът в моето легло“ — обобщаваше Борислав сплетните по свой адрес.

— Не е баш така — възразявах. — Ти сам си се натикал в леглото на врага. А и с апартаментче, казват, си се сдобил.

— Прав си. Стига да помогнеш да го изплатим на Жилфонда.

— Вярно ли, че тъстът ти е бил враг на властта? — питах го.

— Не го знам какъв е бил, но и да не е бил, вече е станал, откак го обявиха за шеф на ратниците. И по липса на друг противник заяжда се все с мене.

— А ти?

— Ами вдигам му кръвното, като му викам „татко“.

Стаята на Атина. Много светла, много чиста и, би трябвало да добавя — много пъстра. Постерът с Айфеловата кула не бе единствената украса. На другата стена имаше голяма снимка на лондонския Пикадили Съркъс, с неоновите реклами и червените автобуси. Следваха, макар и в по-скромни размери, изгледи с Кьолнски или Страсбургски катедрали, а също заливи със сини морета, жълти

плажове и бели сгради, сгушени сред тропическа зеленина. Върху етажерка в подножието на постера с кулата грижливо бяха подредени албуми със снимки от разни краища на света. Богата колекция, която би могла да носи названието „Страните, където никога не съм била“, понеже, доколкото знам, Атина никога не бе напускала родината.

Най-големият разкош на този домашен музей се помещаваше в една ниша. Там бе разположена голяма миловидна синеока кукла, облечена в прекрасна розова рокля.

— Познавам произхода на тази красавица — отбелязах, още щом зърнах куклата. — Продават ги пред гарата във Венеция.

— От тебе нищо не може да се скрие — промърмори Борислав.

Темата за розовата хубавица явно не го занимаваше.

Майката на жена му, отдавна починала, трябва да е била особнячка, щом беше лепнала на щерка си подобно шантаво име, вместо да я кръсти Мара или Тотка, та да си няма по-късно детето неприятности. Атина обаче дразнеше колегите и съпругите им не само с името си. Макар да се държеше скромно, нейното разбиране за скромност явно не съвпаднаше с разбирането на дамите от нашата среда. Костюмчето, прекалено изискано за тогавашното сиромашко време, добре подредената коса, лакираните нокти и лекото червило, без да говорим за високите токчета — всичко това направо бе намек за битово разложение. Най-дразнещо обаче бе едно обстоятелство, за което Атина едва ли имаше някаква вина: нито висока, нито ниска, нито мършава, нито дебела, тя бе стройна, с приятно лице и лека ведрата усмивка, която направо вбесяваше споменатите дами.

— Виж я само как се хили като не знам каква си — мърмореха те зад гърба ѝ.

— Фръцла! — коментираха умението ѝ да се движи леко, без да се блъска в околните мебели.

Това ставаше по време на едно ведомствено празненство, първото и последното, на което Борислав се осмели да я заведе. Прибра си я в къщи, където вероятно и сам скоро щеше да се прибере задълго, понеже скорошното уволнение не му мърдаше. Когато приятели му говореха, че е бил длъжен да уведоми началството за проектирания си брак, той винаги отговаряше:

— За кво да го уведомявам, като знам, че ще ме отреже.

— Ще уведомяваш, понеже такъв е редът — отговаряха. — Ние сме военни хора. Ако искаш да вършиш каквото си щещ, да си постъпил в „Плод-зеленчук“. Там не искат да ги уведомяваш.

Дразнеше не само завистниците си, но и онези, дето му се пишеха приятели.

— Този, нашият, акъл има ли — мърмореше Алата. — Залага си на карта бъдещето заради някаква Тина.

— Не е Тина. Атина е.

— Вярно, Атина! Демек — богиня! Да му се не надяваш на нашия Борко. Абе ако ще и богиня да е, струва ли си заради нея да си окепазиш биографията.

А другият ни приятел, Петко Земяка:

— Атина ли? Хитро! Как не се сетих аз да кръстя щерка си я Прага, я Виена. Моята малка Виенка, татковото детенце...

Май че само аз и Боян, синът на Любо, бяхме на друго мнение:

— Умирате от съклет, че има хора, дето не приличат на вас. Защо трябва всички да приличат на вас? Къде го пише, в кой устав? Защо тази Атина да не бъде малко по-особена?

— А защо трябва да бъде по-особена, бе? — дразнеше се Земяка. — Какви са тези глезотии?

— Любов! — заключаваше примирено Алата. — Научно е доказано, че любовта е болестно състояние. Добре, че не е прилепчиво.

— Прилепчиво е, прилепчиво — възразяваше Земяка. — Само че не за такива като тебе и мене.

Борислав и Атина бяха прихванали заболяването по време на някакви курсове в Алианса. Той ходеше там поради служебно задължение, тя — с убеждението, че ако някой ден замине в чужбина, ще трябва да знае нещо повече от бонжур и мерси. Неслучайно злите езици говореха, че момичето затова се било лепнало за Борислав, понеже открило в контакта с младия мъж идеално съчетание на приятното с полезното.

— Аз й бях единствената надежда — говореше по-късно Борислав. — И пак аз й донесох най-голямото разочарование. Кой ме биеше по главата да казвам, че ще ставам дипломат. „Представи си, ако ни пратят в Париж или Лондон“ викаше. „Е, не вярвам да почнем с Париж или Лондон, обаче все ще отидем по на запад от Трън.“ Не отидохме никъде. „Аз ти разстроих живота“ казвах й. А тя: „Не ти. Аз

ти разбих кариерата.“ Подир което се утешавахме, че щом сме заедно, значи нищо не е загубено. Което също беше лъжа. Не бяхме заедно. След като ми опростиха греха, започнаха дългите командировки. Тя ме чакаше с месеци, а аз нямах възможност даже да ѝ се обадя и все си представях, че ще ѝ се случи нещо лошо, особено след като Стария се помина.

— Страните, за които така мечтаеше, тя ги изучаваше по албумите, дето ѝ носех. Албуми, постери, цветни картички и всякакви сувенири, с това я залъгвах като се връщах от път. Но нейната мечта беше да ѝ донеса кукла — голяма, красива и непременно в розова рокля. Навярно си е мислела, че куклата донейде ще замени детето, което така и не роди. При нея всичко беше на ужким — и детето, и пътуванията, и съпругът.

— Ти не си бил на ужким.

— На ужким бях. Кога ме имаше, кога ме нямаше в този дом, и аз не помня. Помня само, че един ден най-после се реших да купя куклата, въпреки риска митничарите да ме вземат на подбив. Беше тъкмо пред празниците, времето за подаръци, пък и куклата беше точно такава хубавица, за каквата Атина мечтаеше. Тъй че изтърсих се у дома заранта срещу Коледа, оставих другия багаж в колата и се качих на етаж с огромната кутия. Позвъних веднъж, позвъних два пъти — никой не отваря. Показва се съседката, звери се на огромната кутия и пита:

— На жена си ли звъните?

— Ами да, на кого да звъня...

— Няма я.

— Че къде е?

— Няма я — повтаря жената. — Почина.

— Май че си отиде от бронхопневмония — спомням си, колкото да придам по-прозаичен вид на разговора.

— Не от бронхопневмония. От самотия и безучастие. Ако край нея е имало някой да извика линейка, може би щяха да я спасят. Добре, че поне Алата се е погрижил за погребението. Май че той е бил и единственият изпращач.

Замълчава. После произнася като на себе си:

— Винаги така се е случвало, че ме е нямало, тъкмо когато съм ѝ бил най-нужен.

„Не се знае дали си й бил чак толкова нужен — отвърщам, но на ума си. — Идва време, когато единственото, което ти остава, е просто да си тръгнеш — от болката, от разочарованията, от всичко. Човек се ражда сам и сам умира.“

Готвя се да я изтърся тази глупост, но премълчавам. Човек сам тръгва и на път, но все пак друго е, когато има кой да те изпрати. Това е ясно даже за такъв като мене, дете никога никой не го е изпращал.

— Не ни стигат другите кусури, ами на всичко от горе имаме и памет — чувам да мърмори Борислав. — Все едно, че имаш тумор. Иде ти да я изтръгнеш от корен тази памет, само че няма как.

Поглежда ме унило и запитва:

— Ти май не страдаш от тази болка.

— Туморът ли?

— Паметта.

Че ако си изтръгнем паметта, какво ще остане от нас, бе Бориславе?

— Нищо. Няма спомени, няма разкаяния, няма угризения, че си профукал живота си. Нищо, нищичко. Идеалното състояние.

Около месец подир първата призовка получавам втора.

Този път не ми предлагат кафе, нито ме карат да чакам продължително. Приемат ме в същия кабинет, но сега стопанинът е друг. Човек с навъсено изражение и с възраст, близка до пенсионната. Обяснява, че иска да ми зададе няколко въпроса във връзка с лицето Валентин Зарков и тутакси минава към разпита. Откога и откъде познавам Вальо, какво знам за миналото му, какви срещи съм имал с него и прочие неща, които още навремето подробно и точно са записани в материалите по делото. Отговарям покорно точка по точка на въпросника, за да спестя излишните пререкания, но накрая все пак си позволявам да забележа:

— Доколкото знам, всички тези факти фигурират в документацията по делото.

— Ако фигурираха, нямаше да ви отегчавам с въпросите си — отвърща следователят, чийто кисел израз подсказва, че е не по-малко отегчен от мене.

И за да не се покаже прекалено груб, допълва:

— Документацията, която вероятно имате предвид, представлява в момента една почти празна папка.

Разказвам на Борислав за новото си посещение, а той ме пита дали съм поставил въпроса за колата.

— Поставих го, колкото да ме отреже: „Тук на този адрес, вика, не се занимаваме с коли.“ Не стига, че ти губи времето с тъпи въпроси, ами и важници. Като че не може тези въпроси да ги постави направо на Вальо.

— Естествено, че ги е поставял и на Вальо. Но по-интересното е друго: какви въпроси е поставял на Вальо за тебе. И какви са били отговорите на Вальо.

— Ясно е какви могат да бъдат. Но едва ли някой ще му повярва.

— На следователя не му плащат за да вярва. Така че няма гаранция, че ще повярва и на тебе.

— Аз съм служебно лице.

— Бил си. Сега не си.

— И съм действал според поставената ми задача.

— Няма документи. „Празна папка“... Не ти ли е ясно? Мисълта ми е, че ако дойдат да те приберат, това не бива да те учудва.

— Вече нищо не ме учудва, Бориславе. Абсолютно нищо.

Сделките с наркотици никога не са били обект на служебните ми интереси. Вярно е, че някога, много отдавна, бях принуден да се занимавам с група младежи, любители на стафа, но целта беше да ги предпазя от клопката на опасен манипулатор. Историята с лицето Валентин Зарков бе от съвсем друг характер. Бях включен в нея ненадейно по заповед на генерала, поради неотложните изисквания на обстановката.

Всичко беше започнало в един слънчев ден на някакъв роден крайморски плаж, където капризът на съдбата събира в опасна близост някаква австрийска дама с някакъв нашенски лъохман. Дамата, без да принадлежи към 200-та знатни фамилии, управляващи света, все пак е достатъчно заможна да летува в чужбина, макар и не точно в Ница. Не твърде млада и не особено привлекателна, тя все пак се оказва апетитна плячка за туземния Аполон, известен сред асовете на софийския нелегален чейндж с прозвището Вальо Валето. Многозначително прозвище, тъй като според белотаджийската терминология валето е най-щастливата карта. Случаят с австрийката потвърждава реномето на Вальо като щастливец. Частичното владение на чужд език като възпитаник на английската гимназия, както и

влaдeенeтo нa някoи мурaфeти, свързани с oбщувaнeтo мeждy пoлoвeтe, му oсигурявaт рeaлизaциятa нa eднa oтдaвнaшнa мeчтa: тoй стaвa съпруг нa дaмa oт зaпaдния свят с всички прoизтичaщи oт тoвa приятни пoслeдствия.

Oщe нa рoднa пoчвa Вaльo сe e спeциaлизирaл в мoднaтa пo oнoвa врeмe пoдмoлнa пoкупкo-прoдaжбa нa злaтo, чaсoвници и вaлутa. Нoвoтo мeстoжитeлствo във Виeнa му пoзвoлявa дa рaзшири прaктикaтa си в тaзи oблaст срeд мнoжeствoтo нa зaминaвaщи и пристигaщи събрaтя oт брaншa. Нeлишeн oт съoбрaзитeлнoст и срaвнитeлнo пoчтeн — дoкoлкoтo тoвa e възмoжнo в пoдoбeн бизнeс — Вaлeтo пoдир гoдинa или двe вeчe сe пoлзвa с имeтo нa солидeн и нaдeждeн пaртньoр. Нaй-дoбрo свидeтeлствo зa прeстижa му e, чe влизa в наркoбизнeсa и тo в нaй-луксoзнaтa му чaст — кoкaинът.

Тaкa eдин дeн, изoстaвил уoтa нa сeмeйнoтo гнeздo, Вaльo пoлитa към ширoкия свят, слeдвaйки слoжнитe мaршрути нa кoнтрaбaндaтa, диктувaни oт Лaтинoaмeриканските кaртeли. Зaпoчнaл кaтo млaд стaжaнт в брaншa, тoй бързo нaтрупвa oпит кaтo пласъoр, прeнoсвaч или дoстaвчик нa дрoгaтa пo всички пунктoвe мeждy Кoлумбия, Лoс Aнжeлис и Зaпaднa Eврoпa. Нe мoжe дa сe oтрeчe, чe чoвeкът рaбoти дoбрe. Тoвa личи кaктo oт пoстeпeнния му възхoд в йeрaрхиятa нa трaфикaнтитe, тaкa и oт oбстoятeлствoтo, чe нитo вeднъж нe пoпaдa в кaпaнитe нa пoлициятa.

Нaшитe служби имaхa кoсвeни свeдeния зa дeйнoсттa нa Вaлeтo, нo нe бяхмe сe зaнимaвaли с нeя, дoкoлкoтo тя сe извършвaшe дaлeч oт стрaнaтa ни и никoй нe бe ни търсил зa сътрудничeствo. Oтнoшeниeтo ни към случaя зaпoчнa дa сe измeня, слeд кaтo нa бял свят сe пoяви и бe рaздутa в свeтoвнa сeнзaция измишльoтинa зa бългaрскo учaстие в aтeнтaтa срeщy Пaпaтa. Кoлкoтo пoвeчe тaзи измишльoтинa сe дoрaзвивaшe oт свeтoвнaтa прeсa кaтo нeoспoримa истинa, тoлкoвa пoвeчe у нaс нaзрявaхa oпaсeниятa, чe в пoдкрeпa нa гoлямaтa лъжa мoгaт дa бъдaт изпoлзвaни и някoи втoрoстeпeнни дoвoди. Кaтo нaпримeр въoбрaжaeмoтo ни учaстие в наркoбизнeсa.

Въoбрaжaeмo ли? Дoстaтъчнo бeшe eдин глупaв хитрeц кaтo Вaльo дa влeзe в кaпaнa, и въoбрaжaeмoтo сe прeвръщaшe в нeoспoримa рeaлнoст.

Тaкa възникнa зaдaчaтa зa oбeзврeждaнe нa Вaлeтo.

Вярно е, че в света на търговията с опиати се подвизават хора от всякакви националности. В тази огромна дейност, обхванала вече цялата планета, Вальо беше само една дребна муха. Известно е обаче, че има хора, които правят от мухата слон. Тъкмо такива хора в момента душеха насам и натам, в търсене на факти за да ни лепоставят. Нашият шанс в случая бе, че мухата до този момент все още не се е лепнала върху мухоловката. Но само наивник като Валето би могъл да си въобразява, че белята никога няма да се случи. Необходимо беше да изпреварим случката. И грижата за това бе възложена на мене.

Моите предимства пред официалните ловци на трафиканти бяха само две. Първо, знаех точно кого търся. И второ, имах начини да се осведомявам от всевъзможни стари и нови познати, които едва ли биха седнали да водят разговори с някой тип от Интерпол.

Онези от Интерпол, с навъсените си физиономии, не предразполагаха към задушевен разговор. Докато аз я карах свойски и знаех как между две чаши и две фрази без значение да пробутам въпроса, който ме интересува.

Подир доста подобни беседи и доста скитосвания насам-натам, картината взе да се очертава. Оставаше да се уточни планът за съответни действия, а след това — да се приведе в изпълнение. Тук обаче ще си наложа да бъда по-кратък. Понеже един писател навремето ми бе казал: почнеш ли една тема, не се отплесвай във втора и трета, защото така ще се оплетеш дотам в отклоненията, че ще забравиш изобщо за какво говориш и не е изключено събеседникът ти да промърмори „много интересно, но трябва да ставам, че жена ми ме чака“.

И тъй, с две думи казано, реализацията се сведе до следното: Вальо, посредством свой човек, който междувременно бе станал и мой, бе привлечен в любимата си Виена за апетитна сделка. Сделката трябваше да се реализира на някакво корабче, ползващо в момента чуждо име и чужд флаг, но всъщност наше. Валето се качи на въпросния плавателен съд и влезе в каютата, където трябваше да провери количеството и качеството на предлагания стаф. Трябваше, обаче не се получи. Освен че не му предложиха стаф, но не му дадоха и възможност да излезе обратно на чист въздух.

Именно по време на рейса от Виена до Родината стана моето запознаване, а донейде и сближаване с Вальо. Разговорите, проведени с него бяха трудни, обаче не и безрезултатни, както се случва, когато имаш насреща си някой дебелоглав умник, който до втръсване ти повтаря своите „не знам“, „не помня“ и „няма такова нещо“. Не съм убеден, че съумях да узная биографията му от игла до конец, но научих множество интересни подробности за наркотрафика, с факти и имена, срещу уверението, че като отплата за сътрудничеството си с нас, ще получи минималното наказание. Известно е, че подобни обещания рядко се изпълняват и то не поради зла воля на следователя, а по простата причина, че не той произнася присъдите. Така стана и с Валето. Опитах се и донейде успях да му спестя най-тежкото наказание, но онова, което в крайна сметка получи, съвсем не бе леко.

Не обръщам голямо внимание на сезоните, но зимата няма как да не я забележиш, понеже е студено. В жилището на Борислав има парно, което работи едва-едва. Температурата все пак е поносима, особено ако не си сваляш балтона.

Борислав през деня рядко е в къщи. Ходи в някаква фирма за поправка на телевизори, да си помага на пенсията. Тази му дейност ме кара да се чувствам още по-гузен от собствената си безполезност. Не разбирам от телевизори, нито от електроника. Единственото, от което разбирам, вече е останало в миналото. Край на задачите. Край на анализите и комбинациите. Край на рисковете.

Всички бяха забравили за мене, дори онези от Развигор. Призовките им внасяха поне някакво разнообразие в ежедневието. Давах ти усещането, че не си изхвърлен съвсем от течението на живота, че все още се сещат за тебе, макар и само за да ти видят сметката.

Единствената причина да съзнаваш, че все още живееш, са битовите притеснения. Години наред не съм харчил полагащата ми се част от заплатата в левове, обаче галопиращата инфлация не вещае нищо добро за спестяванията ми.

— Трябва да си уредиш пенсията — съветва ме Борислав.

Той самият е уредил своята още преди да разформироваат службите.

— Ти за всичко мислиш.

— Ами все някой трябва да мисли и за житейската проза.

— Вместо толкова да се хабиш в мислене, не е ли по-просто сам да я свършиш тази работа.

На другия ден ме уведомява, че проучил въпроса, но трябвало да се явя лично еди-къде си при еди-кого си.

Явявам се. Въпросното „еди-къде си“ е полутъмна стая в таванския етаж на министерството, задръстена от класьори с дебели папки. Мястото между класьорите е заето от голямо бюро и от дребен човечец, настанен зад него.

— Идвам за пенсията. Вчера са ви се обаждали по моя въпрос.

Домакинът размърдва бележките, пръснати върху бюрото, сякаш търси там потвърждение на думите ми.

— Вие бяхте?...

— Същият бях, който съм и сега.

Онзи ме поглежда подозрително над очилата си, за да провери дали не лъжа.

— Името ми е Боев — подсказвам, за да го улесня.

Ново разместване на хартийките по бюрото.

— Не си спомням за вас...

— Няма начин да си спомните, аз не работя на вашия етаж.

— По-спокойно — съветва ме служителят. — Пазете си нервите.

Присяга се към един класьор и вади някаква папка:

— Сетих се от кои сте.

В папката обаче също не открива нищо, благоприятно за мене.

— Боев, казвате... Наистина не си спомням.

— Има време — успокоявам го. — Някой ден може и да си спомните.

И напускам помещението.

Начинът, по който е приключила справката, не изненадва Борислав.

— Кой ти е крив, че навремето всичко се уреждаше от генерала. А понеже човекът сега е в затвора...

— ... Остава и ние да идем при него.

— И това може да се случи. Нека не губим надежда. Разговорът става в кухнята след вечеря, по време на обичайната цигара, която изпушваме за десерт. Подир малко ще се разделим и — всеки в стаята си, аз в покоите на Атина, а той в бившата бърлога на Стария. Живеем

си с привичките на самотници, макар да не ни е неприятно, че сме заедно. Борислав вече допушва цигарата, когато се сеца:

— Алата бе! Само той ще оправи работата.

— Защо мислиш, че той ще я оправи?

— Нищо не мисля, сигурен съм. Потърси го още утре. И поема към бърлогата си.

Да се срещна с Алата не беше проблем. На младини бяхме приятели, после пътищата ни се разделиха. Работеше в шифъра и тайната му мечта беше да замине за някое посолство, но не за да угажда на капризите на жена си, а за самообразование. Четеше всякакви книги и даже ходеше по изложби.

— Абе, Спасе, защо са те кръстили Алата? — бях го запитал навремето.

— За да ми е като обица на ухото.

— В смисъл?

— В смисъл: не си показвай културата пред простаци. С това само ги дразниш.

И ми разправи, как преди години, при редактиране на някаква резолюция за партийно събрание, бил възроптал, че в документа непрестанно се повтаря съюза „но“: „Но няма да допуснем, но няма да позволим“, но няма това, но няма онова.

„Стига с това «но», бе!“ — рекъл Спас.

„Ами с кво да го заменим?“

„Научете си по-добре родния език и ще разберете с кво. Може да използвате думата «обаче» или още по-добре «ала»: «Ала няма да допуснем...»“ и пр.

Дребната случка отдавна беше забравена. Останало беше само прозвището. Кое то не пречеше носителят му да бъде уважаван, въпреки скромната длъжност на шифровчик. Беше от генерацията на онези, железните, с непоклатимите принципи. Заради тях в началото на 60-те едва не изхвърча от службата. Позволил си беше да каже няколко остри думи по повод обуржоазяването на партийните велможи. Еретичните му реплики веднага бяха съобщени, където трябва и по случая се проведе разследване. Имаше само двама свидетели на случката — доносникът и моя милост. Онзи поддържаше обвинението си, но аз го оспорих и анкетата приключи без последствия.

— Благодаря ти, братко — каза ми по-късно Алата, — макар, че свидетелството ти си беше чиста лъжа. Нека ония горе да знаят, че може да сме войници на партията, обаче не пасем трева.

Между малцината му приятели беше и колежката по шифъра Катя. Ведомствена тайна бе, че Катя е влюбена в него, и просто го боготвори. За съжаление Алата отдавна бе женен, а и Катя с костеливата си фигура и киселото изражение на стара мома едва ли би могла да изкуси, когото и да било. Всъщност, както разбрах от самия Спас, Катя веднъж все пак опитала да го изкуси. Това станало наскоро, след като съпругата на Алата се беше поминала. Двамата стояли да се грейт до парното в шифъра, когато Катя сложила ръка върху ръката на Спас. „Направи го уж в знак на съчувствие, но усетих, че има нещо на ум, та се престорих на разсеян“ — разказваше Алата.

— А тя?

— Нищо. Постоя малко така, после се дръпна. Ала на другия ден не се стърпя и ми рече: „Муха да беше кацнала на ръката ти, щеше да реагираш!“ „Е, такъв съм — рекох. — В работно време не си позволявам да реагирам.“

— Сега ще те дебне в извънработно...

— Няма да стане.

Покойната съпруга бе костелива също като Катя, а да прекараш целия си живот със скелети в леглото, бе прекалено тежко изпитание, дори за търпелив човек като Алата.

Разбрах отношението му по женския въпрос един ден много по-късно, когато ме заведе да прием кафе у дома му. Бе хладновато, ръмеше дъжд, та затова ме заведе, макар да казваше, че нямам обстановка, за да кани гости. Пихме кафе, изпушихме по цигара, а Спас ми вика:

— Сега ще ти покажа нещо много хубаво.

И извади от долапа някаква картина в позлатена рамка. Представляваше три прегърнати голи мадами, показващи на зрителя различни части на телесата си. Общото между тях бе, че и трите бяха с доста породисти фигури.

— „Трите грации“. От Лувъра е. Един другар ми я донесе. Какво ли ти разправам. Сигурно сто пъти си бил в Лувъра.

— Само веднъж. Имах контролна среща, но човекът не дойде.

Такива реплики потвърждаваха убеждението му, че на Запад не винаги изпращат когото трябва. Това му убеждение се засилваше с

годините и от факта, че никой не се сецаше да изпрати него. Беше добър работник и тежеше на мястото си като камък, но всичко подсказваше, че ще продължи да си тежи там чак до пенсия.

— Така е, като нямаш свой човек сред шефовете — споделяше с мен и с Борислав.

— Не е това — възразяваше Борислав. — Причината не е, че нямаш приятели, ами че не можеш да се пребориш с врага си.

— Какъв враг, бе?

— Нали знаеш: „Език мой — враг мой.“

— Дошло е време човек сам да си приказва — мърмореше Алата.

— Да, и то на ум. Понеже, не забравяй, че и стените имат уши — допълваше Борислав.

Отбивам се при Алата в онзи ранен следобеден час, когато възрастните хора си почиват.

— Браво бе, тъкмо съм легнал да дремна и ти ми идеш на гости — приветства ме домакинът, като ме пуска да вляза.

— Звъних ти по телефона, дава заето.

— Отдавна нямам телефон.

— Кога ти го взеха?

— Сам го освободих. За какво ми е да го плащам, когато няма на кого да се обадя.

— Аз пък точно за туй те търся: да се обадиш някому по един въпрос.

— Защо точно аз?

— Ами човек с връзки си. И с влияние.

Не е в настроение, но това си му е обичайното състояние. Не знам дали е такъв по рождение или се е вкиснал по-късно, обаче откакто го помня, винаги е намусен. Благоволява все пак да ми посочи едно от охлузените плюшени кресла в полутъмния вестибюл, изпълняващ ролята на гостна.

— Сядай. Кафе ще пиеш ли?

— Ако не те притеснявам.

„Вече ме притесни“ вероятно се готви да каже, ала премълчава и изчезва в кухнята. Оттам се дочува тракане на съдове и неясно мрънкане — нали е дошло време човек сам да си приказва. После отново се появява с две чаени чаши, щедро напълнени с някаква гъста кафява течност.

— Сигурен ли си, че е кафе? — питам.

— Ръж е. Печена ръж. Казват, че била полезна.

Отпивам предпазливо от настойката, колкото да не го обидя и му подавам пакета с цигари.

— Отдавна съм ги отказал, но в твоя чест ще запаля една.

Запушва, покашля малко, сетне затиска кашлицата с нова порция дим и произнася:

— Думай.

Запознавам го накъсо с проблема за пенсията си.

— Та понеже знам, че ги разбираш тия неща и в министерството имаш доста връзки...

— Връзките ми вече не са в министерството. На гробищата са.

— Е, за там още не те карам да се обаждаш.

— Абе и те са проблем, но да не бързаме. Колкото до пенсията, вярно, че един-двама от старите касиери са още на служба, обаче то не става така: обаждам се и — готово. Ти си по друг параграф.

Мълчи известно време. После:

— Ще видя какво ще направя. Познавам там един човек.

— И той ли е от разведката?

— Да не искаш да е от Светия синод.

— Че онези от Светия синод не бяха ли и те от разведката.

— Така е навсякъде. Да не мислиш, че кюретата от Ватикана само чаткат броениците. Ти по-добре знаеш как е.

— Чак във Ватикана не съм прониквал.

— Лошото е, че понякога прекалявахме. Завирахме се под леглата на хората... използвахме разни отрепки... Абе той такъв катил, че няма накъде повече, а те викат „наш добър другар“ и му възлагат секретни задачи.

— Свестният по-трудно става доносник.

— А за какво са ти такива доносници: тоя казал, оня рекъл... Това ли е важно — кой какво дрънка, или е важно кой какво прави. Още в онази дебелината книга е казано: „По делата им ще ги познаете“.

— Сега вече ги познахме.

— Вятър! Нищо не сме познали. Да си прочел някъде справка за Големия грабеж? Не тия общите лакардии, дето ги има в пресата, ами черно на бяло, както си му е редът — имена, цифри и факти.

— Вестници не чета.

— И да четеш — все тая. Голата истина я няма по вестниците.

— Ти знаеш ли я?

— Все нещичко знам, но това е друг разговор.

— Като каза „голата истина“, та се сетих: онази, голата истина в златната рамка все още пазиш ли я?

По лицето му се мярка нещо, напомнящо бледа усмивка:

— Ще ти я покажа, като дойдеш следния път. Тогава може да пийнем и истинско кафе.

И уточнява:

— Ако донесеш.

Зимно време е най-добре да си седиш в къщи. Особено ако няма и без туй къде да ходиш. Това не важи за Борислав, зает е човекът в сервиза за телевизори. Моят проблем е, че не съм с нищо зает. Затуй го удрям на четене. В стаята на Атина има цяла етажерка с романи като „Отнесени от вихъра“ и други такива. Самата тя обаче едва ли е била съвсем отнесена, понеже намирам и по-сериозни книги като „Моята тайна война“ от Ким Филби.

Мемоарите на англичанина не са новост за мене. Знам ги още от някогашното първо издание на френски език. Но когато сега ги прелиствам отново, опрял гръб в хладноватия радиатор, струва ми се, че надниквам в тях за пръв път. Навремето се интересувах главно от професионалните особености на историята. Свалях шапка пред размаха на операциите му, обаче в техническите подробности не намирах нищо особено впечатляващо. Впечатляващото го откривам едва сега — учудващо и смущаващо.

— Чел ли си я? — питам Борислав, когато привечер надзърта в стаята.

— Как не. Нали аз ѝ я бях подарил.

— За да разбере жена ти каква ти е професията.

— Глупости, Филби и аз... Или Филби и ти... Принцът и просякът.

Той току-що се е прибрал и не бърза да съблича дебелото си яке.

— Затопляш ли радиатора? — пита.

— Опитвам се — отвръщам, но умът ми е все в разтворената пред мене книга.

— Някога завиждах на щастливата му участ. Сега разбирам, че то си е било жива трагедия.

— Защо трагедия? — мърмори Борислав, като сяда на леглото и отправя разсеян поглед към Айфеловата кула.

— Абе човекът пристига в Москва като победител, смаял света с успехите си. Главата му е пълна с идеи за милиони. Идва да се постави отново в услуга на Каузата, за която в продължение на трийсет години е рискувал живота си. А Каузата се прави, че не го забелязва. Взира се нейде в пространството и си човърка носа, Филби ли? Аха, англичанин. Нека бъде изолиран, подслушван, поставен под надзор. И така — повече от десет години, захвърлен в компанията на алкохола.

— Това не е трагедия — поклаща глава Борислав.

— Как да не е?

— Ами не е. Истинската трагедия му се размина. Понеже Смъртта се оказва по-милостива за него от Каузата. Прибра си го малко преди да настъпи чудовищното срутване на Великия строй.

И като се надига бавно от леглото:

— Трагедията остана за нас, дребосъците... Какво, ще вечеряме ли?

Все по-нарастващата скъпотия вече поставя известни въпросителни пред бъдещето на скромното ни домакинство. Затуй сме свели до минимум разходите за храна, особено след като Борислав бил прочел някъде, че преяждането е главна причина за преждевременната смърт. По-просто казано, когато споменавам за „обед“ или „вечеря“, трябва да се има предвид, че не става въпрос за гощавки, а за един почти символичен ритуал. За сметка на това наблягаме все повече на духовната храна.

И тъй, седим край кухненската маса, заети всеки със своето четиво — аз с мемоарите на Филби, а Борислав с любимия си официоз, който — колкото и да му е любим — той не го купува, ами го взима от някой познат в сервиза.

— Защо четеш „Демокрация“, — питам. — Нали е вестник на сините.

— Точно затова го чета. На тебе ли да обяснявам, че най-важно е да знаеш какво мисли противникът. Какво мислят своите, и без друго ти е известно.

Сгъва вестника и го оставя върху масата на мое разположение.

— Една мисъл все по-често ме мъчи, Емиле: кои са своите и доколко са свои.

— Почваш да развиваш старческа мнителност.

— И аз с това се утешавам. Но съмненията остават. Ами че тия, дето днеска са сини, не бяха ли до вчера червени?

— Аз как ти се виждам? Червен ли, син ли, или може би морав?

— Не говоря за тия като нас. Какъв си ти, какъв съм аз — това си е наша работа. Знаеш какво имам предвид.

Потупва разсеяно с едрата си длан вестника, въздъхва и казва онова, което отдавна очаквам да каже:

— Тези, дето са начело на партията, Емиле, те ни предадоха.

— По какво съдиш?

— Какво има да съдя, бе! Видях ги с очите си и ги чух с ушите си. Няма да го забравя онова събрание, на което партийният велможа ни убеждаваше, че отсега занапред големия смисъл на нашата работа е да правим точно обратното на онова, което сме правили досега.

— С какви доводи?

— Железни. Нали знаеш, че доводите, дето ги хвърлят върху главите ни от върха, винаги са железни: „Забравете! Каквото сме ви учили — забравете! Каквото сте вършили — забравете! Няма вече противник, няма да има и разузнаване“.

— Хитро.

— Пропуснаха само да обяснят ние самите къде ще се денем.

— То е ясно къде — на бунището.

В кухнята настъпва тишина, ако не броим капенето на чешмата, отброяваща отлитащите секунди. Готвя се да му напомня, че трябва най-сетне да го оправи тоя проклет кран, но премълчавам, понеже усещам, че в момента Борислав мисли за по-възвишени неща.

— „Ще строим завод... Ще строим завод на живота“. Нали учехме някога едно такова стихотворение.

Не отговарям. В момента не ми е до стихотворения.

— Е, построихме го. Не стана за чудо и приказ, но вършеше работа.

Не възразявам.

— И как само го пазехме. Най-вече — да не го ударят отвън. А той взе, че се срути отвътре. Толкова много пазачи, а взе, че се срина.

Продължавам да мълча.

— Кажи нещо, де. Нали и ти беше един от пазачите.

— Ами щом се е сринал отвътре, питай ония, дето са го пазили отвътре.

— Толкова много пазачи... — повтаря Борислав, като че подобно на Алата, сам си приказва.

— Това не е било наша задача да спасяваме ДЗУ или Химко. Нали бяха ни пратили да спасяваме света. Да осуетяваме пъклените планове на подпалвачите.

— И ги осуетихме. Направихме ги на пух и прах.

— Абе, може и да сме свършили някаква работа, но кел файда. Те подкопават основите на сградата, а ние пазим да не повредят мазилката.

— „Те“! Кои „те“?

— Ами редуваха се. Веднъж Сталин подпали войната в Корея. Друг път американецът взриви Виетнам. После Брежнев, за да съсипе всичко, драсна клечката в Афганистан. Редуваха се. Важното беше да се върши работа. Да се прекрояват световните карти. Да се осигуряват суровини. Да се изпробват нови оръжия и да се изразходват старите. Ама умирали хора. Те хората и без туй си умират. Ама гинели масово. Много се наплодиха, затова гинат масово.

— Ти тези открития кога ги направи?

— Знам ли. Вероятно когато и ти разбра, че са те предали.

В кухнята отново настъпва тишина и само повреденият кран на чешмата напомня, че както още древните хора са забелязали, всичко тече.

— Факт е, че ни предадоха — упорства Борислав. — Не мога да разбера само как сме могли да бъдем дотам лековерни.

— По ред причини.

— Кажи само една.

— Хипнозата.

Поглежда ме замислено. Сетне поклаща глава:

— Хипнозата не може да трае продължително, кажи-речи цял живот.

— Така ли? Само че твоят и моят живот доказват обратното.

И като соча спомените на Филби, добавям:

— А също и свидетелствата на твоя старши колега. Човекът на гърба си е изпитал безобразията на Великата страна, споменава за тях,

и за „ужасните събития“, плод на съветската външна политика. Подир което казва: „Но гледайки Москва от прозорците на моя кабинет, виждам здравия фундамент на бъдещето“.

— Добре, че не може да стане от гроба, та да го види сега този фундамент — мърмори Борислав.

Кое то не му пречи отново да възрази:

— Все пак тази твоя теория за хипнозата доста издиша. Не може в основата на процесите да лежат психически хватки като хипнозата. В основата е винаги икономиката.

— Да, но тяхната икономика — на хипнотизаторите и на онези зад гърба им, а не икономиката на другите, дето ролята им е да мрат, кога от глад, кога от куршуми.

— Може и да си прав — отстъпва Борислав, — но какво значение. Някой питал ли ни е дали нещата трябва да бъдат така или по-иначе. Идваме на този свят при заварено положение. И си отиваме при пълна бъркотия. Така че за какво да разсъждаваме.

— За да си чешем езиците.

Събеседникът ми замълчава. Разговорът е приключил. Изглежда няма какво повече да си кажем. Но се оказва, че има.

— И все пак, питал ли си се, ако трябва отново да изживееш живота си, какъв път би избрал? — интересува се Борислав.

— Кой не се е питал.

— И какъв ти е бил отговорът?

— Толкова е тъп, че не ми се ще да го казвам.

— Не го казвай. Разбрах го.

В края на зимата отново гостувам на Алата, този път по негова покана. От мене пакетът кафе, от домакина — добрата новина. Въпросът с пенсията ми е уреден. А за да бъде удоволствието пълно, Алата вади от гардероба шедьовъра „Трите грации“.

— Виж само каква поезия, каква плът! — мърмори той.

И за да насочи вниманието ми в правилна посока, прави жест към съответните дамски атрибути.

Наистина се запролетява. Вятър от юг, по сергиите — кокичета и аз — с пенсия. Единственото, което липсва, е самото пролетно настроение. Движа се безцелно по разкаляните улици и усещам гърдите си като празна коруба, в която съм пропуснал на излизане да сложа сърцето си.

Знам какво нещо е чакането с цялата му тягост. Но едва сега започвам да разбирам каква по-голяма тягост е да не очакваш нищо. Понякога прекарвам цели дни, без да излизам. Занимавам се с дреболии, колкото да минава времето. Една от тях е да зяпам безцелно през прозореца. Мога да зяпам, без да дърпам пердетата в стаята на Атина, понеже са полупрозрачни и през тяхната прозирна белота унилата гледка на безличната улица изглежда почти поетична. Но понякога делничната проза изисква да я гледаш право, например в случай, че е станала катастрофа или е заваляло. Затуй съм оставил малка пролука в единия край на прозореца. И тъкмо през тази пролука забелязвам една заран, че насреща все пак има нещо за гледане. Говоря за мъжа, който се е появил там и на свой ред гледа към мене. Така, както съм застанал, той едва ли може да ме види, но интересът му към нашето жилище е несъмнен.

Има различни начини да установиш, дали отправеният към тебе поглед е чиста случайност или е знак за наблюдение. При занаят като моя тази проверка се извършва почти несъзнателно.

— Нещо се заинтересуваха от нас — съобщавам на Борислав, когато се прибира следната вечер.

— Заинтересуваха се от тебе — уточнява той.

— Защо изключваш себе си?

— Защото, за разлика от тебе чета вестници. Не твоите любими „Льо Монд“ и „Ди Пресе“, а най-обикновени нашенски издания.

Не отговарям. Ти го питаш нещо, той те поучава. Мълчанието ми, то се знае, дразни Борислав.

— Не загреваш ли, че причината е пак твоя Вальо. И понеже продължавам да мълча, пояснява:

— Фъснал е вчера от затвора.

— Какво съобщава полицията?

— Полицията още мълчи, но някаква чевръста журналистка вече се е раздрънкала.

— И органите очакват, че беглецът ще ми дойде на гости.

— Вероятно не изключват подобна вероятност. Звучи налудничаво, обаче дава възможност да си побъбрим подир вечерята. Напоследък темите ни за разговор все повече оредяват, без да споменавам, че стават и твърде еднообразни.

Основен мотив на бърбенето ни тази вечер то се знае е беглецът Вальо. За какво му е било нужно на Валето да предприема това рисковано бягство в един момент, когато е предстояло преразглеждане на делото му, а може би и отмяна на наказанието? Отговорът е ясен: Вальо е разбрал, че отмяна няма да има, че молбата му е ударила на камък и че въпросният камък, фигуративно казано, съм аз. Това е достатъчна причина да ме ненавижда. Но съвсем не първата, нито най-важната.

За какво може да мисли в затвора един млад човек, излежаващ тежка присъда. За различни неща, понеже в затвора време за мислене — колкото щеш. Но между тия различни неща съществува винаги една основна и неизменна тема: Отмъщението.

Преди години, когато се бях прибрал за малко от чужбина, намерих в пощенската кутия измачкан плик без клеймо и адрес. Оказа се, че в плика няма и писмо. Само изрезка от кинописание — реклама за филм на Делон: „Дума на ченге“. Названието бе дебело подчертано с химикалка, а отдолу, пак с химикалка, бе написано с печатни букви: „Мисля за теб“.

Има си хас да не мисли. Цялата негова „Долче вита“, с хубавите коли, хубавите жени, хубавите костюми, целият разкош, придобиван по рискованите пътища на дрогата, бе отишъл по дяволите заради престараването на едно мръсно ченге. Мръсно и лъжливо, нарушило коварните си обещания за по-лека присъда. Дума на ченге.

Валето не можеше да знае за опитите ми да му облекча положението. Младият човек бе изпял пред мене цялата богата ария за трафика на наркотика. Какъв смисъл да му прекършваме безвъзвратно живота. Съдът обаче разглеждаше случая от по-друга страна. Присъдата трябваше да покаже на Запада с каква суровост действа нашата власт срещу трафикантите на дрогата.

Не беше трудно да си представя какви кървави сцени е рисувало въображението на Вальо върху темата Отмъщение, на какви сложни изтезания съм бил подлаган при разработката на тази тема, докато се превърна на кайма.

Тук обаче в разговора ми с Борислав, към простия на пръв поглед проблем се прибавяха нови въпросителни. Жаждата за мъст на затворника едва ли би могла да интересува някого, освен самия него. С кървавите сцени за мъст в главата си, той можеше да полежи на топло

още 5–6 години. Обстоятелството, че нещата не бяха спрели до тук показваше, че освен факторът Вальо, в историята се е намесил и някакъв друг фактор.

Как бе възникнал този необичаен интерес към колата ми на Калотина? Как бяха изчезнали материалите по делото? Дали наистина бяха изчезнали или това бе само претекст, за да се оправдаят разпитите ми на Развигор? Как с такава лекота се бяга посред бял ден от затворническа болница? Каква е истинската причина за организираното наблюдение на жилището ни? Защо информацията по случая идва не от полицията, а от някаква бърлива журналистка? Въпросите бяха не един или два, а събрани вкупом ставаха многозначителни.

За хората от нашия занаят е азбучна истина, че нещата рядко са такива, каквито изглеждат. И нищо чудно, ако зад невинната видимост се крие сериозна заплаха. Такова поне беше мнението на Борислав относно субекта, зяпащ от насрещния прозорец, сякаш си няма работа и умира от скука.

А понеже Борислав не бе човек на абстрактните разсъждения, той бързо предложи и съответните действия. Тези действия и мотивите за тях се свеждаха накъсо до следното:

Наблюдателят едва ли е изпратен да разбере как живеем, а да види какво ще се случи. Ако нещо наистина се случи, то трябва да се случи на мене, и най-вероятно, когато съм сам. Щом някой се занимава с нас, той знае, че заран и следобед съм винаги сам, понеже Борислав отива на работа. От утре обаче нито той ще ходи на работа, нито аз ще си бъда в къщи, а ще се изнизвам през задния вход на двора и оттам към кооперацията на съседната улица.

— Ясно и просто — признавам.

— Големите находки винаги са прости — отвърща скромно Борислав.

— Имай все пак предвид, че ако нещо предстои да се случи на мен, то ще се случи на тебе.

— За това не бери грижа. Не забравяй само като се прибиращ да купиш някой вестник.

Донасям му следната вечер вестника и научавам, че не се е случило нищо, освен дето онзи от насрещния прозорец е бил сменен от свой колега.

— Тогава утре какво ще правим?

— Пак същото. Ще повторим номера.

Упорит човек. И с основание. На следния ден към обяд на вратата наистина се позвънява.

— Кого търсите? — запитва строго Борислав, като отваря рязко, за да се озове пред двама яки младежи.

— Носим нещо на Боев.

— Дайте квото носите. Боев го няма.

Единият вече е извадил ножчето, а другият замахва с юмрук. Което дава основание на приятеля ми да се развърти. А развърти ли се Борислав, стой по-далече.

Тъкмо в този момент долетяват двама полицаи и някакъв цивилен с видеокамера, колкото да установят как действа Борислав.

— Той ни налетя — обясняват младоците.

— Аз съм си у дома. Питайте тях какво търсят тук — заявява приятеля ми.

Много шум за нищо. Нито един от двамата не е Валентин. Все пак шумът не е съвсем за нищо. След като щракват белезниците, следва бързо пребарване на нападателите и от пазвата на единия изпада прозрачен найлонов плик, доста едър и пълен с кафеникав прах. Вероятно хероин. И навярно от онзи, евтиния, дето го бива само за компромат.

— Сигурно е имало договорка с Валето да изиграе ролята, за да заслужи свободата — коментира вечерта Борислав. — Само че нашият се е усъмнил и е възложил своята роля на двете наркоманчета.

— А каква, смяташ, е връзката на полицията с Вальо?

— Ясно, че не е пряка. Важното е, че има връзка.

— Може би някоя интифа ще се промъкне в пресата. Не в твоята „Демокрация“ разбира се, ами в някой от вестниците, дето дрънкат каквото им падне.

— Не се надявай да прочетеш в пресата нещо за Вальо. Случаят е вече изразходван.

Изразходван е наистина, но не съвсем. Три дни по-късно се появява съобщение, че избягалият затворник Валентин Зарков бил намерен убит в гората над Княжево.

Пролетта е вече настъпила.

От прозореца на стаята ми това не личи, но достатъчно е да направя няколко крачки към края на улицата, за да се уверя, че сезоните следват своя ход. Навремето оттук почваше Зоологическата градина, обаче някогашната стена е отдавна съборена, далеч по-отдавна от Берлинската, а градината вече не е зоологическа, макар да съществуват и други мнения по въпроса.

— Разкараха антилопите и зебрите, за да дадат простор на говедата — коментира Алата.

Под говеда той разбира гамените, които тъпчат тревата и кършат клоните на дърветата, като се упражняват в гимнастика. Ние с Алата също сме тук почти всеки ден, ала не при говедата, а в един по-тих ъгъл на градината, където с помощта на малко шперплат и повече търговски ентузиазъм бе изграден павилион за газирани напитки и кафе. Сядаме край някоя масичка пред лавката и прекарваме част от сутринта сред природата.

— Май че слагат и малко ръж — забелязва Алата, като отпива от еспресото в пластмасова чашка.

— Няма ръж, кафето е чисто.

— Може да е чисто, но май че има и малко ръж.

— Ти така си се умирисал на твоята ръж, че и шампанско да ти поднесат, пак на ръж ще ти замирише.

— Е, не съм се култивирал като тебе и Борислав, да пия кафе на Шанз-елизе.

Колкото до Борислав, той рядко ни прави компания. Нали ходи да оправя телевизори в оня сервиз.

— Какво се завирате с Алата под дърветата в градинката? — запитва една заран Борислав. — Там така вони на бензинови пари от булеварда, та не се трае, а вие двамата стърчите край бюфета и си въобразявате, че сте на чист въздух.

— Нямаме като теб лимузина, че да тръгнем на шир и дълж из страната.

— Взе ми думите от устата. Оправил съм катафалката, постегнах я оттук — оттам, та те каня на неделна разходка.

Своята лада той галено я нарича катафалка.

— Къде ще ме водиш?

— Където кажеш.

— Да речем там, де зората те е огряла първи път. Нали не е далече.

— Абе не е далече, но ти знаеш ли какво е селска мизерия?

— Не съм живял на село.

— Никога не си казвал откъде си.

— От никъде.

— Как така „от никъде“?

— От едно сиропиталище.

Замълчава. После:

— Не съм бил в сиропиталище, обаче знам какво е.

— Откъде можеш да знаеш.

— Ами в моето село, дето искаш да те водя, също има сиропиталище. Викат му Дом за сираци. Открихме го навремето, но сега така е закъсало, та не е за приказване.

И макар да не е за приказване, описва ми как живеят децата — окъсаните дрешки, студуването през зимата и вечната гладория.

— Дотам са я докарали, че най-често ги хранят с по две филийки хляб на ден — една за обед, една за вечеря.

— Само сух хляб ли?

— Е, не винаги е съвсем сух. Общината понякога отпуска шише олио и пакет червен пипер. Капват четири — пет капки олио на филия и поръсват малко червен пипер, та да не е съвсем без хич.

Поглежда ме бегло:

— Май че интересът ти към родното село се изпари.

— Напротив. Стига да не се срамуваш да ме заведеш.

Катафалката е паркирана чак на „Стефан Караджа“.

— Заврял си я до самото министерство — установявам. — Надяваш се, че ако се навърташ насам, току-виж пак те взели на работа.

— Надявам се, че тук няма да я откраднат.

— Вярваш ли, че някой ще се навие да краде някаква лада.

— Зависи. Ако се готви да инсталира взривно устройство на дадено място, точно такава невзрачна кола ще използва.

Разговорът продължава в катафалката, лъсната до неузнаваемост и дори почистена от фасове, пепел и всевъзможни непотребности. Колата поема край фасадата на министерството и това ми дава повода да запитам:

— Интересно, защo този свиреп лъв, инсталиран пред входа, гледа точно към „Граф Игнатиев“.

— Подозира, че точно оттам ще дойде противникът.

— Какво пречи да дойде откъм „Шести септември“ или „Гурко“.

— Изключено. Всички апартаменти наоколо са заети от хора на службите.

— По цял свят е така.

— Не съм сигурен, че е по цял свят. Даже наши хора бяха почнали да подхвърлят, че настъпиш ли някого в тълпата, вероятно ще е цивилно ченге.

— Теб това какво те засяга?

— Нищо. Говоря си просто. Като Алата.

Разговорът замира без причина. Също както е почнал без причина. По-точно, говорим си като Алата. Сиреч наум. Мълчанието продължава чак додето излизаме на полето, а разстоянието до там е доста дълго, понеже около София отдавна вече почти няма поле.

— Някога — казвам — беше ни писнало да четем за оранта. Вестниците все с това ни занимаваха — почнала ли е оранта, приключила ли е, закъсняла ли е, като че в България други проблеми нямаше. А сега, доколкото виждам, оранта не интересува никого, даже и онези, дето би трябвало да орат.

— Не им остава време за оран — обяснява Борислав. — Цялото им време отива в кавги за това, коя земя чия е.

Излизаме от главното шосе и поемаме по някакъв страничен път. Подир два — три километра напускаме и този път, като завиваме в друг, неравен, тесен и вероятно междуселски. Движим се по него между голи баири, докато стигаме бариерата. Това е дебела дъска, препречваща пътя и закована върху два дирека. Надписът с едри разкривени букви гласи:

ПЪТЯТ Е В РЕМОТ

— Още от есента е в ремонт — пояснява Борислав — и вероятно все тъй ще бъде в ремонт чак до следващата есен. По една-единствена

причина: никой не се кани да го ремонтира.

Той е загасил мотора и отваря предната врата, за да излезе тютюневия дим.

— А селото как поддържа връзка с останалата част на света?

— Има друг път от насрещната страна, но той е още по-разровен, макар да не е в ремонт.

Потегляме отново, но в обратна посока. Когато излизаме на шосето и се отправяме към София, спътникът ми предлага:

— Можем да спрем някъде да изпием по една бира. Иначе ще излезе, че сме се разкарвали за нищо.

Паркираме край първото крайпътно заведение, мярнало се пред очите ни. Сядаме отвън, понеже вътре вони на прокиснало вино.

„Смяташ ли, че тук е по-приветливо, отколкото в нашия бюфет“ мисля да кажа, но премълчавам. Борислав и без туй не е в настроение.

— Прав си, не съм в настроение — потвърждава той, въпреки че нищо не съм казал. — Не трябваше да идваме насам.

Изпиваме по бира и поръчваме втора. Бирата е добра, не я правят тук, ами идва от Шумен.

— Не ми е ясно за какво се вкисна — промърморвам, докато опитвам вкуса на втората бутилка.

— Вкиснах се зарад теб. Не е честно да насилваш сиромаша да ти показва сиромашията си.

— Мислех, че ще ти е приятно да прескочиш до родния край, „Да се завърнеш в бащината къща...“ или как беше там...

— Не, не ми е приятно. И бащината ми къща, ако все още съществува, отдавна е превърната в сайвант, и въобще всички тия подсмърчания по бащини къщи — ако питаш мене — са пълна глупост.

Не възразявам. Излишно е, докато не му е минал яда. Едва при третата бутилка подхвърлям, колкото да не мълчим:

— Нещо ми подсказва, че не ти е била селска жилката...

— Селска е. Въпреки че баща ми нито е сял, нито е жънал. Беше селски даскал. От онези, онеправданите, дето мястото им не е на село, но не ги пускат и в града, та все ги сърби да критикуват.

Под влияние на бирата, Борислав започва да употребява и по-дълги изречения, знак, че вече се успокоява. Разказва ми, че Стария бил на нож със Съдбата, понеже му попречила да завърши

университета и да стане учител в София. А когато веднъж запитал инспектора „До кога ще ме държите в онова село?“, онзи го срязал: „Докато ни стигне търпението“. Понеже кметът и попът клеветели Стария, че насъсква беднорята срещу властта.

— Не знам точно кого и как е насъсквал — разправя Борислав — но през войната наистина е бил ятак и това беше единственото полезно нещо, което ми завеща, защото го признаха за активен борец, та и аз намазах нещо от привилегиите.

— Щом е бил толкова учен, сигурно си намазал и нещо от културата му — подхвърлям галантно.

— Личи ли ми? Главната ми поука от него бе да си държа езика зад зъбите и да не се навирам в очите на хората: „Не се опитвай да стърчиш над другите, за да не ти смаят ръста с една глава“, викаше.

— Предполагам, че точно с тази подготовка на глухоням си успял да се вредиш в службите.

— Не стана изведнъж, както може би е било при тебе — възразява събеседникът ми при четвъртата бира.

И ми доверява, как още в университета се прилепил към него някакъв добър другар, какво му говорил за комсомолския дълг към Родината и какви ведри хоризонти чертаел за младежите, готови беззаветно да служат на Отечеството.

— Важните неща при него бяха винаги с главни букви — пояснява Борислав, преди да продължи разказа си.

Безинтересен разказ с всеизвестните подробности на вербовката, в която суровите призови за дълг са умело съчетани с обещания за бързи успехи в кариерата. Слушам го с половин ухо и неволно се питам, защо е трябвало да бъдем изритани в пенсия, та едва тогава да се решим да си разказваме биографиите. Вероятно, защото са ни дресирали да дърдорим възможно по-малко. А и защото сме били убедени, че личният ни живот е тъй оскъден, та просто няма какво да си кажем.

— Мисля, че достатъчно се наквасихме — установявам подир четвъртата бира.

— И аз съм на същото мнение — потвърждава Борислав.

— Въпросът е, кой ще шофира, защото ако катаджиите надушат, че сме пили...

— Положително ще надушат, ако ти шофираш. Не отричам, че си водач от класа, но смятам, че понякога надценяваш възможностите си. С това въпросът е решен и Борислав отново сяда зад волана.

Вече е почти обедно време, обаче Алата още го няма. Бих помислил, че се е разболял, но знам, че той не боледува.

— Не съм дотам деликатен като вас, та да лежа и да си завирам термометъра в устата или другаде — обича да казва. — Аз болестите ги карам на крак.

Седя пред лавката под дърветата и гледам кога ще се появи приятелят ми, когато забелязвам, че се задава друг приятел. Човекът е невисок на ръст, с мургаво лице и силно прошарена, все още гъста коса. Облечен е в изряден тъмносив костюм, с бяла риза и дискретна светлосива вратовръзка, изобщо, както се обличах и аз, преди да навлека дънковото яке.

— Я, кого виждат очите ми! — произнася той, като ме забелязва.

Тонът е дружелюбен, но изразът на лицето остава сериозен. Това не е от високомерие. Петко Земяка си е открай време такъв — сериозен и дори донякъде тъжен, сякаш се връща от погребение.

Отвърщам на възклицанието с подобен изблик на приятна изненада.

— Бих ти предложил едно кафе — добавям, — стига мястото да не ти изглежда твърде просташко.

— Будалкаш ли ме — отвърща Петко и се настанява срещу мен. — Като че не сме били на по-просташки места.

Връстници сме с него и съученици от школата, обаче не сме чак земяци. Прозвището си дължи на някогашния навик да нарича всекиго „земяк“. Предполагам, че отдавна е изоставил навика, но няма как да се отърве от прозвището.

Изпиваме по едно кафе, после по още едно, защото Петко също държи да почерпи, и бърбим за туй — онуй. Разказвам му накратко как съм успял да се вредя за пенсията, а той ме осведомява, че се занимава с бизнес, е, не Бог знае какъв бизнес, но достатъчен за да свързва двата края.

— Направо унижават хората с тия нищожни пенсии — произнася съчувствено Петко по повод моята пенсия и изразът му става още потъжен.

— Съществуват и по-унизителни неща. Като например кофите за боклук.

— Не говори така. Тежко ми е да те слушам.

— Не го казах, за да те наскърбявам.

— Знам. Но и ти трябва да знаеш, че нищо не съм забравил.

Поглежда ме с тъмните си леко овлажнели очи и произнася полугласно:

— Навремето ти ми спаси живота.

— Нека не се връщаме толкова назад.

— Този Мюнхен... Какъв капан! — продължава да възстановява миналото Петко. — Очаквах всеки момент да изпищи полицейската сирена и онези със зелените униформи да ме сграбчат и да ме повлекат към затвора... И точно тогава от тълпата излизаш ти и ми подаваш с братска ръка нов паспорт, нова самоличност, пари...

— Предупреждавам те да не ми ги връщаш. Държавни бяха.

— Прощавай, знам, че не си по емоциите — произнася вече по-прозаично Земляка. — Но с тази своя малко неуместна шега ти ми даваш една идея.

Млъква, за да усетя, че се готви да каже нещо важно:

— Питам се, как би приел едно приятелско предложение за съвместна работа.

— Ами направи го това предложение, пък ще видим.

— Правя го!

— Трогнат съм. Но знаеш, че не ме бива за бизнес.

— Не става дума за бизнес. Мераклии за бизнес — под път и над път.

— И с компютър не мога да работя. Нито да мия прозорци. Изобщо не ме бива за нищо.

— Бива те. За това, което ще ти предложи, те бива. И малко притеснено ми обяснява, че му бил нужен бодигард, по-точно не бодигард, ами сериозен и верен човек, който да охранява офиса в известни кризисни часове.

— Искаш да кажеш „нощен пазач“ — опитвам се да му помогна.

— Ами горе — долу това е. Знам, че за един полковник, който е охранявал Родината, може да изглежда унизително да охранява някакво предприятие, но какво да правя братко, като нищо друго не мога да ти предложи.

— Разбирам притеснението ти. И съжалявам, че трябва да ти откажа, но преди да го сторя, бих искал поне да го чуя, какво възнаграждение предлагаш за такава рискована работа.

— Ако стигнем до възнаграждението, смятам, че ще се разберем. При всички случаи ще бъде поне пет — шест пъти по-високо от твоята пенсия.

— В такъв случай постарай се да бъде още по-високо — съветвам го.

И за да не бъда обвинен в коравосърдечие, добавям:

— Приемам, Петко. Нали сме земляци.

— Нахалник! — отсича Алата, когато половин час по-късно му разказвам за срещата с Петко. — Как може тази шушумига да те наема за слуга.

— Е, не е точно слуга — възразявам — макар че разликата между пазач и чистач не е голяма.

— Банда мародери! — продължава да негодува Алата. — Кой от кой по-алчни и ненаситни.

— Земляка къде го слагаш?

— Слагай го ти. Нали и двамата имахте еднакъв чин. Как стана така, че той върти бизнес за милиони, а ти си на една пенсия? Или нищо не си чул за Големия грабеж?

— Чувал съм нещичко, но не знам твоята версия.

— В такъв случай нищо не знаеш. Защото ако аз проговоря, ще научиш не някаква версия, а цялата истина.

И за да покаже, че не мисли да се шегува, нарежда:

— Донес по един швепс.

А малко по-късно, след като вече съм му сервираш швепса:

— Ще знаеш, че в основата на всичко е Лукавия.

— Недей използва това прозвище — съветвам го. — Много е църковно.

— Тогава как да го наричам?

— Ние му викаме Бебо. Нали е такъв беличък, бузест, та му викаме Бебо.

— Остава да му викате и Добродушко.

— Ами прав си, защо пък не.

Алата махва с ръка в смисъл „стига глупости“ и минава към епопеята за Големия грабеж.

— По времето, когато е министър-председател, твоя Бебо свиква някои свои авери на тайно съвещание...

— Какви авери?

— Абе свои хора от разни среди — стопански деятели, шефове от външната търговия, от банките и от службите, въобще всякакви там висши и полувисши чиновници, нали всички тогава бяхме чиновници. Събира ги той и направо им заявява: Досега, вика, било каквото било. Оттук насетне обаче, ще правим пазарна икономика. А те викат...

— Кой „те“?

— Абе някои там... Не ме прекъсвай. Пазарната икономика, викат, се прави с пари. Ами затуй, вика шефът, съм ви събрал: за да раздавам пари. След което минават всички подред през някаква стая, а там — на всеки връчват по куфарче, от ония дипломатическите, с надиплени вътре пачки долари. Куфарчета, куфарчета... А хългъзниците влизат като чиновници и излизат като милионери.

Млъква, поглежда ме и запитва:

— Представяш ли си?

Очевидно е сигурен, че ще ахна пред тези разкрития, но аз се въздържа от възклицания. Чувал съм ги вече тия неща от Борислав, макар и в по-друг вариант.

— Ясно — казвам. — Но КОЛКО долара, мислиш може да побере едно куфарче?

— Откъде мога да знам. На мене куфарче никой не ми е дал.

— На мене — също. Но по груба сметка не повече от двеста или триста хиляди.

— Не ме занимавай сега с такива тънки сметки.

— А съм чувал да приказват, че Бебо бил раздал не по-малко от цял милиард.

— Може и повече.

— Щом е така, значи Бебо е трябвало да използва не куфарчета, ами цели влакови композиции, за да стане разграбването. Не е ли очевидно.

— Аз пък ще ти кажа нещо още по-очевидно. Колко милионера имаше у нас преди 1990? Изброй ги де!

— Прав си: нямаше милионери.

— А сега се нароиха не десетки, ами стотици. Пръкнаха се за месец — два, изведнъж. Как така бе? Откъде? Че съдът само този

въпрос да им постави „Откъде?“ и всички отиват в пандиза.

— Ясно, че е имало някакво преразпределение на богатата.

— Какво преразпределение, бе! — кипва Алата. — Ако извадя парите от джоба ти и ги сложа в моя джоб, това разпределение ли ще е?

— Ами извади ги. Все ще стигнат за още един швепс.

— По-рано — продължава Алата, без да ме слуша — по-рано ни учеха, че съдбоносния проблем на епохата бил „кой — кого“. А сега така извъртяха нещата, че проблемът стана „кой — колко“.

— Има нещо такова.

— И нахални. Пердашат с мерцедесите си през тълпите на простолудието, правят публични оргии с флърци и чер хайвер, па се и снимат колективно, навирили глави, та цял свят да разбере кои са истинските господари на държавата.

— Синедриона ли имаш предвид?

— Всичките ги имам предвид. Как няма да се намери някой да развърти една тояга по тиквите им, та да видят тия синковци...

— Ти не можеш ли да я свършиш тази работа?

— Колкото и ти. Пък се и подиграваш.

— Не бе, Ала, не се подигравам. Но това, дето го разправяш, си е чиста утопия. Останал си още в епохата на утопичния социализъм, братко.

— Не съм в утопичния социализъм. На боклука съм. Също като тебе. И също като целия този гладен народ, дето я е строил тази държава.

Предприятието „Кобра“, въпреки зловещото си название, бе малък и тих магазин на една също тиха уличка, разположена недалеч от данданиите на Женския пазар и шумното движение по „Мария Луиза“. Специалитет на фирмата бе охранителната техника, а стопанин — Петко Земяка, макар той от скромност да поддържаше, че бил само управител. Ако последното бе вярно, би могло да се каже, че в магазина едва ли имаше много неща за управляване.

Предното помещение бе под опеката на двама млади хора: Една върлинеста слаба мома, у която всички жизнени сили избуяваха в дългите изрусени коси, разрошени по посока на всички градски ветрове. И един двайсетгодишен симпатяга, много пълен и много луничав. По всичко личеше, че двамата не могат да се траят, което бе

странно, тъй като добре се допълваха, доколкото тя не можеше да си намери място от нерви, а той едва си отваряше очите от мързел.

Обстановката в магазина бе скромна, но достатъчно строга, за да вдъхва респект. На витрината бяха изложени известен брой брави и алармени устройства, отдавна прашасали. А вътре бяха инсталирани две блиндиращи врати и дузина мостри за предпазни решетки. В помещението зад магазина се намираше кантора с две работни бюра, два шкафа и огромна метална каса, твърде паянтова, за да повярва някой, че съдържа нещо повече от кафеварката и сандвича, който касиер-счетоводителят си носеше за закуска. По-голямото и по-лъскаво бюро естествено принадлежеше на Петко и рядко бе заето. Като команден пункт на предприятието служеше другото бюро, отредено за току-що споменатия счетоводител, чието лице бе тъй анемично и тъй прикрито зад огромните очила в рогови рамки, че трудно се поддава на описание. По мое мнение този именно субект с вид на пустинник, единствен вършеше нещо в предприятието, защото самият управител рядко се заседяваше тук, а двете млади същества в магазина нямаше какво друго да правят, освен да се ненавиждат.

Всъщност не бих могъл да твърдя, че наблюденията ми са съвсем точни, защото пристигах в предприятието привечер, когато персоналът вече си тръгваше, и го напусках заран, когато той току-що пристигаше. Личното ми трудово задължение се състоеше в това да не върша нищо, освен да будувам. В случай на опит за взлом трябваше да звъня на СОТ, а ако взломът все пак успееше — да използвам предоставения ми газов пистолет, за който не бях сигурен, че работи.

Заранта, когато касиерът ми брои първата заплата, срещнах на излизане Петко.

— Къде се измъкваш — рече. — Няма ли по случая да изпием по една бира?

Влязохме в най-близкото гаражно кафене и додето се черпехме, позволих си да кажа:

— Благодаря ти за щедроту възнаграждение, братко. Жив да си и по възможност здрав, но не бива да злоупотребявам с великодушието ти.

— Защо бе? Какви ги приказваш?

— Ами тази тъй наречена моя служба си е чиста синекура. Подозирам, че си я измислил само за да ми правиш услуга.

— Глупости. Пълни глупости. Че нали ако не си ти, ще бъде друг, бе! Аз съм длъжен да имам охрана.

— По кой закон?

— Остави го закона. Ти представяш ли си резила, ако утре по вестниците се появи съобщение, че точно „Кобра“, фирмата за охранителна техника, е обрана?

И след малко:

— Много мило, че ме смяташ за свой благодетел, но аз вече ти казах: фирмата не е само моя собственост и назначенията не зависят само от мене.

— Добре — отстъпвам. — Виноват. Не ми остава друго, освен да чакам някое нападение, та да покажа, че все пак ме бива за нещо.

Минали са вече два месеца от назначаването ми в „Кобра“ — време достатъчно, за да свикна да бдя по цели нощи в един магазин, при все, че рискът да бъде обран е нулев, понеже тук няма нищо за крадене. За разнообразие чета вестника, оставен ми от Борислав или слушам радио. Понякога заран се случва да срещна и току-що пристигания шеф на фирмата.

— Как мина, справи ли се с бандитите? — пита Петко.

— Естествено. Натръшках ги всичките.

— Тогава да прием по едно кафе.

Кафето го прием в заведението — гараж до магазина и бъбрим по текущите въпроси на деня. Според Земляка положението е сложно, според мене — направо калпаво, но и двамата сме съгласни, че решението на проблемите не зависи нито от него, нито от мене. Скучни срещи и безцелни разговори, но аз ги понасям търпеливо, за да не обидя Петко. С тия покани от дъжд на вятър за по едно кафе той вероятно иска да подчертае, че все още ме третира като приятел, а не като подчинен.

Една заран, тъкмо сме се настанили пред гаража и към нас се присъединява нова сянка от миналото — Манасиев. Кима свойски на Земляка, а мене удостоява и с възклицание:

— Я, Боев!

— Същият, господин началник!

— Не се подигравай, че може наистина да ти стана началник — произнася добродушно полковникът и сяда при нас.

— Късно е — отвърщам. — Вече съм в запаса.

— Такива като тебе само Смъртта може да ги прати в запаса.

— Приятно ми е да го чуя. Какво ще пиете?

— Стоп! — обажда се Петко. — На тази маса само аз поръчвам.

Момичето, обслужващо гаража, донася кафетата, а малко покъсно обяснява, че трябва да отскочи до магазина и изчезва.

— Разбрах, че са те пенсионирали — казва полковникът.

— На всекиго се случва.

— Въпросът е — кога? Аз ли да ти казвам, че ти далеч още не си за пенсия.

„Защо да го казваш на мене, кажи го на шефовете си“ — отвърщам, обаче наум.

Настъпва мълчание. Тъкмо се питам докога ще продължи, когато Манасиев решава да го наруши:

— Знам, Боев, че ти открай време не ме долюбваш. Наричали сте ме с твоя Борислав „Сухар“, „Дървен човек“ и други подобни, не съм го правил на въпрос. Когато си свикнал да се държиш резервирано с околните, нищо чудно да те обвинят за безчувствен. Но сега, понеже не сме вече в служебни отношения, ще ти кажа направо: Когато завчера случайно научих от Петко, че си станал нощен пазач, наистина ми стана болно. След като знам какви задачи сме ти възлагали и какви рискове си понасял, наистина ми стана болно.

— Минали работи — произнасям, колкото да кажа и аз нещо.

— Не са минали, настоящи са. Вярно е, че при всяка промяна сътресенията са неизбежни, но грешките са си грешки. В службите надойдоха млади хора, нетърпеливи, жадни за прояви... Чудесно. Но защо трябваше да изхвърляме тъкмо онези по-старите и по-опитните, които можеха да си предадат опита на младоците.

— Ами защото са комунисти.

— Дай да не прехвърляме разговора на политическа тема. Не говоря за политическите служби, те разбира се трябваше да бъдат разпуснати. Но какво общо имат с това истинските полицаи? Полицайте навсякъде по света са си полицаи. Това не е идеология. Това е професия. А специално за разузнаването, всички знаем, че разузнаване винаги е имало и винаги ще има.

— По вестниците пише, че вашият нов шеф твърди обратното.

— Абе остави, какво твърди шефът. Това, дето го твърди, са лафове за пред журналистите. И какво може да разбира от проблемите

на разведката един цивилен.

— Не рискуваш ли малко, като ги приказваш тия неща.

— Ами ако са ти заръчали да ме прислушваш...

И подир къса пауза:

— Нека говорим сериозно. И нека, поне за момента, оставим настрана понесените обиди. Понеже аз също понесох удари.

— Чух, че сте имали някакви неприятности.

— И то какви! Знаеш, че партийните подмазвачи не понасяха такива като мене, дето си гледаха работата, вместо да повтарят колко са верни на другаря Живков.

— Мисля, че все пак не ви уволниха.

— То само това оставаше, да ме уволнят. Тикнаха ме в глуха линия и добре, че дойда промяната, та отново да оживея.

Замълчава и поглежда часовника си. Усещам смисъла на жеста му и за да го окуража, промърморвам:

— Е, поговорихме си.

— Само че нищо не сме си казали — поправя ме Манасиев.

Поглежда ме в упор и произнася:

— Разговорът, дето трябва да го водя с тебе, Боев, тепърва предстои. Искам да се върнеш на работа.

Заран, след като изляза от „Кобра“, обикновено се шляя безцелно по улицата, за да поема някоя и друга глътка въздух. Това е моето междучасие, разделящо нощната изолация в магазина от дневната самота в стаята на Атина. Знам, че трябва да поспя, но спането за мене не е отмора, защото сънувам всевъзможни неща от миналото, преминаващи често в кошмари.

Трябва да е от възрастта. Настоящето ми дотолкова е изпълнено с минало, та едното и другото се смесват понякога и дори ми се струва, че живея повече в миналото, отколкото в днешното. Затуй додето измервам с крачкомера си улиците, все по-често ми се случва да срещам стари познати, които, трезво погледнато, едва ли би трябвало да се намират в този град и то тъкмо сега. Веднъж зърнах по „Руски“ да се задава насреща ми флегматичния черноок хубавец Ралф Бентън, достоен представител на ЦРУ, с когото някога се бяхме озовали блокирани в едно бомбоубежище на Остринг. Но когато хубавецът се приближи, оказа се, че това съвсем не е Бентън. Друг път ми се стори да разпознавам в тълпата масивната фигура и бръснатата глава на

Брунер и дори инстинктивно ускорих крачки, за да проверя, не е ли това наистина Брунер. Разбира се, не беше той. Видях веднъж и стария си приятел Любо Ангелов. Крачеше на няколко метра пред мен с обичайната си накуцваща походка, обаче този път не се забързах да проверявам. Още преди много години Любо бе ликвидиран пред очите ми.

Съвсем наскоро ми се случи да видя и Сеймур. Седеше до витрината в кафенето на хотел „София“, леко загърбен към площада и четеше вестник. Сеймур в София... Звучеше като „Алиса в страната на чудесата“. Сънуваш — рекох си и това ми напомни, че наистина е време да се прибера и да дремна.

Насън или наяве, случва се в здравчината на спомена да се мяркат и жени. „Съществува мнение, че в операциите ти прекалено често фигурират жени“ бе ми казал веднъж генералът. „Сещам се за чие мнение наемките — отвърнах — но какво съм виновен, че понякога ми пращат жени“. Бяха наистина жени от професията, не уличната, а нашата, общо взето хладни и пресметливи жени, които според случая могат с еднаква лекота да те прегърнат или да те гръмнат; такива като някогашната Франсоаз, дето първа ме бе назовала Господин Никой, или като Грейс, Флора, Дороти и други от същия тип, свързани поне с едно разузнаване и то, твърде различно от моето.

Имаше и редки изключения, като Едит, но моята първа и последна голяма любов нямаше нищо общо с хетерите на разведката. Затуй съвсем естествено бе при илюзорните ми срещи из софийските улици да попадна тъкмо на нея. Само че този път не беше възможно да греша. Идваше право към мен, стройна и ведра, с тъмната буйна коса, бялото лице и малко унесения поглед на кестенявите очи. Да, идваше тъкмо към мен и дори леко ми се усмихваше.

— Маргарита... — произнесох неволно. Усмивката по лицето ѝ изчезна. Сега то изразяваше недоумение.

— Каква Маргарита? — запита жената.

— Маргарита Пеева — промърморих, все още не дошъл на себе си.

— Така се казваше майка ми.

— Именно. Страшно много приличате на майка си — опитах се да се оправдая.

— Знам. И други са ми го казвали. Недоумението се е стопило, заменено от израз на лека досада. Жената се готви да продължи пътя си, но ѝ е неловко направо да ме подмине. Един миг на колебание, който не пропускам да използвам.

— Бихте ли приели да седнем насреща да изпием по чаша кафе?

— Защо? По какъв повод?

— Без повод. Просто така.

И за да бъде по-убедителен, добавям:

— Някога бяхме приятели с майка ви.

Младата жена ме поглежда, този път по-продължително:

— Вие сте Емил.

Заведението насреща се казва „Цезар“ и навън има все още свободни маси, макар да приближава обед. Поръчваме нещо и разменяме незначителни думи както при всяко ново запознанство. Не си правя илюзии, че мога да бъда забавен и не се съмнявам, че тя подир малко ще си тръгне.

— Знам всичко за вас — мама ми е разказвала. Вие сте първата ѝ любов.

Изпитвам странно чувство, когато я слушам да говори за Маргарита, защото в момента именно тя е за мене Маргарита. И за да избегна опасната зона на емоциите, насочвам разговора към по-прозаични неща. Не, тя самата не се казвала Маргарита — две Маргарити в един дом щели да бъдат много. Казвала се Бистра, по името на баба си. Не, не била омъжена и засега не възнамерявала.

— Не знам как е според вас, но според мене бракът означава край на фантазиите. А на мене ми се иска още малко да си пофантазирам.

— Например?

— Е, то се знае. Никой не иска да живее в такъв мръсен град и да получава заплата, колкото да си плати парното.

И подир малко:

— Знам от мама, че вие доста сте пътували.

— Такава ми беше работата.

— И аз бих искала да имам такава работа. Сега уча езици.

Държа като последна резерва въпроса от какво е починала майка ѝ, но Бистра ми го спестява, с обяснението, че баща ѝ в къщи я чака.

— Драго ми беше — усмихва се мило тя на тръгване. — Кой знае, може пак да се срещнем някой ден по широкия свят.

Не знам дали в понятието „широкият свят“ включва и отвъдния или си въобразява, че още обхождам планетата.

Не, Бистра е красиво момиче, но не е Маргарита. И дано да не бъде. При Маргарита нищо не се разви както трябва, включително и любовта. Съдбата я бе орисала да избира между две възможности, а тя бе посегнала към по-калпавата и аз не бях направил нищо, за да я спра. И какво, ако я бях спрял? Щях да я превърна в една нещастница. Накрая тя така и приключи, като нещастница, но не по моя вина.

„Съществува мнение, че прекалено често в операциите ти фигурират жени“. Бях напълно сигурен, че въпросното мнение принадлежи на полковник Манасиев. Не ми беше пряк началник, но понякога участваше в съвещанията при генерала.

В служебната дейност всеки си има номер. Номерът на Манасиев беше да печели престиж с висока принципност и дребнав педантизъм. Беше сух човек в буквалния и преносен смисъл на думата. Мнителен, подозрителен и заядлив, но затова пък образцов във всичко. Бе почнал кариерата си като младши лейтенант в армията и бе запазил изпружената напета стойка, свойствена на младите офицери в онези героични години. По-късно младите офицери станаха старши офицери. Градът бе пренаселен от полковници, с отпусната походка и канцеларски чанти, изобщо военни с цивилна небрежност, понеже на преден план вече бе не героизмът, а бюрокрацията.

Манасиев обаче бе съхранил наперената стегната стойка и може би дори тайничко съжаляваше, че в интерес на служебния си възход, трябва да се примири с външния вид на цивилна гарга. Разбирах го. В началото аз също се надявах тайно, че ще получа чин и униформа. Докато един ден моят кръстник в професията не лисна кофа студена вода върху младежките ми блянове:

— Емиле, ти никога няма да носиш пагони. Такава ти е орисията, братко. И не мечтай за униформа, защото единствената униформа, която би могъл да получиш, е затворническата, в случай че противникът те налага и реши да ти спести куршума.

Нямаше причини да не му вярвам. Тогава той сам бе с чин полковник, но с охлузения си бозов костюм приличаше по-скоро на архивар. Манасиев обаче бе шеф от съвсем друга класа. Личеше си, че

е военен, въпреки, че ходеше цивилен. По тази причина едва ли бе твърде подходящ за секретна мисия, обаче за началник бе екстра. Лицето му също беше началническо — дългнесто, слабо, с малки пронизващи очи и тънък агресивно заострен нос, винаги сериозно, а пред подчинените и леко навъсено.

— Радвам се за тебе, но не ти завиждам — поздравява ме Борислав, когато вечерта му разказвам за срещата си с Манасиев.

— Значи не се радваш. Ако наистина се радваше, щеше да прибавиш и малко завист.

— Не мога да прибавя. Всички тия Манасиевци и тем подобни, дотам са ми втръснали, че никога не бих се върнал в компанията им. Но ти си друго. На тебе там ти е хвърлен пъпа и виждам как просто боледуваш, задето не си там.

— Нека не преувеличаваме. Още повече засега всичко е само приказки.

— Манасиев не е човек на приказките. Щом ти предлага нещо, значи вече го е съгласувал.

— За какво го магнаха, за какво го върнаха?

— За каквото го магнаха, за такова го и върнаха. Правил е доноси, за да отстрани съперниците си и да се докопа до генералския пагон. Сега пък доносници за цялото предишно ръководство. Нашият генерал е вече в затвора. Какъв по-удобен момент за Манасиев да се настани на мястото му.

И по-късно:

— По онова време и аз като тебе не бях в страната, така че не знам подробности. За подробностите ще питаш Алата, той знае всичко.

Когато на другия ден повдигам въпроса пред Алата, той изобщо не пожелава да го обсъжда:

— С предатели не се занимавам.

С тази тема започва разговора и Манасиев, когато няколко дни по-късно наново се срещаме в кафенето — гараж.

— Зная, че някои бивши колеги ме смятат за изменник. Ако държах на мнението им, би трябвало да се обидя. Само че, Боев, аз пет пари не давам за тяхното мнение. И не бих споменал изобщо за него, ако това не беше в интерес на работата.

Млъква, като изчаква момичето да сервира кафетата. После запитва:

— Откъде тази идея да се тикате с Петко в такъв гараж?

— Защото е по-близо.

— Вече ти казах, че ни предстои сериозен разговор. Ще ходиш ли да спиш?

— Рано ми е да лягам.

— В такъв случай, предлагам ти подир половин час да се видим на този адрес.

И ми подава някакво листче.

— Бихме могли да отидем и заедно с колата, но по ред причини не желая за сега да ни виждат заедно.

Измърморва „до скоро“ и поема с твърдата си походка към спрелия наблизо мерцедес.

„Не знам какъв дефект му намира на този гараж — мисля си, додето уреждам сметката. — Освен може би, че тук няма микрофони.“

Жилището, в което ме въвежда полковникът, не е никакво жилище, а квартира за секретни срещи. Казионна мебел, спуснати полупрозрачни пердета и спарен въздух. Пердетата са с някакви зелени орнаменти, оскъдната светлина в помещението също е зеленикава. Разполагаме се в креслата с полуизхвъркнали пружини и Манасиев без предисловия взима думата за да продължи започнатия в гаража монолог:

— Аз не съм по идеологиите, Боев, знаеш го. Аз съм си технократ. Такъв бях в миналото, такъв съм и сега, тъй че нямам основание да се чувствам изменник. Изменят се обстоятелствата, над които и ти, и аз нямаме никаква власт. Ама, казват, защо по-рано си служил на ония, а сега служиш на тия? Как да им обясниш на подобни чугунени глави, че има нещо по-важно от правителствата, които идват и си отиват и че сме призвани да служим именно на това по-важно нещо. Става дума за аксиома, а аксиомите не се доказват.

Млъква и ме поглежда, очаквайки вероятно одобрението ми.

— Така е — съгласявам се. — Таблица за умножение не се доказва.

— Остави я таблицата. Тук става дума за нещо по-висше. Става дума за народа. За Отечеството. За България.

При тези думи в тона на Манасиев прозвучава някакво едва доловимо чувство на горест:

— Тази наша България, Боев, е днес една разграбена страна.

И малко по-късно:

— Превърнаха я в просякиня!

В душното помещение настъпва тишина. Шумотевницата по „Цар Шишман“ едва се дочува през спуснатите завеси.

— Не може ли да отворим прозореца? — питам.

— Не трябва. Ще отворя откъм коридора.

В зеленикавия здрач става малко по-хладно. Това се отразява донейде и на емоциите. Полковникът е възвърнал сухия си служебен глас:

— Тия приказки, че вече закриваме разузнаването може да имат някакъв смисъл относно военното разузнаване. Нашата работа обаче тепърва ще се разраства. Някои хитреци, дето използваша суматохата, за да окрадат страната, побързаха да изнесат плячката си зад граница. Нашата задача е да върнем поне част от разграбеното.

— За да го доразграбят други.

— И за това е помислено.

— Нали съществува Интерпол.

— Да. И добре работи. Обаче работи за онези, дето го ръководят, а не за нас. Съществуват и ред правителства с полицейски и съдебни органи. Но и там е същото: Могат да ни върнат някой крадец на коли или сутеньор. Обаче стане ли въпрос за едри акули и големи пари, винаги удряме на камък.

Отново прави пауза.

— Стана ли ти по-хладно?

— Донякъде.

— И вероятно ти се пуши.

— Ами...

— Можеш да запалиш. Тук някъде има пепелник. Изчаква великодушно да запуша и продължава:

— Знам, че казаното до тук ти прилича на вербовка. И навярно се питаш кому и защо е нужна. Не става дума за вербовка, Боев. Ти си вербуван още откакто си влязъл в системата, още от първия си работен ден. Минал си през огън и вода, през уловките на противника и през идиотизмите на нашите служби. Ти си ченге и в кръвта си — за какво е нужно тепърва да те вербувам.

— Вече не съм ченге.

— Глупости. Може да има разпопен поп, обаче истинското ченге никога не става бивше.

— Има разни ченгета.

— Така е. Но аз говоря за истинските, за компетентните и необходимите. Знаеш, че Вернер фон Браун е автор на първите ракети, с които нацистите трепеха съюзниците. Но американците не го разстреляха, ами му дадоха всички привилегии и улеснения за да създава нови поколения ракети. Разбираш ли какво имам предвид. Ти си ми нужен като специалист и ми е съвсем безразлично какво мислиш по въпроса дали битието определя съзнанието или обратното.

— Благодаря.

— Казвам ти го, понеже имаше и други мнения по въпроса. Някои от подвизите ти още се помнят, и за добро, и за лошо. Бедата е, че такива като тебе ги помнят главно за лошо. Можеш да бъдеш уверен обаче, че аз те третирам като добър специалист, а не като стар грешник.

— Благодаря.

— Иронията ти е излишна. Има неща, които не зависят от мене. Но по това, което зависи от мене, можеш винаги да разчиташ на подкрепата ми.

Този път се въздържам от благодарност, за да не каже пак, че го иронизирам.

— Мога ли да попитам все пак като какъв ще работя?

— Като Емил Боев. По-висока атестация от тази — здраве!

— Нека не се четкаме, господин полковник.

— Няма да скрия, че ролята ти ще бъде малко двусмислена. По-точно — неофициална. Не поради липса на доверие, а защото такава е ситуацията. Ти по-добре ги разбираш тия неща. Нали винаги си бил нелегал.

— Вярно е.

— И си контактувал пряко единствено с генерала.

— Точно така.

— Сега ще е същото. С тази разлика, че от тук нататък аз ще ти бъда генерал.

Наближава девет. Готвя се да тръгвам, когато пристига Земяка.

— Само ти ли си?

— И счетоводителят е тук. Сигурно вече решава кръстословици.

— Какви кръстословици?

— Ами кво драска там непрекъснато, когато в дюкяна няма и помен от покупко-продажба.

— Ти в девет заранта ли чакаш да става покупко — продажбата. Трябва да идем някой път в работилницата, да видиш с очите си как върви бизнесът.

— Прощавай — казвам, — не исках да те засягам на бизнес.

— И нямаш причина. Не виждаш ли, че както е тръгнало, ще изрешетим цяла София. Да не повярваш просто, че преди пет-шест години хората тук въобще не знаеха какво са решетки.

В този момент в магазина влизат рошлата и луничавият и това ми дава възможност да се измъкна. Имам среща в градината с Алата, но още е рано, та тръгвам по обиколния път. В алеята пред гроба на Незнайния войн амбулантните антиквари както винаги са изложили съкровищата си върху малки масички. Обхождам ги бавно, за да убивам времето, когато продавачът на една сергийка ме повиква.

— Май не ме помниш — установява той, забелязал недоумението ми.

Сега вече си го спомням. Беше някакъв дребен чин във военното разузнаване. После стана дипломатически куриер. После... знам ли. Спирам пред масичката му, за да не го обидя и разглеждам натрупаните експонати:

— Ордени, медали... — май не си скъсал с емблемите на бойната слава.

— Нали тя ни храни.

— И доста стока си насъбрал.

— Стока да искаш.

И за всеки случай запитва:

— Ти няма ли да си вземеш нещо? Или си имаш.

— Нямам си.

— Вярно. Ти беше от ония, дето ги награждават посмъртно. Тихия фронт.

— Сигурно не ти липсват мющерии — измествам темата.

— Там е, че липсват. Навремето всичко живо се натискаше за отличия, а сега и по две за лев да ги давам, пак няма желаещи.

Отминавам нататък и излизам на „Раковски“. Все повече потъвам във всекидневието. Оставил съм за по-късно колебанията, анализите и

равносметките, зает да зяпам дреболиите на бита, който ме заобикаля — навалицата при автобусната спирка, жените с пазарските чанти, обикалящи магазините, децата, следващи в немирна върволица учителката. Погледнато бегло и отдалеч, всичко изглежда нормално, стига да не се приближаваш и да не забелязваш отпечатъка на сиромашията и немотията върху орфаните облекла, разкривените обувки, угрижените лица, гладните погледи, стига да не обръщаш внимание на просяците, на хорицата, завиращи се в контейнерите за боклук, на старците, понесли към пунктовете за вторични суровини денковете с празни кашони и вързопите стари вестници.

— Това е нищо — възразява Алата, когато малко по-късно разговаряме в градината по въпроса. — Истинската мизерия няма да я откриеш на „Раковски“ или „Аксаков“, ами трябва да почнеш доста по-отдалеч. Но за какво са ти тия открития? И можеш ли нещо да поправиш или да измениш?

— Тогава, да се правим на кърави ли?

— Ами май че само това ни остава. Онази заран гледах през прозореца, как децата на нашата улица си играят с кученцата, дете кучката от съседния двор ги беше родила преди месец. После дойдоха онези със зелената камионетка, та изтрепаха кучката и кученцата. А децата втрещени гледаха.

— Престани.

— И аз да престана, и ти да замижиш, все тая, Емиле. И хич не ми говори, че сега било така, а по-рано било иначе. Злото открай време е управлявало света и до края така ще бъде. Ти чел ли си евангелието?

— Не ми е оставало време.

— Ами прегледай го някой път, когато те хване безсъницата. И ще научиш, че по времето на Христа пак са ставали главно злини. А кои са били хубавите неща? Чудесата, дете ги е произвеждал Исус. Единствено те. Значи — от една страна самата реалност, сиреч злините. А от другата страна — измислените добри дела, сиреч чудесата. Само че днес никой не вярва в чудеса, освен бабичките.

Въздъхва примирено и запитва:

— По още едно кафе ще почерпиш ли?

— Тогава за какво живеем? — питам, след като донасям кафетата. — За да зяпаме от прозореца какво вършат убийците ли?

— Питаш ме, като че аз съм го създал този свят. Що не попиташ Господа?

— Не му знам адреса.

— Искаш да кажеш, че не съществува. Аз пък ще ти кажа, че щом хиляди хора в продължение на две хиляди години го отричат, значи все има нещо. Инак защо е трябвало да си хабят силите да го отричат.

— Може и да си прав. Но в такъв случай как да си обясним, че светът, дето го е създал, е толкова калпав?

— Много просто. Създал е Бог света с най-добри намерения, но по някое време се е уморил и е казал на хората: „Аз съм до тук. Сега вие продължете“. И онези продължили. Известно как. Най-първо Каин убил брат си, а оттам нататък... кво да ти разправам.

— Убедителен си — признавам. — Що не вземеш да напишеш едно вероучение.

— Та да просвещавам неверници като теб ли? Отрекохме Бога. Добре. А с какво го заменихме? С глупизми и измишльотини. „Човек звучи гордо“ и прас по главата, „Септември ще бъде май“, само че на върба, „който се учи, той ще сполучи“ — вятър и мъгла.

— Е, не за всички.

— Ами поне това да им бяхме казали на децата, че не за всички, та да не си правят илюзии.

— Ти кога го разбра.

— Доста отрано.

И разказва, как, когато бил малък всеки ден на връщане от училище минавал край витрината на някакъв ресторант и гледал масите с бели покривки и вкусните ястия, разносяни от сервитьорите и сладоледите в големи кристални чаши, и винаги, когато се прибирал, питал „тате, няма ли и ние да идем някой път на ресторант?“. „Щем, щем, синко, що са дни, занаят са“ отвръщал бащата, но дните минавали, а мечтаното събитие все не наставало. Най-после веднъж таткото се смилил и завел детето. Само че не на ресторант, а на шкембеджийница. „Но татко, това не е ресторант“ — позволил си да каже малкият, когато седнали край една маса и стопанинът донесъл две паници чорба. „За такива като нас това е ресторантът, сине“ — рекъл бащата, и като видял, че очите на детето са пълни със сълзи, добавил:

„И не се гевези, ами сърбай чорбата, че това ще ни бъде и обедът, и вечерята.“

— Така и не влезе в ресторанта...

— Поне разбрах от коя страна на витрината ми е мястото. А после американските бомби го сринаха.

— Обектът е изключително важен за нас. И твърде труден за разработка — говори полковникът.

Отново сме в секретната квартира със зелените завеси и отново в стаята е душно, за което допринасям и аз, понеже пуша втора цигара. Няма как да не пуша: навлезли сме в най-съществената част на разговора — конкретното поставяне на задачата.

— Касае се за огромно състояние, изнесено от страната и ограбено в последна сметка от държавата. Само че ограбено по всички правила на изкуството, тъй че от формална гледна точка няма никакви улики за грабеж — продължава шефът.

Единствената напитка в помещението е минералната вода в светлосиня пластмасова бутилка. Манасиев си налива половин чаша и я изпива надве едри глътки, за да проясни мисълта си.

— Основната цел на операцията е очевидна: Да се върне заграбеното. Но има и една втора, не по-малко важна страна. При успешен край, престъпниците ще разберат, че никакво бягство зад граница не е в състояние да ги спаси от ударите на закона. А престижът на нашата служба пред обществото отново ще бъде възстановен.

Замълчава, налива си още половин чаша, но преди да я изпие пояснява:

— Не знам доколко си в течение, Боев, обаче в нашия сектор през последната година възникнаха доста недоразумения. При такава промяна няма как да се мине без недоразумения, само че трябва да се преодоляват възможно по-бързо. Крайно време е оперативността на службата ни да се възстанови и с няколко ефектни удара да покажем, че отново сме на ниво.

Поглежда ме, за да провери ще кажа ли и аз нещо, но понеже нищо не казвам, допива водата си и продължава:

— За да разбереш в каква криза бяхме изпаднали, достатъчно е да знаеш, че въпросният обект преди години беше тук, под носа ни, и никой даже с пръст не го пипна. Липсвали неоспорими доказателства срещу него, трябвало да изчакаме, за да го пипнем при някоя по-голяма далавера, въобще, протакаше се. А през това време той си прехвърли в Австрия и последните авоари, основа си там нова фирма и спокойно си пие кафето на Кертнерщрасе. Сега седим и си блъскаме ангелите, как да го върнем.

— Него или авоарите му? — питам.

— Ами то е все същото.

— Някой не ви ли подсказа да върнете авоарите, пък той да си остане в Австрия.

— Не става — поклаща глава полковникът. Той не е от хората, дето биха се огънали пред заплахи или шантаж. Такъв като него даже да го убиеш, пак няма да отстъпи. Тогава за какво да го убиваш. В случая трябва да се действа съвсем деликатно.

И уточнява:

— Затова се реши ти да влезеш във връзка с обекта.

— Понеже ме смятате за деликатен.

Манасиев мълчи две-три секунди, сякаш преценява дали е дошло време да изплюе камъчето, сетне пояснява:

— Понеже си служител с голям опит. И понеже лично познаваш човека. Става дума за Траян Табаков.

Името не ми говори нищо и това достатъчно ясно личи по безучастния ми вид.

— Табаков, бе! — настоява шефът. — Навремето сте били заедно в школата.

Сега вече се сещам. Само че някога ние го именувахме по инициалите — Тетето или за по-интимно — Траян Пищова. Защото тогава все още бяха на въоръжение съветските пистолети ТТ, сиреч модела Тулский Токарьов.

— Той не беше ли търговски представител в Бон?

— И търговски представител беше, и шеф на външнотърговска фирма беше, и още сума други неща беше, но сега просто си седи във Виена и си пази парите.

— Отговорна задача.

— Това е обектът, който ни интересува, Боев. Вече знаеш защо. Става дума не за един или два милиона, а за огромна сума пари.

— Разбрах. И каква е задачата ми? Да отида и да ги взема?

— Никой не очаква от тебе такива подвизи. Очакваме разработка с всички произтичащи подробности: бит, сътрудници, политически връзки, недвижимо имущество, банкови авоари, текуща дейност, бизнес — проекти, знаеш как е.

— Ще разполагам ли с някаква първоначална информация?

— Естествено, само че тя е твърде оскъдна. Нали за това те пращаме — да я попълниш. За задграничната дейност на Табаков до към края на 1989 сведенията са доста откъслечни. За следващите му операции у нас разполагаме с достатъчно факти. А за настоящите му прояви в Австрия не знаем почти нищо.

— Да разбирам ли, че единствената ми отправна точка ще бъде виенският му адрес.

— Не. Защото адресът, Боев, ти сам трябва да го откриеш. Туй ще е първата ти задача.

И усетил недоумението ми пояснява:

— От пет месеца насам Табаков е изчезнал безследно. Единственото, което знаем със сигурност, това е, че още е жив.

Неделна заран. Краят на юни. Денят е слънчев и приятен, ако не смятам това, че имам среща с полковника. Този път ми е изпратил кола. Не неговата, а едно почти ново беемве. Шофьорът е русоляв усмихнат младеж. Гледа ме с респект и известно стеснение, вероятно са му казали кой съм.

— Къде отиваме, в провинцията ли? — питам, когато колата поема по Цариградското.

— Не съвсем. Тук наблизо. Вилата е в Панчарево. Момчето кара почти добре. Щеше да е още по-добре, ако не беше излишната му самоувереност. Но да си на двацетина години и да нямаш самоувереност, значи нещо ти липсва.

Манасиев ме очаква на терасата на вилата, но веднага ме въвежда вътре. Вероятно на терасата няма микрофони. Повтаря в конспективен вид упътванията си и заключава:

— Да се надяваме, че няма да има усложнения. Но даже и да възникнат — никакви контакти с местната полиция.

— Нито с Интерпол.

— Особено с Интерпол. Вече ти обясних: Става дума за пари. А когато е до пари, приятели няма. Затуй трябва да действаш напълно професионално. Разбираш ли какво имам предвид.

— Ясно. Също като преди.

— Именно.

— Като по време на Студената война.

— Не забърквай тука политиката. Казах „професионално“. Точка.

И за да подчертае смисъла на думата, започва да ми припомня някои от аксиомите в буквара на шпионина. Включително и това, как да поддържаме връзка чрез секретни и резервни срещи. Същите, дето ги описват в романите и които на практика рядко дават резултат, понеже в тях обикновено тайно се набутва и неканеният трети.

— Това, разбира се, само в редките случаи, за които ти споменах. Инак за обикновените неща ще има грижа шофьорът.

— За какъв дявол ми е шофьор?

— Зарад легендата. Ще те легендираме като шеф на фирма.

— С какво се занимава тази фирма?

— Абе с нищо не се занимава. Резервни части. Готова за фалит е, но още фигурира в номенклатурата. Изобщо идеална за прикритие. Пригответна ти е пълна документация.

— А кой е шофьорът? Този дето ме докара ли?

— Именно. Чудесен момък. Скромнен и изпълнителен.

— И каква ще му бъде ролята — на инструктор или на надзирател?

— Не говори излишни приказки.

— Знаеш, че съм свикнал да действам сам.

— Така ще бъде и занапред.

— Значи пак се връщаме към поуките на оня с мустаките: „здравото недоверие е чудесно условие за обща работа“.

— Остави го оня с мустаките. И не се опитвай да ми налагаш условия. Условията аз ги поставям. Трябва да ми благодариш, че ти осигурявам помощник. Ти ще даваш нарежданията, той само ще изпълнява.

Млъква за малко и ме поглежда недоволно:

— Странен човек си, Боев. Получаваш идеална легенда, помощник, кола, пари. От какво още имаш нужда?

— От доверие.

— Че аз ако ти нямах доверие, щях ли да те пусна така зад граница? Не исках да ти го казвам, за да не ти развалям настроението, но трябва да знаеш, че срещу повторното ти назначаване имаше и доста възражения. И не само поради минали работи, но и поради по-нови неща...

— Като наркотиците.

— Значи в течение си.

— Как няма да съм в течение, след като ме викаха на Развигор. Питам се само кой ли има интерес да ме забърква в тази идиотска история.

— Основателен въпрос, но в минало време. В момента атмосферата около теб е разчистена.

— И все пак се питам.

— Ще имаш достатъчно време да се питаш. Само не забравяй, че има и спонтанни реакции. Ако някой ти търкулне бомба в краката, няма да се питаш кой, как и защо, ами ще я сграбчиш и ще я захвърлиш възможно по-далече.

И като ме поглежда, за да провери, дали загревам:

— За някои хора, Боев, ти си истинска бомба със закъснител. И какво чудно, ако такива хора са решили да те забъркат в наркобизнеса. Особено ако те самите са в него.

Замълчава, сетне добавя с обичайния си сух тон:

— Смятам, че можем да приключваме.

— Разбира се. Искам само да попитам, че ако успея да вляза във връзка с Табаков...

— Да?

— Ами той ще поиска да разбере кой ме праща.

— Не трябва. Щом прецени, че ти си човек на този или на онзи, ти олекваш. Трябва да вижда в тебе не представител на този или на онзи, но на системата. Табаков е колкото хитър, толкова и първосигнален. Кой те праща — оня Манасиев ли? Ще трябва да го ликвидирам този Манасиев, за да не ми създава ядове. Не, Боев. Ти не си пратеник на Манасиев, ти си представител на ограбената Родина, на нещастната наша България!

Три дни по-късно се сбогувам с тримата последни свои приятели — Петко, Алата, и Борислав и привечер минавам границата при Калотина. Също както някога — с приветливо кимване и без формалности.

— Ще караш с умерена скорост — нареждам на Пешо, шофьора.
— И няма да вдигаш повече от сто, без мое разрешение.

— Слушам, господин началник.

— Няма да ми викаш началник.

— Разбрано, другарю Боев.

— И не ме другаросвай.

Отминаваме Димитровград и се отправяме към този гнил и мил Запад, превърнал се за милиони балканци в свидна мечта. Пешо, разбрал, че не съм настроен за приказки, се взира съсредоточено в летящата срещу него светла лента на автострадата. Аз пък си разговарям сам, по маниера на Алата, сиреч наум.

Този твой навик да умуваш. Професионално недоверие спрямо всичко, включително и спрямо самия себе си. Или машинална привичка да запълваш с нещо вътрешната пустош на самотата. Какво значение... Освен това, че постоянното ровене в догадки и съмнения понякога ти идва в повече.

За какво всъщност прие да се включиш отново в играта? За да покажеш, че все още струваш нещо, да усетиш, че отново живееш. Или да извършиш нещо наистина полезно. Само че полезно — за кого? Или за да можеш още веднъж да се пошляеш из тази навалица, дете никой не те познава и да седнеш в някое кафене, с отморяващото чувство, че никой не се интересува от тебе в този наежен зъл свят, където всеки се тика в делата на другия за да ги провали.

А може би всичко се свежда до неосъзнатия стремеж да завършиш безсмислието на живота с едно достолепно самоубийство. Като състезанията на онези износени коли, които с последен жест на безполезна дързост се включват в смъртоносните сражения на връхлитащите една срещу друга таратайки, за да положат пламтящите си смачкани корпуси върху полето на честта.

Може да е тъй, може да е другояче. Кому са нужни тия отегчителни анализи. И какво значение, след като вече си тръгнал.

След като си отново ченге. Макар и втора употреба.

ВТОРА ЧАСТ

ОТНОВО НА ПЪТ

Занаятът ми е такъв, че никога не съм имал нужда от шофьор. И слава Богу. Постоянната служебна връзка между двама души неизбежно прераства в извънслужебна зависимост. Или превръщаш шофьора в свой слуга, или той ти се качва на главата. Най-често тези два варианта се съчетават, в смисъл, че уж шефът командва, а всъщност го командва шофьорът.

Пътят до Европа е достатъчно дълъг, за да успея да внуша на Пешо поне две неща. Първо, че не участваме в рали и задачата ни е да стигнем до набелязаната цел по възможност живи и здрави. И второ, че не сме се събрали, за да си разказваме биографиите. По първия въпрос лесно стигаме до разбирателство, но вторият се оказва по-сложен. Като всеки дваисетгодишен момък Пешо е убеден, че има зад гърба си богат жизнен опит и държи поне частично да го сподели с мене. Узнавам, че вече два пъти е пътувал на Запад, макар само до Белград, че втора година посещава курсове по немски, доколкото служебната заетост му позволява и че има годеница, която смята да превърне в своя съпруга, пак доколкото и когато службата направи това възможно. Оставям го да си дрънкоти. Бих подремнал, обаче това не ми се удава. Известно е, че ако си шофьор, а на кормилото седи друг шофьор, винаги си нащрек заради подозрението, че онзи, другият, може да направи някоя глупост, при която да се озовете извън шосето и то в такова състояние, че да се наложи да ви вадят на парчета.

Колкото да надуваш газта, отсечката до Виена трае към 15 часа, понеже пътят на много места е така натоварен, че пределните скорости са немислими. Затуй убивам времето с размисли за „обекта“ или както би казал юристът — лицето Траян Табаков.

Траян Пищова. Или по-кратко Тулски. Или още по-кратко ТТ. Бяхме приятели с него в школата, доколкото човек можеше да бъде приятел с Тетето. Държеше се сериозно, без да се надува. По-точно казано, надуваше се твърде сдържано, в смисъл: вижте колко съм

скромен, въпреки, че ви превъзхождам. В известни отношения наистина ни превъзхождаше. Четеше много, докато повечето от нас избягваха излишествата в тази област и се задоволяваха с необходимото за изпитите. Особено го биваше да говори. Не беше бърлив, но знаеше как да се изразява — тежко, убедително, така че ако си по-наивен, може и да му повярваш.

— Този е роден за адвокат, бе — одумваше го Борислав. — Какво ще прави в службите, при нас е по-важно да мълчиш.

Не стана адвокат, нито се заседа в службите. Прехвърли се в търговията. Там си му беше мястото, нали в търговията за да продаваш, трябва да знаеш да лафиш, а Тетето в лафенето нямаше равен на себе си.

Не се дразнеше, че му викаха Тулски или Пищова. Притежаваше достатъчно самочувствие, за да се дразни, но го смяташе за детинска глупотевина.

И беше прав. Нямаше нищо общо с гърмящите оръжия. Приличаше по-скоро на безшумните хладни пособия.

После замина на Запад като търговски съветник. Случвало се е да го виждам в Берлин, в Амстердам или Брюксел, но сме се разминавали като непознати, защото такава беше директивата. Новата директива сега беше обратна по смисъл, обаче Табаков се беше покрил неизвестно къде в столицата на валса. Положението все пак не беше съвсем безнадеждно — Виена няма повече от два милиона жители.

Чудесен град, но с известни дребни недостатъци, като всяко човешко творение. Един от тях е, че истинско чудо е да намериш свободна хотелска стая, ако не си я ангажирал предварително. Навремето така и правехме, но от тогава насам изтече доста вода. Сега ако се обадиш от България, най-вероятно е да ти хлопнат слушалката. А ако се явиш в плът и кръв — да ти хлопнат вратата. Не че са станали българомразци, но просто са възприели съвременната традиция да смятат, че всеки тип, пристигащ от Балканите е или наркопласьор, или сутеньор.

В слънчевата утрин, когато пристигаме и поемаме по оживената Марияхилферщрасе, ненадейно ни посреща чудото: Още в първия хотел близо до гарата намираме свободни стаи. По-голямата и похубавата току-що е опразнена, а по-малката на таванския етаж ще бъде готова към обяд.

— Не може ли и двамата да се настаним тук? — пита Пешо, понеже в стаята, освен легло има и удобна кушетка, а вероятно и понеже Манасиев му е наредил да ме следи отблизо.

— Може — казвам, — само че тук, в по-западната част на континента, двама мъже спят в една стая само ако са обратни. Така че ще седиш тук и ще чакаш, а аз ще мръдна да поразуча обстановката.

Имам две — три връзки от миналото в този град, но подир промените, станали след 1990 те едва ли вече могат да бъдат подновени. Предприятието, към което се отправям, е от комерчески тип и единственият риск в случая е да се окаже закрито. Намира се на две преки от хотела, обозначено с малка табелка до входа на масивна стара сграда:

ФУРМАН И СИН

Отваря възрастен портиер и след запитването ми посочва мълчаливо мрачното стълбище: „Качвай се“. Кантората е на първия етаж. Звъня енергично, обаче без резултат. Повтарям жеста и даже потретям. Щом портиерът не ме е върнал, значи стопанинът трябва да е тук.

— Допускам, че слабото осветление ви е попречило да прочетете надписа на вратата — забелязва господинът, който най-сетне благоволява да отвори. — Нашето време за посещение е между 15 и 18 часа.

Бързам да се извиня, като потвърждавам, че наистина съм забелязал табелката, но като стар клиент на фирмата бих помолил все пак да бъда приет.

— Стар клиент, казвате — промърморва господинът, след като вече сме се настанили в обширния мрачен кабинет, сред който крехкият повехнал от годините стопанин изглежда още по-дребен.

— Името ви? — запитва той, като издърпва от бюрото някакво дълго чекмедже.

Рови известно време, докато издърпва някакъв фиш.

— А, да, мисля, че си спомням. Така...

Находката обаче не озарява с доволство съсухреното му восьъчно лице. Напротив.

— Ще ви призная, че избягвам да работя с клиенти от Източния блок...

— ... Бившият.

— Благоволете да не ме прекъсвате. Исках да кажа, че с вас правя известно изключение, само защото помня, че наистина сте наш стар клиент... Макар и под други имена. За нас, както знаете, имената са без значение. Ние помним хората. Идвали сте при нас още по времето, когато покойният ми баща държеше кантората на клона ни в Амстердам.

— Точно така: Амстердам. Хубав град.

— Беше хубав. Преди да стане столица на чернокожите в Бяла Европа.

— Неизбежно е, хер Фурман. Светът се развива.

— Искате да кажете, че деградира. Прав сте. Политиците ни бълнуват звездни войни, тайни оръжия и не знам какви си фантазии. А не виждат, че тайното оръжие вече е тук, само че насочено срещу нас: Тези милиони черни, кафяви, жълти и всякакви други славяни така прииждат насам, та скоро ще ни удавят.

— Е, няма да е съвсем скоро.

— Да се надяваме.

И приключил прогнозата за бъдещето произнася:

— Слушам ви.

Излагам молбата си в няколко точки, като учтиво прибавям към всяка точка и по едно „ако е възможно“, докато домакинът не ме прекъсва:

— Знаете господине, че при нас всичко е възможно, тъй че да оставим уговорките. Именно: всичко е възможно. Разликите са само в цената. И не ми поставяйте срокове. До сега не съм виждал клиент, който да не бърза. Не ме търсете и по телефона. Излишно е. Първата ми работа като идвам тук заран е да го откачам.

— Бих помолил поне за адресите.

— Адресите ще ги имате още утре. А сега да минем към въпросника.

Изважда от бюрото някаква папка, възсяда костеливия си гърбав нос с очила в телени рамки и започва разпита. Той е свързан с толкова

и такива подробности от битието и имотното състояние на Табаков, че по едно време се осмелявам да отбележа:

— Но хер Фурман, вашият въпросник ми прилича на полицейско разследване.

— А на какво друго искате да ви прилича, след като идвате при мен с почти празни ръце. Като ви казах, че при нас всичко е възможно, това не означава, че вършим чудеса. На вас ли да напомням, че даже легендарният Холмс, за да започне издирването си, е имал нужда от поне една-две — дребни улики.

Накрая въпросникът все пак приключва и домакинът обявява сумата на дължимото капаро. Въздържам се от пазарлъци, убеден, че и Фурман — син или по-точно внук, ще прояви по въпроса семейната твърдост, която по скалата на Мос е присъща само на диаманта.

Проблемът, който вълнува Пешо е „кога ще разгледаме Виената“.

— На ресторант ли искаш да те водя? — питам, като се сецям за историята на Алата.

Не, не се натискал за ресторант. Хранел се в закусвалнята на съседната улица, но все пак „няма ли да я пообиколим Виената“.

— Ами обикаляй я — казвам, — стига да не се отдалечаваш много от колата. Не забравяй, че краката служат не само за натискане на газта и амбреажа. С тях може и да се ходи.

Когато на следния ден се отправям към Фурман — внук, установявам, че Пешо е възприел съвета ми. Сподирва ме, като спазва известна дистанция и се крие зад минувачите, фактът, че веднага го забелязвам свидетелства, че не е достатъчно ловък. Само това ми липсва — да му преподавам и дисциплината проследяване.

Позвънявам на вратата на Фурман точно в 15 часа и 1 минута, като спазвам разписанието на табелката.

— Точен сте — установява домакинът. — Аз също.

Адресите, на които би могъл да бъде открит Табаков са три: Кантората му — съвсем недалеч от тук. Апартаментът му — също наблизо. И къщата на бившата му съпруга — отвъд Карлсплац.

За да не се възрадвам прекалено от информацията, старикът добавя:

— Ако питате мене, едва ли ще го намерите на който и да било от тези адреси, но това си е ваша работа.

— Къде ли би могъл да се скрие — недоумявам.

— Къде ли не — отвърща Фурман, въпреки че въпросът не е отправен директно към него. — Човек с такива възможности би могъл да се настани и върху обратната страна на луната.

Табаков е регистриран във Виена като собственик на предприятие за продажба на компютри. Предприятието може и да не съществува, обаче кантората е налице. Неголяма, но добре обзаведена с модерна канцеларска мебел, удобни кресла, тапицирани с черен скай и секретарка с фризура в същия официален цвят. Строга и мъжествена жена, истинска Брунхилда, която Табаков едва ли използва за друго, освен за секретарка, макар че знае ли човек... При тия увлечения в садо-мазо какво ли не е възможно.

Брунхилда ми обяснява с леденостуден учтив глас, че хер Табакоф не е в града, нито даже в Европа, но в началото на следващия месец... Спестявам ѝ по-нататъшните обяснения, като я уверявам, че не се касае за нищо спешно и се отправям към дома на хер Табакоф, не с никакви илюзорни надежди, а само за да хвърля един поглед.

Сградата, на една от пресечките между Вундмюлгасе и Марияхилфер е солидна постройка в стил виенски барок, с митологични юначаги, подпиращи тежките корнизи и с неприветлив също тъй импозантен портиер, който ми препречва входа, за да научи кого търся.

— Няма го. Отдавна не е идвал тука — категоричен е церберът.

— Искам само да му оставя нещо в пощенската кутия.

— Тук аз съм пощенската кутия — осведомява ме портиерът.

— Става дума за лично писмо. Не мога ли просто да го пъкна под вратата му?

— Не може — категоричен е здравенякът. — Миналия месец на съседната улица така бяха пъкнали нещо, та после трябваше пожарната команда да идва да гаси.

И за да прояви все пак известна човещина, ме отпраща към кантората, откъдето току-що съм дошъл.

Тръгвам си, но преди да завия зад ъгъла, хвърлям проверовъчен поглед към втория етаж, където би трябвало да се намира апартаментът на ТТ. Металните капаци на прозорците са плътно затворени. Жилището наистина изглежда необитаемо.

На третия адрес откривам кокетна двуетажна къщичка с миниатюрна градинка. Вратата към градинката обаче е заключена, а

входът към къщата е тъкмо оттам. Добре, че има звънец. Трябва да прибегна до цяла серия позвънявания, додето накрая един прозорец се отваря и се показва средно млада жена, загърната с разкошна хавлия на сини цветя.

— Защо държите да ми повредите звънеца? — пита тя.

— Бих искал само да ми отворите.

— Ако носите рекламни проспекти, пуснете ги в пощенската кутия — съветва ме жената и се дръпва, за да затвори прозореца.

— Не бойте се — казвам, — не са проспекти.

— Точно от това се боя, че не са проспекти. И пак посяга да затвори.

— Напразно се боите — настоявам. — Не съм дошъл да крада. Днес ми е почивният ден.

Тя все пак затваря, но откъм вратата се чува глухо бръмчене, знак, че е благоволила да ме пусне.

Малко по-късно се отваря и вратата на дома. Жената, която се изправя на входа, е далеч по-приятна на вид от Брунхилда. „Чуден човек — мисля си по адрес на ТТ. — Вместо да изгони секретарката, изгонил съпругата“.

— Тази синя хавлия чудесно ви стои — забелязвам.

— Да не искате с нея да изляза на улицата.

— Не е нужно. Бих могъл аз да вляза.

— Това ли ви е маниерът да завързвате връзки? — пита тя. — Само че не сте улучили момента.

И добавя с глас, в който няма и помен от топлота:

— Хайде, казвайте ако имате нещо да казвате, че ще затварям.

— Всъщност, въпросът ми е съвсем скромнен: Търся съпруга ви.

— Нямам съпруг.

— Говоря за бившия.

— А кой сте вие?

— Негов приятел.

— Тъй ли? За пръв път чувам, че Табаков има приятели.

И за да сложи край на разговора:

— Няма го тук и нямам никаква представа къде се намира. Така че...

Предчувствам, че краят на изречението ще се изрази в затваряне на вратата.

— Когато научих, че се казвате Марта, помислих, че сте немкиня...

— Така ли? Баба Марта също ли според вас е немкиня.

— А сега с удоволствие разбирам, че сте българка.

— Радвам се, че съм ви доставила удоволствие. А сега — ауфвидерзее, както казват местните жители. И ако намерите Табаков, обадете се. Аз също го търся от сума време.

И аз от сума време не съм бил в дамска компания, но стопанката очевидно няма никакво намерение да ми предложи поне чашка кафе, тъй че с лека меланхолия напускам китната градинка и само пътем забелязвам, че Пешо отново се прокрадва зад гърба ми. Упорито момче. След като тъй старателно си върши работата, защо му е трябвало на Манасиев да праща и мене.

— Виж кво, Пешо — забелязвам, когато го виждам вечерта. — Проследяването може да изглежда фасулска работа, но и тя си има чалъм. И основното е проследяваният да не усеща, че е проследяван. А това трудно може да стане, ако постоянно ми грухтиш зад врата.

— Ама защо... ама няма такова нещо... може би някакво съвпадение... — бърбори притеснено момъкът.

— И аз тъй мисля. И все пак старай се да ги изпипваш по-добре съвпаденията.

След което излизам. Бих искал да видя как ли изглежда домът на Табаков при вечерно осветление. Изглежда все така необитаем. През затворените капаци не прониква никаква светлинка. За сметка на това пътната врата долу е отворена. Правя три крачки навътре в прохода. Отляво — входа за стълбището. Отдясно — прозорчето на портиерската стая. Край масата седят двама души — самият Цербер и някакъв друг здравеняк. Помежду им две чашки и висока тънка бутилка от онези, в които наливат кирш. Киршът е вече на свършване, време за губене няма.

В подобни господарски домове има само по един апартамент на етаж. Този на втория етаж изглежда необитаем, доколкото мога да съдя при слабата светлина на джобното фенерче. Решетката пред входната врата е дръпната и заключена. Разстоянието на пода между нея и вратата е покрито с тънък слой прах, без всяка следа от стъпки. Прозорчето над входа е тъмно.

Мрак, тишина и пълна неизвестност.

„Ако намерите Табаков, обадете се“. Абе аз бих ти се обадил и без Табаков, но не знам как ще реагираш. Тъй че да си лягаме.

Вече става отегчително да говоря за чакането като начин на живот, затова ще отбележа само, че в следващите три дни, макар без всякаква надежда за успех, продължавам да наблюдавам в различни часове на деня, та дори и на нощта, онзи проклет втори етаж. И додето наблюдавам, анализирам и коментирам наум, колкото да минава по-леко времето.

Както справедливо бе казал Фурман внук, за човек като Табаков не е проблем да се приюти в Бермуда, Акапулко или на Бахамските острови, ако държи да се спаси от досадници. И все пак едва ли съществува по-добро скривалище от големия град, особено ако го познаваш като петте си пръста. И какво по-хитро от това, да се скриеш точно там, където едва ли ще те потърсят, понеже вече са те търсили и не са те намерили.

Преследван от тая натрапчива идея, изследвам по-внимателно не само домът на Тетето, но и най-близката околност. Вниманието ми е насочено по-специално към сградата, залепена до гърба на проклетия дом и чиято фасада гледа в паралелната малка уличка. Сграда от почти същия старинен тип, но доста по-скромна. Няма скулптурни левенти, подпирачи еркери и балкони. Няма дори портиер.

Щом двете здания са приблизително от еднакъв тип и еднаква височина, естествено е да са на еднакви нива и етажите им. Подозрението ми, че Тетето влиза в дома си през тази съседна постройка обаче не се оправдава. Апартаментът на нейния втори етаж очевидно също е необитаем. Солидно блиндирани с метални решетки врати, никакви следи от скорошни посетители. Името на стопанина върху пращасалата табелка не ми говори нищо.

Натрапчивата идея обаче продължава да ме човърка. А подир огледа на втората сграда дори още по-упорито ме тормози. Занимава ме най-вече тази подробност, че и двата разположени на еднакво ниво етажа са необитаеми. Съвпадение, както би казал Пешо с присъщата си находчивост.

Именно по причина на това съвпадение решавам следната вечер да продължа безцелното си наблюдение чак до късно през нощта. Улицата е тъмна, пуста и нишата на насрещния вход ми осигурява достатъчно спокойствие, за да дремя на воля чак до заранта.

Зрителният ми ъгъл включва входа и съседния гараж — и двата затворени. Но не чак до заранта. Късно подир полунощ долавям едва чуто скрибуцане. Металната ролетка на гаража бавно се вдига, за да разкрие вътрешността на добре осветеното помещение. От там изпълзва черен мерцедес и паркира до тротоара. Малко подир мерцедеса се появява и Табаков.

Поради нахлулата от гаража светлина вече не съм невидим. Но и не държа да бъда. Пресичам улицата и правя две крачки към застаналия пред гаража приятел от младини.

— Здравсти, Траяне.

Поглежда ме почти равнодушно:

— Ти пък откъде се появи?

— От миналото. Сянка от миналото, Траяне.

— Затъжил си се за мене. И идваш да провериш дали още съм жив.

— Може и така да се каже.

— Както казват древните: „Дойдох, видях, победих“. Вероятно се радваш, че си ме открил.

— Приятно ми е да се видим.

— Е, видяхме се. Сега ще позволиш ли да тръгвам, че имам работа.

Младият мъж зад волана на мерцедеса е отворил вратата, за да види какво става, но ТТ му прави знак с ръка „стой там“. Втори, също млад мъж е застанал пред гаража, обаче Тетето не го поглежда.

— Разбирам, че съм неканен гост — признавам. — Но все пак разчитам да ми отделиш няколко минути за малък разговор.

— Няма как. Ще трябва да възнаградя успеха ти, че ме откри. Само че сега съм зает. Нека се видим утре, пак тук, да кажем в един.

Изглежда нещо му хрумва, защото се навежда към мене и произнася полугласно:

— Нека бъде в един и половина.

На другия ден отново навестявам двете сгради на двете съседни улици, колкото да проверя, дали е вдигнато ембаргото. Няма такива признаци. И двете жилища изглеждат необитаеми.

През нощта в уречения час съм пред гаража. Рулетката е вече вдигната и когато надзъртам вътре, виждам как познатите от снощи двама млади хора мъкнат навътре тялото на един също познат човек:

моят шофьор Пешо. Точно в този момент откъм тясното стълбище в другия край на гаража се показва Табаков:

— Хайде, влизай. Специална покана ли чакаш.

— Защо убихте момчето? — питам.

— Не сме го убили, само го приспахме. Хайде, качвай се, де!

Стълбата, стръмна и тясна, е неудобна за разговори. Едва когато възлизаме на втория етаж Тетето запитва:

— Този келеш бодигард ли е или те брои?

— Шофьорът ми е.

— Защо снощи дебнеш за зад ъгъла?

— Самодейност. Ти затова ли промени часа?

— За какво друго.

— Да не му направите нещо!

— Каквото трябваше, направихме го вече.

— Кога ще ми го върнете?

— Може и да го върнем, но не веднага.

Помещението, в което сме се озовали, е доста никакво. Едно старо бюро, няколко стола с охлузена тапицерия, масичка с разхвърляни върху нея вестници.

— Сядай — промърморва Табаков, като сам се намества зад бюрото.

Наблюдава ме известно време с умерено любопитство, докато се нагани да заговори:

— Гледам те и ти се чудя на акъла: кахъриш се за шофьора, а не помисляш за себе си.

— За какво има да мисля.

— Ами примерно за това!

При тия думи изважда от чекмеджето на бюрото 9 милиметров Броунинг.

— И за това!

До Броунинга се явява и заглушител.

— Толкова ли не се сецаш, че след като си имал нахалството да се навреш в скривалището ми, не ми остава друг избор, освен да те гръмна.

— Не допускам, че ще постъпиш така с приятел от младини.

— Защо трябва сам да постъпвам, като имам хора, на които плащам. Ще повикам момчетата си, ще им наредя какво да правят,

сетне ще отида за малко отгъдък и ще се върна, след като са изнесли тялото.

— Няма да го направиш — поклащам глава.

— Не ме предизвиквай!

— Няма да го направиш — настоявам. — Ти никога не правиш неща, които не ти носят полза. Моето убийство няма да ти донесе нищо, освен неприятности. Вероятно дребни неприятности, но все пак, какъв смисъл?

— Добре — кима ТТ. — Да оставим за сега проблема с екзекуцията. За нея винаги ще се намери време. Кажи да чуя за какво си дошъл.

— Отбих се просто да видя как си, що си, да разменим по някоя приказка...

— Не може ли без тия маймунщини — прекъсна ме Табаков. — Как съм и що съм, това едва ли те вълнува, ами минавай веднага на темата — кой те изпраца и с каква цел.

— Ето, това е то, мъжка приказка — кимам с респект. — Аз също съм против усукваците, кой не знае, че времето е пари, но точно тези, дето ме пращат, казаха да бъда с тебе по-деликатен, един вид да пипам с кадифени ръкавици, та затуй почнах малко абстрактно.

— Тая приказка за кадифените ръкавици звучи направо вълнуващо — кима на свой ред Табаков. — Чудесна идея, само че сте се добрали до нея малко късно. Понеже, Емиле, не знам дали си в течение, но преди да цъфнеш ти тук, при мен идваха доста твои колеги и всички те бяха екипирани не с кадифени, а с боксови ръкавици.

— Не разбирам какво имаш предвид.

— Значи спестили са ти информацията. Бих могъл да ти я запълня, но в момента съм зает с други неща.

— Какво все пак имаш предвид с тоя намек за „боксови ръкавици“?

— Намек ли? Би трябвало да ти светна едно кроше, па да те питам дали си го усетил като намек.

Поглежда ме за да провери дали не се правя на абдал, посяга към кутията с пури на бюрото, изважда една и ми я показва, сякаш сме в час по нагледно обучение. Следващите му думи обаче съвсем не се отнасят до пурите:

— Нали си врял и кипял. Можеш ли да ми посочиш поне една мръсотия, която твоите приятели да не са ми скроили? Да оставим, че ме принудиха да напусна страната. Не се оплаквам: всяко зло за добро. Но и подир туй не мирясаха. Колкото сделки можах да ми провалят, провалиха ги. Колкото клевети успяха да съчинят, съчиниха ги. Доноси пред тукашните власти. Сондажи да бъда върнат в страната, уж заради извършени престъпления. Подпалиха едната ми кола. Взривиха другата. Още не е минала година, откак стреляха по мене.

— Това не е възможно.

— А за какво, мислиш, съм се заврял тука? От страх да не простила ли?

— Добре си организирай скривалището си — забелязвам, за да го отклоня от темата.

— Едва ли е толкова добре, щом успя да ме откриеш.

Но за да не се надувам прекалено:

— Всъщност едва ли би ме намерил, ако не бях ти разрешил да го направиш. Или мислиш, че не съм забелязал, как вече три дни шариш наоколо.

— Добре бе, Траяне. Знам, че все ти водиш хорото. Не разбирам само защо реши все пак да се покажеш.

— Ами защото вече ми дотегна да се крия от всевъзможни идиоти.

— Е, и?

— Реших да променя тактиката. Гледай само да не станеш точно ти жертва на тази промяна.

Става и взема от бюрото кутията пури:

— Да вървим оттатък.

Додето стигнем до това „оттатък“ прекосяваме три стаи, обзаведени с такъв изискан лукс, който може да бъде оценен само от познавачите на старинните мебели, персийските килими, лиможките порцелани и венецианския кристал. Стаята, в която спираме, се оказва кабинетът му. Обстановката тук е почти същата, с тази разлика, че има огромно бюро и още по-огромна библиотека, заемаща цяла стена и съставена от книги в старинни кожени подвързии.

— Виждам, че още си любител на литературата — забелязвам от учтивост.

— Тези книги не са за четене, а за украса — уточнява Тетето.

— Че не можа ли да си доставиш нещо по-ново, ами си се затрупал с тия вехтории.

— Стига с тези твои плоски шеги. Да се върнем към въпроса.

Този трудно можеш да го отклониш от темата. Сяда зад бюрото и поставя върху него кутията пури.

— Докога ще стърчиш над главата ми.

В маниера на Табаков това е покана да седна. Подчинявам се.

— Няма ли най-послед да чуя кой те праща?

— Задаваш излишни въпроси.

— Значи още си там.

— Къде другаде?

— Няма да кажа „на гробищата“. Макар че за човек на риска като тебе, това би било съвсем нормално.

— Всяко нещо с времето си.

— И защо, бе Емиле? Пари ли не ти достигат или акъл?

— Май че и двете.

Той отваря най-сетне дървената кутия, която още от одевае търти със себе си, вади пурата, която по-рано се бе въздържал да запали, прерязва с обигран жест единия край и запущва.

— „Ромео и Жулиета“ — забелязвам. — И аз ги харесвам.

— Прощавай — промърморва ТТ, като побутва кутията към мене. — Не знаех, че пушиш пури.

Седим известно време мълчаливи от двете страни на бюрото, като си разменяме облаци дим. Приятен дим, стига да обичате тежките аромати.

— Чак до края на пурата ли смяташ да мълчиш? — произнася лениво домакинът, след като добре се е заситил с никотин.

— Чакам да ти мине лошото настроение. Дано да се лъжа, но имам усещането, че изпитваш известна враждебност към мене.

— Ти нямаш срам, бе — изръмжава добродушно ТТ. — Пускам те у дома си посред нощ, черпя те с пура за сто шилинга, а на всичко отгоре ме обвиняваш и във враждебност. Хайде, казвай, каквото имаш да казваш, нали за това си дошъл.

— Все така ли будуваш нощно време? — питам.

— Такъв ми е обичаят. Работя нощем. Също като другаря Сталин, мир на праха му.

Дръпва от пурата и добавя:

— Ти затова ли си дошъл, да разпитваш за работния ми режим?
— Защо във всяка моя дума търсиш умисъл? — възразявам. —
Не може ли да си поговорим свободно като приятели.
— Ченге — приятел? Ти за абдал ли ме смяташ?
Изпод бюрото се раздават някакви странни звуци.
— Спокойно, Чърчил, спокойно — произнася Табаков с гальовен глас, какъвто не съм допускарал, че притежава.
— Чърчил, ли? Ти и с покойници ли вече говориш?
— Това е кучето ми — обяснява ТТ. — Такъв булдог ти в живота си не си виждал.
И отново произнася с трогателна нежност:
— Излез, Чърч, излез приятелю, да видиш един чичко — ченге.
— Не насъсквай животното.
— Не бой се, знам си аз работата. Реша ли да го насъскам, от тебе едва ли ще остане нещо повече от някой кокал и някоя обувка.
Поканен с такава нежност Чърчил благоволява да се измъкне зад бюрото, приближава се лениво към мене, подушва ме и дори се отърква в панталона ми.
— Я виж! Даже не те захапа — удивлява се Тетето.
— По-добър психолог от тебе е — казвам, за да го ядосам. —
Познава добрия човек.
Булдогът е красив, доколкото може да бъде красив един булдог. В първия момент, когато го видях, реших, че е грозен дори за булдог. Но след като се отнесе с такава симпатия към панталона ми, почнах да го харесвам. Сега обаче той отново е изчезнал зад бюрото и Табаков пак се връща към въпроса за служебното ми положение:
— Значи, казваш, още си в службите.
— Какви служби бе, нали знаеш, че ги ликвидираха.
— Тогава къде си?
— Никъде. Частпром. Завъртях малък бизнес.
— Ти — и бизнес! Какъв по-точно?
— Завод за свързочни части. „Вулкан“, ако си чувал.
— Че кво разбираш ти от свързочни части? Или това е само фасада?
— Фасада, легенда, какво значение.
— А кой стои зад легендата?
— България. Забрави ли, че има такава страна.

— И ти си неин представител.

— Е, нямам ранг на посланик. Смятай ме просто за техническо лице.

— И какво иска от мен България?

— Знаеш какво: Да върнеш обратно онова, което си присвоил.

— Сумата уточнена ли е?

— Ще се намери с кого да я уточниш.

— Вероятно с Манасиев.

Явно очаква, че с това ще ме стресне, но ефектът не се получава.

— Може и с Манасиев, знам ли.

— В такъв случай ти каква роля играеш?

— Нали ти казах: съвсем незначителна. Аз съм само някогашният ти съученик, дошъл съм да те измъкна от батака, в който си се накуснал.

— Разчувства ме — възкликва Табаков. — Ей Богу, разчувства ме. Едва сдържам сълзите си.

— Не е нужно да ги сдържаш. Нали богатите също плачат.

Посяга към дървената кутия, избира си една пура, после хлъзга кутията към мене:

— Да изпушим по още една „Ромео и Жулиета“, пък ще видим.

— Няма да откажа. Това ще е втората в живота ми.

Приказваме си, бърбим, надлъгваме се, без да придаваме голямо значение на думите, защото вниманието ни не е насочено към тях. И двамата знаем отлично, че това, което дърдорим, съвсем не е точно онова, което мислим. А онова, което мислим, е грубо казано, едно и също: кой от нас по какъв начин би могъл да използва другия.

Вече е съмнало, но фактът може да се установи само по часовника.

— Няма ли да загасиш този полилей и да дръпнеш завесите, че да ни огрее малко слънце — обаждам се по някое време. — Навън е такава хубава заран.

— Ти пък откъде разбра, че е хубава заран — възразява не без основание ТТ.

— Толкова ли се боиш някой да не те опука.

— Боя се наистина, но не от това. Инак щях ли да допусна в дома си ченге.

— Тъкмо затова си ме пуснал — промърморвам. — Защото имаш нужда някой да те пази.

Вече втори път забелязвам, че някой е ровил в куфара и в чантата ми. Вчера смятах, че това е навярно Пешо, изпълняващ възложената му от Манасиев роля. Миналата нощ обаче Пешо не би могъл да тършува, а в багажа ми пак е бърникано. Не нося нищо особено ценно, та да се боя, че могат да го отмъкнат. Боя се по-скоро от обратното действие — да не би нещо да вмъкнат.

Още заранта уреждам сметката в хотела, натоварвам скромното си движимо имущество на беемвето и се отправям към гарата. Осигурявам си едно шкафче в помещението за ръчен багаж, заключвам там куфара и волен като птичка поемам обратно към центъра. Разликата между мене и птичките едва ли е в моя полза, доколкото не съм в състояние да ношувам по клоните на дърветата, но в момента не мисля за това. Нали до преди малко съм спал.

Паркирам в една от пресечките на Марияхилферщрасе, точно срещу кафенето, от чиято витрина бих могъл да наблюдавам колата си. Две виенски кифли и две чаши капучино, сервирани от любезната млада келнерка, възстановяват силите ми за нов живот. Заемам отново мястото си зад волана и тъкмо да запаля, усещам с лявото си бедро нещо твърдо в седалката. Отпърво решавам, че е някаква разместила се пружина. Възползвай от обстоятелството, че уличката край мен е пуста, правя необходимата проверка, за да установя, че не е пружина, а пистолет. Не Тулски Токарьов, но негов по-млад роднина — 9 милиметров Макаров.

Пистолетът е вкаран през долната част на седалката в грижливо подготвено гнездо. Подобна маскировка изисква време, което ми вдъхва надеждата, че операцията е дело на Пешо, а не на злосторник, решил този път да ме дискредитира с пистолет, наместо с наркотик. Така или инак откритието е обезпокоително и най-вече обременително. Отпърво мисля да пусна оръжието в някое кошче за смет, но после решавам, че по-добре ще е да го занеса довечера като приятелски дар на Тетето. Ако разбира се до тогава остана жив, здрав и отгоре на всичко свободен.

Неприятното е, че отдавна съм захвърлил удобното във всяко отношение яке и съм се изтупан в дискретен антрацитен по цвят костюм, нали съм бизнесмен и собственик на фирма. Много неподходящо за носене на пистолет облекло, в случай че не притежаваш кобур, окачен на съответна презрамка. Проблемът изисква известен размисъл, който едва ли следва да протича с оръжие в ръка, така че оставям засега макаров между дреболиите в жабката. И тъкмо навреме, защото малко по-късно от двете страни на колата цъфват две непознати лица с навъсени изражения. Снемам лявото стъкло в отговор на призивното почукване, за да чуя въпроса:

— Къде е момчето?

Неприятен груб глас. И още по-неприятен въпрос. Добре поне, че е формулиран на български.

— Нямам представа.

— И не те интересува.

— Как няма да ме интересува, след като ми го теслимиха за шофьор. Блъскам си ангелите какво да предприема: дали да съобщя на полицията или още да чакам.

— От кога го няма?

— От снощи.

— Никъде няма да съобщаваш. Ще пасуваш.

— Кой знае къде се е запилял. Хем казвах, че не ми трябва аджамии. Него ли да следя къде ходи или да търся онзи.

— Още ли го търсиш?

— Нали това ми е работата.

Мъжът от другата страна прави опит да влезе. Отварям му. Сега пък не ще да влиза. Надзърта само в купето, като че ли търси нещо.

— Къде да те намерим при нужда?

— „Мястото на срещата да не се променя“ — нали го знаете филма.

— Голям дявол си. И изчезват.

Отсега май с тези двама сладури ще има да бера ядове.

Един часа през нощта. Рулетката на гаража бавно се раздвижва, но спира на сред път. Вътре е полутъмно. Макс (или Мориц) се подава, колкото да ми махне с ръка: „Влизай“.

Табаков вдига глава от книгата върху бюрото и леко ми кима. Знам, че едва ли ще ме покани да седна, затова го правя, без да чакам

покана.

— Да смятам ли, че този път не мъкнеш опашка подире си.

— Бъди сигурен.

Излишно е да му разправам какви предпазни мерки съм предприел за целта, но съм уверен, че нямам опашка.

— Не ми каза в кой хотел си отседнал.

— Какъв смисъл. Вече го напуснах.

— И сега си, къде?

— Под чистото небе. Е, разполагам и с едно беемве.

— И ще нощуваш в колата?

— На тротоара е по-кофти.

— Какъв тротоар, бе! Тук има цяла дузина стаи, а той ще ми спи на тротоара, за да разправа после колко съм бил стиснат.

Потропва с пълните си пръсти по бюрото, сякаш пробва клавишите на пиано.

— Нищо не ми струва да те подслоня тук, обаче е неудобно и за мене, и за тебе. Ще се чувстваш като затворник. Но има и други възможности. Например Марта. Да, така ще е най-добре: Марта.

Не питам коя Марта, нито защо ще е най-добре, понеже в това време иззад бюрото се подава кучето и ме поглежда с умерено любопитство.

— Чърчил, ела тук, дебеланчо!... — приветствам го. Приближава, като се поклаща, сякаш идва само да види какво ще стане. Погалвам го по гърба, за да видя и аз какво ще стане. Не е изключено да стане и нещо неприятно, но ако посягате към едно куче с боязън, по-добре изобщо не посягайте. Чърчил отпърво е апатичен, но само отпърво, понеже веднага напипвам слабото му място: разтапя се от удоволствие, ако го чешеш зад ушетата.

— Едно-единствено същество ме обича на този свят и ти вече се готвиш да ми го отнемеш — мърмори Табаков и отново се надвесва над бумагите.

Наблюдавам го крадешком, додето галя кучето. Казват, че с течение на времето, кучето заприличвало на господаря си. При ТТ и неговия булдог беше станало обратното. Кучешката физиономия на афериста бе донейде смекчена от тежките сенки под очите, нещо тъжно имаше в израза му. И все пак това си беше булдог с характерната могъща челюст. Говореше с меко ръмжене, като едва

разтваряше устни, а редките му усмивки напомняха на озъбване, озарено от зловеция блясък на златни коронки.

Бе невисок на ръст, но широкоплещест и масивен, без да бъде дебел, за което вероятно полагаше доста старания. Същата цел бе преследвал и шивачът му, докато бе скроявал дискретния сив костюм, в който изглеждаше почти строен. Споменавам тези подробности само за да изтъкна, че видът му внушаваше доверие. Един изискано облечен, импозантен и спокоен мъж, на когото си струва да поверите, ако не живота си, то поне парите. Кроткият хъркащ глас и бавните движения също помагаша да прилича на голям добряк, точно както тигърът прилича на голяма котка.

Колкото до лицето, там нямаше нищо забележително. Говори се, че очите били прозорец на душата. Тази максима положително бе известна и на самия Табаков, защото държеше пердетата на своя прозорец най-често спуснати. Изобщо, беше си почти същото лице на ТТ, което помнех отпреди години, добре охранено, невъзмутимо и почти без възраст. Това им е печалбата на мъжете, дето знаят как и докъде да наддават на тегло. Бръчките почти не им личат.

— Изучаваш ме, за да провериш доколко съм се състарил — забелязва по някое време ТТ, като вдига очи от книгата.

— Там е, че никак не си се състарил.

— Привилегия на спокойните хора — раздвижва домакинът тежката си челюст в нещо като усмивка.

— Привилегия на хората, убедени в своята правда — лаская го аз. — Сега се сецам на кого ми приличаш.

— Аз пък живея с убеждението, че приличам единствено на себе си — отвърща той, като прибира усмивката си.

— Вярно. Неповторим си. Но с това кротко и невинно лице приличаш донякъде и на Бебо.

— Кой Бебо?

— Онзи, същия, твоя благодетел, ако не си го забравил.

— „Бебо“... Така ли му викате — размърдва отново челюстите си ТТ в някаква полуусмивка.

Темата обаче не го привлича и побързва да я смени:

— Та какво ще кажеш да те пратя при Марта, а?

— Не те разбирам. Ревнуваш ме дори от кучето. Но не се колебаеш да ме пратиш при жена си.

— Бившата. Откровено казано, Марта никога не е била в центъра на вниманието ми.

— Персонална антипатия или пренебрежение към женския пол?

— Не ставай нахален. И не се опитвай да надничаш в сексуалния ми живот, понеже отдавна съм дръпнал ципа.

И за да сложи точка, заключава:

— Така че ако няма къде да идеш, върви при Марта. Още утре заран ще ѝ се обадя.

— Тя може да възрази.

— Няма да възрази. Не си ли разбрал, че не поддържам връзки с хора, които възразяват. Ти си единственото изключение. Но ако те търпя, това не значи, че всяка нощ ще си бърбим, за да преливаме от пусто в празно. Вярно, че така си запълвам безсъницата, но тук съм все пак в нелегална квартира, а не в адвокатска кантора.

— Да разбирам ли, че слагаш край на дружеските ни срещи?

— Не съм казал това. Знаеш къде е офиса ми. Минавай оттам и поглеждай рекламното табло в дъното. Ако е осветено, значи вечерта приемам гости. Ако е тъмно — няма ме. А сега, за да не се излегнеш на тротоара, Мориц ще те заведе в една от спалните. И да не помъкнеш със себе си кучето.

И като се обръща към булдога, произнася нежно:

— Чърч, детето ми, ела си при татко!

На другия ден, малко след 16 часа, заковавам беembeто пред входа на познатата вече градинка.

— Още онзи ден като ви видях, нещо ми подсказа, че ме чакат неприятности — доверява ми Марта, след като благоволява да ме пусне в градинката.

— Искрено съжалявам, но идвам по споразумение с мъжа ви.

— Бившият. Именно него имам предвид. Допускам, че вие сте просто играчка в ръцете му. Също както и аз.

И като въздъхва мъченически:

— Влизайте, де.

— Благодаря. Бих си позволил само да запитам не е ли възможно да вкарам тук и колата. Знаете, че в този град страшно много крадат коли.

— Как няма да крадат, когато Виена е на самата граница с Източния блок.

— Нали Блокът вече го няма?

— Блокът може да го няма, но бандюгите му са тук. Добре, ще ви отворя другата врата да вкарате колата, с риск да ми изпотъпчете част от лехите.

Еlegantният начин, по който паркирам колата в дворчето, я задоволява и аз най-после съм допуснат в самия дом, заедно с ръчната си чанта.

— Приготвила съм ви тази спалня долу. Моята територия си е горе, именно във връзка с опасностите, които все повече се умножават в нашия град.

И допълва с хладно любезен глас:

— Разполагайте се. Да имате нужда от нещо?

— Нищо, нищо — уверявам я. — Не бива да тълкувате погрешно обстоятелството, че дойдох точно в часа за чая.

— И нахален сте — установява тя. — Още щом ви видях онзи ден, разбрах, че ще има усложнения. Та, какво предпочитате: кафе или чай?

— Предоставям на вас избора — отвърщам галантно. — Донесъл съм и кафе и чай.

Пакетите, които вадя от чантата и обозначеното върху тях качество на стоката поразмразяват частично настроението на Марта. Размразителният процес се ускорява, когато донасям от колата и голяма кръгла кутия.

— Това кутия за шапки ли е?

— Не съвсем. Захер-торта е.

— Забравила съм ѝ почти вкуса. Нищо не ми пречи да се инсталирам в сладкарницата на Захер и да се правя на важна, но ако стърчиш сама, хората ще си помислят Бог знае какво.

Разговорът става в кухнята, където стопанката вече приготвя чая и подрежда сервиза за торти.

— Защо е нужно красива жена като вас да седи сама, където и да било.

— Щедър сте на комплименти. Още онзи ден го разбрах. Но ако търсите отговор на вашето „защо“, отнесете се по-добре към Табаков. „Човекът — собственик“... Познат ли ви е този израз?

— Искате да кажете, че ви ревнува ли?

— И през ум не ми минава да казвам такова нещо.

— В такъв случай може би вие мъничко го ревнувате.

— От кого? От кучето ли? Не помня да е имал някога чувства към някого, освен към Чърч. Нали ви казах: „Човекът-собственик“, такъв е моят бивш благоверен.

Сега вече беседата протича в дневната. Седим в дълбоките кресла визави край ниската масичка, където са разположени стъклариите, порцелановия чайник и шоколадовата торта. Стремя се да ограничавам вниманието си върху тия обекти, защото отплесна ли малко погледа си, ще попадна на снажните бедра, открояващи се като изваяни в тънките бежови чорапи. Не че даматата натрапчиво ми навира в очите прелестите си, но тия кресла са ужасно недискретни. И да кръстосаш крака, и да ги поразтвориш, гледката е винаги предизвикателна. Едва сега забелязвам в подробности колко променена е Марта. Няма хавлия, няма пенъоар, нито неугледни чехли. Независимо от мразовития донейде прием, жената се е съобразила с обстоятелството, че ѝ предстои среща с непознато същество от другия пол. Бялата блузка, ефирна като лек полъх върху заоблената снага. Сива, достатъчно къса пола, с оглед на модата и сезона, фини обувки на средно висок ток — нищо общо с обичайните в наши дни калеври, кръстоска между туристически обувки и кокили.

През тюлените завеси на прозореца светлината на юлския следобед се процежда приятна и мека. Приятна и разнежваща е и тихата музика от касетофона. Не съм сигурен, че е виенски валс, но положително не е и механичният тропот на копита върху черепа ти, величан като „техно“. Един лек аромат на фин парфюм лъха от домакинята, напомнящ, че животът не е толкова лош, особено в женска компания.

Говорим си за всевъзможни незначителни неща, без да се стараем особено да поддържаме разговора, а паузите се увеличават, понеже е дошъл ред за езика на погледите и на многозначителните мълчания.

— Вече е пет, а жегата още не се е разсеяла — забелязва Марта, като става и прави две крачки към прозореца.

Жегата не ме интересува особено. Но тези толкова изразителни бедра, напирани изпод късата тънка пола заслужават внимание.

— Може би ако отворим прозореца ще стане по-хладно — мърморя.

— Ще стане още по-горещо. Това е то Виена: зимата виелици, лятото — жега.

— Бихте могли да се поразхвърляте — предлагам. — Свои хора сме.

— Толкова леко съм облечена, че не виждам какво повече имам за разхвърляне.

— Всичко, което се облича, става и за събличане — възразявам.

Марта вдига голите си ръце, в чиито хармонични форми няма нищо хилаво и потапя пръсти във вълните на буйната си кестенява коса, при което едрите ѝ гърди едва не изхвъркват от дълбокото деколте.

Тя стои така, загледана все още към прозореца, докато аз се приближавам към нея, забелязал финия цип на гърба на блузката ѝ.

— Може би ако се разтвори ципа, ще ви стане по-хладно... Да ви помогна ли?

— Ами помогнете ми. Откога ви чакам.

Този късен летен следобед, с нежната мелодия, долитаща от транзистора, с лекия полъх на скъп парфюм и с разгърдената снажна жена в прегръдките ми... Нищо особено. Някога го наричаха „да правиш любов“, сега младите направо му викат „чукане“. А за мене е само един хубав спомен, вероятно последният топъл спомен в общо взето мразовития ми живот.

Торта Захер и жадни прегръдки, случката би могла да отmine като дребен инцидент в сивото всекидневие, но не отминава, а неусетно се преобразява в постоянна връзка. И Марта, и аз разбира се, сме заети с обичайните си дертове, но свободното време го прекарваме по неписана традиция заедно и най-вече на горния етаж.

Говорим си за разни неща и тя ми разправя пасажи от биографията си, примерно как навремето баща ѝ бил служител в посолството в Бон, е, не дипломат, а от техническите, а тя, понеже не вярвала, че ще ги държат зад граница достатъчно дълго, та да се накити с диплома на висшист, била почнала да посещава някакви курсове по компютърно ограмотяване, а по това време Табаков бил вече на върха на славата си, та Марта веднъж се одързостила да му се представи и да запита няма ли някакъв начин да я вземе на работа, примерно като секретарка.

— Огледа ме така безсрамно — продължава Марта, — та очаквах да ме накара да вдигна и полата си, за да ми види задника, а след това ми вика: Не мога, вика, да те взема за секретарка. Секретарските места, вика, са за грозни жени. Обаче, вика, бих могъл да те взема за нещо друго, не бързам да обещавам, но има възможност да те взема да речем за съпруга, стига да бъдеш послушна и да се държиш прилично.

— Чак тогава ли ти каза да си вдигнеш полата?

— Е, не го каза, но и да го беше казал, аз се бях приготвила и за това изпитание. Да бъдеш послушна, вика. Понеже за Табаков първото и най-важно качество на човека е да бъде послушен, към него, естествено.

— Затуй ли се разделихте, защото не беше послушна.

— Съвсем не. Просто, след като ми се понасити, а при него пренасищането идва бързо, почти ме забрави. Държеше да съм там, някъде в къщи, за да не би случайно да извърша някоя глупост, и в същото време почти ме забрави. На него въобще не му е нужна жена. Какво да я прави? Нужна му е само секретарка и прислужница. А той си ги има, и едната, и другата. Та затова един ден, страх не страх, дяволите ме взеха и му викам: „Траяне, ако толкова те отегчавам с присъствието си, можеш направо да ми кажеш.“ А той: „Гъкмо това, вика, се готвех да направя, но добре че ти сама се сети.“ И така...

— Не забелязвам да си потисната.

— Абе потисната съм, но не от това. Времето ми изтича, Емиле... Усещам го това изтичане като болка...

— Не приказвай така — смъмрям я. — Ти си в разцвета на силите си.

— Точно там съм. И малко отвъд. Между разцвета и прецъфтяването, но малко отвъд.

— Всички възрасти имат своя чар — промърморвам, без да се замислям.

Тя обаче се е замислила и съвсем не в духа на току-що изречената от мен тъпотия. Жената и тази напаст — годините. Върви ги примирявай тези две начала, ако можеш.

— Добре, че поне ти дойде — чувам я да мърмори сякаш на себе си. — Ако се беше прекалено забавил, може би нищо нямаше да се получи.

„Ако се бях позабавил, може би въобще нямаше да ме има“, отговарям, но по метода на Алата, сиреч наука.

Вече и двамата сме замлъкнали, а мълчанието, както е известно, е преддверие към забравата на съня.

Няколко пъти вече минавам край кантората на Табаков, но Рекламното табло в дъното на помещението е винаги тъмно. Едва седмица по-късно светлината озарява мрака.

Един часа през нощта. Рулетката на гаража е частично вдигната. Макс (или Мориц) мълчаливо ми прави знак към стръмното стълбище: „качвай се“. Табаков е на обичайното си място зад бюрото в компанията на Чърчил, който при появата ми размахва лениво, но все пак дружелюбно късото си опашле.

Домакинът и този път е зает с бумагите си. Хипотезата ми, че е преустановил бизнеса и се ограничава с нелеката задача да пази движимото си и недвижимо имущество от лоши хора, по всяка вероятност е погрешна. Играчът не е напуснал игралната маса.

Разменяме няколко фрази без значение, главно по повод на коварните ми опити да спечеля любовта на Чърч, а също и по въпроса, че кучето ставало все по-злостно, което можело да се дължи на старчески глезотии — булдогът е вече на осем години — но и да е симптом на заболяване.

— Така и не разбрах с каква цел си се зазидал в този луксозен затвор — подхвърлям. — Животът си ли пазиш тук или трезора?

— Наивен въпрос, Емиле. То се знае, че пазя онова, което ми е най-скъпо. Не говоря за Чърч, той и сам е в състояние да се пази. Аз обаче нямам неговата захапка, така че налага се да внимавам. Колкото до трезора, смятам, че трезорът е също добре защитен. Искаш ли да го видиш?

— Не желая да нахалнича. Но ако ти по своя воля си решил да ми покажеш нещо...

— Не обичам да се хваля с имуществото си, обаче за тебе ще направя едно изключение.

Става, приближава се до стената, върху която са вградени библиотечните шкафове, сетне изважда миниатюрна запалка и я насочва към един от шкафовете. Част от библиотеката хлътва навътре, после се отмества встрани и открива някакъв отвор към съседно помещение.

— Не бях виждал до този момент такова малокалибрено дистанционно — признавам. — Какво нещо е техниката. Всичко се миниатюризира, с изключение на неприятностите.

— Внимавай, въвеждам те в частния си трезор, за който навярно мечтаят не малко хора от типа на твоя Манасиев.

В средата на неголямото помещение се намира импозантна каса. Приближаваме до нея и Тетето се заема да върти двете ръчки, за да нагласи кода.

— Опасявам се, че ще запомниш реда на завъртанията, но няма как, ще трябва да поема риска.

— Виждаш, че дори не гледам какво правиш. Трябва да съм идиот, за да вярвам, че в тази каса има нещо наистина ценно, след като си решил да я отваряш пред очите ми.

— Голям дявол си — забелязва кисело Табаков.

— И други са ми го казвали.

Кодът е вече нагласен и домакинът отваря тежката врата на касата. Трезорът не е съвсем празен: няколко тестета банкноти, няколко кредитни карти, няколко кадифени кутийки, вероятно с бижута, някакви документи и май че това е всичко.

— Показвам ти светилището си, за да те запитам: за това съкровище ли си бил толкова път и за него ли киснеш вече толкова дни във Виена. Понеже ако става дума за тия дреболии, можем лесно да се разберем.

— Знаеш, че не идвам за дреболии. Знаеш добре, че...

Табаков внезапно ми прави знак да замълча. Откъм помещението на бодигардовете нещо изтрополява и се разнасят викове. Домакинът пъргаво изскача от скривалището, проходът към кабинета автоматично се затваря и аз оставам изолиран в капана на помещението. Тъмно е и това ми позволява тутакси да забележа някакъв тънък лъч в стената към кабинета.

Светлината идва от една пролука в ламперията на библиотеката. Напъхвам вътре ръката си и с предпазливи движения поразмествам древните томове, за да поразширя зрителния си ъгъл. Картината, която ми се разкрива, е също като на кино. В кабинета, блъскайки се взаимно, са нахлули няколко души. Това са Макс, Мориц и още трима непознати, отличаващи се не само с грубоватите си обноски, но и с непристойно размахваните пистолети. Застанал до бюрото, Табаков

следи групата, без да дава вид, че е изненадан от посещението. Ако се съди по раздаващите се груби заповеди, гостите са руснаци, също както и пистолетите им. Макаров. Масивно оръжие. Двамата от пришълците са забили своите макаровци в гърбовете на Макс и Мориц, докато третият непринудено се приближава към Тетето, за да го поздрави и да се осведоми за здравето му. Обноските му са донейде недодялани, ала не и непочтителни.

— Вероятно си спомняте, че с вас вече сме се срещали — произнася руснакът, който, както скоро става ясно, е всъщност украинец.

— Възможно е — кима Табаков. — Срещам се с много хора.

— Не се съмнявам, но едва ли ще отречете, че нашата среща беше по-особена и силно ухаеше на нефт.

— О, да, сега си спомням — кима отново ТТ.

И за да прехвърли разговора от миналото към настоящето:

— Вероятно сте получили нови количества.

— Количества получаваме различни. Но и до днес не сме получили дължимото от вас.

— Тук има някаква грешка. Ако разрешите да надзърна в книгата си, ще ви намеря документа с точната сума.

— Точната сума ние я знаем и без вашия документ, господин Табаков. Но вие добре знаете, че тя е само капаро.

— Няма такова нещо — отсича домакинът, без да повишава тон. — На тази цена бе приключена сделката.

Пререканието продължава в течение на още няколко реплики, докато посетителят, отегчен от излишното надприказване, не решава да го прекрати:

— Съжалявам, че не ми предоставяте друга възможност, но след като не желаете да се съобразите със силата на фактите, ще трябва да ви убедя със силата на оръжието.

При тези думи той вдига тежкия пистолет и го насочва последователно към различни части от тялото на ТТ, сякаш се колебае коя точно да избере.

— Държа да ви уверя, че оръжието не е газово — пояснява украинецът. — И за да не остане у вас ни най-малко съмнение по въпроса, ще си позволя един малък експеримент. Ето например това

кученце, което се е свило в краката ви. Какво ще кажете, ако пробия една-две дупки в уродливата му глава...

В знак, че не се касае за шега, украинецът гръмва по посока на Чърчил със своя макаров и само бързият рефлекс на животното да се отмести, го спасява от смъртта. Следва втори оглушителен изстрел с макаров. Но това вече е моят макаров. Улучил съм стрелеца в рамото. Украинецът инстинктивно протяга ръка към раната, което ми позволява с нов изстрел да пробия и ръката му. В кабинета е ужас и безумие. Възползвани от настъпилото объркване Макс и Мориц скачат и нанасят удари във всички възможни посоки, като някакви пъклени каучукови човечета, обсипващи с ритници не само срамните части на украинците, но и смаяните им лица. Въздържам се при настъпилата бъркотия да стрелям на месо, защото не знам кого ще улуча, обаче пускам още два изстрела в пространството, като сигнал, че невидимият снайперист е все още на поста си.

В разгара на битката пистолетите на украинците са минали в ръцете на Макс и Мориц, а оръжието на шефа е изтръгнато от Табаков, който с тежкия си юмрук е довършил моята наказателна акция. Тримата нападатели вече трополят надолу по стълбата, следвани от нашите охранители.

— Не искам трупове — извиква Тетето зад тях. Подир което най-сетне се сеща да ме освободи от капана.

— Провери си касата — съветвам го. — Да не кажеш после, че съм отмъкнал нещо.

— Признателен съм, че ми спаси живота — доверява ми с леко ръмжене стопанинът. — Бих нарекъл постъпката ти дори благородна, ако не разбирах, че всъщност спасяваш не мене, а торбата с пари, която представлявам.

— Не се преуморявай с коментари — отвърщам. — Истината е, че стрелях, за да спася не тебе, а Чърчил, доброто кученце.

— Ако това е така, готов съм да ти простя всичките грехове.

— Ставаш хуманен. Даже дочух, че не искаш трупове.

— То не е от хуманност. Говориш ми, че техниката се развивала. Така се развива, че по-лесно е да гръмнеш един човек, отколкото да скриеш трупа му.

В това време близнаците се връщат. Малко раздърпани са, но живи и здрави.

— Всичко обърнаха наопаки тия хулигани — недоволства ТТ, като оглежда последиците от битката.

И към бодигардовете:

— Поразтребете тук, а ние ще отидем оттатък да хапнем нещо.

„Оттатък“ това е кухнята, обширно помещение, снабдено с изобилен набор от прибори и всевъзможни хранителни продукти.

— Отиде ми диетата — говори на себе си Табаков, като вади туй-онуй от хладилника. — В кризисни моменти огладнявам най-много. Вероятно това е подсъзнателния стремеж да се натъпча по-здраво, защото може да ми е за последно.

Разполага запасите върху широката маса, прибавя към тях няколко бутилки бира и пристъпва към храненето с такъв апетит, сякаш наистина му е за последно. Следвам го, но доста анемично, защото при мене в критични моменти настроението е обратното: кръвта ми така нахлува в горните части на тялото, та не остава почти никакъв импулс за стомаха.

Черният хайвер, пушената съомга, унгарският салам, камамберът, маринованите гъби — нищо не убягва от вниманието на домакина.

— Ти си болен от булимия, бе Траяне.

— Болен съм от гладория — поправя ме той. — Ако знаеш на каква жестока диета съм подложен, ще разбереш, че животът ми е живот на мъченик. Когато съм принуден да ида за някаква среща на ресторант, просто ми се доплаква, като гледам как се хранят здравите хора.

— Ами поплачи си. Нали богатите също плачат.

— Не се повтаряй. Каза го вече.

Едва след като понасища глада си и пресушава първата бира, мисълта му отново се връща към току-що преживяното.

— Абе Емиле, ти акъл имаш ли, та се разхождаш с този патлак в джоба из Виена.

— За тебе го бях приготвил. Ами ти с кой акъл правиш сделки с бандити? Мама не ти ли е казвала да не се събираш с лоши другарчета.

— Не мога всякога да предвиждам как ще се извъртят нещата. Имам един украинец, близък от старо време. По-рано беше шеф на държавно предприятие, после завъртя частен бизнес. И ми се обажда миналата година да спасявам положението. Споразумял се бил с

някакъв италиански партньор за доставката на суров нефт. Натоварил украинецът нефта и потеглил за Бриндизи, но още към Пирея италианецът му съобщил, че не е в състояние да закупи нефта по уговорената цена. Стар номер, но още хваща дикиш. Предложил нова скандално ниска цена, а танкерът на нашия не можел да векува в Пирея и да плаща високите такси за престоя. „Спасявай — вика — положението.“ Спасих го. Закупих нефта от украинеца и още същия ден го продадох на мой човек в Бриндизи. Мир и любов. Всички доволни. А сега изведнъж чуваш с каква нова постановка ми излизат.

— Че какъв приятел ти е този твой украинец.

— Не е украинецът. Мафията е. Научили са за случая с нефта и са решили да се възползват.

— Ами ще плащаш. Предполагам, че си купил стоката на безценица, тъй че можеш да си го позволиш. Хвърли им нещо там да мирясат, и толкова.

— Няма да мирясат. Това е шантаж. Почнеш ли да снасяш, ще снасяш до второ пришествие.

— Тежко ти е положението.

— И твоето не е леко. Как ще преговаряш с мене, ако отида на оня свят. Или мислиш да ме последваш?

— По-добре ти ме последвай. Едно завръщане в родината ще те отърве от всички грижи.

— Вярно бе. Как не се сетих.

Встъпителната ми среща с Фурман-внук, изглежда е резултат на рядък шанс или просто на нахалството ми да го потърся в необичаен час и на снизхождението му да ме приеме. Второто свиждане става по предварителна уговорка. А третото... Третото изобщо не става.

Впечатлението ми, че потомъкът на фурмановия род се гуши самотен в някаква си мухлясала кантора, в очакване на онова, което очаква рано или късно всички ни, това впечатление е твърде далеч от истината. Без да се занимаваме с подробности около материалното положение на стареца, ясно е, че той разполага с достатъчен брой щатни или нещатни сътрудници и че огромният мрачен апартамент е само върхът на един далеч по-огромен айсберг. Приемът на евентуалните посетители е възложен на друг старец, който умело жонглира с няколкото стаи, определени за приемни, като веднъж те въвежда в едно помещение, друг път — в друго, а трети път — в трето,

вероятно за да не се озовеш лице в лице с някой от останалите посетители, всеки от които би искал да бъде тука инкогнито.

Вече съм имал възможността да се отдавам на своето хоби — чакането в три или четири приемни, като всяко от посещенията ми е завършвало с неизменното комюнике: „Господин Фурман моли да го извините, но засега все още не е готов с обещаните сведения.“ Докато най-сетне един ден досадният рефрен се сменя с нещо по-добро в смисъл на „заповядайте, очакват ви“.

Репликата, с която ме посреща шефът, звучи не толкова като извинение, колкото като обвинение. Материята, подлежаща на изследване, се била оказала не само сложна, но и твърде обемиста, така че имайте предвид това обстоятелство при определянето на хонорара. Последното той не го казва, но то се подразбира и тъкмо заради него Фурман така настойчиво акцентира върху трудността на поставената от мен задача.

— Установихме, че вашият — нека го наречем „клиент“ — има депозитни или текущи сметки в някои от известните европейски банки, като Банк Аустрия, Дрезднер банк или Юнион де банк Сюис. Ще проверим и на останалите места, но поне до този момент не сме открили никакви особено значителни суми от рода на тези, за които вие споменавахте при последната ни среща. Няма да ви занимавам с това какви усилия са необходими за подобни проверки при съществуващия ред в банките, където принципът за съблюдаване на банковата тайна може да бъде нарушен само при съответно решение на съда. Най-главоболната част на изследването ни обаче е свързана с проверките в офшорните юрисдикции, пръснати по целия свят. И въпросът не е само в това, че те са до момента над 50, но че регистрираните в тях офшорни компании са към 150 000. С проучване в подобни мащаби би могъл да се нагърби единствено Интерпол.

— Не съм и допускарал, че ще почнете да проверявате офшорните фирми по света една по една, за да установявате истинските собственици. Ставаше дума...

— Помня за какво ставаше дума. И мога да ви кажа дори, че с оглед на известни симптоми, успяхме да засечем случаи, когато под прикритието на отделни анонимни компании, вашият клиент също е правил вложения. Всичко това е отбелязано конкретно в отчета, който ви предоставям. Ще видите сам, че в него се съдържат интересни

факти и в същото време, че той не претендира за някаква всеобемност. Тъкмо затуй моят въпрос към вас е следният: смятате ли, че е необходимо да продължим проучванията или предпочитате да спрем до тук?

— Какво е вашето мнение?

— Моето мнение не е важно. В случая единствено важно е вашето.

— И все пак?

— Доколкото фирмата Фурман-син се занимава изключително с констатации на факти, без да предлага консултации, би следвало да ви отговоря с мълчание. Но понеже ви уважавам като стар клиент и човек близък отчасти с покойния ми баща, ще си позволя да ви предложа не като извод, а просто като материал за размисъл следната скромна хипотеза.

Млъква, като че търси някаква възможно по-неангажираща формула и отправя над очилата си поглед към потъмнелия от годините потон, сякаш чака идеята да му дойде оттам. После казва:

— Допускам, че клиентът ви наистина разполага с внушително състояние. В същото време не вярвам основната част от това състояние да е струпана на две или три места, както вие изглежда си въобразявате. Тъкмо обратното: пръсната е на десетки най-различни места и вероятно е в най-различни форми — парични авоари, ценни книжа, недвижимости и прочие.

— На какво смятате се дължи това нелепо раздробяване на капитала?

— За вас може да е нелепост, но друг би го определил като съобразителност. Нали знаете, че още евреите са препоръчвали имуществото да бъде съхранявано в три варианта: злато, пари и недвижимости. А и най-простата домакиня, преди да излезе за по-дълго от къщи, не крие скромните си авоари и бижута в определената за целта кутия, ами ги пръска по шкафове, под дюшеци или буркани. Нелепо, нали? Но нерядко дава резултат: евентуалният крадец може да открие едно или две скривалища, обаче не е изключено да подмине останалите.

Фурман прави пауза, за да нагласи зад очилата си своя възможно най-невинен поглед и заключава:

— Вашият клиент, струва ми се, предвидливо се е постарал да засеكري имуществото си в толкова отдалечени части на света и в такива разнообразни форми, че даже да стане обект на един или повече обири, това да го ощети възможно най-малко.

— Хипотезата ви е действително респектираща в своята логика — признавам. — Що се отнася до бъдещата ни работа, позволете ми най-първо да прегледам документацията, която сте имали любезността да ми пригответе. Макар че още сега бих могъл да кажа — нека все пак продължим започнатото дело. В крайна сметка, нищо чудно, както казват у нас, от храста все пак да изскочи заек.

— Заешките анекдоти бихте могли да ги запазите за себе си — възразява сухо Фурман. — Аз, господине, членувам в дружество за защита на животните и съм вегетарианец.

— Имам усещането, че входът на твоя гараж е под нечие наблюдение — казвам няколко вечери по-късно на Тетето.

— Фактът вече е установен и записан в корабния дневник — успокоява ме стопанинът.

— Предполагам, че си идентифицирал броячите.

— Украинците са. А може да са и други.

Взема от кутията една пура, разопакова я от целофана, помирисва я, после отново я оставя.

— Не желая да те укорявам, Емиле, но откак ти се появи, моето тайно жилище стана по-оживено от Виенската гара.

Отново взема пурата и отново я оставя.

— Пушенето на гладно сърце е вредно... Бързам да се съглася с него, понеже усещам, че и моят празен стомах вече се гърчи от недоволство.

— Само че ако се преместим в кухнята отново ще ме повлече булимията — разсъждава Табаков.

Натиска някакъв звънец под бюрото и в кабинета безшумно изниква Макс (или Мориц).

— Пригответи две кафета, момчето ми.

— Само кафе ли? — питам.

— И донеси от сухите сладки за госта. Моето кафе да бъде от онова, знаеш кое.

— Значи за мен сухи сладки, а за тебе специално кафе — забелязвам, след като момчето изчезва.

— Мнителен като ченге — промърморва снизходително Тетето.
— Ако и ти предпочиташ кафе без кофеин, можеш да се обадиш.

И подир малко:

— Онзи ден ме питаше за какво са ми тия две момчета — за бодигардове или за украса. Сега вече как смяташ?

— Екстра са. Без малко.

— Пак недоволен. Пак претенциозен. Защо „без малко“, бе? Не ги ли видя онази нощ в действие?

— Бива ги, не отричам. Но им липсва салтанат. Трябва да се стигне до бой, за да стане ясно колко пари струват. А въпросът нали е да не се стига до бой. Ако имаха по-заплашителен вид, противникът би се замислил, преди да си покаже рогата.

— И според теб, трябва да помъкна след себе си два орангутана, че да вдъхвам респект.

— Орангутани или горили, все тая...

— Не е все тая. Въпросът опира и до стила. Горилите може да подхождат за един мафиот, но не са в стила на бизнесмена. Тонът прави музиката, както казваше онзи с лулата.

— Това не е негова мисъл.

— Знам, че не е негова, но аз я цитирам като негова, за да ти направя удоволствие.

Предметът на разговора се появява откъм кухнята, като тика пред себе си изящна месингова количка. Кафета и голяма кристална купа с разни бисквити. Нищо повече. Разтоварва донесеното върху малката масичка край камината и изчезва.

— Близнаци ли са наистина? — продължавам разговора по липса на друга тема.

— Не съм им виждал кръщелните, но фактът е достатъчно очевиден.

— Макс и Мориц, това ли са истинските им имена?

— Аз ги кръстих така, само че вече избягвам да ги именувам. Постоянно забравям кой е Макс и кой — Мориц.

— И в кое балетно училище ги откри?

— В предварителния арест.

— Какво беше провинението им?

— Кормуване с непозволена скорост.

— Дребна работа.

— Наистина дребна, ако не беше една подробност: колата се оказала крадена.

— Да не е била твоята кола?

— Виж как позна. Извикаха ме за справка и за оформяне протокола по случая, а двете хлапета ме гледаха така жално, та рекох и аз веднъж да се покажа шик и уредих работата.

— Вечна признателност срещу няколко шилинга. Сделката си я бива — забелязвам.

— Ти във всяко мое действие търсиш корист.

— И я намирам. Няма ли все пак да го изпием това кафе.

Настаняваме се в креслата край масичката.

— Макс и Мориц, добра идея — забелязвам. — Въпреки че би могъл да ги кръстиш Кастор и Полукс.

— Абе и Ромул и Рем да ги кръстя, все ще ги бъркам.

Налива си чашата от предназначения за него кафениче и отпива със страдалческо изражение:

— Голо кафе. И на всичко отгоре — без кофеин.

— Пълна мизерия — съгласявам се. — И да те пита човек, защо си ги напечелил всички тези милиони, щом не можеш дори да си хапнеш като хората.

— Това твое злобно подмятане ме навежда на една идея. Що не излезем утре извън града, па да се поразходим до Залцбург. Само за ядене ли ще мислим. Лятото ще си отиде, без да сме го усетили.

— Какво ще правим в Залцбург?

— Защо трябва нещо да правим. Целия си живот прекарваме в правене на нещо, от което често нищо не излиза. Ще идем да послушаме музика. Има голям концерт в памет на Моцарт.

— Какво млъкна? — казвам.

— Очаквам да запиташ „Кога е починал?“.

И ето ни в ранния следобед на следния ден, за пръв път извън бомбоубежището, както понякога ТТ именува жилището си.

— Защо си го нарекъл така? — питам за справка.

— От глупост. Нарекох го така още навремето, когато бях много наивен.

В мерцедеса, освен нас двамата са Ромул и Рем, пардон, Макс и Мориц. Табаков седи отпред до единия хлапак, който шофира. Аз съм се разположил с другия отзад. Движението по автострадата не е твърде натоварено, във всеки случай не дотолкова, че да не забелязвам какво точно става пред нас и зад нас.

— С чероки са — установявам по повод на украинците, които са ни сподирили.

— Не вдигай скоростта — говори Тетето на шофьора, който инстинктивно е натиснал газта. — Не сме тръгнали да се надбягваме.

— Могат да изпреварят и да ни засекаат — оправдава се момчето.

— Тук на автострадата няма да посмеят. Продължаваме да се движим с умерена скорост.

Украинците с джипа на десетина метра зад нас — също. Табаков бърби по мобифона с някого. Аз подремвам отзад. Мир и любов, както казва Тетето.

— Сега ще свиеш в следващото отклонение — нарежда шефът, когато край нас се мярка рекламна табела с насочен в пространството гигантски показалец и с надпис Мотел Розенбергер.

Познато място. Навремето точно тук някакви симпатяги се бяха опитали да ми натикат в колата един компромат под форма на наркотик.

Ето го и отклонението. Пътят в плавен завой леко извива нагоре към височината, където е разположен мотелът. Идеално място за стъписваща операция под лозунга „стой, ръцете зад врата!“.

Украинците очевидно са на същото мнение. Черокито ни изпреварва, завива в дясно и ни прегражда пътя. Пасажерите, ако не броим шофьора, са вече познатите типове. Шефът с превързана ръка остава при водача, докато другите двама пъргаво скачат от джипа и обсаждат мерцедеса от две страни:

— Отваряйте! — прозвучава сурова команда.

Заедно с нея обаче прозвучава и воят на полицейска сирена. Бандюгите се оглеждат озадачено назад, докато в същото време друга сирена се обажда отпред. Минута по-късно черокито на свой ред е блокирано. Отново сме като на кино. И отново дават гангстерски филм. Две полицейски коли, пристигнали от двете срещуположни

посоки, се присъединяват към джипа и неговите обитатели за кратка справка. Прибиране на пищови, щракане на белезници — подробностите са известни. Нас не ни канят дори да излезем от мерцедеса. Само ръководещият операцията офицер поздравява бегло Табаков и прави знак да продължим пътя си.

— Този май те познава — забелязвам.

— Защо трябва да ме познава.

— Ами не ни поиска дори документите.

— Че това да не са вашите катаджии. Тук полицаите от пръв поглед разбират кой гражданин е редовен и кой за прибиране.

— Като ги пуснат, пак ще довтасат.

— Най-първо ще полежат. А след това не само те, ами и внуците им няма да могат да припарят до Австрия.

Подминаваме мотела и отново излизаме на автострадата. Отклонението очевидно не сме го направили, за да прием по един швепс. Излишно е вече да питам дали полицейският шеф и Тетето се познават.

Доста по-късно — ново отклонение и друг мотел. Монд зее. Мотелът се издига на една височина над езерото и отвън поне не представлява нищо повече от някаква бетонна конструкция. За сметка на това езерото, заобиколено от гористи планински склонове е наистина красиво, доколкото имам представа за този род природни дадености.

— Знаеш ли — казва Табаков, като слизаме от колата и се отправяме към мотела, — ако не държиш прекалено на своя Моцарт, предпочитам да не се мъкнем чак до Залцбург.

— Това за Моцарт ти го измисли — отвръщам. — И то само за да провериш дали няма да запитам кога се е поминал. Не знам обаче, дали ти би могъл да ми отговориш, ако аз пък те запитам кога е роден.

— Стига с тия биографични подробности. По-добре да влезем и да проверим какво има за хапване. Казват, че яденето на чист въздух не е чак толкова вредно.

В късния слънчев следобед е още топло, но тук е планина и хладният ветрец е също планински.

— Ами ония двамата? — питам.

— На ония двамата мястото им е при колата. В багажника има достатъчно неща за ядене. За да те уважава персоналят, първото

условие е да не го разглезваш.

И поемайки картата от появилия се келнер, потъва в размисли около избора на менюто.

Въздържам се да описвам подробно поръчката, за да не изпадам в многословие. Със същата цел прескачам и описанието на самото хранене. Едва когато настъпва заключителният етап на кафето с миниатюрна чашка френски коняк, позволявам си да подхвърля:

— Радвам се, че се радваш ако не на отлично здраве, то поне на добър апетит.

— Нямах представа колко си прав. Защото именно загубата на апетит е първият зловец признак на коварно зараждащия се злокачествен тумор. Не страдам от нищо такова, което би могло да те обнадежди. Все още нямам диабет, нито съм прекарал инфаркт, нито ме застрашава старческо слабоумие. Е, при черния дроб и стомаха нещата стоят по-различно, но за какво са диетите, освен за да ни наказват с по-дълъг живот.

— Телосложението ти не говори за прекалено строги диети.

— Привидност, драги. Точно според старото правило, че нещата никога не са такива, каквито изглеждат.

Въздъхва мъченически и потупва шкембето си, сякаш да провери дали размерът му си е същият.

— Щом сте ми търсили цаката, вероятно знаеш, че съм човек без страсти. В прекаления женкарлък никога не съм се увеличал. Пиянството ме отвращава, не мога да разбера какво удоволствие има в това да заменяш бистрия разум с алкохолно затъпяване. Картите и рулетката са глупаво подражание на сериозния комар, който аз го играя в бизнеса си. В такъв случай какво остава? Остава най-простото, най-насъщното и най-приятното — доброто хранене.

— Грижата за човека — подсказвам.

— Именно. И то за най-важния човек, сиреч за самия себе си. След като това тяло и тази глава покорно ни служат от заран до вечер, не е ли наш дълг да се погрижим за доброто им здраве.

— Ами нагъваш на две, на три някой сандвич, поливаш го с чаша кафе и — готово.

— Диващина. Все едно да смяташ, че ако си изплискал семето си върху една жена, това вече е любов.

— Ти по-добре знаеш.

— Гастрономията и плюскането, Емиле, не са равнозначни. Но това може да го разбере само човек, който притежава достатъчно средства, за да усвои тънкостите на доброто хранене.

— Допускам, че е така.

— И понеже споменах за любовта, трябва да ти кажа, че в тия две увлечения — сладострастието и лакомията — има твърде общи неща. И едното и другото се реализират на три етапа. При любовта — сексуална възбуда, задоволяване, пресищане, а често и олекване на портмонето. При гастрономията — остър апетит, насладата при консумацията и уви, затлъстяване. Само че при мене, Емиле, в резултат на задължителната диета, от трите етапа отпадна най-главният — божественото удоволствие на самото хранене, за да ми остане само мъката на незадоволения апетит и бремето на шкембето.

— И пурите, Траяне, и пурите.

— Те не могат да заменят дегустацията на дузина стриди, нито очарованието на порция черен хайвер.

— Те са за мене сламката на давещия се, колкото да усещам, че все още съм жив. Но за да разбереш, че не съм глух за намека ти, нека запалим по една.

Запалваме. Мълчим известно време, като се стараем да не нарушаваме с дрънканици очарованието на ароматния тютюнев дим. Накрая, за да разсея оборващата ме дрямка, произнасям:

— Каква красота е наистина това езеро. Иде ти просто да се гмурнеш вътре и да потънеш в тия тъмни зелени води.

— Не приказвай такива неща, че ме полазват тръпки.

— Защо бе, Траяне?

— Ами че точно това гмурване е големият ужас, ами че точно това е смъртта, да се гмурнеш, само че не в дълбините на Монд зее, ами в бездната. Бездната... Тая дума говори ли ти нещо?

— Как няма да ми говори. Нали сам Дълес бе казал, че животът на днешния свят е балансиране върху ръба на бездната.

— Остави ги тия политически глупости. Аз ти говоря за трагедията на човешкия род, а ти ми цитираш някакъв Дълес.

— Добре, успокой се. Няма да го цитирам.

— Завиждам ти на умението да дрънкаш всякакви глупости, за да избягваш ужаса на жестоките истини. Опитвал съм се да правя същото, но не успявам. И това е моята болест. Неизлечимата и фаталната.

— Ти още на млади години имаше тази страст към света на абстракциите.

— Какви абстракции бе, човек. Не разбираш ли, че това е най-страшната реалност. И оттам идва моята болест.

— Нали преди малко разправяше, че си здрав.

— Тя, моята болест, я няма в медицинските справочници. Сума лекари не са я разбрали, та не знам дали ти ще я разбереш. Доктор Лоран, като по-земен човек, я наричаше форма на психическо изтощение. По негови препоръки идвах понякога тук... За да разбера, че е сгрешил диагнозата. Не ми помагаша нито тишината, нито боровият въздух, нито изолацията. По-прав излезе доктор Мозер, който веднага определи страданието ми като „философска болест“. „Исключено е — възразих. — Нямам нищо общо с философията.“ „Имате, имате“ — настоя той. Подир което ми обясни, че както философията има за цел да се добере до истината за света, така и нещастни типове като мен търсят същото, което на практика означавало, че си търсят белята.

— Цялата природа е така устроена, че да крие от живите същества голямата истина. Защото да се осъзнае голямата истина, това означава да секне животът. Цветята ще спрат да цъфтят и пеперудите да летят, и хората да се любят, и жените да раждат и даже слънцето да грее в онзи миг, когато усетят, че всичко, което вършат е лишено от смисъл. Да, природата милосърдно крие истината за голямото безсмислие на битието, но сума ти идиоти между хората упорстват на всяка цена да стигнат до истината и сами се навират в катастрофата. Защото има ли нещо по-страшно от мига, когато осъзнаеш, че всичките ти старания на този свят са лишени от смисъл и всичките ти успехи са лишени от смисъл, и цялото ти съществуване е лишено от смисъл и доколкото все още си жив, ти просто се люшкаш между безсмислието на живота и безпределната пропаст на нищото, където ти е съдено да се сринеш и да изчезнеш.

— Ама ти наистина си бил философ, бе!

— Не съм. Болестта ми е философска.

— Ами щом е философска, ще я лекуваш по философски. За целта са издадени сума наръчници. Събуждаш се заран и първата ти работа е да повториш сто пъти „животът е прекрасен“. Принципът на автосугестията, не си ли чувал.

— Защо е нужно да чувам. Нали тази сугестия превърна всички ви в идиоти.

— Моят съвет — забелязвам, — е да не вярваш на докторите. С докторите винаги е така. Един казва, че имаш ангина, друг твърди, че е рак. Точната диагноза става ясна едва след смъртта.

— Ти като не си доктор, какво мислиш?

— По кой въпрос?

— По моята болест, философската болест.

— Не съм си блъскал ангелите по въпроса. Но ако е специално за твоя казус, смятам, че е най-банален пример на късно пробуждане.

— Късно пробуждане ли?

— Ами да. Пробуждаш се едва накрая, колкото да разбереш, че си профукал напразно живота си.

— И това ми го казваш ти!

— Който и да ти го каже, все тая.

— Не. Казваш ми го тъкмо ти, на мене, дето по свой път съм постигнал неща, които ти даже не си сънувал. Чертал съм планове, свои планове, постигал съм успехи, свои успехи, катерил съм се по стръмни пътеки, опасни пътеки, за да дойде един ден някакъв казионен нещастник като тебе, да ми каже, че съм профукал живота си! И това ми го казваш ти, дето никога и през ум не ти е минавало да кривнеш настрани от отъпкания път и дето целият ти живот е минал в изпълняване на чужди нареждания!

— Прав си — казвам. — Не се вълнувай. Смятай, че нищо не съм ти казал.

В бомбоубежището е настъпило успокоение. Впрочем то вече не е бомбоубежище. Входът откъм главния апартамент е отворен. Влизането е почти свободно, стига здравенякът портиер да ти разреши.

Лично аз съм на мнение, че идиличното настроение е донякъде преждевременно, обаче се въздържам да обсъждам въпроса с Табаков, който би трябвало да бъде повече от мен в течение на нещата. Там, където има много пари, е нормално да има и голяма навалица. А в случай, че няма и помен от посетители, би следвало да се предполага, че някъде нещо се готви и съвсем не е в полза на притежателя.

Казват, че по-добре да си в устата на хората, отколкото в краката, но мненията по този въпрос са различни. За богатствата на Табаков отдавна се носеха легенди и трудно бе да се прецени докъде се

простира истината и откъде почват измислиците. Милионите долари, изчезнали незнайно как при прочутата Африканска афера, източването на една голяма банка две-три години по-късно, използването фалита на няколко доходни предприятия, за да бъдат откупени подир туй за стотинки, придобиването на ценни имоти посредством задкулисните машинации на фиктивни търгове, без да говорим за по-дребните вносно-износни или покупателно — продажни далавери — всички тия бисери в бизнес биографията на Тетето нямаше как да останат в тайна, особено за нуждаещите се от творчески опит среди на подземния свят.

От тук произтичаше и логичният извод, че би било грехота цялата тази несметна купчина пари да остане като притежание на един-единствен човек, който на всичко отгоре има нахалството да живее съвсем необезпокояван и в отлично здраве.

За прекратяването на горната аномалия бяха предприемани не малко активни действия. Общото между тях беше, че всички те се бяха оказали безуспешни. Леваците, изпращани от полковника, а също и от други лица, вече бяха разпитвали за Табаков къде ли не, бяха правили справки за негови депозити и текущи сметки из банките, бяха претърсвали тайно жилището му и дори, вероятно със същата цел, на два пъти бяха отмъквали колата му. И подир цялото това слонско вилнеене в стъкларския магазин, Манасиев ме съветваше да бъда крайно внимателен и да стъпвам на пръсти.

За разлика от леваците, осланящи се главно на казано — чуто, аз вече разполагах с не малко количество автентични факти, доставени ми от Фурман-внук. Въпросът бе имат ли тези факти някаква стойност, освен като суров материал за бъдещата биография на великия аферист.

— Какво ще кажеш за Каймановите острови? — питам го. — Как е там?

— В какъв смисъл?

— Ами изобщо. Има ли още каймани.

— Туристическата агенция е на съседната улица. Там ще ти кажат.

И като се подсмива едва-едва:

— Ти чак на Каймановите острови ли си ровил за фирмите ми? А защо не и на Сейшелските? Или на Бермудите? И колко те оскубаха за тези поверителни сведения?

И понеже мълча:

— Абе наивник такъв! Защо не ме попита направо за офшорните ми фирми? Щях да ти ги дам сведенията съвсем безплатно.

— В такъв случай защо не ми направиш една къса справка за основните си капиталовложения, пък да прием по едно за твое здраве.

— Е, не, така не става. Аз да пиша справки, а ти да жънеш лаври пред Манасиев.

Очевидно информацията, за които агентите на Фурман бяха положили доста усилия, нямаха особена стойност. Може би именно затова бе създавал фирми и откривал дребни банкови сметки из разните далечни екзотични места, за да отвлича вниманието от някои съвсем близки европейски трезори, където вероятно се спотайваха големите му авоари.

— За какво те държи при себе си моят, бившият, по цели нощи?
— пита ме Марта.

— Ами говорим си.

— „Говорите си“... Това му е в характера: да държи винаги около себе си един или двама души, за да се бори с безсъницата и да показва превъзходството си.

„Мъчи се да забрави бездната“ — отвърщам наум.

— Ако са те пратили да измъкнеш нещо от него, хич и не се надявай. Той е също като кучето си: захапе ли веднъж, не пуска.

И аз съм приблизително на такова мнение, но работата си е работа. Хванеш ли се веднъж на хорото...

Всяка седмица в уречения ден и час минавам през подлеза при Операта. Това място е определено за секретните срещи. Слизам бавно, завъртам се около лавката за вестници и обикновено купувам „Ди Пресе“. Щом купувам „Ди Пресе“, това означава, че няма нищо за отбелязване. Тази седмица обаче, макар да се снабдявам със същия вестник, някакъв мъж ме застига на изхода.

— По-полека — мърмори ми на ухото. — Ще разговаряме ли или ще се надбягваме.

Конспиратор...

— Казвай, ако имаш нещо за казване — отговарям, когато поемаме по Ринга. — При мене няма нищо за отбелязване.

— При тебе винаги е така: „На западния фронт нищо ново“.

— Именно.

— И до кога, бе?

— Ами докато се появи новото.

— Имаш предвид, когато цъфнат налъмите.

Нова генерация, нов стил на общуване. Сега го познавам: това е единият от двамата, дето бяха ме награkali в беемвето.

— Кафе ще пиеш ли — питам, — че мен краката ме заболяха от ходене.

— Нали срещата е секретна.

— Ти вече я разсекрети.

Сядаме пред първото срещнато заведение. Колегата вероятно не е от приходящите, а от пребиваващите тук. Действителен или мним студент или нещо подобно. Опитвам се да му обясня, докато си пием кафето, че ситуацията е твърде сложна. Табаков е подложен на заплахи, недоверчив е, но все пак съществува някакъв шанс да стане постепенно по-сговорчив.

— Ситуацията я правят хората — заявява без колебание ерзац — студентът. — Ако нещата все така се протакат, ще трябва ние да се заемем.

— Заемете се — окуражавам го. — Само да не стане като с бързата кучка, дето слепи ги ражда.

И му разказвам набързо за случката с украинците, като спестявам детайла за собственото си участие в нея.

— Имайте предвид, че Табаков като австрийски гражданин е тук на собствена територия, а ние при всички случаи сме хора под подозрение.

— По каква причина си напуснал хотела?

— По същата.

— И сега къде си?

— Все там — в подлеза, в уречения ден и час.

Тоя пък иска всичко да знае. Още малко и ще запита в кои дни ходя на опера. Как да му обясня, че отивам да слушам музика единствено в Залцбург и то само когато свирят Моцарт.

Следващата седмица. Същият подлез по същото време. Предишната сценка се повтаря буквално, обаче на излизане пишман студентът ме уведомява:

— Полковникът е тук. Иска да те види. Хотел Амбасадор, 13 часа, днес.

„Бре, казвам си, без много да го вярвам, сигурно ме кани на обяд.“

Няма обяд. Има кафе и газирана вода, долу в хола на хотела. Полковникът е от модерните ченгета. Нищо конспиративно. Отседнал е в един от най-реномираните хотели на Кертнерщрасе и свободно беседва с подчинения си насред фоайето. Дори да има нещо скрито-покрито, това не личи.

— Работата зацikli — казвам, като сядам в креслото насреща му. — Изглежда най-добре ще е да се прибирам.

— Не очаквах от тебе такова малодушие — отвърща шефът. — Разбира се, че няма да се прибиращ.

Поглежда, за да провери дали наистина съм капитулирал или разигравам някаква роля:

— Ти си в такъв момент от кариерата си, Боев, че можеш да се върнеш само като победител. Инак язък ти за изразходваната енергия и за изминатия житейски път.

И понеже мълча:

— Ще извиняваш за суровите думи, но идвам да водим с теб мъжки разговор.

Подир което пожелава да чуе отчета ми накратко и без замазване.

Встъпителната ми фраза е максимално песимистична, за да изглежда продължението възможно по-оптимистично и постиженията ми, макар и скромни, да прозвучат като приятна изненада. Докладвам, че съм успял донейде да разтопя ледовете в отношенията си с Табаков, но за взаимно доверие все още е рано да се говори. Някои наши хора са направили всичко възможно, за да го настроят максимално враждебно към страната ни.

— Не знаех тия подробности — лъже Манасиев, когато му разказвам за част от безчинствата срещу Тетето. — Не съм бил в течение, но каквото било — било. Сега задачата е отношенията да се възстановят възможно по-бързо. Няма да скрия, че ситуацията става все по-неблагоприятна за нас. По всичко личи, че ще имаме неприятности не само с конкурентни на Табаков бизнесмени, но и с готови на всичко мафиотски структури. Съгласи се, че целта на операцията съвсем не е да вземем незаконно придобитите средства от един аферист, за да ги предоставим на друг аферист.

Съгласявам се. След което пристъпвам към най-вкусната част на изложението: отчета за установените банкови сметки и офшорни фирми на Табаков.

— Свършил си добра работа, — заключава полковникът. — Вярно е, че все още сме далеч от конкретните реализации, но постигнатото вдъхва надежди. Важното е да се действа възможно по-бързо. И никакво обезкуражаване! Уверявам те, че направо съм доволен.

А когато му разказвам за намесата на украинците, възкликва:

— Ето, от това най-много се опасявам. Ако нашите мафиоти се намесят в същия дух, всичко може да хвъркне по дяволите.

Подир което се заема отново да ми повтаря вече казаното, за да не би случайно да не съм го разбрал:

— Нека Табаков усети, че никой от нас не смята да му обсебва капитала. Напротив — готови сме да го защитим от произволни посегателства. Друг е въпросът, ако той би бил склонен на някаква дори и скромна съвместна дейност, на някаква, макар символична помощ за наш проект.

И усъмнил се отново, че може би не го разбирам докрай, запитва:

— Случвало ли ти се е на млади години да ловиш риба с ръце?

— Не помня. Май че да.

— Тогава знаеш, че бръкнеш ли в подмола и усетиш ли там голямата риба, не трябва да се опитваш да я сграбчиш от раз. Ще ти избяга. Трябва лекичко, лекичко да я погалиш, тя ще се укроти, и чак тогава ще забиеш пръсти в хрилете.

Поглежда по стар навик часовника си в знак, че слага край на разговора, но преди да стане, произнася бодряшки:

— Така че, приятелю, довиждане и на sluка!

Позьор от класа. Кой знае бива ли го за друго. Смята, че с легендата на бизнесмен ми е осигурил престоя тук до края на вековете. И не се сеца, че ако не беше Табаков, полицията вероятно отдавна щеше да ми изкомандва „Друм!“.

Дали защото полковникът избягва всякакъв акцент на секретност при посещенията си, или защото Табаков разполага с достатъчно информатори, но още същата вечер ми става ясно, че вече е осведомен за срещата ми с Манасиев.

— Каква оценка дава шефът на работата ти? — пита, като ме гледа невинно.

— Похвали ме — осведомявам го.

И малко по-късно:

— Надявам се, че няма да ми поставиш идиотския въпрос дали съм с тебе или с Манасиев.

— Бъди спокоен, това не е в характера ми. Знам отлично, че всеки на този свят е сам за себе си. Допускам обаче друго... Следиш ли мисълта ми? — пита, понеже в момента си играя с Чърч.

— Цял съм слух.

— Допускам, че може да настъпи момент, когато ти ще ме молиш да бъда с теб...

— ... или обратното...

— Може да е и обратното. Твоята смърт е запланувана също тъй, както и моята. И двете са част от същата комбинация. Първо: Отмъкване на всичко, което могат да отмъкнат от мен, при което аз бивам ликвидиран. Второ: Замитане на следите, при което ти отиваш на кино.

— Защо трябва непременно да очакваш най-лошото — недоумявам. — Отпусни се, погледни живота откъм хубавата му страна...

— Знам, че не ти казвам нищо ново. Не може да не си отгатнал комбинацията още от самото начало. Затова питам се, какъв е насрещният ти план.

— Какво те е прихванало тази вечер! Нямам насрещен план.

— Не бих те питал, ако не беше тази малка подробност: Моята участ в момента е фатално свързана с твоята.

— Може и да си прав, но пак ти казвам: Нямам план. Чисто и просто играта продължава.

— Коя, по-точно?

— Ами все тази, вечната: играем си на чифт — тек със смъртта.

— Нищо не ми казваш — изръмжава той недоволено.

— Все пак, ти едва ли си въобразяваш, че съм изпратен тук, за да ти бъда охрана.

— Не съм си го и помислял. Питам се само, докога ще се движиш със самочувствието, че си пратеник на Манасиев.

— Не съм пратеник на Манасиев.

— А на кого?

— Знаеш на кого. Казах ти го още първия път.

Тишина. Само Чърч леко похърква, свил се върху килима между бюрото на Табаков и моето кресло, за да покаже, че в спора между двамата ни пази пълен неутралитет.

— Мисля, че тъй или инак, съществува един изход — произнасям по някое време.

— Знам го твоя изход — поклаща глава Тетето. — Няма да стане.

— Ако погледнеш трезво на нещата...

— Няма да стане, Емиле, казах ти. Май си забравил какво ни учеха някога: Власт не се дава. А каква по-голяма власт от парите.

— Но властта въпреки всичко я дадоха.

— И катастрофираха.

— Не те. Страната катастрофира. Отново настъпва тишина.

Да попречиш на Центъра, като даваш вид, че му помагаш. И да помагаш временно на Табаков, без да му мислиш доброто. Схемата изглежда съвсем проста. Стига да не ти предстои да я изпълняваш.

Това му е доброто на навика да очакваш винаги най-лошото: очакванията ти най-често се сбъдват. Така става и с предчувствието ми, че идиличното настроение на покой в жилището на Табаков е преждевременно. Разбирам го един следобед, когато се разминавам по стълбището с някакъв добре облечен и добре охранен господин на средна възраст, чиято внушителна физиономия изглежда още по-внушителна поради тъмните очила.

Господинът слиза. Аз се качвам. Разминаването се извършва мълчаливо, но нещо ми подсказва, че непознатият е италианец. Причината вероятно са тъмните очила. Италианците си умират за този реквизит в тоалета. Не знам дали мафиотите подражават в случая на бизнесмените, или бизнесмените подражават на мафиотите, но и едните и другите виждат в тъмните очила изискан символ на загадъчност и мъжко достойнство, с известен лек акцент на високомерие.

— Какво искаше този от тебе? — питам домакина.

— Откъде знаеш, че е искал?

— Когато някой ти идва на крака, шансът, че идва да дава е кажи-речи нулев. Освен туй стори ми се да долавям в израза му и някакъв акцент на заплаха, но допускам, че това се дължи на тъмните очила.

— Ти си истински наследник на великия Холмс, бе! — установява Тетето.

— Шегуваш се.

— Може и да се шегувам, но положението съвсем не е шеговито.

И пояснява:

— Донесе ми историята на украинския нефт в ново издание.

— В превод на италиански.

— Няма грешка! В тебе наистина се е вселил духът на Холмс.

Въпреки опита му да изглежда добре настроен, личи си, че е угрижен. Причината вече е ясна. Остава да чуя подробностите.

— Реванш — обяснява Табаков. — След като загубиха мача, сега украинците напират за реванш. И понеже ги изритаха от Австрия като мръсни псета, сега търсят помощ от италиански мафиоти. Господинът с тъмните очила ми се представи като човек на нефтопреработвателната компания в Бриндизи, на която бях продал нефта. Не бил точно техен адвокат, но го използвали като консултант. Предложих му да се срещне с моя адвокат, та като колеги да обсъдят проблема. „Не е необходимо — вика. — Не бих се изненадал, ако сделката откъм формалната страна е перфектна, но нас — вика — ни интересува не формалната страна, а фактическата. Ние — казва — господине сме специалисти по фактите и адвокатските увъртания не ни интересуват, понеже и сами сме магистри в тази материя. И в дадения случай не възнамеряваме да прибъгваме до съда, а със собствени средства да уредим отношенията си.“

Придърпва дървената кутия и запитва:

— Ще изпушим ли по една „Ромео и Жулиета“?

— Неизбежно е — съгласявам се. — Щом казусът е италиански.

— Гангстерски е. Не му го казах направо, но му дадох да разбере, че за мен случаят е приключен. Обещах, за да не му скърша хатъра, че ще обадя в Бриндизи, но той не оцени жеста ми. „На когото и да се обаждате — казва, — нашето изискване остава същото: да изплатите сумата, която вече ви е известна.“ И накрая в знак на последна милост ми отпусна два дни за размисъл.

— Вторият път какво ще му кажеш?

— Същото.

— А третият път?

— Няма да има трети път.

Още същия ден Табаков се свързва с компанията в Бриндизи. От там отговориха, че шефът отсъствал. Те сами щели да позвънят по-късно. То се знае, не позвъниха. Мафиотите бяха им взели страха.

Три дни подир това мерцедесът на ТТ беше взривен пред дома му.

— Хем съм им казвал да наблюдават неотстъпно колата — ръмжеше Табаков по адрес на близнаците.

— Не могат непрестанно да са до нея.

— Могат. Затова са двама, за да се сменят.

— Хубава кола, и нова — забелязвам, за да му вдигна адреналина. — Ако си беше платил на оня с очилата, може би щеше да ти излезе по-евтино.

— Ти нямаш хабер за каква сума става въпрос, бе — отвърща ми раздразнено Тетето. — И недей толкова да се вживяваш в ролята си на мой съдружник.

— Далеч съм от подобни амбиции. Желанието ми само, е да те пазя.

— Мене ли или торбата с пари?

— Ами то е все същото.

Два дни по-късно един взрив отнесе и опела на италианеца. Единствената разлика между двата атентата се свеждаше до това, че мерцедесът бе хвъркнал във въздуха празен, докато при взрива на опела, вътре се бе намирал и собственикът му.

Годината е към края си, ознаменуван с грипна епидемия. Рядко боледувам, което не значи „никога“. Положението ми е на път да се усложни и само грижите на Марта предотвратяват най-лошото. Разбирам от нея, че по време на болестта Тетето на два пъти се обаждал да пита как съм.

— Чудо на чудесата: Траян да се загрижи за някого — коментира тя.

„Грижи се не за мен, а за себе си“, казвам на ума си. Доста дни по-късно влизаме и в личен контакт, но пак по телефона.

— Ужасен вирус. Като нищо може да ни отнесе — мърмори ТТ.

— Точно затуй не е зле да помислиш за завещанието.

— Именно това правя — уверява ме Табаков. — Мисля. Макар и не за завещанието.

Научил по-късно от Марта, че почвам да се съвземам, отново ми се обажда, но не за да ме поздрави за избавлението, а за да ме предупреди:

— И като станеш от леглото, не бързай да ми идваш на гости.

— Толкова ли те е страх от бездната.

— Каква бездна, бе. Страх ме е да не заразиш Чърч.

Така или иначе, и грипът, и зимата отминават по реда си, а природата пак се събужда за нов живот, както вероятно би се изразил моят приятел — писателят. Аз бих го казал по-кратко: запролетява се. Това не значи, че хукам към Тетето. Нека разбере, че не съм умрял за него. И нека още малко потренирам своя любим спорт — чакането.

Свикнал съм да паркирам колата в някоя пресечка на Марияхилферщрасе. Не търся скришни места, първо, защото това предизвиква съмнения и второ, защото тук няма скришни места. Най-често паркирам пред вече споменатото малко кафене, заради уюта на заведението и заради възможността да наблюдавам беembeто си през витрината.

Тази заран обаче, докато паркирам колата, забелязвам, че и сам аз съм наблюдаван и то тъкмо от кафенето, и от любимото ми място до витрината. Човекът, полускрит зад разгърнатия си вестник, не дава вид, че се интересува специално от мене, но привидното му безучастие е доста неприсъщо на един професионалист. И все пак няма съмнение, че това е професионалист — моят бивш колега и почти приятел, Петко Земяка.

— Здравсти, Петко, какво те води насам — произнасям приветливо, като заставам до масата му.

Онзи отвръща също любезно на поздрава ми и обяснява, че обичал да се отбива в това заведение, понеже правели хубаво кафе.

— Във Виена навсякъде правят хубаво кафе — забелязвам и сядам насреща му, без да чакам покана.

— Ти май нещо ме подозираш — промърморва докачено Петко.

— Какво има да подозирам. И едно дете би разбрало, че ме броиш.

— Знам си, че не ме бива твърде в проследяването. Но кво да правя — служба.

Младата келнерка се приближава да вземе поръчката. Любезна усмивка към мене и нула внимание към Петко.

— Две кафета, моля.

— Аз вече пих едно — обажда се приятелят ми.

— Нищо. Ще пиеш още едно, та да не ти пресъхнат устата, додето разказваш.

— Какво точно те интересува?

— Всичко.

— От раждането си ли да започна?

— Може и малко от по-късно. От момента, когато стана човек на Манасиев.

— Ами станах по същия начин, по който и ти стана негов човек.

— Има известна разлика. И първата е, че аз не съм негов човек.

— Твоята е друга. Сам си. А аз имам брат и сестра, дето живеят на моя гръб. Колкото до жена ми, знаеш я.

— Не я знам.

— И по-добре. Но мене питаш ли ме как ѝ понасям истериите. А дъщеря ми следва в Лондон. Да не ти разправам какво ми струва това.

— Не може ли без семейни подробности.

— Че те тия подробности ме заведоха при Манасиев. Отнесе се човешки с мене. Настани ме на работа...

— Нали си бизнесмен.

— Бизнесмен ли? Само фасада съм, нищо повече. „Кобра“ е собственост на полковника или на зет му. Също както и „Випер“.

— Каква „Випер“?

— Тукашната фирма, към която ме е делегирал временно.

— Ще вземем ли по един сандвич? — питам, за да му дам възможност да се успокои.

— Ти вземи, аз не ща.

— Защо, линия ли пазиш?

— И още питаш!... Заврял си ме в кучи гъз, а на всичко отгоре предлагаш и сандвич.

— Ще ти поръчам все пак, нали е казано, че апетитът идва с яденето.

Любезната мома донася две порции кренвирши с горчица и две виенски кифли, понеже нямали сандвичи.

— Или яж — казвам, — или продължавай.

Предпочитал да продължи, за да приключела по-бързо инквизицията, която съм упражнявал над него.

— Ще ти кажа, Емиле, че ако навремето не ми беше спасил живота в Мюнхен, нямаше да ти уйдисам на каприза да приказвам неща, които не са за приказване.

— Щом не са за приказване, защо е трябвало да ги вършиш.

— Ами нали трябва и аз да живея...

— „Трябвало да живее.“ Ами живея нормално, живея прилично.

— Не мога да си го позволя, нямам такива средства.

От по-нататъшния му разказ става ясно, че първата ни среща в градинския бюфет не била случайна, че ме търсел по нареждане на Манасиев, че пак по негово нареждане ме бил назначил, че всичко изобщо било уйдурдисано.

— Кое „изобщо“, бе?

— Ами още от връщането ти в страната. Претърсването на колата ти, разпитите на Развигор, кво да ти разправам. Знаеш, че първата мярка за да си осигуриш верен помощник е да разполагаш срещу него с някакъв компромат.

— Чакай, чакай. За да ми задържат беembeто на Калотина и да претърсват, значи някой ги е предупредил, че нося нещо.

— Вероятно.

— Как „вероятно“? По кой начин Манасиев ще има връзка с чужди наркопласъори.

— Това не знам. За това не ме питай.

— Добре. Само че и аз ще ти кажа нещо. Сещаш ли се защо навремето те отървах в Мюнхен.

— Ти ще ми обясниш.

— За да мога сега да ти видя сметката във Виена.

— Това майтап ли е?

— Не го разбирай буквално, в смисъл, че ще ти тегля куршума. Има и по-кротки начини. Даже напълно законни. Не забравяй, че Манасиев не е тук, за да те пази. А сега продължавай.

— Ами аз всичко ти казах.

— Това, което го каза, аз го знам и без тебе. Кажеш нещо по-ново. Например, за какво си дошъл във Виена. На почивка ли?

— Нали споменах, че ме праща във „Випер“?

— За какво? За да ги учиш как се правят решетки ли?

— Караш ме да поставям на карта живота си бе, човек! Вярно, че съм ти задължен, обаче има служебни тайни, които...

— Какви служебни тайни, бе? Фактът, че си станал слуга на един мафиот, това ли е служебната ти тайна?

Въздържам се да повишавам тон, за да не смуцавам спокойното заведение, но Петко разбира, че ме е изкарал от търпение и най-последно запява.

Секретната му задача била да установи какво е действителното ми поведение тук в този момент. Полковникът имал сведения, че съм изменил на поетите задължения и вместо да се заема с разработката на Табаков, съм се превърнал в негов помощник.

— Направо казано, смята те за предател, но иска да знае доколко си влязъл под кожата на Табаков.

— Ами защо не ме питаш направо, ами си се наврял тук и надзърташ зад някакъв вестник.

— Какво да правя, не ме бива за брояч.

— Сега като се върнеш, кажи на полковника следното: Противно на лъжите му, оказа се, че аз не съм първият пратеник при Табаков, а последният, делегиран, след като всичко е заплескано от всевъзможни мърлячи, които са шантажирали и плашили човека. При това положение не виждам начин да изпълня задачата, която ми е поставил. Така че напускам и край.

— Лесно ти е на тебе — промърморва Петко. — Ако имаше една дъщеря в Лондон и една истеричка у дома, щях да те питам.

Заран. Закусвам добре, благодарение на Марта, тази чудесна домакиня, и излизам на двора да попрегледам беемвето. Вратата към улицата е заключена, но това нищо не значи. Изследвам педантично всички части на колата, където непознат доброжелател би могъл да ми напъха някой сувенир, казвам „до скоро“ на стопанката и потеглям към нейния бивш съпруг.

— Прегледа ли добре корубата? — пита Макс, който току-що е отворил гаража.

— Естествено. Но не пречи и ти да хвърлиш едно око.

Той се навежда да провери корпуса от долна гледна точка и това ми дава възможност съвсем ясно да разгледам зеления Мерцедес, който в момента минава край нас тъй бавно, сякаш се движи в погребално шествие. Зелени мерцедеси — колкото щещ, но този е

уникален и не само с познатия ми цюрихски номер, но и с пасажера, настанен до водача. Това е старият познат Боби и само бързият ми рефлекс да се сниша зад беемвето, осуетява възможността на Боби да ме забележи.

— Тия какво ни зяпат? — мърмори Макс, който се е надигнал тъкмо когато аз съм се снишил.

Бих могъл да му отговоря, но не съм настроен за дълъг разговор. Заемам мястото си зад волана с неприятното чувство, че съм изтървал една удобна ситуация, тъкмо в мига, когато тя се повтаря: зеленият Мерцедес за втори път се плъзга погребално край нас, сега вече в обратна посока. Изчаквам да поотмине, запалвам мотора и потеглям край недоумяващия Макс, който красноречиво размърдва пръсти около слепоочието си, в смисъл, че не съм с всичкия.

Виена е като повечето големи градове. Излезеш ли от лъскавите квартали, озоваваш се в мърлявите. Зелената кола ме отвежда именно на едно подобно неугледно място до Дунава и спира пред някаква също неугледна кръчма, чиято червена неонова фирма свети и през деня: „Сити Бар“.

Не правя грешката да се залепя до мерцедеса, нито да последвам Боби и спътника му, които влизат в заведението. Паркирам достатъчно далеч, за да не ме забележат и достатъчно близо, за да следя движението на клиентелата. Налага се и доста да чакам, но както вече неведнъж съм отбелязвал, процесът на чакането е за мен просто нормален начин на живот.

Трябва да е изминал близо час, когато от кръчмата най-последно излиза... не, не Боби. Излиза добрият ми стар приятел Петко Земяка. Запътва се към ъгъла на улицата и се настанява в паркирания там Фолксваген, лъскав и черен като обувка за бални танци. После бавно потегля.

Не ми остава нищо друго, освен да го последвам. Отново сме в лъскавите квартали и даже в най-лъскавата улица Кертнерщрасе, и по-точно — зад гърба на прочутата Опера, и още по-точно пред фасадата на не по-малко прочутия хотел Захер. Аз разбира се, не съм дотам нахален да се изтъпяня пред самия хотел, а от известно разстояние наблюдавам как там царствено спира колата-чепик на Земяка, как той излиза и с небрежен жест предоставя ключовете на портиера, за да паркира чепика му, а сам той влиза в сладкарницата.

Не мога да повтора същите салтанати, не съм клиент на хотела, затуй скромно завивам и се натиквам в Йоханесгасе, където щастието ми си усмихва под формата на свободно място — голяма рядкост в този колкото прекрасен, толкова и пренаселен град.

Ако се намирате в Париж и търсите да поседнете в някоя сладкарница, шансът да попаднете на подобно заведение е почти нулев, французите, като повечето алкохолици, не са по сладките работи. За сметка на туй Виена гъмжи от сладкарници, но най-прославената от тях е тази на хотел Захер — родина на легендарната Захер-торта.

Заварвам Петко, седнал в един ъгъл на заведението, точно когато опитва споменатото лакомство, придружавайки го с глътки ароматно капучино. Знам, че ще му разваля апетита, но обстоятелствата ме принуждават да се настаня срещу него, без да пропусна все пак да му кажа „наздраве“.

— Мерси — отвръща той. — Имам чувството, че тия дни цяла Виена е изпълнена с Емил Боевци.

— Надценяваш ме, обаче не си съвсем далеч от истината. Няма да се отървеш от мен, докато го усукваш и премълчаваш най-главното.

— Какво имаш предвид?

— Дрогата.

— Шшшт! — произнася тихо той, като едва не се задавя.

— Няма какво да ми шъткаш, ами казвай каквото има да казваш.

И този път — изчерпателно и без недомлъвки.

Мога да имитирам доста заплашително изражение, обаче в този момент то е само ледено. Петко, като стар приятел, знае какво означава това. И забравил божествената торта пред себе си, запява втората част на Недовършената симфония. Дано този път да я довърши.

Задачата, с която Манасиев го е изпратил тук и която Петко се опитва да представи като нещо странично, е всъщност главната: Да дискредитира Табаков като наркотрафикант, след като предварително му е пробутал солидно количество дрога. Операцията в основному ще бъде реализирана с помощта на някой си Сарафа от Цюрих, заедно с неговия помощник Боби. Действията в подробности ще зависят от ситуацията, но основното е Табаков да бъде натопен пред властите.

— Какъв е смисълът на това безумие? — питам. — Ако Табаков бъде натопен, Манасиев какво ще получи?

— Може и нищо да не получи, но това е последната възможност. Вече е ясно, че Тетето няма да даде доброволно нито долар. От друга страна съществува все по-реална опасност в конфликта да се намеси някоя неконтролируема сила. Затуй според полковника единственият шанс е, след като Табаков бъде опозорен, австрийските власти да склонят да го предадат на нашето правосъдие.

— „Неконтролируема сила“... Усецам в този термин игривия стил на Манасиев. Какво смяташ, че има предвид?

— Откъде да го знам.

— Да оставим това. Къде е наркотикът?

— Какъв наркотик?

— Не се прави на идиот. Този, същият, дето ще послужи за компромат.

— Откъде да знам.

— Къде сте го скрили?

— Откъде да знам.

— Ако още веднъж я повториш тази фраза, заклевам се, че ще ти строша стола в главата.

Поглежда ме плахо и убедил се, че не се шегувам, избъбря:

— Утре ще го донесат.

— Кога и къде ще ти го предадат?

Готви се вероятно да запита „Защо на мен?“. Обаче среща тежкия ми поглед:

— Утре, в девет... Зад художествената галерия.

— И как смяташ да го тикнеш, в колата ми или в квартирата, за да подпалиш къщата на онази женица?

— Ама чакай бе, Емиле, защо на теб... защо аз...

— Защото така си е редно. Нали е казано: направи ли ти някой голямо добро, върни му го с още по-голямо зло.

Навремето минаваше за железен терк, човек без нерви. Обаче възрастта вече си е казала думата. На очите му се появяват сълзи. Опитва се да ми хване ръката, но аз я отдръпвам, докато той полугласно и на пресекулки бърбори нещо в смисъл, че да, може би ония типове и наистина си мислят да го използват, но мога ли да повярвам, че той ще приеме да стане мой палач, той дето никога не е забравил, че на мене дължи живота си, той, който... и пр. и пр.

— Абе не виждаш ли, че те точно тази роля са ти определили — ролята на палача.

— Защото не знаят за отношенията ни... никой не знае... даже Манасиев не знае...

— А ти знаеш ли?

— Какво да знам?

— Това, единствено важното: какво ще направиш, ако ти доставят стафа и ти наредят: „Пробутай го на онзи баламурник!“.

— Веднага ще те предупредя.

— И къде ще ме намериш, за да ме предупредиш?

— Където кажеш.

— Че как да кажа, когато до този момент си мълчал като риба и щеше да продължиш да мълчиш, ако не бях те раздрусал, за да се освестиш!

— Прости ми, братко. Така съм объркан, откакто Манасиев ми натресе тази пъклена операция, че може и наистина да съм превъртял.

Оглежда се, за да провери дали някой наоколо не подслушва, макар в този обеден час сладкарницата да не гъмжи от подслушвачи, и прошепва поверително:

— Още вчера мислех да ти го кажа, но не се реших. И ако ти го бях казал, сам щеше да разбереш, че не съм се готвел да те предам: Емиле, аз вече няма да се върна в България.

Тази тържествена декларация заслужава да бъде отбелязана с подходяща поръчка, която отправям към сервитьорката с бяла престилка и бяло боне. А когато тортите и напитките пристигат, съобщавам късо на Петко как трябва да постъпи, в случай, че желанието да ми помогне не е лицемерие:

— Отиваш в уречения час на алеята зад Кунстхисторишес Музеум. Когато ти връчат стафа, вземаш го, изслушваш инструкцията и тръгваш надясно. Аз ще намеря удобен момент да те пресрещна и да взема пакета. После — всеки по пътя си.

Готвим се да ставаме, когато случайно се сещам да попитам:

— А онова леке Боби къде е отседнало? Не вярвам и то да е в Захер.

— В Захер, как не! Там е, в онова хотелче над Сити — Бар, където си ме причаквал одеде.

Да намеря Боби — какво по-просто от това. Знам вече къде е Сити — Бар, знам кой е Боби и все пак, както неведнъж е казвано, нещата рядко са тъй прости, както изглеждат. Трябва да докопам лекето преди то да е разбрало, че го търся, защото инак или ще ми избяга или ще хвърли срещу мене всички наркоманчета от квартала. Да вляза направо в бара е лудост, но не мога да кисна и в хола на хотела, понеже там няма хол. Влизаш през обща врата, от едната страна — заведението, от другата — стълбището, водещо към стайте, а по средата — гишетото на рецепцията, с таблото ключове. На всичко отгоре нито аз, нито Петко знаем истинското име на Боби.

— Бих искал стая — съобщавам на онзи до таблото.

— За колко време?

— За една вечер.

— За една вечер може. Плаща се веднага.

Уреждам сметката, вземам ключа и поемам по стълбата, без да питам „кой етаж“, понеже хотелът е разположен на единствения етаж над партера. Беглият поглед на рецепцията ме е убедил, че стайте са към една дузина. Моята е в началото, до самото стълбище, където вероятно е най-шумно. Това ме устройва. Така по-трудно ще заспя, а не бива да заспивам.

Стаичката е толкова мижава, та не си заслужава да я описвам. Въздухът е спарен и вмирисан на непрани чаршафи. Една находка, все пак, досега не съм допускал, че мръсните чаршафи могат да създават такава атмосфера. Оставям вратата леко притворена, колкото да следя движението по коридора. И се заемам с обичайното си занятие — чакането.

Бдението ми започва някъде към шест следобед и завършва към полунощ. Това е времето, когато забелязвам избелелите дънки на Боби да се кандилкат по коридора. Сподирям го безшумно. Отваря третата врата подир моята и тъкмо да я затвори, забелязва, че действието е възпрепятствано от някакъв крак. Моят. Вдига сепнато поглед от крака, разпознава ме и тъкмо в мига, когато се кани да извика, усеща юмрука ми право в мордата си.

— Дръпни се — промърморвам. — Така ли посрещаш гости.

— Ти ми изби зъбите, бе — ломоти той с разкъравена уста.

— Ами изплюй ги, да не ти пречат — съветвам го, като заключвам вратата.

Полюшва се леко, но не изглежда дрогиран. Във всеки случай — не много. Въпреки мърлявата си външност Боби спада към кастата на аристократите, които смъркат само кокаин. Такива, додето са под влиянието на наркотика, се държат много серт, но разсее ли се упойката, увисват като парцали.

— Сядай, разполагай се — подканям го и го блъсвам в скапаното кресло.

— Зъбите ми изби бе, грубиян — продължава да ломоти той, като си бърше устата с някаква нечиста кърпа.

— Това вече го чух. Сега да чуя останалото.

— Искам да се измия.

— После. Ако си жив дотогава.

В стаята е ту червено, ту мораво, понеже точно под прозореца светва и гасне неоновата фирма на „Сити — Бар“. Пулсация. Също като тази, дето я усещам в слепоочието си при вида на тази отрепка, причинила ми толкова гадости.

Отрепката продължава да протака, преструвайки се, че си доставя първа помощ посредством нечистата кърпа.

— Ще ме предизвикаш да ти избия и останалите зъби, ако не проговориш — предупреждавам го.

Червено. Мораво. Червено. Мораво.

— На кого ме изпорти в Цюрих?

— На Сарафа.

— Какъв е тоя Сараф?

— Шефът. Беше навремето ортак на Вальо.

— И защо ме изпорти?

— Длъжен бях. Кво да ти обяснявам.

— Ще обясняваш.

Червено. Мораво. Червено. Мораво. При поредното червено забелязвам, че и Боби вече гледа червено. Дамлата е изместила болката:

— Ти можеш ли да правиш каквото си щеш бе, човек? И аз не мога. Това е. Навсякъде има ред.

— Сарафа как е съобщил за мене в София?

— Питай него. Имаше всякакви връзки.

И разпитът продължава по реда на обичайния въпросник. Трябвало да ме натопят, за да прехвърлят вината на Вальо върху мен.

— Те ли му подготвиха бягството?

— Кой друг.

— За да го убият.

— За кво им беше, след като не успя да те накисне. Освен това много знаеше. И много беше надрънкал. А трасето от време на време трябва да се почиства. Профилактика.

После се сеца:

— Ти как загоря, че сме тук?

— Ще ми вземеш занаята. Въпросите само аз ги задавам.

Но за да не се покажа съвсем груб, добавям:

— Този ваш мерцедес, да не би да го броите за невидим. Сменяйте му чат-пат поне боята.

Тръгвам си, като преди да изляза, подхвърлям:

— И да забравиш, че си ме виждал. Инак си мортус.

Червено. Мораво. Червено. Мораво. Май че излизам на червено. Тук няма зелен светофар.

Свежа утрин. Разхождам се около импозантната сграда на Кунстхисторишес Музеум и от време на време поглеждам ту алеята зад сградата, ту часовника си. Девет без петнайсет.

Точно в девет установявам, че Петко вече се е настанил на една скамейка. Минута по-късно до него се приближава друг мъж в традиционен тиролски костюм от сив плат със зелени ревери и съответна шапка, украсена с перце. Разполага се до Петко и между двамата започва разговор, от който не долавям нищо, поради голямото разстояние и грохота на движението по Ринга. Беседата явно е твърде кратка. Когато повторно надниквам иззад музея, онзи с перцето вече се отдалечава по алеята. Изчаквам го да изчезне и се приближавам към приятеля си. Петко се е навел леко на една страна, погълнат от разтворения на скамейката вестник. От ризата на гърдите му към вестника се е проточила струйка кръв. Тиролецът вероятно е използвал заглушител. Виена е град на добрите обноски. Там стрелят тихо.

Бях му казал, че съм го спасил в Мюнхен, за да му видя сметката във Виена, но това беше просто една грубиянска шега. Сега тя се беше сбъднала. С единствената разлика, че друг му бе видял сметката. Прощавай, Петко. Не съм аз, който ще те съди.

Озовавам се в кабинета на Табаков тъкмо по обед. На малка красива маса край камината изрядно са наредени блюдата на

гощавката. Също красиви — кристал, сребро и фин порцелан. Единствено мизерно е съдържанието — пюрета, салатата и някакво филе от съомга с масло, но толкова тънко, че само с едно бодване на вилицата можеш да го сервираш в устата си.

Домакинът вече се е разположил край масата и с ленив жест ми предлага насрещния стол:

— Можем да си поделим угощението. Знаеш, че не съм стиснат.

— Благодаря. Не съм тревопасно. Току-що се справих с един чудесен шницел. Беше толкова огромен, че не се побираше в чинията.

— Предпочитам да ми спестиш подробностите — забелязва кисело Тетето. — На всичко отгоре лъжеш. Знаем, че въобще не си обядвал.

— Ти това твоето, обед ли го наричаш.

— Само част от обета. Другата част се състои от лекарства.

— Тъжно — признавам. — А какво е отношението ти към тъй наречените „лекарствени средства“?

— Не разбирам за какво говориш.

— Нали така наричаха у нас наркотиците.

— Искаш да кажеш у вас. Тук у нас ги наричат опиати. Тъй че млък по въпроса!

— Защо бе, какво толкова?...

— Не ме ли разбра? Тук не сме у вас, а у нас.

Ръката му, стискаща лъжицата, се колебае секунда-две между пюрето от спанак и другото — от картофи, но накрая се ориентира към картофите. Известно време дава вид, че дъвче, макар че какво има в пюрето, та да го дъвчеш. Сетне набожда с вилицата малко зелена къдрава салатата и отново дъвче.

— Споменавам ти за „у вас“ и „у нас“, за да ти втъпя елементарната мисъл, че спазвам стриктно законите на новото си местожителство. Аз дрогата не я използвам дори като сънотворно, а ти ми говориш за наркотици. Ти можеш да си плещиш за каквото ти падне, но за мене има теми табу. И не желая по никакъв начин да ме забъркваш в своите ориенталщини.

— От подслушвателна апаратура ли се боиш?

— Не се прави на маймуна. Казах ти: млък!

— Жалко — избъбрям. — Аз пък тъкмо тия дни чух, че някои наркобарони се готвели да те привлекат за съдружник.

Домакинът се готви да провери този път вкуса на спанака, но оставя лъжицата и изхърква:

— Невъзможен си. И без това нямам апетит, а ти съвсем го пресече.

— Нахрани поне кучето — забелязвам. — Виж само как жално те гледа.

Чърчил наистина се е приближил и надигнал тежката си глава, е вперил скръбен поглед в господаря си.

— Чърчил такива боклуци не яде. И вече си е хапнал добре. Гледа ме милият не от глад, ами от съчувствие.

Погалва го нежно с подпухналата си ръка и изръмжава към мене:

— А ти, ако имаш нещо да казваш, казвай го, вместо да ми се правиш на интересен.

Разправям му туй-онуй. Но историята е прекалено дълга и усукана, тъй че му предлагам само кратки фрагменти.

— Нищо не разбирам — признава Табаков, който вече е забравил яденето.

Сигурен съм, че резенчето съомга не го е забравил, но хубавото си го пази за края. Нали всички така правим.

— Започни отначало и карай подред — нарежда ми.

— Нали не щеш и да чуваш за наркотици.

— Казах ти: почни отначало.

Това и правя. На такъв добряк можеш ли да му откажеш нещо.

Табаков изслушва повестуването ми почти без апострофи. Когато приключвам, Чърчил кара вече трети или четвърти сън. Едва тогава Тетето започва с въпросите. Още един сън за Чърчил в нозете на любимия стопанин.

— А сега — произнася края стопанинът, — ще искам от тебе три неща: Първо, да преглеждаш добре колата и да я паркираш тъй, че винаги да е пред очите ти. Не се обиждай, но твоята прекалена самоувереност някой път може да ти изиграе мръсен номер. Второ: Напиши на едно листче точните данни на хората и колата, модел, цвят и номер. И трето: Нито дума повече по тази история.

Изпълних точно нареждането му. Затова и не съм в състояние да кажа нищо конкретно за края на историята. Допускам, че той е известен само на Табаков, ако не броим Макс и Мориц. Но самият

факт, че нищо не знам, ме кара да смятам случая за приключен. Тетето не е от хората, дете ще зарежат каруцата си наред гьола.

Интересът ми към Табаков рядко стига до там, че да ходя при него и през деня. Достатъчно ми е да го посещавам през вечер, през две, не само заради приятелството ми с неговия двойник — помалкият булдог Чърч, нито заради ароматните хавански пури, но и защото не съм забравил служебната задача, която ме е довела в този град.

Предпочитам да прекарвам деня, а естествено и нощта при Марта или да се шляя без конкретна цел из улиците на Виена. Знам, че последният израз би могъл да вбеси Алата, но какво да правя, такава е истината: разхождам се без конкретна цел в това средище на многовековна култура с прекрасните му музеи, изложби, театри и библиотеки, без да говорим за световноизвестната Опера и за катедралата Свети Стефан.

— Открай време си е така — би забелязал по случая Алата. — Ако пратят някой от нас на Запад, почти сигурно е, че ще е само тесен специалист в бранша, да не кажа простак.

Въздържам се да заемам прекалено голямо място в бита на Марта, защото какъв смисъл да се привързва към прелетна птица като мене. Макар да води доста самотен живот под надзора на съпруга си, бившия, тя си има своите занимания, домакински и особено козметически, неизбежни, когато се намираш между две възрасти и държиш да изглеждаш по-млада, отколкото си в действителност.

Беемвето не ми създава грижи, по-голямата част от времето го държа в градинката при Марта, защото тази практика да се взривяват за щяло-нешяло коли, взе да става напоследък твърде популярна. Движа се пеша, а уморя ли се, сядам да изпия едно кафе в някое по-приятливо място, преситен от нашенските гаражни кафенета. Така, в късната заран на този ден се озовавам в бара на хотел Астория.

Заведението в момента е полупразно. Докато се колебая коя точно маса да запълня с присъствието си, забелязвам в дъното на заведението самия Сеймур. Вечната история, казвам си. Постоянно срещаш лица от миналото, а приближиш ли ги, излиза, че си се припознал. Призракът от миналото е разтворил пред себе си вестник, но при влизането ми вдига очи и за моя изненада ми кима.

— Здравейте, Майкъл — произнася привидението, когато се приближавам.

И доловил изненадата ми, подхвърля:

— Почнали сте да забравяте старите си неприятели.

— Напротив — отвърщам, като сядам насреща му. — Постоянно ги виждам ту тук, ту там, но винаги се оказва, че съм се припознал. Преди време дори ми се стори, че и вас ви видях в София.

— Тъй ли? И къде ме видяхте?

— В едно заведение със същото име.

— И какво правех там?

— Ами същото, каквото правите и сега. Старата привичка на хората от разузнаването да се осведомяват докъде са стигнали нещата, които може би сами са забъркали.

— И решихте, че сте се припознали... Аз все още си въобразявам, че съм жив човек, а вие вече сте ме причислили към света на призраците.

Поклаща меланхолично глава и запитва с друг тон:

— Какво ще кажете, ако вземем по един скок. Отдавна не съм пил. Няма с кого.

И по-късно, когато поръчаните питиета са вече сервирани:

— Винаги съм бил убеден, че някой ден пак ще ви срещна, макар и не точно във Виена.

— А на мен и през ум не ми е минавало, че ще се появите в град като София. Какви са впечатленията ви?

— Предпочитам да ги премълча. Още повече, както чувам, преди е било и по-зле.

— Зависи. В града имаше по-малко витрини, но беше по-чисто и съществуваше известен ред.

— Вярвам ви. В една казарма винаги е по-чисто и има повече ред.

И понеже мълча:

— Не го казвам, за да ви обидя. Аз също смятам, че цялата тази паплач, наричана човечество, трябва да бъде приучена на малко повече ред, макар и не точно казармен.

— Въпросите за реда и свободата, нали знаете...

— Знам, знам, вечни и дискуссионни са дори повече от половия въпрос. Но Майкъл... Всъщност не знам трябва ли да ви наричам така.

Предполагам, че това не е истинското ви име.

— Разбира се, че не е. Но аз съм си служил с толкова имена, та вече почвам да забравям кое точно е истинското.

— Още ли жонглирате с тях?

— Вече съм в пенсия.

— И вие ли?

— Вероятно и цялата генерация. Разправят, че професията загива.

— Ами нека загива. Нали ние с вас вече сме вън от нея.

Отпива една глътка, обляга се назад и протяга крака под масата, тия негови безкрайно дълги крака, дето все не може да им намери място.

— Та казвате, че професията загива.

— Други го казват.

— Предполагам, че сам вие не вярвате на подобни глупости.

— Знам ли.

— На вас ли да разправам, че докато има отделни държави, ще има и шпионаж.

— Май че и аз почвам да се приближавам до вашия песимизъм.

— Няма да успеете. Моят песимизъм е устойчив и мотивиран от цял един живот. А вие сте просто разочарован. Напомняйте ми донейде библейския Екlesiаст. Уж всичко е суета и гонене на вятър, а накрая излиза, че това не важи за Бога и за вярата. Вие все още сте човек на вярата, Майкъл, и такъв ще си останете. И не ми се правете на мъченик. Подир всички идиоти и касапи, които се изредиха по вашите върхове, трудно е да продължиш да се кълнеш в ръководната роля на партията, или как беше там...

— Вашият Рейгън, мисля, също стигна до старческо слабоумие.

— Да, но накрая. Освен това други му пишеха речите. Докато при вас слабоумието беше първото условие за заемане на високия пост. От Дървената глава Хрущчов, през Гипсовата отливка Брежнев, до Отрепката Горбачов...

— Не бива така да говорите за Горбачов. Той ви свърши добра работа.

— Всеки дебил, който се прави на ваш противник, върши добра работа, поради самия факт, че е дебил. Горбачов даже не ви продаде на що-годе приемлива цена, Майкъл. Той чисто и просто ви предаде. А

след всичко това вие продължавате да вярвате. И не ми се правете на песимист. Вие сте си същият стар наивник. Казвате си: Може онези типове по върховете да са били некадърници, обаче идеята ни е велико нещо.

— Вие затова ли прескочихте до София, за да видите какво е останало от идеята.

— София изобщо не ме интересува. Наложил се просто да придружавам един от нашите големци по стратегическите проучвания. Не че му бях толкова необходим, но вие знаете, че големците обичат да мъкнат със себе си един-двама съветници, за да си придават важност.

И променил отново тона:

— Ще прием ли още по чаша?

Което и правим.

— Но драги Уилям — осмелявам се да отбележа, — не ви ли притеснява това, че вашите думи са в пълно противоречие с някои официални становища.

— По кой въпрос?

— Не става дума за отделен въпрос, а за това, че както сам казвате, продължавате да отстоявате възгледите на песимизма. И то в момент, когато подир ледниковия период на студената война, планетата се пробужда за нов живот.

— Независимо от евтините ви иронии, нещата, Майкъл, наистина се промениха. Съмнявам се обаче, че са станали много по-добри. От една страна нашата лекомислена самонадеяност, от друга страна злобата на вашето унижено достойнство... Не, нещата не станаха по-добри и съдбата на това нещастно човечество отново е под въпрос. Може би в края на краищата, най-добре би било всичко да свърши без прекалено протакане с един великолепен взрив, който да отбележи края на още един жалък експеримент. Знаете, че всемирът е пълен с мъртви планети. Какво значение, че към тях ще се прибави още една. Та ние сме само една микроскопична дреболия, някъде там в периферията на Млечния път.

— Вашата последователност наистина ме респектира, драги Уилям. Драго ми е, че ви заварвам все така добре зареден с присъщата ви черна енергия.

— Не ме ласкайте. Това са само последни изблици преди прага на Голямата скука.

— Казвате го само от скромност. Специалист като вас винаги ще бъде необходим в сферата на международните проучвания, а защо не, и на вербовката.

— Благодаря за комплимента. Но в областта на проучванията отдавна вече навлязоха нови хора, а що се отнася до вербовката, кого да вербувам, вас ли? И защо? Та вашите хора сами ни доставят всевъзможни сведения, без още да сме ги поискали. Толкова са усърдни, та отпърво подозирахме, че това може да е някаква игра на дезинформация. Няма игра, Майкъл. Просто хората държат да бъдат полезни. Или като разните там Капугиновци, предлагат сведенията и лъжите си срещу американското поданство и скромната пенсия на предателя.

— Бих предложил да прием още по чаша — промърморвам, — макар че съществува риск да се напием.

— Няма такъв риск — уверява ме Сеймур и прави знак на келнера.

— Не се ли опасявате, че ни подслушват? — запитвам малко по-късно.

— Не се опасявам. Сигурен съм, че го правят. Само че тази практика в наши дни става все по-неефективна. Всички хора вече са убедени, че ги подслушват, и затова знаят какво да приказват и какво да премълчават. В такъв случай какъв смисъл от подслушването. Специалист като вас вероятно е още по-наясно по въпроса.

— О, аз отдавна вече нямам нищо у себе си за премълчаване. Какво може да има за премълчаване нещастен тип като мене, освен срамния факт, че е въвн от играта.

— Понеже споменавате за играта, нека да отбележа, че въпреки рутината си, вие преигравате понякога, Майкъл. И не ме убеждавайте, че сте дошли тук, за да се опиянявате от божествената музика на великия Моцарт.

— Не, разбира се. Аз Моцарт го слушам в Залцбург. Истината е, че имам един стар дължник, който непрекъснато ме успокоява с твърдението, че притежавал някакви авоари тук. И понеже нещата доста се проточиха, реших да проверя сам дали в тези лъжи има поне малко истина. Само че в банките нали знаете как е...

— Знам, знам — прекъсва ме Сеймур. Той не е от хората, нуждаещи се от подобни пояснения. — Всъщност аз съм ви отдавна

задължен, тъй че нека не правим големи въпроси от дребни неща. Не съм забравил, че навремето ми спасихте живота.

— Не помня такова нещо.

— Достатъчно е, че аз помня.

Додето си говорим така, събеседникът ми е извадил джобен бележник и го хлъзга по масичката към мене. Надрасквам фамилията на Табаков и фирмата на банката и връщам бележника.

— Ако става дума за такава справка, не е трудно да направя проверката. Не искайте от мене само кода за проникване в секретната архива на Ленгли, понеже и аз не го знам. А в случай, че държите пак да се видим, аз съм тук всеки ден по това време.

Следващата ни среща в Астория става два дни по-късно.

— Не беше лесно — уведомява ме Сеймур, като ми подава малък фиш. — Казвам го, не за да подчертая заслугата си, а понеже тази Барклиз банк няма нищо общо с такива заведения за простолудието като Фолксбанк. Трябваше да пусна в действие солидни връзки, за да получа секретната справка.

— Бъдете спокоен, тя ще си остане секретна.

— И не ме убеждавайте, че такъв крупен милионер е ваш длъжник.

— Длъжник е, Уилям. Само че не мой.

— Не любопитствам. Въпреки че не разбирам защо сте се нагърбили с подобна обременителна мисия. Не знам представяте ли си какви трудности предстоят, в случай че започнете процедура. Това е материя не на лични, а на междуправителствени отношения.

— Така е — признавам. — Но знае ли човек докога ще бъде на власт сегашното правителство и какъв ще бъде съставът на утрешното.

— Това са си ваши проблеми — промърморва Сеймур. — Само не ми разправяйте, че вече сте вън от играта. Такива като вас напускат играта, едва когато ги понесат с краката напред.

Още е лято. Но и есента напомня за себе си с обичайните природни явления, които писателите толкова държат да описват. Единственото по-съществено между тях са честите дъждове, заради които съм принуден да разреждам разходките си и да прекарвам повече

време в къщи, където разделям времето си между разговорите с Марта и размислите по повод на нейния бивш съпруг.

Предположението ми за авоарите на Табаков изглежда се потвърждава: Открил е известен брой текущи банкови сметки, за да отклони вниманието от дълбоко засекретените си големи депозити. Случаят с Барклиз банк едва ли е единствен.

Този кошмарен ГТ обаче не ми дава възможност да вкуся гордостта от откритието си. Една нощ, когато отново става дума за участието му в офшорните зони, той самичък ми доверява:

— Аз съм подредил една витрина от евтини лакомства за примамка на баламите, които искат да надникнат в делата ми. Ти си се добрал до тази витрина и вече сияеш от радост. При такова положение какво друго ми остава на мене, освен също да се радвам, че номерът ми е минал.

И малко по-късно:

— Да предположим, че сумираме тия авоари, дето сте ги открили тук или там. Тук десет хиляди, там двайсет, еди-къде си още трийсет или петдесет... Колко прави всичко това? Да кажем, че прави милион. Ами че аз този милион още сега бих го харизал, само за да ме оставят на спокойствие. И ако не го харизвам, то не е защото съм чак толкова стиснат, а понеже не искам да окуражавам паразитизма и най-вече понеже не желая да хлътвам в спиралата на шантажа.

— Ами обясни им ги тези неща на душманите си.

— Тези простаци не могат да разберат, че който има властта да печели пари, той има и достатъчно акъл да ги пази. Нали защитните средства на банките са създадени точно срещу такива типове.

— Това не пречи да стават банкови обири.

— Въобразяват си, че някъде имам скривалище или банков трезор, където съм скътал милионите. Нямам трезор. Имам система. И така солидно съм я изградил, че сега и сам да се опитам да я разбия, ще ми трябва много работа. Тъпаците си представят капитала като долапи, натъпкани с пачки долари. Как да им обясниш, че той може да се състои не само от банкноти или кюлчета злато, но и от акции, облигации, участие в едни или други предприятия, имоти, въобще всичко, което струва пари, без то самото да представлява долари в брой.

— Съгласен съм — кимам, — тези неща ти по-добре ги разбираш. Кажи ми по-добре нещо за системата си, така, като на приятел.

— Това, дето го казваш в момента, звучи глупаво даже като шега. Нали знаеш, че някога фараоните са ги погребвали със съкровищата им. Така и аз ще си отида от този свят със системата си. Не е обемиста, няма да заема място в ковчега. Тук, в главата ми е.

Системата... Разбира се, че не бе луд да ми я разкрива. Но при различни случаи ми се разкриваха детайли от нея. Банката Барклиз. А също и хер Хауптман. За този австрийски бизнесмен бях чувал, че в определен период е бил секретар или дори съдружник на Табаков, но избягвах да задавам въпроси. На такъв като него най-често е безполезно да задаваш въпроси. Не казвам, че имаше някакво особено пристрастие към лъжата. За него лъжата, също като истината бе просто работен инструмент. Само че истината по-рядко влиза в работа. Понеже тя е това, което е. Докато лъжата може да се оформя по поръчка, съобразно обстоятелствата. По-пластична е.

Веднъж в случаен разговор по повод на всевъзможните типове, опитващи се да надничат в банковите му сметки, Тетето спомена името на австриеца:

— Тия гумени глави не се сещат даже да си наемат някой добър консултант като Хауптман, за да мисли и съобразява наместо тях. Разбираше ги той тези работи.

— Какво стана с него, умря ли?

— Засега още не. Но и това ще стане. Защо питаш?

— Защото ти се изрази в минало време.

— Имам предвид, че ми беше съдружник. Вече не е.

— Несходство на характерите?

— На интересите.

— Тогава за какво ти е бил нужен? Нали знаеш защо на вълка вратът му е дебел.

— Тия неща по-добре от тебе ги знам. Само че тогава не можех да мина без него. Допълваше ме. Държеше козовете, които на мене ми липсваха: умееше ги изтънко финансовите дела, банковите мурафети, имаше връзки, онези, най-полезните — с нужните хора на съответните постове...

— Тогава ти за какво си му бил нужен?

— Аз имах парите. И контактите с Източния блок. Нали ти казвам: допълвахме се. И за да не се опита единият да постъпи с другия, както Каин бил постъпил с брат си, бяхме се подсигурили: с активите на фирмата никой от нас не можеше да се разпорежда самостоятелно. Трябваше да сме налице винаги двамата. Освен ако единият от нас не е починал скоропостижно.

— Добър мотив за взаимно изтребление.

— Напротив: добро условие за съвместна работа. Хауптман бе убеден, че няма защо да се притеснява за своята сигурност. Живеехме в един свят, където той бе у дома си, докато аз бях само пришелец. С връзките, опита и влиянието си той бе по-необходим на мене, отколкото аз на него. Би могло дори да се каже, че бях станал почти излишен, след като притокът на стоки и мръсни пари почти бе секнал. Единственото, което все още можеше да дойде от Изтока, бе собствената ми кончина, вероятност, в която той твърдо вярваше.

— Заел си в комбинацията мястото на мъртвеца.

— Само в неговото въображение. Понеже смъртта би могла да навести и самия него.

— В такъв случай ти ще бъдеш първият заподозрян.

— Зависи — поклаща глава Табаков. — Има разни видове смърт.

— И как приключи тази взаимна застраховка?

— Кой ти е казал, че е приключила.

Заранта е мрачна. Вали. Вероятно затуй се събуждам чак към обяд. А още по-вероятно — понеже снощи съм бил у Тетето.

— Обади се Табаков. Кани те да наминеш, ако решиш да излизаш.

— Пак ли!

Марта винаги нарича своя съпруг, бившия де, по презиме, за да подчертае, че за нея той е съвсем чужд човек.

— Откъде такава енергия у този тип — мърморя.

— Енергия ли? — възразява Марта. — Чиста проба неврастения. Ако той беше създал света, денонощието щеше да бъде от 36 часа.

Продължава да вали, без изгледи да престане. Каня се да взема колата, но се задоволявам с шлифера. При такова време автомобилните задръствания стават неописуеми.

Заварвам ТТ на обичайното място зад бюрото и в обичайното настроение. В сравнение с него навъсенният Чърчил е просто лъчезарен.

— Какво ще кажеш за това? — пита шефът, като ми подава някакво листче.

Върху листчето с едри букви е отпечатан на принтер следният кратък текст: Дай милион!

— Позната фраза — отвърщам. — Не си ли чел Илф и Петров.

— Това, че е от Илф и Петров и Чърч го знае. Питам те за смисъла на явлението. Вече четвърти ден поред ми я пращат по пощата тази идиотщина.

— Искат да те дразнят. И изглежда успяват.

— Да ме дразнят... Не им ли е достатъчно, че ми пратиха тебе.

— Аз само споделям мъката ти, Траяне. Други ти я причиняват.

— Не съм дотам крехък, че да страдам от подобни детинщини.

Питам се само кой им е авторът.

— Ами нали точно това е целта: да се питаш. Като получиш такова нещо, скъсвай направо плика, без да го отваряш.

— Само че копелетата са хитри. Пращат го призова в най-разнообразни форми — илюстрирана картичка, рекламен диплян, а вчера и некролог.

— Закуси ли вече? — питам, за да прекратя този глупав разговор.

— Дори обядвах: пюре от спанак и салата от моркови. Да ти потекат лигите просто.

— Значи време е за кафе.

Домакинът поръчва на един от близнаците да приготви двете кафета, едното — със, другото — без. Изпиваме ги мълчаливо й вече се готвя да ставам, когато Тетето донася кутията с пури. Значи ще има и продължение. Съсредоточеното пушене също предполага мълчание. Едва след като добре си е задимил вътрешностите, домакинът благоволява да проговори:

— Навремето, додето се разправях с украинците, като си ровил в сейфа ми, си изгървал едно тесте. Ето го!

Вади от джоба на халата си пачка долари и я хвърля на бюрото.

— Възможно е — казвам. — Беше тъмно, пък и тестетата бяха толкова много, та не е изключено да съм пропуснал някое.

— Затуй си мисля, що не вземем да направим един експеримент.

— Няма пречки. Това дъждовно време и без туй за друго не става. Какъв е експериментът?

— Ами това е: взимай тестето и го прибирай.

— Ти на подкупа експеримент ли му викаш.

— Не те подкупвам. Знам, че струваш повече от десет хиляди. Хайде, прибирай ги де!

— Добре де. Смятай, че съм ги прибрал. После?

— После — ти ще кажеш. Вече не са мои. Но ти знаеш, че не са и твои. Какво ще правиш с тях?

— Да не мислиш, че кисна тук толкова време за някакви десет хиляди. Ставаше въпрос за милионите.

— За тях — после. Сега искам да знам на кого ще ги предадеш тия долари.

— Нали е казано: от народа — за народа.

— „Народът“ е абстракция. Питам те конкретно: каква ще е дестинацията на тази сума? Манасиев ли? В такъв случай по твоята логика ще излезе, че си ги взел парите от един бандит, за да ги предадеш на друг бандит.

— Манасиев не е единствената инстанция.

— Тогава посочи ми друга. Навсякъде ще бъде едно и също. Или ще кажат мерси и ще ги присвоят без възражения, или ще те вкарат в някаква казионна процедура, в смисъл откъде ги взе, как ги взе, къде са останалите. Няма останалите, ще викаш ти, как да няма, на друг ги разправяй, ще викат те, проверки, разпити, очни ставки, додето те натикат в затвора... Какво значение, при всички случаи парите пак ще потънат в нечий джоб.

— След като върнеш не тая пачка, ами милионите, за които говорихме, какво те интересува при кого ще отидат?

— Би трябвало да интересува тебе. За да загрееш, че не е голям героизъм да отмъкнеш парите от един набеден крадец и акуратно да ги занесеш на другия крадец, дето те е наел, за да му служиш.

— Имаш ли факти, че е крадец?

— Колкото щеш. И защо мислиш той и такива като него са се толкова активизирали да възстановяват справедливостта, та са погнали хората, дето уж били отмъкнали авоарите на страната в чужбина? Ами просто защото вътре в страната не остана вече нищо за грабене.

— Ти казваш някои доста верни неща, за да мотивираш собствените си безобразия — съгласявам се.

— А ти се луташ като патка в мъгла и нито се примиряваш с безобразията, нито приемаш горчивата истина.

— Не съм чул да я формулираш.

— Тези тъй наречени мръсни пари, Емиле, са безвъзвратно загубени още от мига, в който са задигнати от държавата. Каквото и да разкриеш, те са невъзвръщаеми. Да знаеш случай, когато загубеното да е било върнато? Потъват, разтапят се, изпаряват се, преобразяват се, върви ги търси. Можеш да изобличиш крадеца, можеш да го натикаш в затвора, можеш и да го гръмнеш. Но парите няма да върнеш.

— Пак мъдри мисли — съгласявам се. — Запази си ги като утеха за мига, в който предстои да те гръмнат.

— Ти затова ли цъфна тук в тоя мрачен ден, та да ми напомняш за смъртта и за времето?

Върви му напомняй, ако си нямаш работа, че не съм цъфнал тук по свое желание, а по негова молба, за да ми разиграва разни тъпи експерименти.

— А ти какво толкова си се втренчил в тази бездна? — питам го. — Откъде я знаеш каква е?

— Виждал съм я.

— Насън или наяве?

— Видях я в някакъв филм по телевизията. Космонавтът бе излязъл в открития космос да поправя апарата, когато кабелът му се скъса и той полетя в тъмната бездна. Падаше бавно в това тъмно бездънно пространство, падаше, падаше, докато изчезна. Там, в бездната.

— Сега ми е ясно как си я видял смъртта. Понеже ти сам нямаш въображение дори колкото Чърч.

— Чърч превъзхожда всички ни — съгласява се Тетето.

Сега вече мога да тръгвам и да се прибирам при Марта, за да обсъдим по-обстойно належащия въпрос за дъждовното време и за това докога ще продължи. Навличам шлифера и се спускам по стълбището. Портиерът здравеняк ми кима за сбогом, признал ме е вече за свой човек. Вдигам яката на дрехата и пъхвам ръце в джобовете, готов за среща с виенските ветрове. В този момент дясната ми ръка напипва продълговатото пакетче с размерите на пачка долари.

Значи експериментът продължава.

В определения ден и час все още прилежно минавам през определеното място — подлеза при операта, за да не би хората на Манасиев да обявят, че съм дезертирал и съм станал невъзвращенец. Мотая се около минута-две при лавката с печатни издания и купувам „Ди Пресе“, за да оповестя, че нямам какво да кажа. Убеден съм, че тази секретна среща е чиста глупост, особено след като Манасиев с цялото си величие вече лично се изтъпани наред Виена. И всъщност от кого да се крием? Дали от местните власти, които ако искат да научат нещо, ще го научат направо от Табаков или от самите себе си, за да се убеждаваме колко всичко при нас е секретно, колко всичко е „както някога“ според находчивата фраза на полковника и ние отново сме на пост, независимо, че противникът го няма.

Тази заран обаче изглежда в позициите — нашите или на врага — има леко раздвижване. Установявам го, когато, едва излязъл от подлеза, бивам сподирен от едно вече познато лице.

— Как е? — пита лицето.

— На западния фронт нищо ново — отвърщам със собствения му израз.

— На източния обаче не е така — отговаря нелегалният с едва доловимо злорадство. — Връщаш се в София.

— Щом трябва.

— Незабавно! — пояснява твърдо той, подразнен от безразличието ми.

— Сега, на момента ли?

— И така може да се каже. Полковникът иска още утре да си при него.

— Ще бъда. Друго има ли?

— Другото — в София.

Оглежда се да провери дали не ни е засякъл противникът и изчезва. Голям сладур.

Малко по-късно вече съм на линия в сервиза, където се грижат при нужда за беembeто. Сервизът откровено казано обслужва колите на Табаков, тъй че аз минавам най-често метър, след като знам какъв киселяк е Манасиев, когато трябва да се осребряват служебните ми разходи.

Днес няма дъжд. Времето е почти пролетно. Излизам пред сервиза да подишам свеж въздух, докато вътре техникът се занимава с колата. Вероятно нещо съм се замислил, не за бездната на Табаков, а за живота изобщо, когато чувам зад гърба си познат глас:

— Здравейте, господин Боев.

Пешо е. Любимият мой шофьор, макар и в оставка.

— Здравсти, Пешо. И ти ли на сервиз?

— Ами, нали знаете — служба.

— При Табаков ли?

— Къде другаде.

— Нещо не те виждам в Генералния щаб.

— Там са близнаците. Мене като младши ме лашкат главно далеч от Центъра.

— Питам какво става с тебе. Викат „добре е“.

— Така е. Не се оплаквам. Жив и здрав съм.

— Май че ти бяха поотръскали костюма.

— Вината е моя. Наврял се бях, където не трябва.

И подир малко:

— Но сега наистина съм добре. Нали знаете какво казват немците: „Енде гут, алес гут“.

— Какво „Енде“, бе! Нали в София те чака годеница.

— Е, „годеница“. Не сме се клели.

— Пешо, Пешо... Каква я мислехме, каква излезе.

— Такъв е животът, другарю началник. Никой не знае съдбата си. Отново късо мълчание.

— А вие как сте?

— Ами и аз — като теб. Не си знам съдбата. В момента се готвя да запраша към София. Хайде да те вода.

— Не съм готов... Всъщност още не съм решил.

— Добре, Пешо. Ти сам си знаеш. Гледай само да не се набуташ пак, където не трябва.

— Ще гледам.

— Хайде, до скоро, или до някога!

— До скоро, другарю началник.

— Смяташ ли да се върнеш или само ме лъготиш? — пита Марта привечер, когато вече се готвя да тръгна.

— Ще се върна, скъпа. Ако не за друго, поне зарад теб ще се върна. Нали я знаеш песента.

— Каква песен?

— Едва ли я знаеш. Все забравям, че дребната разлика между нас е има-няма двайсет години.

— Каква песен? — повтаря тя.

— Ами имаше някога една песен:

*Жди меня, и я вернусь,
Только очень жди,
Жди, когда наводят грусть
Желтые дожди...*

Но понеже не ме бива много в поезията, спирам до тук и я прегръщам, и ние стоим известно време тъй, долепили глава до глава, и май че усещам как нещо мокри бузата ми.

Да не би пак да е заваляло.

ТРЕТА ЧАСТ

ПОСЛЕДНА МИСИЯ

Отново в родината.

Още сме в края на лятото, а сякаш е настъпила есен.

Навъсено облачно небе и остър вятър, разнасящ ситния дъждец на талази. Подробности без значение, но все пак ги отбелязвам, понеже са ми казали, че така трябва.

Подир цяла нощ кормуване моето настроение също не е ведро. За офицера на граничния контрол да не говорим. Той се смята служебно задължен да поддържа желязната твърдост на физиономията си. Прави ми знак с ръка да отбия и произнася:

— Чакат ви.

Малко по-късно чакащият се появява от служебното помещение. Цивилен е, но това нищо не значи, тонът му е военен:

— Предайте ключовете от беembeто на младежа. Ще пътуваме с наша кола.

Изпълнявам нареждането. „Младежът“ е второ подобро издание на нашия Пешо, в смисъл, че не се хили лекомислено, а гледа строго и служебно. Вероятно отново ще пребъркват превозното ми средство, но този път в мое отсъствие. Общо взето хладен прием. Да се надяваме, че няма съвсем да се вледени.

Джипът поема към нашата столица, но по-късно отбива в посока Костинброд. Цивилният военен на кормилото поддържа недостъпния си вид в стил „каменно лице“, вероятно за да покаже, че разговори по пътя не се предвиждат. Никаква опасност не го грози откъм тази посока, понеже задрямвам.

Рязък тласък прекъсва съня ми. Кормуващият е заковал джипа пред някакви тараби.

— Можете да слизате.

Дървена порта и край нея субект в дрехи от защитен плат, както са навлечени половината цигани от славния квартал факултето.

Стопански двор. В дъното — барака, от сглобваемите. Край бараката — завързана на синджир овчарка, надаваща предупредителен лай.

— Спокойно, Рекс, аз съм — осведомявам го.

Кучето едва ли се именува Рекс, защото продължава да лае.

Манасиев, който се оказва в едно от помещенията на бараката, не лае, но също има неприветлив вид.

— Здравсти, сядай — промърморва сухо, като се отдръпва от прозореца, където до този момент е наблюдавал пристигането ми.

Сядам, но той остава прав, за да ми напомня вероятно старшинството си.

— Е, Боев, живи бяхме пак да се видим.

И подир тази констатация на очевидното пояснява:

— А някои твои стари познати тук бяха убедени, че въобще няма да се върнеш.

— В такъв случай не се учудвам, че на границата ме посрещнаха почти като диверсант.

— Няма такова нещо. Но като поживееш на Запад, особено в по-охолна среда, изглежда ставаш по-взискателен към обноските на сънародниците си. Казвам го, защото по твой адрес се говори и друго: Бил си се прекалено сблизил със стария си приятел Табаков.

— По ваше нареждане.

— Не го казвам като упрек. Информирам те само какво се приказва.

— Известно е каква клюкарница представляват службите.

Той най-сетне сяда зад малкото бюро, но без да се отпусна. Изправената наперена стойка му е втора природа.

— Не съм и допускарал, че ще ми нанесеш такъв кален удар, на мене и на собствения си престиж, като откажеш да се прибереш. Вярно е — и това също се коментира, — че мисията ти до този момент е без резултат, но аз добре познавам трудностите, с които се сблъскваш и не съм склонен да се влияя от оценките на странични лица.

Замълчава и ми отправя хладния си неприятно втрънен поглед.

— Само че, Боев, освен странични лица, съществуват, както знаеш и висшестоящи. Как да реагираме срещу упреците на подобни лица?

— Вие по-добре знаете.

— Надявам се, обаче в случая питам теб.

— Прощавайте, но вие ми говорите за разни лица, странични и не странични, като че скромните ми действия са били предмет на широко обсъждане. Ако една секретна задача така широко се обсъжда от разни хора, не знам тя може ли да се нарича секретна.

— Разсъждаваш според вчерашните стандарти. Аз също съм привърженик на строгата секретност, но днес на нашата работа се гледа с повишена взискателност. Няма никакви широки обсъждания, каквито ти си въобразяваш. Хората просто държат да знаят защо се протакат нещата и как се изразходват средствата.

— Какви средства? Може би тези, с които ни финансира самият обвиняем, дето ми поддържа колата, та даже ми плаща и наема.

— Да не затъваме в дреболии. Той този, дето го наричаш обвиняем, дължи такива колосални суми на страната, че просто смешно е да говорим за коли и наеми. Отговори по-добре на въпроса ми: как виждаш работата занапред.

— Какво очаквате да ви отговоря: или трябва да я продължим, или да я прекратим.

— Точно това очаквах. Аз обаче другояче ги виждам нещата. Работата не бива да спира, но трябва да продължи по друг начин.

— Искате да кажете — без мен. Приемам решението ви с истинско облекчение.

— Не можеш да го приемеш, преди още да си го чул. И не ми се преструвай на искрено благодарен, задето те отстранявам. Тия етюди на скромност пред мене не минават. Освен туй все още не съм обявил, че те отстранявам.

— Искам да ви спестя неловкото положение.

— Когато изпълнявам служебна задача, никога не се чувствам неловко. Каквато и да е тя. А сега слушай.

Слушам. Вече познати неща. Разликата е само, че аз вече отпадам от комбинацията.

— Засега! — пояснява Манасиев. Не го тълкувай като снемане на доверието. Само сменяме тактиката. Не се засягай, но ти наистина прекалено си се сблизил с Табаков. Даже ходите заедно по ресторанти...

— Ако под това се разбира, че веднъж на път се отбихме в един мотел... При такива клюкари и на църква да ходим, все тая...

— Казах вече: не се засягай. До някое време това сближаване беше даже необходимо, особено подир предишните груби действия на някои лица. Сега обаче то почва да дава обратен резултат. Табаков прекалено се успокоява, убеден е, че нищо не го заплашва, въобразява си, че може до безкрайност да ни води за носа. Тъкмо затуй, без да се връщаме до предишните грубиянщини, налага се да променим акцента. За такава промяна ти в момента не си подходящ. Ще се наложи да включим в действието друг фактор. Разбираш, че всичко опира до баланса. Не бива да допуснем ликвидирането му, за да пропадне всичко. Не бива да го паникьосаме до степен да изчезне наново, че да го търсим с години. Но не бива и да поддържаме илюзията му за сигурност: „Боев е мой човек, нищо лошо не може да ми се случи“.

— Разбирам съображенията ви — съгласявам се, за да скъся излишния му бърбреж. — В края на краищата вие решавате.

— Там е, че не решавам единствено аз. Не желая да навлизам в подробности, но съществуват определени хора и то хора авторитетни в момента, които имат да уреждат стари сметки с нашия обект. И въпросът не е само в това, че тези хора упражняват натиск над службата ни и респективно над мене, но и в риска те сами да предприемат известни действия, за да ускорят развързката, а вероятно и провала на акцията ни.

— Разбирам.

— Защото, Боев, намесят ли се профани, нещата стават непредвидими. На някого може да не му издържат нервите и току-виж започне да стреля.

— Засега се задоволяват само с детинщини.

И му разправям за съобщенията на тема „Дай милион“. Информацията ми бива посрещната от Манасиев с безпокойство.

— Неуместно подценяваш случая. Важното не е дали постъпката е умна или глупава. Важното е, че тя напълно потвърждава опасенията ми за намеса на странични фактори. Днеска го атакуват с писма, утре могат да почнат и с куршуми.

Продължава известно време да развива темата, което при него означава да повтаря по пет пъти едно и също нещо, докато накрая заключава:

— Колкото до твоя личен въпрос, нещата са ясни: Оставаш на разположение.

— Като помощно средство...

— Сега недей коментира. Оставаш на разположение. Толкова.

— В този смисъл ли да разбирам, че ми взеха колата?

— Ще ти я върнат. Излишно е да се боиш, че ще ти откраднат нещо.

— Опасявам се по-скоро за обратното: да не би някой да натика там нещо за спомен.

— Внимавай да не би мнителността ти от защитен рефлекс да прерасне в болестно състояние.

— Един път ми бяха набутали наркотик. Втори път открих под седалката пистолет...

— Какъв пистолет?

Сега пък се налага да му разказвам историята с Пешовия макаров.

Полковникът изглежда изненадан.

— Това си е чиста приумица на момчето.

И за да промени темата, подхвърля:

— Имай предвид, че емигрирането на шофьора също е вписано като твой пасив.

— Аз не съм го искал, този шофьор.

— Знам, знам. Но това не променя факта.

Поглежда часовника си и промърморва:

— Върви да си получиш колата.

„Заедно със звукозаписното устройство ли?“ готвя се да запитам, но премълчавам. Човекът и без туй не е в настроение.

Ставам и тръгвам да излизам, когато чувам зад гърба си:

— Апропо, какво направи с последния макаров?

— Нищо. Оставил съм го при Табаков.

— Чудесно. Значи вземем и да го въоръжаваме. Ако научат от ръководството, ще ни разнищят.

— Ами нека го разнищят! — потвърждава Борислав, когато същата вечер в познатата кухня и пред познатото меню му разказвам за разговора си с полковника. — Можеш да бъдеш сигурен, че момчето е

взело пистолета не по своя инициатива, а по нареждане на тоя главанак.

— За да го използва при случай срещу кого?

— Във всеки случай не срещу Табаков.

— Ти не си добре, бе.

— Възможно е. Днес кой ли от нас е добре. Освен тебе. Нали все пак оставаш на разположение.

Не възразявам. Когато Борислав не е добре, най-разумното е да не му възразяваш.

— Не мога да разбера само какво толкова са се втреничили в този Табаков — продължава да коментира приятелят ми. — Наоколо бандит до бандита, те — Табаков, та Табаков — като че той е алфата и омегата на катастрофата.

Не отговарям. Както вече споменах, когато Борислав не е добре...

— Кажй де — подканя ме той. — Защо всичко се завъртя около този Табаков?

— Ами защото все трябваше да се тръгне от нещо. В него видяха бримката, от която може да започне разплитането на чорапа. Превърна се в еталон на грабежа и на идеален поучителен пример за изобличение. Успеем ли да го съборим, ще повлече подире си и сума други. Не успеем ли — край на всички надежди за възмездие.

— Не вярвам да си въобразяваш, че Манасиев се е размечтал за възмездие.

— Не говоря за него. Имам предвид простите хорица, да речем като мене.

— Ясно. По-ясно. Най-ясно. Сега ми се просветли главата. Впрочем, как е Тетето?

— Добре е. Има куче.

— Най-после и той да има нещо, което не носи доходи. Чувам, че си се сближил с него.

— Вярно е. Ако имаш предвид кучето.

Приятелят ми мълчи известно време. После наново взема думата:

— Ще ме е яд, ако се провалиш. Но още повече ще ме е яд, ако изпълниш плана на онези.

На два пъти му правя знаци да млъкне, но той нехае.

— Бориславе, викам, що не вземеш да разходиш кучето.

— Мързи ме.

— Гледай само да не те ухапе.

— По-добре ти се пази от него. Впрочем, забравих, че сте приятели.

Стигнал е вече до етапа, когато въобще не му пука дали го подслушват или не.

— Все пак трябва да разходим животното — настоявам подир известно мълчание.

— По това време ли? — недоволства Борислав. Накрая кандисва да стане и да ме последва в полутъмната улица.

— Какво става всъщност с Манасиев? — питам го. — Усещам, че не е на кеф.

— Ту казват, че бил изхвърлен, ту — че бил уж пред изхвърляне, но все се мотае край службите. Използва връзките си и хаоса, за да се прави на необходим с огромния си професионален опит. Нали знаеш колко го бива за оперативна работа.

— Може и да го бива. Зависи за каква.

— Що не си остана във Виена, ами се върна да ми нарушаваш дрямката с такива въпроси. Вече съм почнал да забравям кой съм и откъде съм. Само там е спасението: да забравиш. Понеже, както големците сега казват „със стари фльорци нов бардак не става“. Старите фльорци, то се знае, сме ние. Те са новаторите.

— Не го вземай навътре — опитвам се да го успокоя. — Такъв си е редът. Свой, не свой, употребяват те и те изхвърлят. Не че имат нещо специално против тебе, но вече не им влизаш в работа. Компрометиран си. Ама че си компрометиран, защото тъкмо на тях си им служил, какво значение.

— Хайде да се прибираме, че кучето ще настине — предлага Борислав. — Чудя ти се само с кой акъл си напуснал светлата Виена, за да се натикаш отново в тая тъмница.

— Най-трудно го понасям това време, когато нито е лято, нито е есен — говори Алата, додето се движим с него на сикиме по „Раковски“.

Не е на сикиме. Приятелят ми е открил някакво достъпно за такива като нас заведение, сбутано на някакъв втори етаж до площад „Славейков“.

— Събират се журналисти, главно от третата възраст, та и ние можем да се мушнем между тях. Инак — къде? Навън дъждовно, вътре — скъпо. Тук поне — евтино и почти топло.

Малките стаи в бившия апартамент са задръстени с маси, а масите са плътно обсадени от хора в старчески якета. Атмосферата — почти задушевна, с гъст мирис на тютюн, ракия менте и мокри дрехи.

— Още едно предимство — обяснява ми Алата, — няма защо да се боиш от звукозаписи. Не, че не подслушват, обаче гюрултията е такава, та нищо не се разбира.

— Ама и ние не се разбираме.

— Само в началото е така. После свикваш. Само трябва да викаш по-силно.

Изпиваме по сто грама от ментето, оправяме вкуса на метилов алкохол с по чаша кафе и се опитваме да бърчим за туй — онуй, като напругаме гласните си струни.

— Допускам, че тук не е същото, като във Виена — забелязва Алата на излизане. — Но разликата ти по-добре би могъл да я оцениш. Аз не съм от вас миропомазаните, за които да идат на Запад, е все едно, като да вземат трамвая за Княжево.

С помощта на виковете, разменяни горе в журналистическото кафене, съм се опитал да поговоря с приятеля си по някои подробности от финансово — стопански характер, обаче излиза, че той е запознат с тях не по-добре от мен.

— Разбирам какво те интересува, но си сбъркал адреса. Ще ти пратя Весо Контрола, знаеш го. Той ще те осведоми. Ти определи само мястото и времето, другото остави на мене.

— Не е ли прекалено луксозно това заведение? — пита Контрола, като предпазливо се оглежда.

— Какво му е луксозното. Най-обикновена закусвалня.

— Мисълта ми е да не би излишно да се охарчите.

— Няма такава опасност. Цените тук са народни. Или почти.

— Вие по-добре знаете. Аз лично от много време не съм влизал в заведение.

Под „много време“ вероятно подразбира „много години“.

— Как можеш да се вълнуваш от такива дребни въпроси, след като си работил с милиони? — питам, преминал неусетно на „ти“.

— С милиони работеха онези, дето ги получаваха и ги харчеха — уточнява Весо. — Аз лично съм работил само с цифри. Сам знаете, че цифрите, колкото и да са големи, не стават за харчене.

Избрал съм ранния следобеден час на съботния ден, когато заведението е по-спокойно. Иначе е доста оживено. Дечурлига и младежи се стичат тук, привлечени от легендарните Кентъкски пилета, които, като всички индустриално приготвени храни, са доста безвкусни.

Заемаме маса, снабдяваме се с кентъкски деликатес и се заемаме с консумацията. Не съм бил никога особено близък с Контрола, а и не съм го виждал от години, та си позволявам да хвърля бегло око върху външността му. Обичайна слабост на хората от третата възраст да се наблюдават взаимно с надеждата да установят, че те самите все още имат по-младежки вид от наблюдавания почти грохнал нещастник.

За Весо не би могло да се каже, че е грохнал. Изпечен, строен и привидно як, като повечето субекти с телосложение на чирози, той седи изправен и непоколебимо дъвче някаква кълка, съблазнителна на вид и каучокоподобна на вкус. Знам, че не малко хора са треперели пред неговата възискателност на влиятелна личност в Комитета за държавен контрол. У Весо обаче няма нищо от характерните за някои негови колеги черти на бруталност и просташко чувство за всемогъщество. Мършав, скромнен и тих като отшелник. Бих добавил и кротък, ако понякога не личеше съдържаната енергия на нагона, нагонът на хрътката, готова при първия знак да се впусне в бясна гонитба на дивеча. Някога Контрола беше известен с това, че не допускаше нарушител да му избяга.

Облечен е в тъмносин общо взето приличен костюм. Вероятно последният му костюм, който е пазел за погребението си, но накрая е бил принуден да пусне в употреба, вече в начална фаза на износване, тъй че ако смъртта се позабави, това ще му попречи да я посрещне в напълно изряден вид.

Изпиваме по един горчив швепс за десерт, подир което запитвам:

— Как предпочиташ да общуваме: на „ви“ или на „ти“?

— Както желаете. Аз лично винаги съм давал предимство на учтивата форма. Това от една страна щади достойнството на атакувания, а от друга страна поддържа дистанцията между контролиращия и контролирания.

— Правилна постановка — съгласявам се. — Но понеже сега не сме седнали тук да се контролираме, бих предпочел по-прякото обръщение. Впрочем, ти защо напусна Комитета, изхвърлиха ли те?

— Не бих употребил точно такъв израз. Съкратиха ме по простата причина, че съкратиха и самия контрол.

— В смисъл?

— Ами в най-точния смисъл: Премахнаха системата на държавен контрол. Иначе грабежът би се извършил по-бавно и с повече затруднения.

— Мисля, че грабеж има и там, където съществува контрол.

— Това е все едно да кажете, че престъпленията стават и в страните, притежаващи наказателен кодекс. Държавният контрол не е панацея, обаче представлява могъщ възпиращ инструмент.

Млъква за малко и ме поглежда с лек укор, задето го принуждавам да припомня азбучни истини.

— Спомняте ли си за какво бе вкаран в затвора всемогъщият Ал Капоне? За неплатени данъци. Извършил бе десетки кървави престъпления, обаче успя да го озаптят единствено с присъдата за неплатени данъци.

— Напълно прав сте.

— А в случай, че следите текущата информация, навярно знаете колко световноизвестни политически лидери се простиха с кариерата си, след като стана ясно, че партиите им са били финансирани по незаконен начин.

— И това е вярно — съгласявам се. — А какво бихте казали, ако продължим дискусията на родна почва?

— Надявам се, че не сте ме поканили за дискусия. Въпросите за контрола не са според мен дискусийни. Всеки стопански субект има право да контролира имуществото си, включително и държавата.

— Точно така — потвърждавам. — А какво се получава, когато това право на контрол бъде нарушено?

— Ами огледайте се и ще видите. Получава се беззаконие и произвол.

— Ето, това е темата, по която бих желал да побеседваме.

— Какъв смисъл. Всичко е толкова ясно. Кой ограби държавния валутен резерв — отпърво 700 милиона долара, а след това още милиард и 300 милиона? Къде потънаха оборотните средства на фирмите и къде — на външно-търговските предприятия? Как се наляха банките с държавни рефинансирания и как се източиха чрез необезпечени заеми?

— Чудесно — кимам. — Сега ако запълним тази желязна структура с помощния материал на съответните факти и имена, цялата безпощадна истина на грабежа ще стане ясна.

— Ами запълнете я — промърморва Весо с бледо подобие на усмивка. — Аз ви предложих структурата, на вас остава да я запълните.

— Хитър сте.

— Предпазлив, другарю Боев, само предпазлив. Оглежда се и пак запитва полугласно:

— Сигурен ли сте, че тук няма микрофони?

— Кой би могъл да бъде сигурен в подобно нещо. Ако се отнася до мен, сигурен съм по-скоро в обратното, защото все пак не сме в Кентъки.

— Ето, виждате ли? А вие ме питате за факти и имена.

— Какво толкова. Ние с вас сме хора на възраст.

— Това не значи да мрем. И то — незабавно. А на всичко отгоре и от насилствена смърт.

— Чак до там ли са стигнали нещата?

— Пак ви казвам: ами огледайте се. Ако към доказаните убийства се прибавят и странните автомобилни катастрофи или случаите на смърт при неизяснени обстоятелства, смятам, че и този въпрос не е дискуссионен.

Не възразявам.

— Доколкото разбрах, вие пребивавате във Виена.

— Временно.

— Имали ли сте възможност да посетите тамошните гробища.

— Засега — не. Но някой ден вероятно ще трябва да ги посетя. Или тамошните, или тукашните.

— Тукашните са ужасни.

— Това ли ви е сега мечтата, да ви погребат на виенските гробища?

— Все пак друго е да умреш на някое по-чисто място.

— Напомняте ми един приятел немец, който, когато бяхме в Швейцария казваше, че да умреш в Берн съвсем не е толкова лошо.

— Не съм бил в Берн, обаче допускам, че е бил прав.

— Не разбирам с какво ви привлича толкова този сюжет. Вие сте още в разцвета на силите. Бихте могли да постъпите като консултант в някоя голяма реномирана фирма.

— Канили са ме. Даже опитах. Но не успях да се пригодя към новия стил. Човек от друго време съм. Аз им обяснявам какви са ограниченията на законите, а те: не сме те взели, викат, за да спазваш законите, ами за да ги заобикаляш.

— Трудно е да угодиш на тия господата — съгласявам се. — Особено сега, когато грабежът навлиза в кризисен период, защото всичко вече е ограбено.

— Не съвсем. След като почти са ограбили държавата, почват да ограбват частниците. Да узакониш строеж, да наемеш магазин, да купиш стока, да продадеш стока, да спечелиш повече, да загубиш по-малко, да получиш лиценз, да прескочиш митницата — навсякъде правилото гласи: дай пари!

— Напълно прав сте: настоящето принадлежи на рекета.

— И бъдещето! — допълва той.

— Убедени ли сте, че подобни промишлени пилета, са наистина полезни за здравето? — пита Контрола, когато си тръгваме.

— Едва ли.

„Също както и нашият разговор“ ми се ще да допълня, но премълчавам. В една демократична страна всеки има правото да мълчи по всеки неудобен въпрос.

Опитвам се да разгоня скуката на бездействието, като нахвърлям някои бележки за преживяното. Не съм убеден, че ще послужат за нещо — имам предвид оня писател, дето се бе заел да ме обезсмъртява, макар и под чуждо име. Знаем, че бележките не съдържат събития достойни за обезсмъртяване, пък и такива книги едва ли някой днес ще се съгласи да издава. Сега е ред на предателите да си публикуват мемоарите, за да обясняват, че може и да са работили в

службите, но духом са били против тях. И вероятно главно затуй ръцете ме сърбят да понатракам и аз на машината известен брой страници, та ако някой ги прочете, дори това да е само писателят, нека знае, че Боев си е все там на своето място под слънцето.

В писането общо взето ми върви, в смисъл, че тракам бързо на машината, без много да му мисля, макар да знам, че оня, писателят, ще има тук-там да свива вежди и да мрънка. Винаги е недоволен, задето обръщам малко внимание на подробностите и се ограничавам с фактологията, като че съставям докладна записка. Знам какво му се иска, но не съм поет да описвам как падат есенните листа и как луната се е оплела в клоните на дърветата. Още повече, това не е вярно. Къде е луната, къде са клоните.

Що се отнася до есента, тя наистина приближава, за разлика от останалите неща, застинали на мъртва точка. Чак до деня, когато полковникът ме повиква в секретната квартира със зелените завеси и заел решителната стойка на Наполеон пред Ватерло о, обявява:

— Пригответъ се. Заминаваш.

Чудесно. Стига да не мислим по това, какво се случи на Ватерло.

Наистина заминавам. Отивам отново при Марта, при Чърч и при моя постоянен кошмар — Табаков. Тръгвам привечер, това е традиционния ми номер — нощем движението е по-слабо, пътува се най-добре и си спестявам лошите сънища.

Времето е хладно, но няма дъжд. Поведението на дежурния офицер е също хладно. Как ли ни пустосват на ума си тия хора, обречени да стърчат в кафеза, за да обслужват късметлиите, дето кръстосват света на шир и дълж. Малко по-късно минавам и през сръбската проверка. Пред мен е осветеното шосе, което по-нататък се губи в тъмнината и неизвестността. Въпросът е, дали ми предстои двупосочен маршрут или е само отиване без връщане.

Щом съм отново на път, значи отново имат нужда от мен, макар и само за съответната задача и само до определен момент. „Дошло му е времето да сдава багажа — казват си, — но би могъл преди туй да свърши и някоя работа. Някоя от онези, дето никой не се натиска да ги върши. Що да не му помогнем, хем да свърши работа, хем да сдаде багажа“.

Табаков май ще излезе прав. Пълната реализация на плана изисква и моето ликвидиране. Понеже операцията е строго секретна. А

за да остане тя наистина секретна, трябва нейният извършител да изчезне завинаги подир приключването ѝ.

Погледнато без предразсъдъци хората наистина са прави. Защо да не ме използват за последен път като ченге. Макар и втора употреба. Само че с вещите втора употреба трябва да се внимава. Не че съвсем не влизат в работа, но не се знае кога могат да излязат от строя. Понеже са поизносени и демодирани, въобще нестандартни.

Та така е и с хората. С тия, дето преди да ги изхвърлиш на боклука, решаваш да ги използваш още един път. За да пестиш материала. Също като съдрания чаршаф, дето вече не става за постилане на леглото, но нищо не пречи, преди да го хвърлиш, да го използваш като парцал за избърсване на праха.

Нямам никакво намерение да се оплаквам. Ако съдя по разговора с Весо Контрола, дори съм за завиждане. Макар фактът, че Виенските гробища са по-добре уредени от Софийските, едва ли прави смъртта там по-приятна.

Надали щях да имам възможност да видя отново Виена, ако бях пропуснал да съобщя на Манасиев за посланията, изчерпващи се с късата фраза „Дай милион“. Тези послания бяха една съвършено тъпа идея, дори не оригинална, ами почерпена от една популярна книга. Незначителната случка обаче бе дала начален тласък на важни мисловни процеси в главата на полковника. И може би, възприемайки твърде сериозно глупавите послания той щеше да се окаже по-близо до истината от мене, който направо ги пренебрегнах.

Дешифрирана правилно, тъпотията добиваше съвсем определен смисъл, а упоритото ѝ повторение придаваше на смисъла зловец оттенък: „Ние сме тук. Наша цел са парите ти. Няма да се оттеглим, докато не ги получим“. Отгоре на туй съвсем очевидно бе, че в случая не се касае до изолирана акция на някакви украинци или италианци, а до българи. „Всичко започна от вас, българите — беше ми казал Тетето, когато говореше за различните зулумлуци, причинявани от сънародници. — Вечната история: намесят ли се някъде българи, всичко отива по дяволите“.

— В качеството на какъв даваш тази оценка — бях го запитал. — Ти да не се смяташ за потомствен германец.

Навремето, подгонени от австрийските власти, българите се бяха оттеглили, но сега отново се връщаха, вероятно за да потвърдят

оценката му.

Манасиев по-далновидно от мен бе преценил обстановката и вероятно разполагаше за целта с по-богата информация от тази, за която съвсем мъгляво бе споменал. Оттук и изводът, че отзоваването ми ще доведе до пълно прекъсване на връзката с Табаков тъкмо в момент, когато това не бива да става. „Или ще го ликвидират или ще го принудят да се скрие така, че ще има да го търсим с години“ — тази прогноза едва ли беше пресилена.

— Ще пратим някой да го пораздруса — бе първоначалното намерение на Манасиев. — Да се стресне, да разбере, че няма да го оставят на мира. Тогава, ако се наложи, ти отново се явяваш като спасител, за да му стане ясно, че ние сме единствената му опора.

Сега първата част на този план вече беше отпаднала. Мераклиите да притискат жертвата, вероятно щяха да се явят и без поканата на полковника. Оставаше втората част на плана — задачата ми да информирам при нужда Манасиев и да спасявам Табаков, заедно с парите му. По кой начин? Ами според случая и до пристигането на необходимата помощ.

„Него има кой да го спасява — австрийската полиция си знае работата — мислех да кажа. — Въпросът е кой ще спасява мене“. Не го казах разбира се. Нали полковникът изрично ми бе наредил: „Никакви контакти с полицията“.

— Това ти ли си? Не допусках да те видя отново тук! — възкликна почти искрено ТТ, когато вечерта подир пристигането си във Виена отново прекрачих прага на познатия кабинет с познатото уханье на хавански пури.

— Грижите за теб не ми дават покой, та рекох отново да те споходя. Депешите на тема „дай милион“ продължават ли?

— Получавам ги даже в неделни дни.

— Предполагам, че си взел известни предпазни мерки, в случай че шегобийците преминат от депеша към действия.

— Естествено. Но сега, когато и ти си тук, вече съм напълно спокоен. Старият добър макаров под ръка ли ти е?

— В момента — не. Ако обаче ми осигуриш разрешително, ще го нося по всяко време.

— Може да те снабдя и с разрешително. Само че за целта ще се наложи да те представя като свой бодигард.

— Защо не. Казано е, че не съществува унизителен труд.

В този момент от съседната стая се появява Чърчил и сякаш за да дразни господаря си, се насочва право към мене.

— Прибери това месо — нарежда ми Тетето, забелязал, че вадя от джоба си пластмасово пликче. — Чърч кренвирши не яде.

Булдогът подушва предпазливо кренвирша, после все така предпазливо отхапва парченце, сетне още едно и още едно, докато излапва целия кренвирш.

— Прави го само за да ме ядосва — изръмжава Табаков. — Ако му се разстрои стомахът, ти ще отговаряш.

— Можеше да избегнеш инцидента, ако беше почерпил една пура. Но нали си стиснат...

— Пурите са на масата. Или искаш да ти ги пъхам в устата.

Възползвам се от косвената покана. Домакинът с нескрита завист наблюдава как щедро поемам ароматния дим в устата си и след това бавно го изхвърлям, сякаш решен да задимя целия кабинет. На ТТ също му се пуши, но той спазва известен часови график, наложен му от лекаря.

— Нещо друго тревожно край тебе има ли? — питам.

— Нищо. Пълно безветрие. Като затишие пред буря.

— Значи всичко е наред.

— Нищо не е наред. Затишие пред буря — не чу ли.

— Това е просто неврастения.

— Искаш да кажеш пристъп на безпричинен страх.

— Не исках да употребя точната дума. Знам, че си докачлив.

— Може и да съм докачлив, но не съм страхлив. Не говоря за тръпката на напрежение. Тя е част от удоволствието. Ако беше играч, щеше да го разбереш. Целият ми живот е преминал в рисковани ситуации. Без тях едва ли бих усещал истински, че живея. Заплахите не ме карат да треперя. Неведнъж съм понасял и удари. И винаги съм си го връщал. Ако ми разбие носа, аз му счупвам главата.

— Не знаеш, че владееш и борческите фатки.

— Не се смятам за шампион, обаче при нужда ги прилагам. Но най-вече ми се удават финансовите удари. Те са най-болезнени. И най-доходни. Поне половината удари, които ми се е случвало да нанасям, са наказателни.

— Излишно е да ме убеждаваш, Траяне. Знам, че си борческа натура. Бих могъл само да завиждам на безстрашието ти.

— Излишно е да се подиграваш. Не съм казал, че съм безстрашен. Казах само, че не съм страхлив. То не е едно и също.

— Нещо не я долавям разликата.

— Абе всеки на този свят се бои от нещо.

— Вярно: бездната.

— Бездната е друго. Тя е ужасът на отвъдното. Говоря ти за нещо съвсем просто: Болката. Обезумявам от нея, ако премине отвъд поносимото. Ето, от това ме е страх. Защото когато имаш работа с кретени, друго не можеш да очакваш. Ще те затиснат в някой килер и ще почнат да забиват бормашината в челюстта ти.

— Това ли е най-страшното ти видение.

— Видение ли? При някои банди то си е текуща практика. „Зъболекарите“, така им викат.

— Може би имат и по-деликатни средства за разпит.

— Имат, но и тях не ти препоръчвам. Какво би казал например за музикалните форми?

— Не съм по музиката.

— И аз не съм, но някои пита ли ни. Стягат главата ти в обръч с две слушалки и пускат по аудиото нещо за душата. После почват да усилват звука. Само го усилват, нищо повече. До кога ли? Докато припаднеш. Кратка почивка. А после отново, и пак, и пак, додето превъртиш. Да не ти напомням за други, по-традиционни способности, като например да ти обработват тестикулите с горелка или...

— Ясно! — спирам го — Излишно е да влизаш в подробности.

— Искях само да ти обясня от какво ме е страх.

— Ами ако се стигне до там, ще им кажеш онова, което искат да знаят и толкова.

— На теб ли да обяснявам, че и това не е спасение. Каквото и да им кажеш, те ще мислят, че все нещо криеш и ще продължават да питат. Сецаш се как.

— Пълна безизходица, така ли?

— Все още не. Поне додето не са ме налапали.

— Допускам, че даже да те налапат, пак ще извадиш някое секретно оръжие.

— Например? Дай някоя идея.

— Да ти давам идея? Аз — на тебе! Че какъв по-голям резерв от идеи от собствената ти глава бе, Траяне.

— Ласкаеш ме. Но ако става дума за миналото, може и да си прав. Не е възможно да печелиш пари, без да печелиш врагове. А печелиш ли врагове, трябва да знаеш как да се оправяш с тях. Оправял съм се, обаче и те са ми го връщали. Най-първо ме обявяваха за враг на правителството, сиреч „Дръжте го!“ После ми осуетиха няколко сделки. Провалиха ми плана да развия производство у нас. Опитаха се да ми скроят процес за контрабанда на стоки. Осуетиха ми намерението да създам бизнес в Африка. Правеха ми най-различни мизерии и тук. А на всичкото отгоре твърдят, че те са потърпевшите, докато аз съм престъпник, перач на пари, кредитен милионер и какво ли не.

— Мъченик си.

— Не се оплаквам. Проливал съм кръв и чужда, и своя. Но не пиця като тях: „Помощ, обраха ме!“ Ами ще те оберат, бе глупак, нали това е целта на играта — по-кадърният да обере некадърника. Незаконно било — понеже губещите са те. Ако губещият бях аз, тогава всичко щеше да бъде според закона, техният.

— Версията ти звучи убедително.

— Каква „версия“ бе! Говоря ти за факти. Че нали ако бях действал незаконно, досега двайсет пъти да ме осъдят. Опитаха се, но и тук се провалиха. Защото законите аз ги знам не по-зле от тях, включително и вратичките, дето си ги бяха осигурили. Осигурили си ги бяха за себе си, пък ги използвах аз. Какви ли не дела се опитаха да ми курдисат — навсякъде удариха на камък.

— Добре, че си съхранил чистотата си — продължавам да го адмиравам.

— Нормите за ред и законност те ги определяха. Практическото им приложение — също. Съобразявал съм се с техните рамки.

— Например?

— Примери — колкото щещ. Как в една страна с малко пари се навъдиха толкова много банки?

— Кажи, че и аз да открия една.

— Напълно е било възможно, само че вече си закъснял. Защото даже в загубена страна като нашата, един калташки номер не може да се повтаря до безкрайност.

— А когато можеше, как го използваха?

— По най-простия начин. Основаваш банка с неголяма сума. За да нарасне сумата, уреждаш друга голяма банка, може и БНБ, да ти налее пари. Викат му „рефинансиране“. Създаваш междувременно свои предприятия, за да източиш в тях налетите пари. А за да не кажат, че си егоист, услужваш и на други хора. Те сами ти идват на крака. „Ще ми дадеш — вика — десет милиона кредит, а от тях ще получиш петстотин хиляди“. Готово. Само мир да има.

— А как се връщат заемите?

— Никак. Нали там е номерът. Заемите са необезпечени, предприятията фалират. Какво да се прави — Божа работа.

— Обаче следват процеси.

— Ти да си чул някой действително да е осъден? На процесите това им е доброто, че могат да траят вечно. Подведат ли го някой — тутакси рухва. Човекът е крехко същество — обострена язва, бъбречна криза, черен дроб на ръба на цирозата, а за сърдечните болести въобще да не говорим. И всичко се доказва с медицински експертизи, и грижите за човека прерастват в освобождаване под гаранция, а самото освобождаване, в случай, че се наложи, води до изчезване в някоя чужбина.

Тетето на няколко пъти посяга към дървената кутия, но този път вече я отваря, изважда една „Ромео и Жулиета“ и смело запалва. Гъсти кълбета дим излизат от устата му, паралелно с въпроса:

— За кво ме питаш? Ти вестници не четеш ли?

— Като те слушам ще излезе, че всички са за затвора.

— Това ти го казваш. Дали мълвата ще прецени, че си за затвора или ще те оневини това зависи от сумата, която ще пожертваш за реномето си. Ти си от тихите професии, така че не бих се учудил ако недооценяваш силата на рекламата, но тя е велико нещо. „Тези, които днес не вярват в рекламата, са същите, които в началото на века не вярваха в автомобила“ гласи известната максима. И не питай как черното може да стане бяло — това е секрет на рекламата. Само за година — две няколко дузини тъмни личности се преобразиха в благодетели на обществото. Та консорциум на едрите индустриалци, та колективни снимки в изискани облекла, та благотворителни балове с крадени пари, та вили, та мерцедеси, та реални и мними спонсорства,

пак с крадени пари, та големи лафове, че полагали основите на новия капитализъм.

— Е, все нещо положиха.

— Вятър. Както го положиха, така го и сринаха. Нямаха нито акъл, нито желание да съградят нещо трайно. Дългосрочните планове не ги привличаха. Целта беше разграбването, както и преразпределението. Защото подир всеки общ грабеж настъпваха и съмненията: достатъчно ли награвих, или ортаците ме преметнаха и награвиха повече. Така започна боричкането, надлъгването, междуособиците, разчистването на сметки.

И с по-друг тон:

— Ти мен ли слушаш или се боричкате с Чърч?

— Питай него, защо питаш мен — отвръщам, докато си играя с булдога, който лежи по гръб, навирил крака и отбива опитите ми да го гъделичкам.

— „Престъпление и наказание“. Чел ли си го този роман?

— За кво да го чета. Нали ти ще ми го разкажеш.

— Бих ти го разказал, но ще трябва да си смениш главата, за да ме разбереш. Престъпленията, Емиле, ги вършеха други. Аз само налагах наказанията.

— Не знаех, че Достоевски е писал и научна фантастика.

— Няма фантастика, има факти. Никога не съм одобрявал да се ограбва пряко държавата. Така съм възпитан. По онова време помниш — за всяка по-сериозна кражба те пращат в затвора. И правилно. Трябва да пазим държавата, за да не живеем в кочина, да не вилнеят мутри по улиците, да не обезумяват хората от мизерия, защото обезумеят ли, ще подпалят и къщите ни, и самата държава.

— Умно се изказваш.

— Не ме прекъсвай. Ама, ще кажеш, „и ти си грабил“. Вярно, обаче съм ограбвал бандитите. Какъв беше вашият принцип? „Експроприация на експроприаторите“. Че той е и моят принцип.

— Но не сме казвали, че трябва да прибираш експроприираното в джоба си.

— Е, тук наистина се различаваме. Защото вие само съчинявате принципи, което нищо не ви струва, докато аз правя бизнес и трябва да си изкарвам разноските, пък и да добавя нещо отгоре, за да не съм с

празни ръце при следващата сделка. А в случай, че ми върви бизнесът, ще печеля не само аз, но и тези около мене.

— Чуваш ли, Чърч, не само татко ти, но и ние с теб ще изкярим нещо — обяснявам на булдога.

— Защото, Емиле, обсебването може да бъде и форма на стопанисване. Инак тази цивилизация нямаше да съществува. Само че за да има стопанисване, трябва да има стопани, които да се грижат за богатата и да ги умножават. А не отрепки като нашите нови капиталисти. Седи зад бюрото, човърка си носа и обмисля къде и какво да открадне. И колкото лаком, толкова и тъп. Влезе ли такъв в стопанския двор, не само ще награби кокошките, ами и малките пиленца ще изтрепе. „Абе идиот с идиота, не виждаш ли, че в това животинче няма и хапка месо!“ Излишно е да му го казваш. Щом види нещо да мърда и вади патлака. При такъв серсемин няма друг начин, освен и ти да извадиш патлака.

— Дойдохме си на думата — казвам. — Сега, при очертаващата се обстановка, какво смяташ да правим? Ще вадим ли патлаците, или?...

— Това ти ще кажеш. Нали ти си тръгнал по държавна линия да спасяваш Отечеството от хищниците. Само че не разбирам, защо е било нужно да биеш път чак до Виена. Толкова ли не знаеш, че глутниците вилнеят най-вече там, в нашата скъпа родина.

— Мен глутниците не ме интересуват. Тях има кой да ги стреля. Привличат ме едрите хищници, а те не обичат купоните. Да си виждал някъде глутници от лъвовете или тигри?

— Вярно — кима ТТ, — големите хищници не вървят в стада. В това им е силата, но и слабото място. Нарочат ли ги, няма как да се скрият в тълпата на себеподобните. Защото край тях няма себеподобни. Защото са единаци.

Замълчава, но след малко се сеца:

— Понеже ония дни ставаше дума за Хауптман, та да ти кажа: Одеве ми съобщиха, че вчера починал. Скръбно, наистина.

— Ще отидеш ли на погребението?

— Би трябвало. Но всъщност, едва ли. Нашите отношения в последно време не бяха цветущи.

— Опасяваш се да не обвинят тебе за ранната кончина.

— Преди всичко, не беше ранна. Човекът бе съвсем грохнал. И освен това как могат да ме обвинят, ако някой почине, да кажем, от грип.

— От грип ли се е споминал?

— Не е било точно грип, но не е било и от куршум. Имаше си всевъзможни болести и е склопил очи, заобиколен от топли лекарски грижи. Но нека не навлизаме в такива скръбни подробности, свързани с всяка кончина.

Обляга се на креслото си и вперва очи в пространството:

— Понякога просто се ужасявам при мисълта колко корумпиран е този свят, където сме осъдени да живеем.

— Вземи си шлифера — подсеща ме Марта на излизане.

Моето завръщане ѝ е подействало ободряващо. „Не вярвах, че ще се върнеш“ бяха първите ѝ думи. Докъде сме я докарали, че връщаш ли се от България, все едно се връщаш от оня свят.

Изкарвам беembeто на улицата, Марта заключва градинската врата подире ми и се прибира. Предупредил съм я да внимава, особено подир споменатите вече взривявания на коли.

Готвя се да потегля, но двама леваци в някаква допотопна таратайка в този момент правят пред мене маневра на заден ход, за да паркират. Опитвам се и аз да се изтегля на заден ход. Невъзможно е. Друга таратайка мие препречила пътя назад. За нула време се е образувал сандвич, в който аз играя ролята на най-вкусната част.

Леваците в двете коли гледат какво ще направя и си умират от смях. Шофьорът зад мен, за да усилва комичния ефект, дори побутва леко с бронята си беembeто. На него му пука — трошката му е на преклонна възраст, евентуалните вреди и щети остават за моя сметка. А за да стане още по-смешно, двамата шегобийци от предната кола слизат и започват да барабанят върху покрива на моето беembe в ритъма на някаква дивашка песен.

Малката уличка е пуста. Марта вероятно разтребва спалнята си, без да подозира какво става навън. Трябва да се оправя сам и да изляза от колата, макар да разбирам, че младите веселяци тъкмо това чакат. Издебвам мига, когато единият от барабанистите е точно пред лявата вратичка, отварям я с размах, като едва не го събарям и изскачам навън. Успехът ми е съвсем частичен, защото в следващия момент и сам аз едва не рухвам от удар в главата. В действието се е намесил и

орангутанът от другата кола, който повтаря удара си, за да ме довърши. Спасява ме единствено обстоятелството, че междувременно съм се снишил и при светкавичен ляв завои награввам в движение сексуалните му достойнства с намерението да ги смеля в кайма за кюфтета. Онзи изгруктява кански, обаче сега пък двамата от предната кола солидарно се вкопчват в мене. Изобщо, мерим си силите, обаче моите се оказват недостатъчни и краткотрайни: някакво ненадейно убождане в хълбока, съпроводено с остра болка е последното ми впечатление от живота, преди да потъна в нищото.

Потъването не е окончателно. Но додето настъпи възкресението вероятно е изтекло доста време. Наоколо е тъмно и мирише на нафта. Тия от отвъдното не са добре с техническия прогрес, щом нямат парно. Оказва се, че „тия“ са ония от трошките, седнали край някакъв сандък в другия край на бараката, където са ме домъкнали. Завързан съм за гърба на някакъв виенски стол, от ония с плетените дъна, за които се разправя, че били доста модерни преди Балканската война. Ръцете ми, отпуснати между нозете, са вкопчени в белезници. За състоянието на главата си да не говоря.

Засадащите край сандъка са трима: орангутанът и още две копелета, не особено впечатляващи с физическите си дадености. Осветява ги провесена от една греда петромаксова лампа. В малкото прозорче няма нищо, освен мрак. Единствените признаци на нощен живот са меланхоличните изсвирвания на влакове. Явно не сме сред Кертнерщрасе.

— Онзи май се пробуди — обажда се орангутанът, забелязал раздвижването ми.

— Ще му отпуснем пет минути да се освести — промърморва друг от веселящите, наричан Стефан.

В процеса на следващия разговор те често се предупреждават един друг, че не бива да се наричат по имена, обаче джинът, който консумират, вероятно е на обратно мнение. Езиците все повече се развързват, което ми позволява да науча не само имената, но и някои добавъчни подробности. Причината е не само качеството, а и количеството на пиетието. По липса на чаши шегобийците се наливат направо от шишетата, като всеки консумира от своето, за да си знаят мярката.

Става ясно, че човекоподобната маймуна е Мартин. Мозъкът на компанията — Волф. А шегобиецът, когото блъснах с вратата — Стефан. И тримата са българи, но със самочувствието на австрийци, понеже са трето поколение издънки от преселени навремето тук градинари.

— Предлагам да се хващаме вече за работа, преди да сме се натаралияли, оповестява по едно време Волф.

„Работата“ това е разпитът, на който следва да бъде подложен. Тримата дотърят табуретките си и ме заобикалят. Петромаксовата лампа е преместена тъй, че да ми блести в очите.

— Ще отговаряш точно — нарежда Волф, който очевидно е шефът. — Ако бъдеш ажур, може и да те пуснем. За кво си ни.

— Каквото знам, ще ви кажа — обещавам. — Мои хора сте.

— Не сме твои хора.

— Искам да кажа, че от една черга сме. Няма ни в списъка на милионерите.

— Стига си плямпал — изгрухтява приматът.

Както скоро установявам, това е единствената фраза, на която са го научили.

— Ти на каква служба си при Табака? — продължава Волф разпита.

— Бодигард.

— Ще ме скъсаш. Чуваш ли Стефо? Чичото бил бодигард.

— По-скоро секретар съм му.

— Казах: точно! Секретар или бодигард?

— Май че и двете. За да пести мангизи.

— А къде ги държи мангизите?

— То се знае — по банките.

— По кои банки?

— Фолксбанк, Аустрия банк, Комерцбанк...

— Тебе ли праща да теглиш?

— Как ще праща мене, бе? Тегли се самолично.

— Тогава ти за какъв бяс си му?

— Е, как. Праща ме насам — натам. Извеждам кучето.

— Кучето зло ли е?

— Ами! За нищо не става. Само плюска и дреме.

— А кви са ония лекета, бодигардовете?

— Не са бодигардове. Прислужници са. Нали бодигардът съм аз.

— Ще ме скъсаш. Къде си държи в къщи парите?

— По чекмеджетата.

— Не питам за чекмеджетата. Питам за сейфовете. Ония, вградените и кодираните.

— Май че има нещо такова. Зад една картина.

— Каква картина?

— Абе от старо време. Някаква дама, вероятно графиня. Може да е майка му.

— Стефо, чуваш ли го нашия? Майката на онзи компир била графиня. Ще ме скъса тоя бодигард.

Разпитът продължава все в този дух, в смисъл, че се върти около главното:

— Какъв откуп, според тебе, е готов да изплате Табака?

— За какво откуп?

— За да те пуснем.

— Сега пък ти ще ме скъсаш — не се стърпявам.

— Я по-учтиво!

— Абе вие имате ли идея колко е стиснат тоя Табак, бе! Че той за родната си майка не би платил откуп, та за мене ли.

— Тоя бунак не си дава сметка, че току-що си подписа присъдата — обажда се Стефан. — Щом не ставаш за нищо, ще трябва да те очистим.

— Ваша работа. Искате да бъда точен — точен съм.

— Ще мислим — промърморва Волф, който след разочарованието за откупа, е почнал да се одрямва.

— Какво ще му мислим — възразява Стефо. — Впръскваме му една смъртоносна доза и го хвърляме в някой товарен вагон с дестинация Рая.

— Ще мислим — повтаря шефът. — Сега ми се спи. Ти оставаш тук, ние с Мартин се прибираме. И да си отваряш очите. Дъртак, дъртак, ама питай го Мартин как са му топките.

— Стига плямпахте! — обажда се човекомаймуната.

Двамата излизат. Стефан се премества отново при сандъка и бутилката джин.

— Това дето го казах за товарния вагон беше шега — мърмори той, след като отпива поредната глътка. — Но де да знам, утре може да

стане и истина. След като не можем да те джиросаме на оня Табак, за кво си ни.

Наново отпива и продължавала мърмори нещо, обаче вече не се обръща към мене, а вероятно към своя двойник. Накрая става, прави няколко несигурни крачки към кушетката до стената и се строполясва отгоре ѝ.

Неговата е лесна. Въпросът е аз какво да правя. Да се освободя, естествено. Само че — как? По телевизията тия неща стават съвсем лесно, но сега не сме на кино. Завързан съм само за гърба на лекия стол и то доста хлабаво. Разчитали са главно на белезниците. И с основание: върви се отвързвай, ако ръцете ти са в белезници.

Пазачът ми похърква върху кушетката, като вероятно преобразува изпития джин в мокри сънища, защото от време на време издава слаби похотливи стенания. Защо да не си опитам късмета. Само тихо! И без погрешни стъпки! Надигам се и отмествам в границите на възможното стола от задните си части, като го избутвам към десния си хълбок. Сега вече ми е по-лесно да направя необходимите крачки на сближението към спящия.

Казано е белезниците да се поставят върху извити назад ръце, но кой ти слуша. Възползвай от тази малка неточност вдигам горните си крайници и с тежестта на всичките си килограми ги стоварвам върху главата на обекта. След което скачам върху него, като се старая единият крак на виенския стол да улучи корема му. Намирането на ключа от белезниците, освобождаването ми от старинния мебел и прочее подробности се разбират от само себе си.

Потърпевшият продължава да е аут. Остава да видим как стои въпросът с идентификацията. Никакви документи за самоличност, никакви отличителни атрибути — и това е казано, но кой да ти слуша. Отличителният белег той няма как да го скрие, понеже това е тъпата му глава, но картата за кормуване не е било уместно да я мъкне в джоба си.

Ако е до отличителен белег, бих могъл и аз да го снабдя с един, та цял живот да му викат Скарфейс. Нека обаче не даваме воля на низките си инстинкти. Младо е още момчето, предстоят му още сума години. Дано само не ги прекара всичките по затворите.

Излизам на открито. Намирам се край някакъв жп район и поточно сред зеленчукови градини, пустеещи в този сезон и в този час.

Едно трудно изброимо множество от така любимите на германската раса градинки или градинчици — нещо като извънградски имена от по половин декар зеленчукови или цветни насаждения, — евтина форма за задоволяване на дребнособственическите инстинкти, а защо не и на изначалното влечение към природата у изтощения от цивилизацията гражданин. „Дивото зове“.

Всяка подобна плантация е снабдена и с малка къщичка — за градинарските принадлежности и за в случай че завали. Бараката, от която току-що съм излязъл, е постройка тъкмо от подобен род. Остава да открия пътеката към най-близкото шосе и да дочакам някой милосърден шофьор да ме вземе на автостоп.

„Емиле, казвам си, почваш да изкуфяваш, щом можа да оставиш трима невръстни побойници да ти видят сметката. И то зарад имотното състояние на Тетето. Не е честно. Ама на кого да се оплачеш.“

Прибрал съм се каталясал чак призори. Разправям на Марта за станалото в силно смекчена версия, за да не си въобрази, че домът може всяка минута да бъде нападнат от орди злосторници.

— Но те са видели откъде излиза беembeто — тревожи се тя.

— Да, но видяха и друго. И това другото ще има да им държи влага достатъчно време, за да поумнеят.

Дремвам два-три часа, освежавам външния си вид и възсядам колата си, която кротко ме чака пред градинката.

— Жалко, че си изял боя — преценява събитието Табаков. — Да се надяваме, че е за добро.

— Боят винаги е за добро, когато е на чужд гръб.

— Хайде, не се глези. Един тупаник няма да ти навреди. А случаят е показателен за много неща.

— Какво му е показателното.

— Учените, Емиле, говорят, че в една капка вода е отразен цял космос. Не смяташ ли, че в тази дребна гаменска агресия се съдържа предизвестие за заплашващата ни катастрофа.

— Катастрофите най-често настъпват без предизвестие.

— Добре. Да оставим сега катастрофите и да идем да хапнем по случай твоето избавление.

И като се обръща към булдога:

— Хайде, Чърчил, че хлябът огладня, както казваше покойният ми баща.

Закуската, която си сервираме е студена, но тъй подробна, та ще спестя описанието. Кучето най-бързо се нахранва и заспива върху килимчето, което му е постлано в ъгъла, за да не ляга направо на плочите. Ние сме по-бавни, понеже не само продуктите, но и проблемите, очакващи спешно решение са твърде много на брой. Единият от тях е свързан с мерките за сигурност около жилището, които трябва да бъдат възстановени и дори умножени.

— Трудно е да се предвиди откъде може да дойде една евентуална атака, но откъдето и да дойде, трябва да бъде спряна.

— Защо не възложиш задачата на полицаите. Доколкото усещам, ти имаш доста тесни връзки с тях.

— Това може да стане само в краен случай. В полицията не гледат с добро око на хората, които им създават проблеми и не получават заплатите си, за да ни охраняват. Има частни фирми, които ще свършат необходимото.

После идва ред на най-главното: парите.

— Добре е, че не си им казал за секретната стая, но те при всички случаи ще я намерят.

— Кои „те“, бе? Ти вече изцяло възприе идеята, че инцидентът с тия копелета е начало на истинска гангстерска операция.

— Търсят ви по телефона — обявява появилият се в този момент близък.

Натежал от храната и грижите Табаков тремаво го сподирва. Малко по-късно близъкът отново се появява:

— Чакат ви в кабинета.

Тетето е на обичайното си място зад бюрото, опрян с лакти на него и отпуснат, сякаш се готви да дремне.

— Убили са го — произнася дрезгаво.

— Кого са убили?

— Онзи, дето му викате Бебо.

Мълчим известно време. Булдогът се е появил от кухнята, за да сподели мълчанието ни.

— А кой е изпълнителят на възмездието? — питам, като машинално пощипвам кучето по дебелия врат.

— Какво възмездие, бе? — сопва се Табаков, като изправя снага.

— Вероятно така ще представят атентата.

— Глупости. В средите на бандитите няма възмездие. Има отмъщение и страх. Уплашили са се, че ще проговори.

— Ти по-добре знаеш.

— Именно: знам. Всичко знам. За разлика от тебе, дето се тътриш отдире и събираш трохите от клюки и измишльотини, за да ги наръсиш в поредната си докладна записка. Колкото до истината, кой ли се е загрижил за истината, кой ли се интересува от нея.

— Например аз, събирачът на измишльотини.

— Ти не важиш. Не го казвам, за да те обидя, но ти си въвн от играта. Може да си някаква дребна карта, обаче не си играч.

— Сигурно е така. Но простосмъртните като мене, нямат ли и те право да чуят поне част от истината.

Табаков бавно се надига и прави няколко крачки към креслото ми.

— Остави кучето на мира.

После ми отправя тежкия си поглед, сякаш се колебае да продължава ли да забелязва присъствието ми или да се оттегли да дремне.

— Ти си сиромах човек, бе Емиле — промърморва той снизходително. — Ако не броя костюма, дето е на гърба ти, единственото, което притежаваш са илюзиите. Как да ти ги отнема.

— Не се прави на добрия самарянин, не ти прилича — отвърщам. — Нищо не можеш да ми отнемеш. И всичко, което се решиш да кажеш, или ще е лъжа, или информация за ланшния сняг.

— Така, така: типичните разсъждения на зомбирания. Всичко, което не му отърва, е лъжа. Вярно е, че слухове и легенди — колкото щеш. Но какво ще кажеш за свидетелството на самите участници?

— Не познавам такива.

— И мене ли не познаваш?

Отпуска се в креслото насреца ми и забил поглед пред себе си, произнася:

— Имал съм причини да не говоря по тия неща. Но сега, след убийството, причините отпаднаха.

— Заловен ли е убиецът?

— Нито е заловен, нито ще го заловят. Пък и да го заловят, какво значение. Важен е не той, ами онзи, дето го е пратил.

— Вероятно подозираш кой е той.

Табаков разтваря ръце в знак на безпомощност:

— Има десетки хора, които са желали смъртта му. И точно затуй съм се опитвал да ти внуша, че да изобличиш един или двама участници в грабежа не е особен подвиг. Трябва да започнеш от смисъла на грабежа, да минеш към неговото осъществяване и оттам да стигнеш до разобличаване на самите участници, ако ти е съден голям късмет и дълъг живот.

Слушам го в очакване да чуя продължението, но той вероятно тълкува мълчанието ми като израз на недоверие.

— Всичко е съвсем елементарно, бе Емиле. Толкова елементарно, че даже едно ченге би могло да го разбере.

— Сигурно имаш предвид някое много интелигентно ченге. Аз например не го разбирам.

— Разбираш, но се боиш да си признаеш.

— За какво да се боя? За кожата ли?

— За вярата се боиш. За вярата си на образцово ченге.

— В оставка.

— Може да са ти отнели поста. Но сега се боиш да не загубиш и вярата. Защото изгубиш ли я, какво ще ти остане?

— Не ми задавай въпроси. Не сме на диспут. И няма смисъл да говориш много, за да не кажеш нищо.

— Не разчитай, че няма да кажа нищо. Ще кажа точно онова, което ти се боиш да чуеш.

Отправля ми наново тежкия си поглед и произнася бавно, тъй че дори едно ченге да го разбере:

— Това, което ти наричаш „Големия грабеж“, го организираха твоите хора, Емиле, а не моите, ако си въобразяваш, че ги имам.

— Остава да уточниш „кой“ и „как“.

— И това мога да направя, но всяко нещо с времето си. Старая се да ти обясня смисъла на операцията, а ти напираш за компроматериал, та да има какво да докладваш.

И понеже е повишил тона, опитвам се да го успокоя:

— Добре де, какво се разфуча. С което още повече го ядосвам:

— Не съм се разфучал, но недей да ми играеш по нервите. Опитвам се да ти кажа по най-прост начин как се развиха нещата, а ти ми играеш по нервите.

— В такъв случай — предлагам, — да прекъснем събеседването. Изпий един чай от онзи, плодовия, дето ти действа така добре. Отпусни се, забрави за лошата новина, пък може да сменим и темата. Тази заран прочетох в „Ди Цайт“...

— Нищо не си прочел. Ти не четеш вестници. И хич не се надявай да сменяме темата.

— Но какво толкова си се запънал да ме ограмотяваш?

— И това ще разбереш. Нали ти казах: всяко нещо с времето си.

Не възразявам. Излишно е. Няма да миряса, додето не ми разкрие Голямата истина, която поне отчасти ми е известна и без него.

— Искях нагледно да ти опиша каква е била ситуацията към началото на края. Вътре в крепостта — разединение и суматоха. Отвън варварите напират. Да се чака помощ от съюзниците е безполезно — вече няма съюзници. Ще се наложи да отстъпим властта. Въпросът е как да я отстъпим така, че да я запазим. И ето ги двете спасителни действия: Първо — да обезсилим варварите чрез внедряването на свои хора. Второ — да потулим парите, като ги раздадем на други свои хора.

— Кои точно? От службите?

— И от службите, и от други места.

— На мене нищо не са дали.

— Браво! Опроверга ме.

— Хубаво де, смятай, че нищо не съм казал.

— Всъщност, погрижили са се и за такива като тебе. И тук е най-вкусната част на менюто. Раздаването на пари и имущества се представя не като разграбване, ами като спасяване от разграбване. Изобщо, като високопатриотичен акт. Понеже, нали, след като бурята отmine, раздаденото отново ще се употреби на ползу роду.

— А каква власт, според тебе, са имали тези, които са раздавали парите, върху онези, които са ги получавали?

— Никаква, ако не броим компромата: санкцията на изобличението.

— Несигурно средство.

— И опасно — добавя Табаков. — За да премахнат заплахата, могат да премахнат онзи, който я отправя.

— Имаш предвид днешния пример.

— Той няма да е единствен.

Замълчава в очакване на следващия ми въпрос, но аз не го произнасям, понеже се подразбира.

— Присъствал съм на едно съвещание, където този, дето му викате Бебо овластяваше лично 20-ина стопански и партийни дейци да развиват частна дейност с държавни средства, при условие, че съответен процент от печалбата, щял да отива за финансиране на партията.

— Срещу каква гаранция?

— Нали вече ти казах: никаква.

— Двайсетина... Такава ли е бройката на щастливците?

— Само на по-главните. Вън от тях още десет пъти по толкова щастливци в столицата и окръзите са получавали само срещу един подпис едри суми в левове и валута. Тук е и категорията на прословутите куфарчета, които са просто дреболия, сравнени с големите залци, раздавани на първото съвещание.

— Ти самият колко намаза?

— Въпрос на ченге. Така грубиянски не се пита. Нищо особено не намазах. Получих една външнотърговска фирма, която и без туй бе пред фалит. Вярно, че я получих за един долар, но тя в момента повече и не струваше, защото имаше големи дългове.

— Които ти сам беше натрупал.

— Хайде, пак грубиянщини. Ако съм му задължен на Бебо, то не е заради тази фирма, а за една по-стара афера. Но това е друга история.

— Да де, знам го вече рефрена ти: „Всяко нещо с времето си“. Щом си почнал да разправяш, разправяй, а не ме пращай в далечното бъдеще. На тия приказки за далечното бъдеще отдавна вече сме се наслушали.

— Добре де, млъкни. Сега аз говоря. Имаше навремето една история за Африканската дървесина. Плодороден континент е Африка. Какви ли не истории са се раждали из недрата ѝ. Още преди повече от трийсет години един от нашите големци, главен директор на прочутата „Родопа“, беше изкрънкал от Живков десет милиона долара, за да организира в Етиопия кланици, да произвежда евтино месо и да залее Европа с месни продукти. Естествено, нищо не излезе, освен дето парите изчезнаха. Мисля, че директора даже не го осъдиха, защото би трябвало да осъдят себе си. Само идиоти биха могли да отпуснат такъв кредит, без предварително да се информират дори за простия факт, че в

Европа никой никога няма да допусне дори грам африканско месо, понеже поначало е смятано за инкубатор на заразни болести.

Тетето се оглежда, сякаш търси изтърваната нишка на разказа си.

— Не се безпокой. Чърчил и без това спи — забелязвам.

— Ако щеш и ти можеш да спиш, аз пък ще запаля една пура.

Пурата възвръща донейде бодростта му.

— Да продължавам ли?

— Естествено, нали това чакам?

Няма смисъл да бързаме. Аз също съм запалил, а една пура трае дълго.

— Та в наше време плодоносната африканска митология продължи да се развива от всевъзможни шмекери. Едни предлагаха да разработваме златни залежи в Заир, други — да копаем диаманти в Гвинея, трети — да стопанисваме какаови насаждения в Гана. Все примамливи възможности. Само че вече рибата не кълвеше. Накрая все пак кълвна. Имам предвид прословутата афера с дървесината от Камерун.

— Разправяха, че не се касае за Камерун, ами за Габон.

— Ти все много знаеш. Аз ти говоря за Камерун, пък ти ако щеш го разбирай за Габон. В случая обаче поредният тарикат не пристигна да изнудва държавата с голи приказки, ами съответно въоръжен с факти: Първо, всеизвестно е, че горите на Камерун са източник на ценна дървесина. Второ човекът се бе снабдил от съответното камерунско правителство с документ за концесия за добиване и преработка на суровината. Трето — приложена бе солидна документация за възможностите скъпите фурнири да бъдат пласирани добре на европейските пазари. Въобще — всичко окей. Нашите ми разрешиха да осигуря заем, осигурих го...

— Осемнайсет милиона марки... Само че аз говоря за Габонската афера.

— Аз пък ти разправам за Камерунската. Така че осигурих го заема, но преди да дам парите на фирмата, дето трябваше да започне дърводобива, пратих човек да провери на място как стоят нещата. И тогава стана ясно, че всичко е вятър и мъгла, ако изключим факта, че държава Камерун действително съществува и че там наистина има чудесни гори. Концесията се оказа, че всъщност била отговор без юридическа стойност на някакъв предварителен сондаж.

Перспективата за реална дейност бе нулева, тъй като производството и пазарите отдавна вече бяха окупирани от белгийски и френски компании. То се знае, отказах да броя парите на нашата мошеническа фирма. Пред заплахата, да не получи нищо, фирмата обаче се съгласи да издаде документ, че ги е получила, срещу което, естествено им платих нещо. Почнаха разследвания — кой крив, кой прав и въпреки, че по документи аз бях правият, не се знаеше как ще завърши цялата тази...

— Габонска...

— Цялата тази Камерунска епопея, ако Бебо не беше наклонил везната в моя полза.

— Излиза, че твоят първи милион е бил доста дебел.

— Че аз слаб ли съм?

Млъква за малко, колкото да произведе още няколко кълбета ароматен дим и промърморва:

— Отказа се да ровичка една сложна афера, тук-там съшита с бели конци. Освен че ме помилва, но ми даде и начален тласък за кариерата. Предчувстваше, че капитализмът е неизбежен. А какъв ти капитализъм, ако няма капиталисти. Аз станах един от първите. Никога не забравих жеста му.

— А той самият какво получи?

— Приказваш глупости. Понеже не познаваш човека.

— Толкова ли беше безкористен.

— Абе няма безкористни хора. Алчен беше. Но не за пари, а за власт. Има хора, на които властта служи, за да трупат пари. Има други, които използват парите, за да получат власт. Бебо беше от вторите. И беше силен играч. Много неща бе предвидил. Само че проектите са си проекти, а събитията в живота не знаеш как ще се извъртят. Голям играч беше, но истинската игра не е като да редиш пасианс. Насреща си имаш противник. И никога не знаеш, дали срещу твоята силна карта той няма да ти извади пистолет. Както и стана.

— Значи не е бил силен играч.

— Какво знаеш ти... — промърморва пренебрежително ТТ. — Може и да разбираш от пистолети, но за тънките ходове нямаш хабер.

— Не съм като тебе да знам всичко. Ти и от пистолети разбираш. Нали навремето бяхме те кръстили Тулски Токарьов.

— Подценявали сте ме. Аз съм пищов от по-модерен модел.

— Човек винаги започва скромно.

— Понякога така и завършва.

— Какво да правя, когато никой никога не ми е помогнал. Постоянно чувам да говорят за подкупи, за корупция. А мен така и не се намери някой да ме подкупи, че да се опарича.

— Бедата ти е, че си неподкупен. Обичаен дефект на баламурника. Докрай си верен на своя скапан отбор. Отбора ти го скъсват от бой, но ти продължаваш да си му верен. Изхвърлят го напълно от класацията, обаче ти все тъй си верен. „Абе махай се!“ — викат ти. — „Няма вече такъв отбор, разформироваха го!“. Обаче ти все си пееш своето. Верен, та верен.

— Интересни мисли развиваш — забелязвам. — Но те се отнасят до мене. Въпросът е как виждаш своя проблем.

— Труден е. И вероятно вече разбираш защо: освен че много работи притежавам, но и много работи знам. Тъй че нищо чудно, ако и мене ме гръмнат.

— Е, ако историята е стигнала до там, аз какво мога да направя.

— Разни неща, Емиле, разни неща. И на първо място, да не ме гръмнеш ти самият.

Новият етап в битието на Табаков би могъл да се изрази с класическата фраза „Моят дом — моя крепост“. Укрепителните действия, подготвени от специализирана фирма, започнаха още в следващите дни. Всичко се вършеше под формата на невинен ремонт, за да не се безпокоят съседите, но етажът бързо се превръщаше в истинско укрепление с блиндиращи врати, алармени инсталации и телевизионни устройства за наблюдение. Табаков, наместо да помръкне пред реалната или мнима заплаха, се пробуди сякаш от обичайната си летаргия и даже се подмлади. Борческият му дух възкръсваше за нов живот, макар и не чак дотам, че да се заеме пряко с ръководството на операциите. Това си беше работа на фирмата и донейде задължение на строгата и мъжествена секретарка.

Респектиращата с външността и обноските си дама продължаваше да бъде за мене пълна загадка. Тя бе довереницата на Тетето. Тя бе основната му жива връзка с външния свят. Тя донасяше и отнасяше документите, над които той работеше. Тя бе прекият шеф на двамата близнаци. Когато Макс или Мориц се явяваха при ТТ по даден

въпрос, обичайните му реплики бяха: „Вървете при Криста“, „Питайте Криста“, „Кажете на Криста, тя ще уреди работата“.

Криста май че уреждаше всичко, освен може би някои съвсем секретни неща, по които Табаков сам водеше телефонни разговори с някакъв неизвестен събеседник на жаргон, призван да затрудни евентуалните подслушвачи: Абе, виж там... Ти знаеш как... Не, в никакъв случай... Разбира се, действай... По-скоро — изчакай... — и тем подобни.

Тия разговори бяха редки — навярно използваше телефона главно в мое отсъствие, както вероятно в мое отсъствие приемаше Криста, за да изслушва докладите ѝ или да дава указанията си. Допускам, че и едните, и другите не бяха от особено значение. Истинският бизнес бе вече приключил, фирмата Табаков очевидно бе със затихващи функции.

— Имитираме дейност, за да си доказваме, че още сме живи — говореше сам той, когато го питах не му ли омръзва да се рови в разните там отчети на предприятия и борсови бюлетини.

— Скромничиш — отвърщах. — Такова колосално имущество си натрупал, че едва смогваш да го стопанисваш.

В момента обаче проблемът за стопанисването бе поизместен от проблема за опазване живота на самия стопанин.

— Тези стъкла наистина ли са непробиваеми — питаше Тетето монтьора, зает с укрепването на прозорците.

— Непробиваеми са от куршум. Но ако ви стрелят с базука... В едно градско жилище, заобиколено от толкова други сгради, е трудно да се чувствате като сред пустинята Сахара.

Станал бе толкова взискателен относно предприеманите мерки за сигурност, та веднъж му рекох:

— Няма ли да е по-просто ако закупиш в някоя охранявана зона един бункер, па да се нанесем в него и да си живеем там, въоръжени до зъби, също като на война.

— Ти ми четеш мислите, бе човек! Това е лошото да живееш дълго с някого — почва да ти чете мислите.

И след къса пауза:

— Няма да е съвсем като бункер. Ще бъде нещо по-хигиенично, обаче с предимствата на истинска цитадела. Какъв смисъл да живееш в

града, когато от всяка сграда могат да ти стрелят с базука право в леглото.

Бе почнал съвсем да откача на тема сигурност.

— Обмислил ли си подробностите? — питам го.

— Вече съм купил и имота. Но засега — шшшт! — и заговорнически допира показалец до устните си. Пълен откачалник.

Наближават коледните празници.

— Ще правим ли елха? — пита Марта.

— Стига да искаш.

— Аз си правя понякога елха. Както седя тука сама, ако няма и елха, по какво ще разбера, че е Коледа.

— Не вярвам винаги да седиш сама.

— Може и да не вярваш, но така е. С редки изключения, разбира се. Пък и тия изключения в крайна сметка не са нищо повече от разочарования. Като модните артикули в евтините магазини. Гледаш го на витрината — не е зле. Влезеш ли да го разгледаш отблизо — боклук.

— Нямах темперамент на монахиня.

— Не се правя на монахиня.

— Но голямата любов те е отминала.

— „Голямата любов“... Нагледала съм се на нея по телевизията. Доволна бих била и от малката, но онзи сатрап е затиснал живота ми като воденичен камък. Даже ме шпионира.

— Той сам ли?

— Е, „сам“. Представяш ли си го да надзърта от ъгъла с голямата си глава и дебелия задник. Когато го прихване, праща подире ми някой от онези, близнаците.

— Следи връзките ти.

— Опасява се, да не би да се сближа с някой от враговете му. За него всички, освен секретарката и близнаците, са врагове. Та се бои да не се раздрънкам и да издам някоя от тайните му.

— Щом те е посвещавал в тях.

— Ще ме посвещава... Използвал ме е за дребни задачи, дочувала съм туй-онуй. При двацетгодишно съжителство, макар и повечето време като разведени, все поназнайвам нещо.

— Добре — казвам — нека направим елха. Аз ще донеса дръвчето, ти приготви играчките.

В кабинета на Табаков също заварвам елха.

— Май си станал набожен — установявам. — Това все пак е по-добре от нищо.

— Елхата е за Чърч — пояснява шефът. — Чърч обича елхите. Завира се под тях и вероятно си представя, че е сред природата.

— Не го виждам.

— В момента се храни.

— И малко го извеждаш.

— Има кой да го извежда. Ти за кучето ми не се грижи. То си живее по специален режим, който ти се стараеш да нарушиш с тия жалки кренвиршчета, дето ги носиш, за да му се подмазваш.

— Прав си — кимам. — Ще почна да нося по-големи.

— Само да си посмял.

Оборудването на цитаделата е приключило. Никаква възможност за проникване на неканени гости. Първата бариера е здравенякът портиер. Негова задача е да вдигне телефона и да съобщи за появилия се субект, който в същия момент се появява и горе на телевизионния монитор. При съответно разрешение субектът се изкачва до етаж, все така следван от монитора. Горе ново позвъняване и нов оглед отблизо. При добър шанс можеш да проникнеш в антрето, където съответни устройства те опипват чак до карантите за евентуално оръжие. Едва тогава можеш да разчиташ на достъп до самото жилище при неотстъпния съпровод на един от близнаците.

— Екстра е — признавам.

— Екстра, без малко — поправя ме Табаков. — Кога то се пренесем в цитаделата, тогава ще разбереш какво е екстра.

Но не дава никаква информация. Понеже врагът дебне. И понеже отново сме се върнали в тихия кошмар на студената война.

— Докъде я докарахме — забелязвам.

— Доникъде. Там сме си, където сме били винаги. „Човек за човека е вълк“ още древните са го казали. Няма морал. Няма добро и зло. Това, че взаимно се дебнем си е естественото състояние на битието. Загубиш ли си инстинкта не ставаш по-добър, ами просто умираш. Някога, след първите атомни опити при Бикини, учените бяха установили, че облъчените земноводни губят природните си рефлексии — морските костенурки, вместо да се приберат във водата, се помъкват към пустинните пясъци, където умират. Лицемерите, дето се вайкат на

тема докъде сме я докарали, искат да се лишим от инстинктите си за живот и да станем като тези ошашавени животинчета или като китовете самоубийци, които, вместо да се гмуркат в дълбините, напират към плитчините и плажовете, където ги чака смъртта.

— Противоречиш си — казвам.

— Никога не съм си противоречил.

— Противоречиш си. Елха си курдисал в чест на Рождество Христово, а изкарваш, че Христос е бил луд.

— Елхата е за Чърч. А колкото до Христос, той наистина е бил луд, в случай че изобщо е съществувал. Най-простото доказателство е, че за двайсет века нито едно от пророчествата му не се е сбъднало и нито едно от поученията му не е променило човечеството. А на тебе специално ти е късно да четеш евангелието. Чети Дарвин. Ако все още не си забравил да четеш.

— Наистина съм забравил. Но ти ще ми го разкажеш. И не съм казал, че вярвам в божеството Христос. Вярвам в човека Христос.

— Нова глупост. „Човек — това звучи гордо“. „Човекът, цар на природата“, нали така ни втълпяваха някога. Тази мъдрост изглежда все още витае в главата ти. „Цар!“ Какъв цар, бе! Един ураган мине над нас, едно земетресение ни раздруса, и вече не остава ни читаво село, ни град. Такива като теб, дето си въобразяват, че командват природата, са също като онези Наполеоновци, дето командват армиите си в лудницата. Можеш ли да накараш вълка да се храни с домати и краставици. И какво съм аз виновен, че не съм се родил тревопасно, а вълк.

— Хайде, стига демагогии — казвам. — Язык, че навремето в школата си получавал шестици. Природните закони са едно, социалните — друго.

— Това са измишльотини на онези двамата с брадите. Щом си рожба на природата, значи за теб са валидни нейните закони, а не съчиненията на Енгелс, том не знам кой си и страница не помня коя си.

— Мен томовете не ме интересуват. Интересува ме друго.

— Думай — произнася добродушно Табаков.

— Интересува ме, като стъпваш с крачките на владетел върху жалката човешка сган, не чуваш ли хрущенето на човешки кости под краката си.

— Пак сантименти, пак сълзи и сополи — въздъхва отегчено Тетето. — Ами защо не запиташ вълка, дали, когато се храни, хрущенето на кости не му пречи. Защо не запиташ политиците, за които гласуват милиони хайвани, защо не запиташ генералите, дето пращат същите тия хайвани на смърт, ами си се заловил за мене, който не мами народа с вечните лъжи за бъдещо щастие, нито му внушава колко сладко е да умреш за Отечеството, а просто осигурява машините да се движат и фабриките да произвеждат, и хорицата да припечелват по нещо, та макар и само за хляба, дето Господ никога не е обещавал да ни го дава всеки ден.

— Може и да има нещо вярно в думите ти — отстъпвам. — С тази поправка, че машините не се движат от тебе, ами от онези именно хорица, на които ти при случай не би се поколебал да отнемеш и къшея хляб.

— И ти си прав — съгласява се Тетето. — Поговорихме си, разбрахме се, още веднъж, че не се разбираме, изобщо...

И забелязал появата на булдога откъм кухнята, обявява:

— А! Ето го и Чърч.

— Здравей Чърчил! — обаждам се и аз. — Ела тук да те почеша зад ушенцата.

— Почеша го — разрешава шефът. — Само не забравяй, че и Чърч обича да похрусква кокалчета.

Бъдни вечер.

„Тиха нощ, Свята нощ...“ Както пеят дечицата, събрани на празничното благотворително мероприятие. Мероприятието се урежда разбира се под патронажа на най-знатните дами, затова и дечицата са подбрани тъй, че да правят най-добро впечатление, понеже ще ги снимат от телевизията. Най-първо ще снимат естествено знатните дами, но ще отделят няколко секунди и за дечицата, чистички, пременени, тъкмо като за телевизия. Другите дечица, дето ги няма на празненството... Нека не говорим за другите. Все пак, празник е.

Тиха нощ, свята нощ. Посрещам я в съвсем интимна компания: Марта и аз. Елхата е поставена до телевизора, украсена, както се полага с дузина електрически свещици. Две светещи тела едно до

друго обаче не си пасват, тъй че телевизорът е загасен. Временно. За по-късно. За колкото е възможно по-късно.

Масата е празнично украсена с борови клонки и главно с вкусни неща. Марта поначало е добра домакиня, но този път се е постарала да надмине себе си.

— Вечерята беше чудесна — забелязвам, когато стигаме до тортата и кафето.

— Благодаря.

— И елхата е великолепна.

— Благодаря.

Къса пауза, посветена на тортата. Не е торта Захер, обаче е от същия ранг.

— Шварцвелдер-торте. Приказна е — продължавам да раздавам овации.

— Ти пък откъде така изтънко познаваш света на тортите? — пита Марта, пропуснала да каже за трети път „благодаря“.

— Ами и на мене ми се е случвало да се движа в обществото. Макар и рядко.

— И всяка Коледа ли я посрещаш с елха и с някоя жена, която в момента е на разположение?

— Доколкото си спомням, само една Коледа съм бил на елха.

— И без присъствието на жена.

— Откровено казано, май че имаше една дама.

— Разкажи де. Много си тегав в разказването.

— Не е интересно. Беше нещо като любовна история.

— Умирам за любовни истории.

Няма как. Разправям накъсо за елхата в Амстердам и за връзката си с Едит, като прескачам по-сентименталните епизоди, понеже да разправяш на една жена за друга жена не е препоръчително.

— И тя как реагира, когато ѝ занесе елхата?

— Разплака се.

— Плачлива ли беше?

— Не беше плачлива, но не беше свикнала на такива събития. Вероятно още от детинството не ѝ се е случвало да има елха. Беше от нашия занаят.

— И после?

— Ами — нищо.

Насмалко да кажа „после — като сега“, но премълчавам.

— Не казваш какъв е бил краят.

— Вечният край: Раздялата. Беше на една пуста холандска гара. Валеше дъжд. Ситен дъжд. Тя замина, аз останах. И толкова.

— Казваш за дъжда, а другото премълчаваш.

— Другото е известно: Една прощална прегръдка, две — три сълзи за сбогом, какво има да казвам.

Отново къса пауза. Марта става да донесе плодовете.

Беленето на портокалите удължава паузата.

— Защо си избрал тази професия? — пита жената. — Тя не е за нормални хора.

— Нали и тази работа все някой трябва да я върши.

— Това не е отговор.

— Знам ли. То и времето тогава не беше много нормално.

— Добре, че сега се е нормализирало.

— Да пусна ли телевизора? — питам.

— Ако много настояваш.

— Не настоявам.

— Има време. Програмата след полунощ е по-весела.

Темата за телевизора обаче не я отклоня от намерението да любопитства:

— Никога не си ми говорил за своето семейство.

— Няма да ти е интересно.

— Но ти си ме питал за моето.

Въпросът ме сварва неподготвен. Налага се да импровизирам. Баща ми е бил лекар. Домашен лекар (като лъжеш, добавяй по някоя излишна подробност, за да звучи по-убедително). Майка ми — домакиня. Не че била без културни интереси, даже свирела като момиче на пиано, обаче нещата така се стекли, нали знаеш, въпрос на късмет.

— Има си хас да го не знам — промърморва Марта.

— С възпитанието ми се занимаваше главно мама — продължавам семейната повест.

— Нямах вид на мамино синче.

— Беше строга майка. Грижовна и строга.

Разговорът минава на по-леки теми. Например на манията на Табаков да превръща жилището си в крепост.

— Имам усещането, че е на път да превърти — казвам.

— Няма такава опасност. Винаги си е бил такъв. И да го пита човек за какво са му всички тези милиони. Не мисли за смъртта.

— Мисли. Вижда я като някаква бездна. Но не бърза да скача вътре.

Много по-късно, когато сме се качили горе и отдавна сме вече в леглото, а Марта е на път да заспи, чувам я да мърмори:

— Защо ми разказа за онази холандска елха?

— Защото ме питаш.

— Нямам предвид елхата, говоря ти за раздялата.

— Нека не надничаме в бъдещето. Инак ще стигнем до бездната. Знаеш, че винаги ще съм с теб духом.

— Не искам духом. Ако е за духом, ще седя и ще подсмърчам пред телевизора.

Празниците отдавна са минали. Студено време и скука. Табаков също не се обажда. Затова го потърсвам. Намирам го на обичайното място зад бюрото. Елхата е изчезнала. На нейното място се е разположил булдогът, дреме и вероятно очаква да поникне нова елха.

— Нищо особено — казвам в отговор на въпроса „кво ново“. — Минах просто да видя как си със здравето.

— Не се надявай — поклаща глава Тетето. — Не че съм цъфнал, но още не съм решил да умирам.

— Кой говори за смърт. Макар че нищо не пречи да помислиш за завещанието си, вместо да мислиш за курса на акциите и да пресмяташ колко нараства с всеки изминат ден състоянието ти.

— Мисля и за едното, и за другото.

— Не ти личи. Имам усещането, че по-скоро дремеш и ти като Чърчил и само проформа си пръснал тия бумаги върху бюрото.

— Може и тъй да е. Какъв смисъл да се пресилвам. Не съм ли ти казал, че има време, когато работиш, за да печелиш пари, а има и време, когато парите работят за тебе.

— Това е известно. Кажете по-добре нещо за завещанието.

— Със завещанието въпросът е сложен. Съществуват съображения „за“, обаче не липсват и опасения.

— Например.

— Ами първото и най-главното е, че напиша ли си завещанието, вече нищо няма да пречи на вашите хора да ме гръмнат. И после, в чия

полза да бъде това завещание. Твоите глупости на тема Родина, Отечество и роден край изобщо не ги вземам под внимание. Но, ще кажеш — Държавата. Тя наистина е една реалност. Възниква обаче въпросът — кой стои зад нея? Стоят група новоизпечени тузове и техните слуги Манасиевци.

— Всичко това вече съм го чувал. Не чух само съображенията ти „за“.

— Те се подразбират. Аз си отивам — парите остават. Защо да не се върнат там, от където е дошъл първият ми милион.

— Трябва да е бил много голям, щом го произнасяш в единствено число.

— Остави сега подробностите. Освен туй, понеже понякога ме обзема някаква старческа сантименталност, викам си: Този наивник Боев загуби толкова време, за да ме върне към правата вяра. Защо и аз да не направя нещо за него — да му повишат пенсията или да му връчат някое орденче.

— Тук вече ме трогна.

— Не го казвам, за да те обидя. Но съгласи се, че ако помогнеш парите ми да се върнат в страната, това ще бъде наистина голяма заслуга и даже единствената ти заслуга, понеже през всички други години само си надзъртал по къшетата да дебнеш класовия враг, който в това време си е гледал кефа в очакване Великата братска страна да падне в ръцете му като презряла круша.

— Някои хора, налегне ли ги склерозата, две думи не могат да обелят. При теб е обратното.

Готви се да отговори, та наново да ми натрие носа, но в този момент кабинетът потъва в мрак. Табаков отпърво мълчи, вероятно стъписан, подир което надава възмутен вик към стаята на близнаците, които и без туй вече трополят насам.

— Какво е това безобразие? Нали имаме самостоятелни проводници! Вижте какво става там и донесете свещи.

Аварията се оказва съвсем краткотрайна. Свещите още не са дошли, когато разкошният полилей над главите ни отново грейва. Какво прекрасно нещо е наистина светлината. Което едва ли може да се каже за картината, която тя озарява.

Четириима мъже, изникнали сякаш от небитието, стоят безмълвни пред нас, вперили безизразни погледи в смаяните ни лица.

Безмълвието се проточва така, сякаш ще трае вечно.

— Кажете едно „здрости“, де! — обажда се най-сетне един от групата, вероятно нейният шеф.

„Добре дошли скъпи гости, скъпи гости, коледари!“ — иде ми да издекламирам, но Коледа, както вече казах, отдавна е минала, пък и новодошлите, доколкото може да се съди по каменните им лица, не са настроени за шеги.

— Нейсе — взема отново думата вероятният шеф. — Не ни познавате, но скоро ще се опознаем. Идваме от родната страна. Научихме, че сте имали неприятности с някакви тъмни личности, та решихме да се погрижим за спасението ви. Вероятно се досещате, че ние сме Застрахователите.

Говорещият е млад човек, дълъг, кльощав и с бледо, също дългнесто лице.

— Знаем, че първите ви думи ще бъдат: „Не сме ви викали“. Ние господине обаче не чакаме да ни викат. Додето хората се наканят да ни извикат, белята вече е станала. Така че девизът ни е „по-добре бързо, отколкото никога!“.

Прави няколко крачки към телевизионното устройство в ъгъла, сетне отново идва насам.

— Обзавели сте се с доста скъпа охранителна техника. Излишни разходи, господине. За вашата охрана ние сами ще се грижим. Може да ви прозвучи самонадеяно, обаче, след като ние влезем в действие нищо друго не би могло да ви заплашва.

Говори изискано, поне в рамките на своето разбиране за изисканост. Навярно е имал амбицията да става адвокат или политически мъж. Отново прави няколко крачки — този път към прозореца — и отново застава пред Табаков.

— Надявам се, че мълчанието ви не е израз на вътрешна съпротива.

— Съвсем не — потвърждава Тетето.

— Толкова по-добре, защото съпротивата само би усложнила нещата, без да е в състояние да ги промени. Допускам, че в началото ще се дърпате. И други го правят. Но всички, които са останали живи, накрая винаги са отстъпвали. И тъкмо това обяснява, защо са останали живи.

Замълчава, готов да посрещне евентуалните въпроси от наша страна. Подир туй продължава:

— Навярно се досещате, че ние сме само представители на една широка, и бих добавил ефикасна организация в бранша. Казвам това още в началото, за да не би в момент на слабоумие да си въобразите, че бихте могли да ни се противопоставите с насилствени средства или с намеса отвън. Защото — тук ще издам една професионална тайна — даже да успеете да елиминирате някой от нас, това с нищо няма да ви помогне. Защото, господине, ние сме организирани по принципа на дублажа. Всеки от нас четиримата си има дубльор, а всеки дубльор — също дубльор, и така — до края на света, както се казваше в оная песен. Щом сте имали щастието да станете един от нашите, бъдете уверен, че така ще е до гроб.

Оглежда се и запитва:

— Тук няма ли нищо за пиене. В този дом само аз говоря. Можете да си представите напрежението на гласните ми струни.

— Ще повикам момчетата — отзовава се Табаков.

— Оставете ги момчетата на мира, ние сме се погрижили за тях.

И като се обръща към спътниците си:

— Нека някой провери, къде се намира мокрият бюфет.

Представям си какво ще стане подир малко, когато почнат да се наливат с твърд алкохол. За щастие шкафът с джина и скоча вероятно се е оказал заключен. В кабинета се появяват само два кашона бира.

— Не се безпокойте за чашите, ние си пием направо от кутиите — уведомява ни шефът. — Свикнали сме да работим при полева обстановка.

И като разквасва гласните си струни:

— Пропуснах да ви се представя: Аз самият съм член на Централното ръководство, делегиран да проведе операцията, а тримата ми колеги са отговорници за нейното техническо изпълнение.

— Бихте ли ми съобщили поне имената си — запитва плахо Табаков, — за да знам с кого точно преговарям.

— Преговаряте с мене — отвръща шефът. — Що се отнася до имената, ние не работим с имена. Чужди сме на всякакъв формализъм. Лично към мене бихте могли да се обръщате с „господин Донев“, макар да е без значение, дали ще казвате Донев, Бонев, Тонев или Цонев. Колкото до колегите ми, тях ще ги различавате по самите

професии: зъболекарят, оксигенистът и звукооператорът. И един съвет: не ви препоръчвам да влизате с тях в пряк контакт. Не е здравословно. И не защото са лоши момчета, ами просто такава им е професията. Една малка демонстрация на професионалните им умения, лесно ще ви докаже, че съм прав. Ето например това грозно кученце, дето идва насам...

Булдогът наистина се задава тъкмо в момента от кухнята. Иде ми да го наплескам този Чърч по дебелия задник, задето точно сега е решил да привлича вниманието.

— Та казвам де, само една бърза нагрявка с оксигена ще превърне този грозник в кучешко печено. Ела насам, бе мухльо!

— Моля ви, не закачайте животното, то е съвсем безобидно — не се сдържа Табаков, като в същото време хвърля ядосан поглед към Чърчил: „Мирувай!“

— Бих искал за по-нагледно да направя малък експеримент с псето, но щом настоявате, можем да го отложим. Та какво исках да кажа... Да, мисълта ми е, че колкото ви е жално за този пес, поне толкова трябва да жалите и самия себе си, защото оксигенът може да бъде насочен без усилие и към собствените ви меса или поне към техния придатък между бутоните ви. А какво се изисква от вас, за да не стане това? Само една дреболия: послушание. Пълно и безусловно послушание пред своите покровители. Казахте ли нещо?

— Нищо. Слушам внимателно.

— Радвам се, но май че се уморих. Встъпителните обяснения са винаги уморителни.

И към здравеняка на екипа:

— Слоне, подай и на мен една кутия!

Нова дегустация. Никакви признаци, че се е уморил. Напротив, опиянява се от красноречието си. Изпитото му бледо лице, напомнящо на мъртвешки череп, е озарено от мрачно самодоволство. Ако смъртта не беше жена, а мъж, тя вероятно би изглеждала тъкмо така. Физическите му несъвършенства (кой ли ги няма), са донейде компенсирани от изрядното почти официално облекло. Вероятно в някоя фирма, търгуваща с долнокачествена италианска конфекция, предлагана като образец на висша мода, бяха му подсказали, че няма нищо по-внушително от черния цвят, особено при професии, свързани с погребални церемонии с предхождащите ги действия.

Тримата спътници на мъжа в черно, които в момента разсеяно пресушават кутия след кутия, имат добродушния вид на хора, изкарващи си честно хляба с изпълнение на мокри поръчки. Облеклото им също не е лишено от шик, но в определено спортен стил — турски вариант на дънки Левис, а също якета Адидас и Версаче, пак с ориенталски акцент. Държат се непринудено, в смисъл, че тръскат пепелта от цигарите си по килима и гасят фасовете, където им падне. Въздържат се да вземат думата — корубата на шефа е достатъчно препълнена с думи, за да е нужно да се намесват.

— При мълчанието, което съблюдавате, не ми е ясно разбирате ли, за какво точно става дума? — запитва Ангелът на смъртта, след пресушаването на поредната порция бира.

— Доколкото разбирам, вашата дейност се състои в това, да приватизирате за себе си имуществото ми, подлежащо на застраховане.

— Гръмнахте ме! — възкликвава с респект Ангелът. — По-ясно от това едва ли би могло да се каже. Дотук обаче всичко бе чиста теория. Сега настъпва време да навлезем и в практиката. Впрочем, това ли е прочутият портрет на вашата майка, графинята? — запитва той, като се приближава към окачения в дъното на кабинета портрет.

— Майка ми не е графиня — възразява кротко ТТ.

— Жалко. Вашият секретар изглежда произволно я е удостоил с тази титла. А какво би могло да се крие зад този шедьовър?

— Ами проверете — предлага Табаков.

Нещо съвсем излишно, тъй като Донев или Тонев вече е отместил картината.

— Сейф! — установява той. И тутакси нарежда:

— Благоволете да го отворите. И по-чевръсто. Вече казах, че почваме работа.

ТТ бърка в единия джоб на сакото си, после в другия. Вероятно обаче се е гипсирал от страх или го е сковал инстинктът на скъперника, защото го чувам да бърбри:

— Не знам къде съм ги пхнал тия ключове...

Едва е изречена тази лекомислена фраза, когато застрахователят с изисканите обноски така спонтанно запраща юмрука си в лицето на домакина, та очилата на Тетето отхвъркват, а от носа му потича кръв.

— Първо предупреждение! — обявява Донев или Тонев. При второто ще има много по-тежки последици. Не бих искал да смачквам

още от сега физиономията ви по понятни причини, но знайте, че съм избухлив по характер и трудно се сдържам. Всъщност, сдържам се, но след като вече съм направил поразията.

— Ще потърся в другия костюм — обещава Тетето, като бърше кръвта си с носната кърпичка.

— Търсете, където щете. Но ако до три минути не отворите сейфа, ще пуснем бормашината. Обзалагам се, че още с първия пробив на челюстта паметта ви ще се избистри до неузнаваемост.

От тук нататък събитията протичат светкавично. Ключът е намерен, сейфът — отворен, съдържанието — прибрано. Какво представлява, ли? Пари, естествено. Не бих уточнявал дали пачките са много или малко. Известно е, че при парите тези понятия са съвсем относителни.

— А сега — останалите хранилища! — заповядва младият вожд. — И без криеници и други детинщини. Разберете, че всичко, което е в този дом, неизбежно ще излезе наяве. Тъй че какъв смисъл да ви изкарваме оттук на количка, ако въобще доживеете щастието отново да видите белия свят.

Едва ли е особено интересно да наблюдаваш как няколко тестета долари биват прехвърлени от една каса в някаква чанта. Но ако доларите са твои, а чантата — чужда, зрелището става мъчително, да не кажа трагично. Жизненият плам на Табаков изведнъж е погаснал. Стойката му се е отпуснала, сякаш още малко и ще се свлече на пода. Хвърля върху бюрото връзка ключове и изхърква:

— Ровете, търсете, грабете... Аз отивам да спя.

Тези думи, вместо да зарадват човека в черно, отново го вбесяват и физиономията на домакина бива разкъравена от втори удар.

— Не така, драги! Никъде няма да ходите. Оттук нататък няма да идете и до клозета без мое разрешение. И не ми хвърляйте ключовете, а започвайте един по един да ги поставяте в ключалките, защото това, дете ви казах за бормашината, не беше шега.

Горкият Табаков. Смазан телом и духом и вече готов на всичко, за да избегне срещата с бормашината и оксигена, той поема по пътя на мъките от сейф на сейф — зад мебелите, под тапетите и килима, хитроумни скривалища, чието съществуване не съм подозирал.

Дългата зимна нощ е вече към края си, когато Великият Инквизитор обявява отбой:

— Изтощихте ме с вашите клинчения, които, както сам виждате, се оказаха съвсем безполезни. Налага се да отдъхна. Спалнята ще бъде на мое разположение. Вие, останалите — кой където свари. Грижата за вътрешния ред възлагам на Слона.

— Аз няма ли да дремна — обажда се самият Слон, чиято външност напълно оправдава прозвището.

— Казах вече: Точка! — отсича шефът на чероките и изчезва в спалнята.

В кабинета е душно от бирените изпарения и тютюневия дим. Тримата юнаци непрекъснато сноват до тоалетната и обратно, за да се облекчават подир изпитата бира. Тетето се е свил в един ъгъл, като е гушнал при себе си Чърч, от страх, че някому може да хрумне да изтезава животното. Аз също съм се приютил в едно кресло близо до тях и възможно по-далеч от смрадливите юначаги, зает с размисли, не толкова върху току-що приключилите събития, колкото върху предстоящите.

Нежеланието на Табаков да прибегва до закрилата на полицията ми изглеждаше до този момент естествено. Вече неведнъж бе прибегвал още преди идването ми, във връзка с различни безобразия, устройвани му от мои предходници. По-късно бе поискал и получил помощ за обезвреждане на украинците. Още по-късно бяха възникнали инцидентите с взривяването на колите, когато австрийците великодушно се бяха въздържали от намерението да разследват Тетето за евентуалното му участие в наказателната акция срещу италианските гангстери. Изобщо произшествията около Табаков се бяха дотам умножили, та нищо чудно полицаите да си кажат „Аман от този Табаков“ и да обмислят съответни мерки спрямо него. Вярно е, че беше австрийски поданик, но за австрийците той си оставаше чужденец, а при дадените обстоятелства и при все по-развихрящата се ксенофобия, лесно можеше да бъде обявен и за нежелан чужденец.

Тези съображения бяха наистина основателни. Но само до нахлуването на Застрахователите. Защото след като си изпаднал в положение да се бориш за живота си и след като имаш единствена възможност за спасение, всякакви резерви спрямо тази възможност стават нелепи. Само че съществуваше ли все още такава възможност? И в случай, че съществуваше, беше ли тя единствената? Два въпроса, които можеха задълбочено да се обсъдят с Тетето, ако не

бяхме изпаднали в сегашната ситуация. Сега вече — край на обсъжданията. Което предизвикваше нов въпрос: Наистина ли такъв маниакално подозрителен тип като Табаков не бе предвидил възможността за възникване на подобна ситуация? И не се ли бе въздържал от изкушението да алармира полицията, понеже бе вече избрал друг вариант за избавление?

Въпроси, въпроси. Човекът, който би могъл да ми отговори, се е свил между две-три възглавници в ъгъла съвсем близо до мене, обаче в момента е по-лесно да беседвам с кучето му, отколкото с него.

— Чърч, как си? — прошепвам.

Вместо отговор булдогът размахва късото си опашле, в смисъл: добре сме, но ще се оправим.

— Остави го да спи — смърря ме полугласно Тетето. — Тази нощ много му се събра на горкия.

Девет заранта е, когато Човекът в черно, все още сънен, се появява в кабинета, вече навит за нови подвизи.

— Може ли да разменим две думи — запитвам полугласно, като го пресрещам.

— Може и три — скланя великодушно застрахователят.

— Бих желал — насаме.

— И така бива, днеска съм на кеф. Усамотяваме се в кухнята. Идеята за кухнята му допада.

— Тук има и нещо за гризкане — установява, като разтваря хладилника. — Ти си говори, слушам те.

— Не го бийте — казвам.

— Ти да не си от дружеството за защита на животните.

— Не го бийте — повтарям. — С такива средства няма да постигнете целта си.

— Че ти откъде знаеш каква е целта ни? — любопитства Ангелът на смъртта, като гребе с лъжица от черния хайвер и замезва.

— Относно сейфовете може и с плесници, но относно влоговете в банките няма нищо да постигнете по този начин.

— Има и други начини, не го ли разбра.

— Това ще е пълен провал. Нямаме даже представа какъв инат е. А от банките нищо не можете да изкопчите, ако той сам не ви сътрудничи.

Омел е набързо паничката с чер хайвер. Но преди да пристъпи към червения, благоволява да ме погледне с известно любопитство, сякаш за да провери колко ми е акълът.

— Абе ти си готов за консултант, бе. При нас консултант, при Табаков доверено лице, кой като тебе. Само че нали я знаеш оная, за двата стола и за средния пръст в средата.

Отново пристъпва към замезването, като междувременно докопва и бутилка бяло вино.

— Бялото вино, добре изстудено, е друга работа. Бирата в последна сметка все пак си е пикня.

Допускам, че е забравил за присъствието ми, когато благоволява да се обади отново:

— Въпросът за стратегията и тактиката, който повдигаш, заслужава внимание. Но преди да го обсъдим, трябва да разберем от кой отбор си.

— Не играя в отбори. Не съм играч. Гледам да не си загубя работата.

— Твой проблем.

— Говорех за вашия. А за вашия отдавна е казано: Не можеш да искаш от една крава да ти дава и мляко, и месо. Можете да превърнете Табаков на кайма, но парите ще има да ги сънувате. Така че приятни сънища.

— Па си и серт, бе! — установява той и надига бутилката.

Но аз вече съм тръгнал да излизам.

Половин час по-късно главният застраховател — вече избърснат с приборите на Тетето и обилно напарфюмиран с одеколona на същия — провежда в кабинета производствено съвещание с помощниците си. В знак на специално внимание сме включени Табаков и аз. Вождът не се е отказал от маниера си да бръщолеви и да си придава важност, но в отношението му към ТТ се долавя известно омекотяване.

— Не сме толкова наивни, да очакваме, че ще изтърсите тук пред нас милионите си наведнъж и закуп — говори Вождът. — Ако трябва да ги изтърсите закуп, тази стая едва ли ще стигне. На първо време ще надникнем в банковите ви сметки, после ще се заемем с недвижимостите, знаете как е. Ако се държите ком ил фо, и ние ще бъдем ком ил фо. Ще ви обръснем добре, но няма да ви дерем.

Табаков мълчи апатично, сякаш казаното не се отнася за него. Това принуждава застрахователя да възприеме в изложението си по-друг акцент:

— Трябва да ви е ясно, че ако се наложи, ще ви водим за верижка като онова там кученце от банка до банка, но ще обхванем целия спектър на авоарите ви. Налага се. Такава ни е работата. Няма да скрия обаче, че въпросът със застраховката „живот“ е доста по-сложен. Сам разбирате, че човешкият живот е крехко нещо, тъй че и вие, и ние трябва много да внимаваме.

Отново млъква. Табаков също мълчи.

— Не чух мнението ви — забелязва Човекът в черно.

— Не може ли без целия този вербализъм? — запитва с нескрито отегчение Тетето.

— „Вербализъм“... Интересна чуждица. Трябва да проверя в речника какво означава.

При тия думи той ненадейно ритва масичката, около която сме насядали, като почти я катурва върху Табаков.

— Ако си позволите подобни маниери и в банката, от там просто ще ви изритат — забелязва спокойно ТТ.

Вероятно точно в този момент Вождът на шейените загръва, че ситуацията се е променила не в негова полза. Мълчи известно време, за да възстанови спокойствието си. Сетне отново взема думата:

— Доколкото мога да съдя по нахалното ви държане, вие прекалено разчитате на факта, че бъдещата ни работа се нуждае и от вашето сътрудничество. Само не забравяйте, че ние не молим за такова сътрудничество, а го изискваме. За момента ще се въздържа да коригирам физиономията ви, понеже в интерес на предстоящата ни дейност ще следвам принципа „здрав дух в здраво тяло“. Но и най-малката проява на своенравие ще бъде отбелязвана в досието ви с черна точка и за всяка от тях в близко бъдеще ще се наложи да плащате.

Табаков, освен, че не реагира, но е и на път да задреме.

— А сега да пристъпим към фактите — продължава застраховчикът, като се прави, че не забелязва пренебрежителното държане на опонента си. — Проучихме, че имаш сметка в Аустрия банк.

— Проучвали сте? — вдига вежди Табаков. — Можехте да ме попитате.

— Сега точно това правим: на колко възлиза сметката?

— Не помня точно. Трябва да си видя книжата.

— Виждаш ли, защо не питаме: за да не ни сервираш лъжи. Не помнел! — обръща се той към помощниците си. — Баш тая циция няма да помни, когато става въпрос за пари.

— Предполагам, че има към петдесет хиляди марки.

— Дреболия. Нейсе. Още утре ще ги изтеглиш. А сега постарай се да си припомниш другите банки.

— Не са чак толкова на брой, че да си ги припомням. Имам сметки още в Комерц банк, във Фолксбанк и в клона на Дойче банк.

— Че това нищо не е.

— Дали е нищо или е нещо, личи не по броя на банките, а по размера на влоговете, ако позволите да отбележа.

— Тогава говори направо за влоговете, без да го усукваш.

— Ще проверя книжата си и ще ви кажа. Във всеки случай не са милиони.

— А къде са милионите? Табаков скромно мълчи.

— Къде са милионите, питам?

— Събрали сте тук цяла конференция и искате да говорим за милионите — изръмжава Табаков. — За такива неща не се говори на квартални събрания.

Успокоен от намека, че милиони все пак има, вождът мълчаливо приема да отложи разглеждането на насъщния въпрос за по-късно:

— О кей. Сега ще се заемем със задачите на деня. Проверете набързо наличностите си в споменатите банки и ни напишете чек, за да изтеглим влога ви от Аустрия банк.

— Чек за петдесет хиляди?

— Петдесет, шестдесет, колкото са там.

— С удоволствие. Уредихте ли кой ще ви носи цигари в затвора?

— Какви ги плещиш бе?

— Добре, добре — отстъпва Табаков. — Ще проверя точната сума на влога и ще ви напиша чек.

Тази готовност за сътрудничество разтревожва застрахователя:

— Какво имаш предвид с тия подмятания за затвори?

— Нищо, приказвам си.

Донев, Бонев или Тонев, изправен пред риска да се изложи публично, не настоява за по-нататъшни обяснения.

— О кей, направи си проверка и пиши чека. Гледай само всичко да бъде точно. А ние ще идем в кухнята да се подкрепим, с каквото дал Господ.

Тонът му е подчертано безгрижен. Такова е задължението на вождовете — да се правят на бодри дори когато някой им развали настроението.

Най-после сами, макар и за малко. Тетето е на обичайното си място зад бюрото, Чърч — на обичайното си място под бюрото, а аз — на няколко крачки от тях, в любимото си кресло до камината. На пръв поглед нищо не се е случило. Колко хубаво би било, ако наистина не беше се случило.

Разговори не се препоръчват — без съмнение слушат да чуят какво ще кажем. Онова, което имам да казвам на ТТ аз го изразявам с един ядовит и настойчив поглед в смисъл „ти акъл имаш ли, бе!“ В отговор мълчаливият събеседник само ме поглежда бащински и вдига предупредително показалец: „Търпение, трай си“.

Убеден съм, че проектите за отбрана, които е обмислял в последните месеци не се ограничават с поставянето на блиндиращи врати и алармени инсталации, но не мога да проумея тактиката му. Настъпило е най-благоприятното време изнудвачите сами да се провалят и нарушавайки по най-дивашки начин банковите поръчки да влязат в полезрението на полицията. Изтеглянето на две — три банкови сметки в брой и някоя друга подобна глупост ще бъдат достатъчен повод за проверката, която би сложила край на дейността им, на престоя в страната, а може би и на изконното право да се движат свободно по белия свят. И ето, че тъкмо в този възлов момент Табаков се е заел да ги ограмотява, вместо да се възползва от простотията им.

Не се съмнявам, че действа по план. Боя се само от хазартния му темперамент на закоравял играч, който пренебрегва скромната, но сигурна печалба, заради амбицията да нанесе някакъв голям, но рискован удар.

Закуската на изнурените от бездействие застрахователи продължава около час. Подир което вождът на команчите ни спохожда в кабинета, този път сам. Въздържал се е очевидно от прекаляване с

напитките и се е наточил за сериозен, а може би и съдбоносен за успеха на мисията му разговор. Старае се дори да въздържа патологичната си бързивост, след като е разбрал, че му предстои да навлезе в област, където е пълен невежа, а противникът му — обигран специалист.

Обясненията, в които се впуска Тетето са твърде обстоятелствени, тъй че и простакът да ги проумее, но изразени накъсо се свеждат до следното: Днес в западния свят никой не работи с големи суми в брой. Ако се явиш на някоя каса с претенцията да ти изплатят 50 или 100 хиляди марки кеш, може и да ти уйдисат на акъла, но сигурно е, че това ще стане, след като си вземат бележка за самоличността ти, за всеки случай. Също тъй невъзможно е да се теглят суми от сметка като например тази в Дойче банк, понеже тя е депозитна сметка, а от нея не се правят изплащания. Суми от подобна сметка би следвало предварително да се прехвърлят в текуща сметка, за да се постигне желания резултат, което не става в рамките на 15 минути. Освен туй превеждането на по-едри суми от една сметка и една банка в друга сметка при друга банка не става с едно обаждане от някое гише. Пращат те в специална стая. Там водиш съответния разговор със секретарката. Установяват личността ти, съобщаваш номера на сметката. Правят проверка на влога. Съобщаваш в коя банка на кого ги превеждаш. Всичко това влиза в компютъра, плащането се реализира чрез Суифта, едва след което ти дават документа, че е извършено.

Уточненията от рода на горните продължават около половин час. Скелетоподобното лице на Пълномощника на Смъртта е побледняло съвсем.

— И вие твърдите, че всичко това е необходимо, за да отида до супермаркета да си купя една вратовръзка? — запитва той, като отправя неприязнен поглед към лектора.

— За вратовръзките и за всичко останало, дето го виждате на пазара съществуват кредитни карти, от рода на тези, дето ми ги отмъкнахте снощи от сейфовете. Ако ви е трудно да боравите с тях, нищо не пречи да ми ги върнете.

Апломбът на Донев, Монев или Конев съвсем се е изпарил, заменен със състоянието на хладен гняв.

— Целта на урока, който току-що ми преподадохте, ми е напълно ясна: да докажете какъв простак съм аз и колко необходим сте ми вие оттук нататък. Разбирам старческата ви суетност, господине, но аз не съм дошъл тук, за да си ги мерим. Ще приема разумната част от съветите ви и ще се възползвам от вашите услуги. Обаче, внимание! И най-малкият зов за помощ от ваша страна към околните, дори това да е само някакво намигване или някакъв невинен жест, ще ви коства живота. И не се надявайте, че можете да останете сам, дори за секунда.

Понечва да стане, но отново се обръща към Табаков и подхвърля:

— Като ви слуша човек как професионално и стриктно се придържате към банковите правила и към буквата на закона, може да остане с впечатление, че сте натрупали авоарите си само на чисти места и с най-чисти средства.

— Не смятам за уместно да ви информирам как точно съм ги натрупал — отвърща невъзмутимо Тетето. — Ще ви кажа само, че съм ги спечелил, съблюдавайки винаги правилата на играта. Не е разрешено, господине, да седнете на масата за покер, а да играете на Черен Петър, пък на всичко отгоре и да искате да ви аплодират.

Второто ходене по мъките на Табаков, този път не из сейфовете на жилището му, а из обществените трезори, е твърде скучно за описание. Титулярят на сметките действително е развеждан като кученце от банка на банка. За да се избягва подозрителния калабалък, водачът на псето е единствено шефът на бандата, а някъде около входа се върти за всеки случай един от помощниците му. Другите двама са задължени да киснат в апартамента, за да не се натрапват на вниманието на портиера и съседите, а и за да надзирават близнаците, на които пък е възложено да надзирават Чърчил.

Проблемът за милионите на Табаков до този момент не е решен, обаче не се и поставя, вероятно изчакването е резултат на някаква секретна договорка с Великия застраховчик. За сметка на това изпомпването на по-дребните авоари се развива нормално и резултатно в границите на възможното. Не става дума за фантастични суми, но тук няколко десетки хиляди, там други десетки хиляди — дай Боже всекиму подобен скромнен берекет. По внушение на Табаков (чудя му се на акъла на този човек), за да не се прекалява с тегленето на суха пара, вождът си е открил лична сметка в местния клон на Вест Дойче Банк, където се прехвърлят оскубаните от вложенията на Табаков суми.

Оказва се, че новият титуляр действително се именува Донеv, доколкото това личи от задграничния му редовен, поне на пръв поглед, български паспорт. Един документ крайно необходим за легализирането на въпросния Донеv като вложител, но полезен и за австрийските власти, в случай, че вложителят им потрѣбва за нещо.

За избягване на излишните битови търкания етажът е разделен на две, нещо съвсем просто, понеже той поначало е бил съставен от два апартамента. На Табаков, секретаря му и кучето се предоставя територията с кабинета и свързаните с него битови компоненти, една квадратура напълно достатъчна за скромните нужди на трима ни. Обслужването ни също като преди се осигурява от близнаците. С две думи — животът си тече по старото направление от пусто в празно, ако не говорим за известна напрегнатост с оглед на несигурното бъдеще. Но кой ли на този свят би могъл да твърди, че бъдещето му е гарантирано от всевъзможни изненади.

Тетето продължава да ме интригува и то, в две посоки. На първо място, никога не съм допускар, че подобен скъперник може така стоически да понесе осъществявания върху капиталите му процес на разграбване. Вярно е, че не става въпрос за милиони, но Табаков е от хората, отнасящи се с привързаност и симпатия към всеки долар, който им принадлежи. Колкото и поразителен да е този стоицизъм обаче, той е все пак обясним, ако се вземе под внимание, че в случая е поставено на карта най-ценното, което един човек притежава. По-необяснимо е другото — спокойствието на ГТ и нежеланието му да предизвика някоя погрешна стъпка в действията на грабителите, с цел да я използва срещу тях. Държи се тъй невъзмутимо, че даже си дърдори каквото му скимне, когато сме сами в кабинета, макар отлично да знае, че ни подслушват.

— Ти пиеса ли репетираш — питам го онази вечер — та така си се разприказвал.

— Не виждам защо трѣбва да си окачам катинар на устата — отвръща безучастно той.

— Вярно, излишно е — съгласявам се. — Какво повече могат да научат с подслушване, след като си надрънкарл всичко, което би могъл да надрънкаш.

— Е, не съвсем всичко. Премълчах най-важната банка.

— Вероятно по вина на склерозата.

— Не, бе. Просто оттам не бих могъл да тегля без Хауптман.

— Че нали Хауптман умря.

— Абе той умря, но наследникът му е жив.

— Твоя работа — казвам. — Аз смятам наистина да поспя. Чърч, ела насам, приятелю, да си правим компания.

— Не го примамай — смъмря ме Тетето. — Чърчил си знае мястото.

— Добре де, няма да настоявам. Не бих желал да те дразня. Утре наново те чака тежък ден. Ще те издоят докрай.

— Нека — отвърща лекомислено Табаков.

— А след като те издоят, нищо чудно да ти теглят и ножа.

— Нека — повтаря все тъй лекомислено ТТ. — Аз моя живот вече съм го изживял. Време им е и те да си поживеят.

— „Живей и остави другите да умират“ — нали имаше такъв филм.

— Не ми говори за филми — ръмжи вече в просъница Тетето. — Като отидем на кино, тогава.

Подир което, доволни от изпълнението, потъваме всеки в кошмарите си.

Основният, но все още мъгляв въпрос за легендарните милиони на бизнесмена Табаков се разбулва донейде подир няколко вечери. В кабинета са само Донев и Тетето. Аз също съм там, но както шефът бе казал още на времето, изобщо съм вън от играта и тъкмо за туй вероятно са забравили за присъствието ми.

В един съдържателен, но не излишно претоварен с подробности монолог ТТ излага познатата ми история за съвместния бизнес с Хауптман, за добрите реализации и за решението да съхранят капитала на фирмата като солиден източник на дивиденди и да осигурят част от него да се трансформира в текущи сметки само при съвместното разрешение на двамата.

Историята е достатъчно занимателна, за да задържи вниманието на Донев, което особено се изостря при споменаването на една действителна потресаваща сума, която дори разделена на две, не губи нищо от своя изумителен магнетизъм.

— Минавайте към конкретното предложение — призовава застрахователят, вече пламтящ от копнежа да прилапа милионите.

— Намислил съм един вариант — отвърща скромно Тетето — но не бих могъл да предприема нищо конкретно без вашата помощ и съгласие.

— Прескочете уговорките, изложете варианта си.

— Хауптман е изключително труден човек в сделките. Цяло щастие е за нас, грубо казано, че си отиде, защото ако бе още жив, едва ли щяхме да се споразумеем. Наследникът е възрастен човек, приблизително от моята генерация. Няма никакъв опит в бизнеса, бивш учител по музика, представете си, и сега внезапно една лавина от долари го връхлетява, с риск да го отнесе. Имам предвид разсъдъка му. Може и наистина да се побърка, ако очакваме събитията да се развият без наша намеса. Единствената спирачка, която му пречи да почне да се отдава на благотворителна дейност в полза на всевъзможни любителски оркестри и певчески дружества, е споменатата вече клауза: Наследникът, също като покойния си чичо не би могъл да получи и цент без моето участие и съгласие.

От такава ситуация Табаков бе извел решението на задачата. Уговаря се операцията с познат нотариус. Поканва се наследникът с предложение да се раздели капиталът на фирмата поравно — и готово.

— Допускате, че няма да упражни съпротива, така ли?

— Каква съпротива? Той тъкмо това чака. Вече ми е дал знак чрез общи познати, че тъкмо това чака.

— В подобен случай какъв е проблемът?

— Няма проблеми.

След което идва неизбежния при типове като Донеv въпрос:

— А не бихме ли могли да го изпързалиме?

— В какъв смисъл?

— Аз ли да ви го обяснявам смисъла.

— Вижте — забелязва Табаков. — Аз не съм специалист по вашите действия, които наричате застраховки, нито съм техен привърженик. Ако приемете да извършим съвместно предложената ви операция, моите претенции са да получа полагащата ми се част, която по неизбежност трябва да поделя с вас. Оттам нататък, какво ще предприемете вие сам срещу наследника на Хауптман, си е ваша лична работа, в която не бих желал да ме забърквате.

— Добре, добре. Знам го този ваш маниер да се правите на високо морални. Спестете ми саморекламата си.

И потъва в мълчание. Продължително и тежко мълчание, вероятно повече за престиж, но донейде и знак за известни съмнения. Както казват французите: Прекалено хубаво е, за да бъде вярно. Защото не е никак трудно да се отгатне, каква е картината, която престъпното му въображение вече е нарисувало: Прибиране на половината от полагащия се на Табаков капитал. Кое то не пречи малко по-късно да се прилапа и другата половина. После повтаряне на операцията, само че този път срещу Хауптман. И ето го фантастичният капитал отново възстановен, но сега вече принадлежащ на новата звезда в Клуба на милионерите — г-н Донев и Сие, като сието естествено е само за декорация.

На всичко отгоре дава вид, че уж мисли. Един вид — и той пада малко тежък в бизнеса, като покойния Хауптман.

— Предложението ви е разумно — признава той, след като достатъчно се е намълчал. — Но понеже сме свои хора, виждам все пак една малка подробност, която донейде смущава.

Табаков не си дава труд да запита „коя“, тъй че се налага Донев сам да продължи изречението.

— И последният глупак, господине, би се запитал: Какви са причините за такъв царски жест към мене и то от страна на човек, който има всички причини да ме ненавижда до смърт?

— Не ви ненавиждам — поклаща глава Табаков. — Твърде уморен съм, за да ненавиждам, когото и да било. И всъщност именно в това се съдържа отговорът на въпроса, който поставяте. Аз съм на възраст, когато човек вече не е прекалено привързан към материалните ценности...

— Зависи от човека.

— Видяхте сам, че не се поколебах да ви предоставя всичко в дома си.

— Че какво друго можехте да направите.

— Можех много неща, но както сам казвате, не бих искал да изпадам в самореклама.

— Ако може, по-късо — забелязва Донев.

— Нищо не ми пречи да млъкна. Отговарям просто на въпроса, който сам вие поставихте.

— Да, де. Но по-късо.

— Точка! — обявява Табаков. — Няма какво повече да кажа.

И действително млъква, с което поставя застрахователния бос в доста неловко положение. Той е раздвоен между изкушението отново да разкървави сурата на вманиачения дъртак и съображението, че се намира в преддверието на една епохална сделка.

— Добре де, не се сърдете. Говорим си като свои хора, казах го вече. Може и аз да съм малко изнервен от всички тия банкови операции.

— Понеже споменавате за банкови операции, сега пък аз бих ви запитал, знаете ли къде бихте се намирали в момента заради тях, ако не беше моето великодушно отношение, което така ви учудва. Ами че ако не бях аз, за да ви предпазя от редица гафове, вие с помощниците си отдавна вече щяхте да се намирате в затвора. Което не означава, че рискът да се озовете там е отминал. Може би не го подозирате, но при тия ваши банкови операции вие вече сте многократно засниман от апаратурите при касовите гишета, описан сте и картотекиран, където трябва, и ако сте поне малко съобразителен, би следвало час по-скоро да си прибирате багажа и да изчезвате, докато непоправимото все още не се е случило.

— Няма да ме уплашите.

— И не се опитвам. Старая се само да ви покажа с конкретни примери, че колкото и това да изглежда абсурдно, аз съм действал на ваша страна. И не от някакво великодушие, а от най-естествен егоизъм. Защото — както щях да ви кажа, ако не ме прекъснахте неуместно — аз съм на края на живота си, разяден от всевъзможни болести и с изтощена нервна система, тъй че единственото, което желая, то е да бъда оставен да си доживея писаните ми дни на спокойствие, а това няма как да стане, ако не решите да си тръгнете. Точно това е и причината да ви разкрия тайната за моите милиони и да ви направя въпросното предложение, което — простете за грубостта ми — може да бъде отхвърлено само от някой кандидат за лудницата или за книгата на Гинес.

— И аз много приказвам, но вие ме надминахте, признава потомъкът на ацтеките. — Убедителен сте, не отричам. Което е още един повод за съмнение. Но нека спрем дотук. Ще си помисля и ще кажа.

Едва много по-късно, когато вече сме се разположили всеки в креслата си и се готвим да отплуваме в света на сенките, Табаков

решава да налее още малко масло в огъня и подхвърля за сведение на микрофоните:

— Тия господа даже не разбират, че не могат да се разхождат из Виенските банки, както се шляят по софийските кръчми. Ако още малко продължат да се мотат насам — натам, задържането им е в кърпа вързано.

— Ти да му мислиш — отвърщам. — Какъвто си милозлив, нищо чудно да се навиеш да им носиш и цигари.

Операцията Хауптман, както за по-кратко бих я нарекъл, изглеждаше на пръв поглед съвсем безпроблемна. Двама души се срещат в присъствието на трети, за да подпишат някакъв документ, по чието съдържание предварително има съгласие. Но както вече хиляди пъти е казвано, нещата рядко се оказват такива, каквито изглеждат. Първото малко противоречие между Табаков и главния застраховател възниква по въпроса за самия документ. Донеv настоява да бъдат изготвени предварително два документа.

— Може и три — съгласява се равнодушно Тетето — но не вярвам прекалените ви амбиции да бъдат задоволени.

— То не се знае — възразява Донеv. — Моят принцип е да си готов и с програма — минимум, и с програма — максимум. На този свят всичко е въпрос на пазарлък.

— При моя случай коя от двете програми беше реализирана?

— Това ще се разбере по начина, по който ще приключим сделката с Хауптман — отвърща застрахователят.

Между двете програми разликата е само в един детайл: Според първата капиталът на замразената фирма се разделя по равно между договарящите страни. Според втората обаче Табаков (разбирай Донеv) получава две трети от капитала, като това обстоятелство е мотивирано с някакви сложни и мъгляви аргументи за понесени вреди и пропуснати ползи.

— Казахте, че племенникът на Хауптман живее в Линц — любопитства за не знам кой си път Вождът, който носи в себе си вечното опасение да не бъде преметнат.

— Казах, да — потвърждава Табаков. — А също и го повторих и потретих. Но ако държите, мога да ви го издекламирам още веднъж.

— Мисълта ми е, че вместо да караме човека да идва тука със собствен транспорт и да харчи пари за бензин, може би по-добре би

било да отидем и да го вземем с наша кола.

— И това е възможно — кима стоворчиво Тетето. — Съществуват сто начина да се развали една сделка и този е само един от тях.

И забелязал киселата физиономия на опонента си:

— Предполагам, че е много приятно да наблюдаваш света с убеждението, че всички около теб са идиоти, но има случаи, когато това самочувствие може да ви изиграе неприятна шега.

— Запазете своята язвителност за себе си — репликира го Донев. — И аз имам право на своите съмнения.

Същото твърди и Табаков. Търканията възникват още по въпроса за състава на аудиторията при подписването. Вождът поддържа, че трябва да бъде асистиран от всичките си помощници, към които прибавя и някакъв хер Петер.

В течение на операцията се изяснява, че въпросният господин Ханс Петер в детството си е бил само един български Иван Петров, чийто баща се бил озовал в околностите на Виена, за да произвежда и да продава тук зеленчуци. Оказва се също, че хер Петер е чичо на едно от кретенчетата, организирани отвлечането ми, което сам Петер ми напомня пътем с усмивка, като го именува „детинска лудория“.

— Нали знаете, какви са днешните тийнейджъри предприемчиви и агресивни колкото си щат. Но инак не са лоши хлапета.

Та тъкмо опитът на Донев да пробута и въпросния Петер в антуража си, прелива чашата на търпението на Тетето.

— Простете, господине, но вашите претенции са действително прекалени — нарушава равнодушието си той. — Не стига, че срещу мене и секретаря ми строявате цялата си банда, ами сега ми тикате и някаква тъмна личност под вероятно измисленото име Петер.

— Няма нищо измислено, измислиците са ваш патент — дразни се и Донев. — Петер ще присъства в качеството на мой юридически съветник, а освен туй ще е необходим на всички ни като преводач.

— Аз нямам нужда от преводач.

— Аз пък имам нужда. Патриот съм. И не съм могъл като вас да натрупвам състоянието си зад граница, продавайки на метър и на кило националните интереси.

Щом спорът е започнал да затъва в политическите калища, нищо чудно цялата операция да се провали, без изобщо да е започнала. За

щастие железният принцип на Маркс, че битието определя съзнанието и в този случай показва цялата си устойчивост, в смисъл, че материалните интереси надделяват над политическите страсти. Стига се до компромисното положение — Петер влиза в екипа, но за сметка на него оттам излизат зъболекарят и оксигенистът.

— Виждате, че съм готов на отстъпки — забелязва Донеv. — Съветвам и вас да бъдете по-отстъпчив. Нали трябва да доведем нещата до успешния край.

— След което ще ме пречукате — допълва мрачно ТТ.

— Сериозно ли говорите? — недоумява опонентът. — Как ще ви пречукаме? За какво ще ви пречукаме? Нали още ще ни бъдете необходим.

— Абе де да знам — дърпа се Табаков от очерталото се примирие. — Ще скроите там някаква комбинация.

Накрая отношенията се нормализират, подготовката приключва, идва и драматичният Ден Хикс, в който Успехът е призван да увенчае Делото. Заранта ми е наредено да занеса проектодоговорите на нотариуса, за да се запознае предварително с тях. Към мене е делегиран и Слона, за да не би да прибегна към срещи от трети вид, при което става дума не за извънземни, а за най-обикновени полицаи.

Да се движиш из улиците със Слона е по начало рисковано. Това важи особено за пренаселен град като Виена.

— Старай се да караш, без да прегазваш част от минувачите — съветвам животното, заело място зад волана.

— Ти не ме учи — избоботва зоологическата рядкост. — Писнало ми е от интелигенти като тебе, знаете само акъл да давате.

Колкото и да е враждебен към опита да му дават акъл, Слонът все пак следва указанията ми по коя улица да се движи и на къде да завие, защото в противен случай шансът да стигнем до желаното място ще се окаже нулев.

В края на зимата сме. Денят е хладен и мрачен. Това прави предградията, в което се забиваме, да изглежда още по-мрачно. Стигаме до някаква доста широка невзрачна улица с безлични сгради, които биха могли да бъдат и жилища, но приличат по-скоро на складове и работилници. Постройката на интересувания ни адрес е от по-друг характер. Невисока, но твърде масивна, излята сякаш цялата от бетон, тя има супермодерен вид с циментовите си стени, запазили

отпечатъците на кофража и с отворите си за прозорци, напомнящи на амбразури. Зданието е все още недовършено и нищо чудно да е същата тази цитадела, която Табаков обещавахе да построи.

Дворът, ограден с циментов зид е обширен, но пуст, ако не броим неразтопените все още кални преспи. До вратата на лицевата страна е монтирана месингова табелка: „Д-р Лудвиг Мозер, невролог“. Тетето навремето беше ми споменал за някакъв доктор Мозер, но в случая не сме тръгнали да търсим невролог, макар всички да се нуждаем от такъв. Оказва се, че входът за нотариуса е откъм задната страна на сградата, за което свидетелства друга табелка:

ОТО ФУКС

НОТАРИУС

— Ти ще чакаш тук — нареждам на Слона пред входа.

— Да не фъснеш.

Поемам по грубата циментова стълба към първия етаж, следвайки указанието на закачената върху стената стрелка. Трудно е да се заблудиш, понеже втори етаж изобщо няма.

Хер фукс ме приема едва подир продължително звънене и след като вероятно ме е изследвал през монтираната на вратата шпионка. Това е невисок на ръст, но обемист на шкембе господин, чиято внушителна физика говори за положителното му отношение към едрите виенски шницели и към халбите мюнхенска бира. Вероятно вече е минал шейсетте, но нищо в жизнерадостното му добродушно изражение не подсказва преждевременно износване.

— Чудесно — промърморва той, като хвърля небрежно плика с договорите върху масивното бюро. — Ще ги прегледам, но вие знаете, че това са просто формалности. След като има добри отношения и добра воля, всичко останало са формалности.

С това мисията ми е приключена. Сбогуваме се, при което нотариусът не пропуска да ми напомни, че срещата ще е в 17 нула, нула часа.

И тъй — 17.00. Тясното и без туй коридорче пред кабинета на нотариуса е съвсем отесняло от притока на познати и непознати лица. Непознат е всъщност единствено Петер, когото Донеv представя като ръководител в австрийския клон на застрахователната фирма. Възпитан и любезен човек.

— Разбрах, че сте понатупали моя племенник — забелязва, след като му подсказвам кой съм. — Допускам, че си го е заслужил, тъй че няма вреда.

— Държа само вие и Петер да влезете — напомня Табаков, когато нотариусът отваря вратата към кабинета.

— Добре де, разбрахме се — промърморва застраховчикът.

Което не пречи да вкара в суматохата и Слона. Останалите технически лица, както и близнаците биват експедирани да чакат в антрето долу.

Бившият учител по музика и настоящ наследник, вече се намира в кабинета, седнал на някакъв жалък виенски стол до бюрото.

— Ще ме извините за оскъдната обстановка — забелязва домакинът, — но още сме в процес на нанасяне, така че сядайте, кой където намери.

Което и правим. Хауптман младши доста напомня по външност на хер Ото. Той също е над шейсетте и също изглежда жизнерадостен и добродушен, вероятно с известен уклон не толкова към бирата, колкото към рейнските, а защо не и мозелските вина, слабост подсказвана както от червендалестото му лице, така и от масивния нос, греещ оптимистично с цвета на добре узрял домати.

Добродушието обаче си има граници. Затова нищо чудно, че преди още да сме минали към същността на въпроса, музиковедът подхвърля:

— Струва ми се, че тук стана пренаселено, особено ако се има предвид конфиденциалния характер на срещата ни.

Петер взема думата, за да обясни естеството на наплива.

— А вие самият кой сте, ако смея да попитам? — продължава да се интересува наследникът. И след като изслушва обясненията, обобщава:

— Юридически консултант, секретар, бодигард, без да говорим за вас самия и многобройните ви функции... И целият този юридически и административен елит — срещу моята скромна персона!

И като се обръща към нотариуса:

— Кажете, справедливо ли е? Ами аз също искам и адвокат, и секретар и бодигард... Защо не ме предупредихте да си ги доведе.

Настъпва неловко мълчание.

— Мисля, че възражението ви не е лишено от логика — решава да наруши паузата Табаков. — Обаче...

— Не приемам никакво „обаче“! — заинатява се Хауптман. — Или излишните хора ще напуснат помещението, или ще прекратим срещата.

— Поставени сме пред една дилема — установява нотариусът. — Решението не влиза в моите прерогативи. Какво ще кажете, господа?

Всички мълчат. Единствен Донев, който до този момент напрегнато е давал ухо на симултанния превод на Петер, взема думата. Изказването му е съвсем кратко:

— Не!

— В какъв смисъл „не“? — запитва хер Фукс.

— Превеждай точно! — нарежда вождът на Петер и за да не го затрудни прекалено с превода, произнася отново с категоричен глас своето „не“.

Подир което, усетил вероятно невъзприемчивостта на аудиторията, пояснява:

— И аз, като юридическо лице, и бодигардът, без да говорим за преводача, сме тук, не за да обслужваме едната страна, а всички. Единствен секретарят на господин Табаков е вероятно излишен. Нямам нищо против да напусне срещата. Колкото до отменянето на самата среща, ще повторя отново своето категорично „НЕ“. Уважаемият господин Хауптман може би не си дава сметка, че ние изразходвахме доста сили и време, за да организираме тази скромна церемония и нямаме никакво намерение да я отлагаме за неопределено време.

— Обяснете на господин юриста — обръща се Хауптман към Петер, — че отказвам да се подчиня на диктат. Сега пък аз казвам „Не“ и то е окончателно!

— Но, чакайте, господа, чакайте! — провиква се скандализиран уважаемият Фукс и без повече протакане вади пистолета си, за да последва примера на останалите.

Най-чевръст се е оказал Хауптман младши, чийто картечен пистолет най-първо огласява кабинета с изстрели. По реда на старшинството пръв бива улучен Донеv, който дори не успява да извади собственото си оръжие. Злата съдба сполетява и Слона, който, дали засегнат от изстрелите или завладян от уплахата, е рухнал между столовете, без да пропусне все пак да прати два — три куршума към враговете, макар и без видим успех. Участиа на Петер е също трагична, но минава почти незабелязано, защото тропотът по стълбището подсказва, че плембът от партера също намира за участие в престрелката. Намесата им е самоотвержена, обаче обречена на провал. Още с отварянето на вратата двамата помощник — застрахователи влизат в ролята на мишени, върху които се изсипват куршумите на картечния пистолет. Не пострадват само близнаците, защото са били обезвредени долу на входа.

— Хайде, по-бързо, полицаите ще довтасат всеки момент! — извиква ми Табаков, който заедно с нотариуса и наследника вече е на вратата.

Сподирвам ги и в този момент усещам някакво парване в дясната плешка. Недоубитият Слон се е надигнал от пода и е успял да ми изпрати последния си прощален изстрел.

Едно парване по гърба, истинска дреболия, едно шеговито напомняне, че играта на чифт — тек със Смъртта продължава. Правя крачка напред, после опитвам и втора, после... после се строполявам в мрака.

Озовал съм се в някакви смътни пространства. Отпърво си мисля, че просто се смрачава, но после усещам, как този мрак се движи и ме увлича неудържимо в незнайна посока като морска вълна. Не бих казал, че плувам по гребена на вълната. По-скоро плувам под нея, с всички шансове тя да се срине и да ме погребее. И все пак плувам. Изплъзвам ѝ се в последния миг, но тя отново надвисва над мене и аз отново ѝ се изплъзвам в онази последна секунда, която разделя избавлението от гибелта.

И така — до безкрай.

Не знам колко време е минало, нито какво е станало с мен, когато дочувам някакъв слаб глас, долитащ от много далеч:

— Другарю началник...

Знам, че не е за мен и не му обръщам внимание, понеже никога не съм бил ничий началник. Гласът обаче прозвучава наново, вече съвсем призивно:

— Другарю началник...

Разбирам, че това е Пешо шофьора и понечвам да го скастрия:

„Не съм ти началник и престани да ме другаросваш“.

Но от устата ми не излиза никакъв звук. А призивът пак се повтаря, този път съпроводен с докосването на някаква хладна ръка до челото ми. Отварям очи. Мракът на съня се е пръснал. Някакъв човек се е надвесил над мен. Наистина Пешо е.

— Трябва да глътнете това. Тика ми в устата някакви пилюли.

— Пийнете и глътка вода.

Изпълнявам нареждането, само за да ми се махне от главата, като усещам, че мракът отново приижда.

Още време е минало, но нямам представа колко. Отново чувам глас, този път женски...

— Ти акъл имаш ли, бе... Човекът умира... Защо не повика лекар.

И пак гласа на Пешо:

— Как ще повикам лекар? А полицаите?

— Браво. Ще го оставим да мре, само за да не дойдат полицаите.

Тя казва още нещо, но не разбирам какво, понеже гласът е вече съвсем тих, а аз отново потъвам в някакви мрачини.

— Вие сте единствената ни надежда, доктор Мозер — говори Марта.

Но това е вече много по-късно и пространството около мене отново е светло.

— Разбирам ви, госпожо, но вие знаете, че аз съм невролог, а не хирург. На този човек му е нужен хирург и то — възможно по-скоро.

„Необходимо ли е да бърбите точно тук, над главата ми?“ бих казал, ако можех. „И загасете тази светлина“, бих добавил, защото усещам как заедно със светлината нахлува в гърдите ми и болката.

Още време е минало и болката е станала още по-силна, понеже сега съм обърнат по корем. И отново някакъв мъж бърби над мен:

— При полеви условия, казвате... Но това не значи, че мога да оперирам върху кухненска маса с ножче за рязане на домати...

Може би казва още нещо за доматиите, но някой ме бодва по рамото и отново съм в небитието.

— Ти вече се беше запътил към оня свят — говори ми Марта два дни по-късно. — Добре че доктор Мозер, нали е приятел на Табаков, намери хирург и го убеди да направи операцията в гаража. Хирургическа операция в гараж! И това не беше ми идвало до главата. И като си помисля, че всичко го дължа на любимия си съпруг, бившия.

Наистина съм в гараж. Това е някакво малко помещение, където Пешо държи опела, с който се движи насам-натам да изпълнява поръчките на шефа си. Вероятно тука и спи, искам да кажа, когато ме няма, защото в момента съм заел единственото походно легло, вече опериран, превързан и готов за нов живот, в случай че още дни са ми писани по капризите на Провидението.

— Как ме намери? — питам шофьора.

— Ами седях долу в опела, а шефът изскочи от вратата и тъкмо да се качи в мерцедеса, ми викна: „Виж, вика, бившето ти началство къде артиса, да не би да са го ранили“.

— А Табаков къде е?

— Знам ли го. Предполагам, че си е вкъщи. Въпросът в момента не ме интересува особено.

Възниква отново седмица по-късно. Вече съм настанен в жилището на Марта, възстановил съм се в границите на възможното и с прилива на жизнени сили усещам и възраждане на любопитството към житейските събития.

— Провери ли, дали Табаков се е прибрал? — питам шофьора, който се е отбил да ме види.

— Не съм проверявал.

И доловил недоумението ми, обяснява:

— Не смея да се въртя около онази квартира, докато всичко не е утихнало. Не искам да ме забъркват в нищо, за да не ми духнат австрийците под опашката. Да знаете само какво пишат вестниците за онази престрелка.

— Какво пишат?

— Какво ли не: Разчистване на сметки между гангстери. Приливът на емигранти от Изтока превръщал Виена в Чикаго на Средна Европа и други такива.

— За Табаков пишат ли?

— Не го споменават. Но ако продължава така, може и него да го забъркат.

— Какво има да продължава? Нали онези ги изтрепаха.

— Изтрепват едни, пристигат други. Марта е също песимистично настроена.

— Не се надявай да намериш Табаков в жилището му. Проверила съм вече: Птичката отлетя.

— Птичка ли? Вероятно имаш предвид нашия пъдпъдък.

— И див петел да го наречеш, все тая: Дивият петел отлетя.

Вече съм се съвзел достатъчно, за да рискувам едно излизане. Помолвам шофьора да ме откара на въпросния адрес. След известно колебание и при условие да спре на съседната улица, Пешо изпълва молбата ми.

За да избегна срещата с портиера, минавам откъм гаража. Ролетката е вдигната, помещението е празно. Няма нито коли, нито близнаци. Поемам нагоре по тясната стълба и още не стигнал до етажа, чувам подозрителни звуци. Малко по-късно някой ме блъсва грубо в краката. Готвя се да възразя с могъщ ритник, когато разбирам, че това е Чърчил. Мръсен, отслабнал, почти неузнаваем, и все пак — Чърчил.

— Какво правиш тук, кученцето ми? Защо си самичко? Къде е твоят лош татко, дете изоставя детето си?

На всичките ми въпроси Чърч отвърща с едно и също жално скимтене, в което се смесват радост и мъка.

— Само това не очаквах от този жесток егоист — коментира по-късно Марта, докато къпе булдога във ваната. — Щом изоставя даже единственото си любимо същество, какво искаш от подобен звяр.

— Не допускам, че го е изоставил. Би могъл да изостави по-скоро родната си майка, отколкото Чърч.

— Предполагаш, че са го убили?

— Не изключвам нищо.

Тази трагична възможност хвърля жената в дълбока размисъл. Не бих казал „скръбна размисъл“, по-скоро загриженост.

— Добре, че полицията не е окупирала апартамента — забелязвам, за да я разведря.

— Какво му е доброто? Нали казваш, че бандюгите са пребарали цялото жилище.

— Така те си мислят.

— А ти какво мислиш.

— Все нещичко е останало.

— Ако имаш предвид бронзовия часовник и портрета на графинята, това не са Бог знае какви съкровища.

— Говоря за нещо по-сериозно, но нека не бързаеме. Да оставим нещата да се успокоят. Всяко нещо с времето си, както казваше бившият ти съпруг. По-добре помисли къде ли може да се е заврял.

— Точно това мисля. Избрал е място, което смята за най-сигурно. Само че къде ли е то?

Три дни по-късно, следвайки дискретно опела на Пешо, се озовавам в селището на брега на Монд зее. Някой ще каже, че това е черна неблагодарност — да шпионирам човека, който ми е спасил живота. Но какво да се прави — работата преди всичко.

Монд зее. Табаков обичаше това място. А сега ето че точно тук се мотае шофьорът му. Движи се насам-натам с опела, купува това-онова от дюкяните, сякаш Виена не му е достатъчна като пазар. Може би точно това избягва — да се мотае прекалено из Виена. Само че защо се е напъхал тъкмо в Монд зее. Уличките на селището не са удобни за маневриране. Нищо чудно, че подир няколко завоя Пешо и аз се засичаме. Дали той мене, дали аз — него, но се засичаме.

— Здравсти, Пешо, какво те води насам?

— Здравсти, другарю началник. Вие тук, на почивка ли?

— Ами нали знаеш какво ми е дедерджето. Ако не беше ти, да ми спасиш живота...

— Нека по-добре да не говорим за това.

— Няма защо да се стесняваш от добротата си. Завиждам на Табаков, че има такъв помощник. Той как е?

— Не го знам. Нали ви казах.

— Това, че си изрекъл една лъжа, не те задължава да я повтаряш непрекъснато. Знаеш, че не съм от враговете на шефа ти.

Той мълчи.

— Хайде — подканям го, — какво се окуми. Табаков може да очаква от мене само добро.

— И аз така мисля. Но ми е наредено да се пазя от всички без изключение.

— От мене трудно ще се опазиш. Голям навлек съм. Хайде, думай.

Домашният пансион „Еделвайс“ е двуетажна вила в алпийски стил. Разположена е на отсрещната страна на брега, усойна и почти ненаселена, вероятно защото е захлупена от тежката сянка на издигащия се над нея горист склон. Тихо и изолирано място, великолепен пристан за любителите на самотата, но в момента неизползваем. Върху дъсчената ограда на имота е поставена табелка:

РЕМОНТ

Респектиран от този надпис, ограничавам наблюденията си върху външния вид на вилата, като дискретно я изучавам, скрит между дърветата на гористия склон. Никакви признаци на живот. Или почти. Едва много по-късно, млад човек излиза на терасата, издадена напред като козирка над водите на езерото, прави няколко крачки напред, оглежда се насам и натам, подир което си прочиства гърлото с една хрчка и се прибира във вилата.

Младият шампион по далечно плюене ми е добре познат, което съвсем не ме задължава да му се обаждам. Ако Табаков е решил да се изолира в това усойно място с близнаците, нямам никакво основание да нарушавам спокойствието му. Единственото, което бих си позволил да направя, то е да проверя, дали и доколко моят приятел от младини действително си е осигурил спокойствие.

Търпеливо дочаквам нощта. Преживените съвсем наскоро кошмари са ме тренирали да блуждая с успех в мрачините. Няма сняг, няма луна, няма пазачи. Истинско щастие е, че го няма и Чърч, да се разджавка, щом ме подуши. Вече е възможно да проуча и вътрешността на пансиона, поне що се отнася до осветените помещения. За сега те са две: Големият хол с изход към терасата. И свързаната с него кухня, с прозорец и врата откъм задната част на постройката. Кухнята засега е пуста. Върху масата са струпани всевъзможни продукти, но част от тях вече са пренесени с подноси в хола, където в момента се развива действието.

Двамата близнаци са се разположили на дивана, заети с консумацията на донесените от кухнята деликатеси. Табаков,

независимо от известното си чревоугодие, не участва в гощавката по девет причини, една от които е, че ръцете му са в белезници, а гърбът — прикован с въже за облегалката на стола, върху който седи. Позната ситуация.

— Много жалим, шефе, но трябва да караме по закона — говори Макс, като нагъва тънката филия, увенчана с дебел резен шунка.

— Природният закон — уточнява Мориц.

— Човек за човека е вълк — нали сам го казваше — напомня Макс.

— Щом е така, кои сме ние, да нарушаваме закона — добавя Мориц.

— Не е от злоба. Даже ми става жал, като те гледам — продължава Макс.

— На мене пък не ми е жал — доверява Мориц. — За цял живот ни зароби.

— И малко плащаше. От застрахователя свихме повече.

— Тя само техниката колко пари струва — забелязва Мориц, като привлича с жест вниманието на Табаков върху две черни куфарчета, облежани на дивана.

— Какво ще кажеш, да ти пуснем ли техниката? — пита Макс.

— За тебе ще е безплатно — обещава Мориц. — С какво да почнем: със заболяването или с нагревките?

Двамата временно са прекратили плюскането и се кискат в дует като улави. Шефът седи с непроницаем и леко сънлив израз, както обича да прави, за да демонстрира отчуждение. Предполагам, че още не е решил на какво трябва да разчита — дали само на хулигански гаври или на онова, от което най-много го е страх.

Сценката е занимателна, обаче аз нямам време да ѝ се любувам. Завивам към задната страна на сградата и влизам през вратата на кухнята. Отварям всички кранове на голямата газова печка за готвене, сетне загасям лампата и пак излизам, като почти затварям отново вратата. Дано веселящите продължат по-дълго скеча, след кискането ще трябва да довършат и плюскането.

Трябва да са изминали петнайсетина минути от развъртането на вентилите, когато Макс или Мориц влиза в кухнята и спира стъписан пред факта, че няма осветление. Не бой се, казвам му на ума си и хвърлям пуснатата в действие запалка в помещението, като в същия

миг се дръпвам навън. Пиротехническият ефект е на висота — бляскавият взрив от възпламенения газ и издънените прозорци са впечатляващи, но аз нямам време за съзерцание. Върнал съм се за секунди на терасата и съм разтворил вратата тъкмо в мига, когато вторият Макс или Мориц е скочил и стреснато гледа към лумналия през вратата облак от горящ газ.

Не разбирам нищо от източните бойни изкуства. Затуй се задоволявам по съвсем примитивен начин да строша най-близкия стол в главата на близнака. А понеже той явно е изпаднал в шок, затътрям го през терасата и го блъсвам в езерото по дирите на одевешната му хръчка. Надявам се, че алпийските води са достатъчно хладни, за да му върнат разсъдъка, в случай, че е оцелял.

— Разхлади ли се достатъчно, та да се сетиш и за мене? — пита Тетето, когато отново се връщам в хола.

И додето го освобождавам от въжето и белезниците, промърморва:

— Вече втори ден как ме тровят. Впръскват ми някакви дози в кръвта, та смъртта ми да добие вид на естествена.

— Трябва веднага да повикаме лекар.

— Няма как. Телефонната връзка е прекъсната. И не искам никакви срещи с полицията и с пресата.

Изправя се с леко полюшване, сякаш за да провери, дали все още е в състояние да се държи на нозете си. Побледнял е и диша тежко, но изглежда спокоен.

— Да изчезваме — настоява. — Подир малко цялата хижа ще лумне, а минути по-късно тук няма да можеш да се разминеш от полицаи и зяпачи.

Движим се надолу по тясна пътека, малко встрани от асфалтираната алея. Електрическото фенерче на Табаков ни помага да не се сринем в хресталака под нас.

— Ще ти подпиша чек, за да изтеглиш малко пари. Колкото да ни стигнат на първо време.

— В случай, че си закъсал — казвам, — аз също мога да ти услужа. Онази пачка, дето ми я набута в шлифера, още я пазя.

— Продължавай да я пазиш — окуражава ме ТТ. — С нея навярно ще те погребат.

— Не мога повече, трябва да си почина — изхърква по някое време. — Тази отрова, дето ми я впръскваха, изглежда почва да действа по-силно при движение.

Сяда да си поеме дъх на някакъв камък край пътеката. Заревото зад нас подсказва, че домашният пансион „Еделвайс“ Наистина е в пламъци. Тетето обаче не гледа натам, а слухти към алеята под нас в очакване на неизбежната публика.

Използвам паузата, за да му напомня за един въпрос. Вечният спорен въпрос между двама ни:

— Преди време бе обещал, че ще завещаеш имуществото си в полза на държавата ни.

— Ще го завещая — потвърждава Табаков с глух глас. — Ако оцелея...

— Ще оцелееш, разбира си. За всеки случай приготвил съм един текст.

— Какъв текст?

— На завещанието.

Подавам листа. Доста неугледен лист, сгъван на две и на четири и дълго носен в паспорта ми, още от онзи ден, когато Весо Контрола беше ми го връчил с предупреждението, че може да служи само за образец.

— Дръж добре фенерчето, де — напътва ме Тетето. — Осветявай листа, а не краката ми.

Сетне, едва погледнал завещанието, промърморва:

— Това за нищо не става. Написано на машина... Без нотариална заверка... Това, братко, за нищо не става...

Готви се да каже още нещо, но млъква, уморен от дългата фраза.

— Добре де, подпиши го все пак, макар да не става.

— Дай нещо за писане.

Химикалката също я нося от много отдавна. Готова точно за случая. Подавам му я и подлагам под листа паспорта си.

— Казвам ти, че за нищо не става... Но щом настояваш... Освети листа, де...

Млъква, навежда се към завещанието, обаче преди да вземе химикалката, произнася с прекъсващ се глас:

— За тебе специално съм приготвил нещо друго... Нещо по-ценно...

Бърка в джоба на жилетката си и ми подава някакво ключе:

— Дръж! Сега дай писалката.

Взема я с трепереща ръка и се навежда още повече, за да види къде да сложи подписа. Започва нещо да пише, но все повече се накланя, додето внезапно се срива и похлупва с туловището си нещастния образец. Опитвам се да вдигна припадналия, за да може да диша и даже почти успявам, когато усещам, че държа в ръцете си някакво много тежко и бездиханно тяло.

Траян Табаков вече е полетял в бездната.

— Как мина погребението? — питам Марта, която току-що се е прибрала.

— Мижаво. Имаше към десетина души, половината от които бяха навярно цивилни полицаи.

— Все пак, Бог да го прости — произнасям с умерена меланхолия.

— Бог може и да прощава, на него му е все тая, но аз — не! — отвръща сухо тя. До тоя ден всичко съм му прощавала — и равнодушието, и скъперничеството, но за последното безобразие едва ли бих му простила.

— Имаш предвид наследството.

— Естествено.

— Може да е оставил някакво завещание.

— Изключено. Човек, който мисли само за себе си, не оставя завещания.

— Забравяш Брунхилда.

— Тя вече всичко е обсебила и без завещание. Щяла да прави фондация, за да обезсмъртява името му.

— Не смяташ ли да понадникнеш в апартамента. Нали имаш ключове.

— Не смея. Онази ще ме обяви за крадла.

— Много вероятно е. Не бива да се избързва.

Въпросът за наследството безпокои и мене, но за сега имам по-важни грижи, свързани с една дребна подробност от трагичната нощ край „Еделвайс“: Пиринченото ключе, връчено ми от Табаков, като някаква уж много ценна вещ. Каква ти ценна вещ! — бих могъл да

кажа, — та аз го имам същото, както и неопределен брой други хора. Установих го още щом се прибрах у дом, като го сравних с моето, дете беше в чантата ми. Отличаваха се единствено по различните номера, гравирани върху тях. Моето ключе бе от шкафчето за ръчен багаж на гарата. Не беше нужен много акъл, за да се сетя, че неговото вероятно е от същото място.

Още на заранта прескочих до гарата. Не бе трудно да намеря шкафчето със съответния номер. Беше само на някакви си три метра от моето. Уверих се с периферното си зрение, че наоколо няма зяпачи, завъртях ключа в ключалката, отворих вратичката и усетих гадната тръпка на разочарованието.

Шкафчето беше празно.

Истината е, че ми се стори празно, вероятно защото бях очаквал да открия вътре куфар или чанта. Нямаше такива неща. Но когато протегнах навътре ръка, напипах плосък пакет. Обвит бе в черна хартия и тикнат в самото дъно, за да не се забелязва от пръв поглед. Проверих съдържанието му, едва когато се прибрах у Марта. После отново го загърнах, поставих го в найлонов плик на реномирания супермаркет „С & А“ и го отнесох обратно на гарата. Разликата подир цялото това разкарване бе, че сега вече находката остана да лежи не в шкафчето на покойния Траян, а в онова на все още живия Емил.

Документите, за които бих могъл само да мечтая, се бяха намирали едва на някакви си три метра от шкафчето, където бях поставил куфара си с оръфаните ризи и закърпените чорапи.

Още отдавна, може би още от първите ни разговори, у ТТ бе възникнала идеята да ме използва като инструмент за отмъщение. Понеже знаеше, че съм упорит като муле и безкористен като последен глупак. Затова, вместо да ме премахне от пътя си, бе ме превърнал в свой постоянен спътник, в своя бомба с часовников механизъм.

Пазеше ме като последно средство, защото задействаше ли ме преждевременно, рискуваше и сам да взриви себе си, посредством онова, което щеше да бъде разкрито.

Предполагам, че активно се зае с приготвянето на бомбата от деня, когато научи за екзекуцията на Бебо. Натрупал бе достатъчно взривно вещество, а ролята на детонатор бе запазил за мене. С моето включване започваше фаталното обратно броене.

Сега вече ме бе задействал. Чрез един малък банален ключ, предаден като зловеща парола в последния миг, преди да полети в бездната. Чрез достъпа до някаква обемиста канцеларска папка с куп документи. Тази невзрачна папка бе неговата „Бяла книга“. Един жесток обвинителен акт, съставен от неопровержими факти. Такива неща не се изнасят черно на бяло, освен ако си готов на всичко, включително и на рейс към отвъдното.

Своя рейс той вече го бе предприел. Сега идваше моят ред.

Вероятно един-единствен човек би могъл да разкрие цялата чудовищна операция. Нейният автор и организатор. Не само защото замисълът и изпълнението бяха негови, а и защото притежаваше всички изобличителни документи, получавани с имената и подписите срещу раздаваните блага. Давам ти го, но ще те държа! Такъв бе смисълът на тези действия, начело на които бе стоял Бебо. Вероятно бе вярвал в тяхната солидна механика на компромат. И все пак предвидил бе и такъв авария вариант. В случай че се стигне до там да бъде премахнат от онези, които държи в ръцете си. Допускал е и този риск. И е подготвил посмъртното си отмъщение, като е поверил компромата на своя най-близък човек, непоклатимият Табаков. За да потвърди чрез него пред историята, че всяко предателство се наказва. И да отклони вниманието от въпроса дали най-големият предател не е всъщност той самият — предател на една велика идея, предател на сътвореното от милиони хора.

Сега взривният материал беше в ръцете ми. Не знаех дали ще ми се наложи да изпълнявам ролята на камикадзе или на нещо не толкова самоубийствено. Обаче при всички случаи бях длъжен да държа барута сух, както се казваше някога, когато барутът все още беше най-страшното нещо, сътворено с благосклонното съдействие на човеколюбивия Нобел. За да държа барута сух, наложи се нова, а може би и последна среща с мъдрия Фурман син, последвана от някои дребни операции. А за да подготвя включването на часовниковия механизъм, позволих си да помоля по телефона вездесъщата Криста за кратка делова среща. Бях убеден, че в момента Брунхилда си бие шамари, за да се развлича в бюрото, но за да си придаде по-голяма важност дамата ми определи час за визитата едва рано след обяд на следния ден.

Прие ме твърде хладно, точно както очаквах и също тъй хладно изслуша молбата ми. Молах я да ми уговори среща с журналиста Карл Вебер от авторитетния вестник „Ди Пресе“.

— Вероятно си спомняте, че бях помощница на покойния хер Табаков, а не ваша лична секретарка — забелязва Криста, след като изслушва молбата ми.

Но за да не бъде прекалено груба, пояснява:

— Струва ми се, че сте избрали възможно най-неподходящия момент за контакти с „Ди Пресе“, пък и с кой да е местен вестник. Ако сте следили печата, не може да не сте забелязали, че точно сега ксенофобската компания, особено в нейния антибългарски вариант е в разгара си.

— Съвършено вярно — потвърждавам. — Но целта на моята евентуална среща е именно да защитя престижа на своя покоен, а предполагам и ваш приятел хер Табаков, без да оспорвам законното негодувание на австрийците от прилива на всевъзможни отрепки във вашата прекрасна столица.

Елементът на ласкателство в репликата ми е достатъчен, за да се забелязва още от озоновата дупка, обаче непристъпната Брунхилда трудно може да бъде спечелена с някакъв лек комплимент.

— Покойният хер Табаков съвсем не ми е бил приятел — възразява все така хладно тя. — Нямам вашето самочувствие за да считам за свой приятел един толкова изискан човек като него. Бих могла да кажа само, че съм се старала да бъда на необходимата висота при осъществяване на известни операции, родени от неговия изключителен интелект.

— Уважавам скромността ви — съгласявам се отново, — но твърдо съм убеден, че тъкмо вие бяхте неговият най-верен, а бих добавил и единствен помощник, без чието компетентно участие той едва ли би могъл да превърне в дела бележитите си проекти.

Айсбергът вече започва да се разтапя, но за да се ускори този процес налага се да положи още малко старание, като наблегна по-енергично върху клавиша на трагичната орисия на незабравимия хер Табаков, осъден като всеки голям дух да изпита злобата и завистта на околния враждебен свят.

— С риск отново да го приемете като ласкателство, позволете ми да добавя, скъпа госпожо...

— Госпожица.

— Позволете ми да добавя, скъпа госпожице, че вие единствена с вашата отзивчивост и очарование внасяхте полъха на човешка топлина в строгото и студено битие на самотника.

— Добре, добре, хер Боев, излишно е да надувате повече тръбата. Смятам, че използваните от вас суперлативи са достатъчни, за да ви уредя среща, тъй че едва ли е нужно да се преуморявате повече.

— Трогнат съм от вашата отзивчивост — забелязвам, — но позволете ми само да кажа, че думите на признание, които си позволих да изрека, съвсем не са породени от корист, а са израз на конкретните ми наблюдения, натрупани в процеса на съвместната ни работа с хер Табаков.

— „Съвместна работа“, не ми ги разправяйте на мене тия. Като че ли не знам каква беше тази съвместна работа. Трехте се с онези ужасни пури, заяждахте се непрекъснато и си съперничехте в ухажването на оня булдог.

При последните думи изражението ѝ става страдалческо и тя произнася с въздишка:

— Булдогът! Боже мой, съдбата на това грозно куче вечно ще ми тежи на съвестта.

— В какъв смисъл?

— Ами преди инцидента с Хауптман при нотариуса, хер Табаков, предвиждайки възможността за някой жесток обрат, ми бе възложил да заведа Чърчил в пансион за псета. Изпълних акуратно заръката, както съм изпълнявала всички негови поръчения. А няколко дни по-късно от пансиона ми съобщават, представете си, че Чърчил е изчезнал безследно. Избягало е горкото куче и е тръгнало по света да търси господаря си.

— Не се притеснявайте — казвам. — Знаете, че кучето не намери господаря си. Затова пък ние намерихме кучето.

И ѝ разправям как съм открил Чърчил върху стълбището на задния вход.

— Ако бяхте започнали с този факт, нямаше да се налага да ме подкупвате с ласкателствата си — забелязва Криста.

Забелязва, да, но няма начин да скрие, че ласкателствата също са извършили своето.

— Понеже стана дума за срещата с Хауптман, как всъщност се стигна до тази среща? — запитвам, решен да се възползвам от затоплянето на атмосферата в кантората.

— Нямаше никакъв Хауптман.

— Искам да кажа, при срещата с нотариуса.

— Нямаше никакъв нотариус.

Подир което дамата, освободена вече от ледените си висулки, разказва, че цялата комбинация е била организирана от гениалния ум на шефа и възложена за изпълнение на вярната до гроб Криста.

— И двете лица, изиграли ролите на наследника и на нотариуса, са добри познати на хер Тодоров. Може би е неловко да ви издавам, обаче това са килъри от старата школа, вече оттеглили се от активна дейност, но приели в случая да направят услуга на шефа.

— Екзекуцията е била предварително запланувана.

— Не бих я нарекла „екзекуция“. Беше възмездие. Изключено е да удряш в лицето достоен мъж като Траян и да не си платиш сметката.

Интимното „Траян“ съвсем неволно се е изплъзнало от устата й. Жената е явно сконфузена от този пропуск, който аз любезно се правя, че не съм забелязал.

— Вярно — спомням си. — Позволиха си тази волност.

— „Волност“ ли? Само че не си я позволиха спрямо вас.

— Причината е, че просто не ме броят за нищо. Както благоволяваше да казва покойният, аз може да съм някаква дребна карта в играта, обаче не съм играч.

И с цел да се оправдая съвсем, добавям:

— Не забравяйте, че и аз отнесох един куршум.

— Ами да сте си отваряли очите — отвръща Криста, която явно е в течение на всичко.

Обсъждането на въпроса би могло да приключи тук. Но подтикван от чисто професионално любопитство, добавям още едно питане:

— Интересно, как сте успявали да поддържате връзка с шефа си през цялото това време.

— Няма нищо интересно. Операцията бе обмислена още преди това, след като на хер Табаков му бе дошло до гуша от набезите на вашите бандити.

— Имаше и не наши.

— Всички са от еднакъв десен. В капана биха могли да влязат и други, но стана така, че тъй наречените „застрахователи“ първи се вредиха. Малките подробности при самото осъществяване ги уреждахме чрез банките. Табаков, както и аз лично, имаме достатъчно тесни връзки със служителите в банките, за да получаваме и предаваме съобщенията си, които се свеждаха до някаква дума или знак.

— Забележителна операция — признавам.

— Това беше лебедовата му песен.

И решила вероятно, че излишно се е разприказвала, запитва:

— Други въпроси има ли?

— Не. Всъщност има един проблем с нашата обща позната Марта, но надявам се, че вие сама, в личен контакт с нея...

— Личен контакт с Марта не предвиждам, поне в близките години...

— Става въпрос само за материалната страна...

— Материалната страна е такава, каквато я е определил хер Табаков. Впрочем, може да ѝ съобщите, че големият му апартамент е записан на нейно име, тъй че би било твърде нахално от нейна страна, ако почне да се оплаква.

— Благодаря за информацията.

— Нямате никакви причини да ми благодарите за каквото и да било. Всичко произтича от решението на покойния ми шеф. Апартаментът бе записан на името на Марта, за да се избегнат високите данъци, които би следвало да плаща, ако беше на негово име. Ето ви и ключовете.

Криста вади от бюрото си връзка ключове и ми ги подава.

— Благодаря. И понеже стана въпрос за завещание, бих искал да ви попитам...

— Шефът не е оставял завещание.

— Той обаче беше изразил пред мене нещо като последна воля...

— Пред вас? В качеството ви на какъв, ако смея да попитам?

— Вероятно знаете, че бях стар негов приятел.

— „Стар приятел“, това не е служебна длъжност. Доколкото разбирам вие сте тук в качеството си на шпионин.

— Не бих употребил точно такава дума. Пратен бях по-скоро за да обсъдя с Табаков съдбата на имуществото му след неговата смърт.

— Знам всичко за мисията ви и за продължителните ви опити да зомбирате шефа. Но щом сте негов стар приятел, би трябвало предварително да разбирате, че мисията ви е обречена. Той никак не беше податлив на внушения. И ако говорим за „последна воля“, волята му, доколкото схващам, беше да се създаде някаква фондация на името му с идеална цел...

— Разбирам — кимам. — Няма повече да ви отнемам времето.

И ставам.

— Не искам криво да ме разберете — произнася Брунхилда на раздяла. — Не ви приравнявам към другите измамници, които се въртяха около него заради парите му. Знам, че и вашата мисия е с идеална цел. Обаче вие сам знаете, че съществуват различни цели.

И като млъква за миг, сякаш търси някакви по-малко обидни думи, добавя:

— Вие воювате за един вече мъртъв свят, хер Боев.

— Как ще я караш от тук нататък? — питам Пешо. — Няма ли да се връщаш обратно в родината?

— Не съм навит да се връщам, другарю началник. Нали вече ви казах.

Говорим си в опела, докато чакам Марта да слезе от етаж. Тя е настояла да я докараме тук веднага след като е научила от мене голямата новина и сега държи да разгледа подробно апартамента, вече като стопанка на имота. Радостното оживление достига връхната си точка, когато разтваряме секретната стаичка, а подир туй и самата каса. Запомнил съм точно кодът на отварянето, макар в момента да съм се правил на разсеян. Сега оставям дискретно Марта сама да проверява съкровището си и слизам да я чакам долу с Пешо.

— Като го няма вече шефът, какво ще правиш? — питам шофьора.

— Имам си нов шеф. И пояснява:

— Криста. Малко е серт като главнокомандващ, но инак не е лоша по характер. Нали знаеш, другарю началник, всяка жена си има цака.

— Е, щом си стигнал до тази истина, няма какво да те мисля.

В това време пристигна и Марта. Противно на очакванията ми — с празни ръце.

— Реших, че по-добре е всичко да си остане тук. По-сигурно е, отколкото при мен.

— Съобразителна си — признавам. — Не ме бива за пазач. Особено след като и хлапетата вече ме взеха за мезе.

— От хлапетата не се боя — отвърща тя. — Те вече изчезнаха. Боя се само, че и ти ще изчезнеш.

Предварителният разговор с Карл Вебер по телефона е обещаващ. Журналистът проявява жив интерес към материала, за който му намервам и се съгласява, че най-добре е разговорът ни да стане извън редакцията. Срещаме се същата вечер в жилището на самия Вебер.

Апартаментчето е таванско, но кокетно подредено. Усеща се педантичната грижа на стария ерген да направи по-уютно гнездото, където вероятно посреща млади колежки.

— Не съм по колежките — поклаща отрицателно глава Вебер в отговор на дебелашката ми шега, която пускам, колкото да проверя реакциите му. — Вие сте по-зрял от мене и вероятно с по-богат опит, но лично аз смятам, че интелектуалките са или грозни или прекалено самовлюбени.

Вече сме седнали — той на дивана, аз пък в креслото, тапицирани в импримета с весели цветове. Домакинът методично пълни лулата си — единственият неприятен навик, който забелязвам у него е тази воняща лула с нейния вонящ тютюн. После запалва, вдишва и издишва на няколко пъти дима като пухтящ локомотив и накрая запитва:

— Какво хубаво сте ми донесли?

— Мисля, че наистина е хубаво, като база за по-нататъшни реализации.

— В такъв случай да си направим по едно хубаво кафе.

Три часа по-късно помещението е задимено до такава степен, та понякога всеки от нас се взира тревожно в мъглата, питайки се дали събеседникът му е още тук или вече го няма. Изпили сме по пет-шест големи кафета на човек, а също и три-четири кани ябълков сок, понеже тук ябълковият сок е нещо като национална напитка. Колкото до броя на изприказваните думи, те са неизброими.

— Но този материал е наистина фантастичен! — повтаря на няколко пъти с въодушевление Вебер. — Такъв колосален грабеж в

национален мащаб, това е просто нечувано!

— Именно затова допускам, че статията ви просто няма да бъде публикувана.

— Вие не се безпокойте. Австрия е свободна страна и моят вестник е независим.

— Освен това, доколкото следя местния печат, едва ли ще бъде добре, ако статията бъде възприета като казионно пригласяне на все по-популярната тук ксенофобия. В подобен случай не малко читатели ще си кажат: клеветят бедните българи, защото ненавиждат чужденците.

— И такава опасност няма — категоричен е журналистът. — Пред езика на фактите всички ще замълчат. А фактите в материалите ви са потресаващи.

И след като за кой ли път натъпква лулата си, за да доосмърди помещението до краен предел, подхвърля:

— Знам, че ви гнети съмнението да не би с материала си косвено да обслужите собствените си противници. Понеже усещам позициите ви и без да ги декларирате. Е, добре. Ще ви успокоя и по тази точка. Моят материал ще бъде написан според моите възгледи. А те са, че свободното общество не може да се създава с криминални средства и че бандитизмът и корупцията не могат да бъдат строители на демокрацията.

— Една последна подробност — забелязвам вече на излизане: — Не бих желал документите да получат широка популярност още преди публикацията, нито да се съобщава източникът.

— И за това трябва да сте спокоен. Достатъчно съм работил с документи, за да усетя дали преводът е точен и дали копията са автентични. В края на краищата и вие, и аз еднакво рискуваме. Бъдете уверен: няма да ви предам.

Материалът на Вебер излиза седмица по-късно. Началото е изнесено на първа страница под заглавие с големи букви: „България — един колосален грабеж“. Разследването е издържано в обичайния за журналиста остър нападателен стил, но по-важното е, че изобилства с конкретни факти — събития, дати, цифри и имена. Цялата механика на чудовищното престъпление е разбулена с такава убедителност, че трудно може да бъде оспорена. Още на следващия ден резюметата от материала на „Ди пресе“ биват публикувани и в другите големи

западни вестници. Налице са всички шансове аферата тепърва още повече да се разшуми, тъй като статията на Вебер е само първа част от разследването.

За западната публика това едва ли е нещо повече от сензация между другите сензации, които влизат в обичайното му духовно меню. Но в България журналистическата бомба несъмнено ще има грандиозен ефект. Не знам само дали той няма да се окаже гибелен за самия мене.

Два дни след публикацията решавам да мина през подлеза на секретните срещи, понеже точно това е обичайният ден и понеже не желая в Центъра да решат, че съм се укрил. Както и очаквам, познатият симпатяга и този път ме сподирва в уречения час.

— Нещо взе да ми бягаш — подхвърля, когато излизаме на улицата.

— Такава е играта.

— Ще обясняваш, където трябва. Трябва веднага да се връщаш в страната. Вика те шефът.

— Какво значи „веднага“?

— Веднага значи веднага.

— В момента имам тук неотложна работа.

— Ще обясняваш, където трябва. Аз съм до тук.

И свива в първата пресечка.

Колебанието да се върна или да не се върна отдавна вече бръмчи като досадна муха в главата ми. Но решението не може повече да се отлага. Макар да не е така просто, както да решиш къде да летуваш. Всъщност нормалните хора наоколо се занимават именно с въпроса къде да летуват, защото пролетта вече настъпва. Само че аз не съм между нормалните хора, понеже и професията ми, както Марта бе отбелязала, не е за нормални хора.

Нищо не пречи да остана тук. Точно това ми внушава и Марта, която вече дотам се е успокоила за бъдещето си, та се е замислила и за моето.

— За какво ти е да се връщаш в България? — пита. — Да не си оставил там баща или майка.

— Казвал съм ти, че отдавна са покойници.

— Или може би някоя изгора.

— Подигравай се.

— Я си стой при мен, да ме пазиш. Та и аз да имам за кого да се грижа.

— Нали имаш Чърч.

— Да бе. Горкото кученце. Още не може да прежали господаря си.

Чърч си е намерил удобно място в ъгъла на кухнята, свил се е върху черджето и спи. Но сънят му навярно е доста тревожен, защото от време на време тихо похлипва.

— Не скърби, братко — говоря му. — Всички сме за там. Нищо чудно даже да тръгнем някой ден заедно.

А булдогът леко помахва с опашлето си в знак, че не възразява.

На два пъти срещам и Пешо. Помага на Марта да пренесе от апартамента това-онова.

— Не е ли по-добре пренасянето да стане в обратна посока? — питам я просто така.

— За нищо на света не бих живяла там. Всичко в онова жилище ще ми напомня за Табаков. Аз не съм Чърч.

— Пешо, казвам на шофьора — Ако не се видим, ще си пишем. Обаче не те съветвам да се свързваш ни с тия, нито с ония.

— Прав си, другарю началник, и аз мисля така. Само че, нали знаеш, животът е сложна работа.

Сигурен съм, че са му възложили вече новата задача. Вероятно в ролята на мой заместник, само че този път акредитиран към добрата Брунхилда.

А продължението на проучването, обещано и оповестено от Вебер все още не излиза. Обаждам се по телефона на журналиста, за да науча, че разговорът не е за телефон, че останалата част на очерка вече била почти готова, че да, наистина, появили са се били някакви технически затруднения, обаче всичко щяло да се оправи, изобщо повече търпение и всичко най-добро.

От служебна гледна точка нищо повече не ме задържа тук. А от извънслужебна... Подозирам какво ме чака в родината, ако отида. Бих могъл обаче и да не отида. Само че в такъв случай няма да стане работата. Да отида — да не отида... Най ги мразя този род колебания.

В момента Марта, за да не стане жертва на мошеници, има нужда от почтен адвокат или нотариус. Изборът е труден. Особено след като

се е изяснило, че единственият ни познат нотариус е човек с по-друга специалност.

Затова я свързвам с Фурман син, който разполага с достатъчно компетентни помощници, за да превърне големия апартамент в авоари, а авоарите в банкова сметка, осигуряваща достатъчно лихви за една добра рента.

Така настъпва и денят на раздялата. Но за тия строго лични неща едва ли си струва да се говори.

— Имам предчувствието, че повече няма да се видим, казва тя.

— Не вярвам на предчувствия — казвам аз. — Спомни си по-добре онова стихотворение.

— Помня го. И като пристигнеш, поне обади се.

Милата Марта. Да се надяваме, че късметът от последните дни ще продължи да я спохожда и в бъдеще. И после, каква е гаранцията, че ако остана тук, бих могъл да я предпазя от всички онези заплахи, с които Съдбата ни пресреща на всяка крачка.

*Жди меня, и я вернусь,
Только очен жди,
Жди, когда наводят грусть
Желтые дожди...*

Добре звучи. Особено в случай, че тя действително ще чака. И че аз наистина ще се върна.

Бедната Марта. А може би и щастливата. Знам ли. Бъдещето ѝ, поне що се отнася до материалната част, вече бе уредено. И животът щеше навярно да продължи мирен и тих в уютата на малката спретната къща. Третата възраст. Заглъхващи влечения. Но затова пък, какво спокойствие.

Страсти, страсти. Не е изключено, преди съвсем да затихнат, Марта все пак да си намери някой млад палавник, готов да ѝ помага в изразходването на рентата, преди да я изостави в скръбната компания на похлипващия Чърч и на демодирания телевизор.

Съществува и друга възможност, за която изобщо не бих искал да мисля. Някоя вечер някакви хора могат да я причакат, когато се прибира, за да ѝ пожелаят лека нощ. Ще ѝ запушат устата, за да мине

всичко по-тихо, после ще я въведат в собствения ѝ дом и ще я помолят да покаже без излишно губене на време къде е скътала това-онова. Важното в случая би било да не ги дразни с неуместно вироглавие, нито да ги предизвиква с незначителната стойност на намереното. Защото в такива случаи някои хора си изпускат нервите и като нищо могат да изпразнят един пълнител в смаяното лице на домакинята.

Не съм от щастливците, дето виждат бъдещето в розови цветове. Представял съм си всякакви опасности, които биха могли да възникнат пред мене още утре или другиден. Никога обаче не съм допускал, че ще дойде време, когато връщането в родината ще стане за мене така рисковано, като проникване във вражеска територия.

Най-лошото ще бъде, ако още от границата ме отведат направо в ареста. Най-благоприятното — ако Манасиев ми отпусне няколко дни отдих, преди да ме извика за доклад. Случва се нещо средно: Поемат ме наистина още от Калотина, обаче не ме отвеждат в ареста, а при полковника.

Този път мястото на срещата е някъде край Драгоман. Отново неприветлива казармена барака, но няма куче. Само Манасиев е тук. Седи върху войнишко легло и чете вестник. Вдига очи от вестника, кима небрежно за поздрав и сочи насрещния стол!

— Какво ново?

Щом няма даже едно „добре дошъл“, значи напушен е.

— Новото вие го знаете.

— Не знаем подробности.

— Най-важната подробност е, че обектът бе ликвидиран.

— Това го има и във вестниците... Чакай бе, защо „ликвидиран“?

Никъде не казват, че е бил ликвидиран.

— Аз ви го казвам.

— Откъде знаеш?

— Умря в ръцете ми.

Равнодушието на полковника е леко разклатено. Вестникарското съобщение гласеше, че бягайки от пожар, Табаков е бил поразен от инфаркт.

Разказвам накъсо за драматичния сблъсък в „Еделвайс“ и за последните минути на Тетето. Когато стигам до детайла със завещанието, Манасиев вече напълно е изоставил позата си на безразличие.

— Къде е това завещание?

Вадя го и му го подавам.

— Но тук е написал само „Аз, долуподписаният Тр...“

— Нали ви казах, че точно тогава го трясна ударът. И за да насоча разочарованието му в друга посока, добавям:

— Той сам каза, че този текст няма никаква стойност като документ и че подписва само, за да не ми скърши хатъра.

— Боев, Боев — произнася с укор полковникът. — Още навремето казвах, че тази твоя привичка да вършиш всичко на своя глава, е най-големият ти недостатък. Че защо, когато последния път беше тук не поиска нашите хора да ти приготвят едно професионално изпитано завещание, бе човек, ами си я разнасял тази хартийка без всякаква стойност...

— Ами да са ми го приготвили това изпитано завещание. Аз какво разбирам от тия тънкости.

И за да не помисли, че прехвърлям отговорността на негов гръб:

— Той отказваше да подпише каквото и да било, чак до последния момент, а виждате, че когато накрая кандиса, времето не му стигна да сложи поне един подпис. Така че, каквато и да е била редакцията на документа, резултатът щеше да бъде все същият.

— Може и да си прав. Но сега да оставим това... Впрочем, още една подробност: Този лист, дето ми го даваш е само ксерокопие.

Съвсем очевидно, че е ксерокопие.

— А къде е оригиналът?

— Във Виена. На сигурно място. Не можех да поема риска да пресичам половин Европа с този документ в джоба, въпреки че може да не е никакъв документ...

— Предполагам, че не си забравил къде си го оставил.

— Все още не съм склерозирал дотам.

— В такъв случай ще ми кажеш координатите.

— Засега ще ви кажа само това, че без мое лично участие едва ли ще се доберете до оригинала.

— Осигурил си си значи сериозен повод за още един рейс до Виена. Не те укорявам. Хубав град.

— Ако държах чак толкова на Виена, сега нямаше да бъда тук пред вас, господин полковник.

— Добре де. Казах вече: да оставим за момента това. Разкажи по-подробно как се стигна до онази публикация в „Ди Пресе“. Кой е доставил материалите, как се е свързал с редакцията и други такива.

— Не съм в течение.

— И въобще не си мислил по въпроса.

— Естествено, че съм мислил. Човекът, доставил сведенията е бил изключително добре информиран. А вие по-добре от мене знаете, кои могат да бъдат тези така добре информирани и така добре снабдени с компроматериали хора.

— Ние знаем даже и точно кой е бил въпросният човек. Но в момента аз питам тебе.

— Предполагам, че имате предвид самия Табаков. Но понеже ме питате, ще ви кажа направо, че не съм сигурен, дали е той.

— Какво ти пречи да бъдеш сигурен?

— Ами първо това, че не виждам как би могъл да изпрати въпросните материали от оня свят. И второ, тези материали изобличават и самия него.

— Да, с една дреболия от времето, когато е бил шеф на външнотърговска фирма. За подобни дреболии още в онези години едва ли биха го подвели под отговорност. А не се ли питаш защо в материала няма и думица за прословутата фиктивна сделка с африканската дървесина?

— Нека не забравяме, че публикацията все още не е приключила.

— Не вярвам и да приключи.

— Дано да сте прав. При всички случаи не виждам какъв интерес би имал Табаков да обнародва подобни обвинения приживе. А ако се касае до нещо посмъртно, то е все едно да получим писмо от мъртвец.

— Достатъчно, нека оставим засега и това. Кажете по-добре какво мислиш по третия въпрос.

Не е нужно да уточнява, че третият и най-важен въпрос си остава въпросът за парите. Осведомявам го за разговора си с Криста и за проекта да бъде учредена фондация.

— Фондация, иска им се... Намерили са вече форма да приберат милионите му — мърмори Манасиев.

— Знаете, че не ги разбирам тия неща, но струва ми се, че все още съществува някаква надежда.

— Къде я виждаш?

— Първо в обстоятелството, че Табаков няма наследник. И второ, в случай, че се установят някакви негови задължения към нашата държава...

— Естествено, че ще се установят, и още какви! А за наследника ще видим. Ако се наложи, може би ще трябва да намерим и наследник.

— Вие по-добре знаете. Съжалявам само, че аз лично не можах да ви бъда полезен.

— Не съм казал подобно нещо. Смятам само, че ако в последните дни си могъл да бъдеш по-близо до обекта, резултатът щеше да бъде съвсем различен.

— Навярно сте прав. Но нямаше как да съм по-близо. Бях тежко ранен.

Сега пък се налага да разказвам за историята с Хауптман. Манасиев и този път е живо заинтересуван, обаче не от нараняването ми, а от наличието на обща сметка Табаков — Хауптман, която, както изглежда, възлиза на милиони долари.

— Очевидно около обекта, макар да е ликвидиран, все още има доста неща за проучване.

— Много от тези неща, господин полковник, вече щяха да бъдат проучени, ако не бяхте пратили онази банда убийци под формата на застрахователи.

— Застрахователите не сме ги ние пращали.

— Във всеки случай дошли са от България. Минали са значи през граничния контрол.

— Вече ми омръзна да повтарям, Боев, че в тази страна не всичко зависи от мен.

Млъква и съзерцава известно време върха на обувките си. Вероятно съжалява, че това не са ботуши и че той самият не е в униформа и че макар да е още на власт, но тази власт е съвсем несигурна, пък и донейде разкапана.

— Да смятам ли, че съм свободен? — питам по някое време, за да го върна към реалността.

— Не си свободен. И мисията ти не е приключила. Оставаш на разположение.

Всеки ден към обяд минавам през хола на хотела и спирам пред щанда за вестници. Не е тайна среща. Проверявам дали не е

публикувано продължение на разследването за Големия грабеж. Момичето зад щанда вече добре ме познава и даже е в течение на въпроса какво търся, та не е необходимо да ровя из вестниците.

— Няма нищо — съобщава ми.

— Учудвам се на оптимизма ти — говори по същия повод Борислав. — Досега и ти като мен винаги си очаквал най-лошото, а напоследък си почнал да вярваш в чудеса.

— Е, не мога постоянно да очаквам най-лошото. На моята възраст това е прекалено уморително. Освен туй една всекидневна разходка до Надеждата и обратно към Отчаянието има и хигиенично значение. Нали лекарите препоръчват движение.

— Само ти не ми говори за отчаяние. Докрай ще си останеш верующ — отвърща Борислав. — Не те обвинявам. Завиждам ти.

Предполагам, че надценяваше лековерието ми, но не виждах смисъл да възразявам. Напоследък все по-често изпада в тежки настроения, при които да споря с него означава да го дразня.

Що се отнася до евентуалната публикация в „Ди Пресе“, прогнозата му почти не се различаваше от моята. Но нали надеждата умира последна. Вебер вероятно бе съвсем искрен, когато бе казал в края на разговора ни: „Бъдете спокоен, няма да ви предам“. Той наистина бе убеден в това, но при тогавашните обстоятелства. Само че обстоятелствата вече не са същите. Някои от засегнатите хора се бяха намесили. А те, или по-точно парите им, бяха натежали достатъчно, за да наклонят везните в моя вреда.

Чия кауза защитаваше уважаемият хер Вебер? Ничия. Понеже зад тази кауза нямаше никаква влиятелна политическа или икономическа сила. Някой би могъл да каже, че защитава каузата на истината и на един ограбен народ, но това бяха абстракции и силни думи, с каквито си служат главно демагозите. Истината е нещо трудно за доказване. И не си струва да бъде доказвана, ако това не е с изгодна практическа цел. А народът... Кой сериозен политик използва днес тази дума и кой се е загрижил за народа на една бедна страна, гледана в цивилизования свят с лошо око.

Вероятно някои хора бяха повикали уважаемия хер Вебер и бяха му казали: Пуснахме ти един материал, за да си поначешеш професионалното самолюбие на добър журналист. А сега — идва ред да се вслушаш в гласа на разума. Не ти се плаща заплата, за да вредиш

на вестника. Колкото до останалата част от материала, трудът ти няма да отиде напразно. Ще я откупим и ще я заплатим достойно.

До тук нещата бяха се развивали според един неписан, но всеизвестен трудов кодекс: който плаща, той поръчва музиката. Оттук нататък обаче историята добиваше една по-особена и твърде неприятна насока: „Значи това е остатъкът на статията. Добре. И това са документите. Още по-добре. Само че те са ксерокопия, а къде са оригиналите? И кой ти ги достави? И откъде ги е получил той самият?“

Възможно е отпърво хер Вебер, в желанието си да запази известно себеуважение, да е пуснал някоя от обичайните лъжи — намерих плика в пощенската си кутия или донесе ми ги някакво хлапе. Но какъв смисъл да поддържаш лъжи, в които никой не вярва и да се възправяш срещу безпощадния натиск — не дивашката заплаха с инквизиции, а културният натиск с угрозата да загубиш работното място и с обещанието да получиш сериозно възнаграждение.

Така в действието бивам включен и аз. Близостта ми с Табаков, обаждането на Криста с молба да бъда приет от журналиста, някои дребни детайли от среднощната ми беседа с него — тези обстоятелства са напълно достатъчни, за да бъда идентифициран. Една идентификация без особено значение за редакцията на „Ди Пресе“, но твърде важна за онези, които подготвят натиска и плащат за непубликувания материал.

— Какво си въобразяваш, че ще постигнеш и защо си подписваш смъртната присъда? — пита ме Борислав.

— Може да отложат смъртната присъда — възразявам. — Може да има отсрочка, колкото да се уверят как точно съм получил документите и къде се намират оригиналите.

— Няма да има отсрочка — клати глава Борислав. — Знаят какъв си инат и знаят също, че документите отдавна вече не са в тебе. Направо ще те очистят.

И отново ми повтаря един познат вече рефрен:

— Вдигай си чуковете и заминавай, докато все още разполагаш с кола и паспорт. Използвай краткото време, преди да са решили съдбата ти.

— Така и ще направя — казвам, за да го успокоя. — Трябва само да приключа с едно-две неща, и заминавам.

Казвам го наистина, но все още не съм го решил. И вероятно едва ли ще го реша.

Вече отдавна е пролет. Споменавам го само за справка, понеже онзи писател беше ми казал:

„Абе Емиле, ако толкова те мързи да кажеш някоя и друга дума за обстановката, в която протича действието, спомени поне сезона, бе брат — лято ли е, зима ли е, та поне това да е ясно на читателя“.

Така че пролет е. Чудесна, топла пролет. Споменавам факта по още една причина. Навремето същият онзи писател беше писал в една книга, посветена на мене, че няма нищо по-хубаво от лошото време, та едва не ме изкара меланхолик. Докато истината е, че и аз, като всички нормални хора, обичам пролетния сезон. Само че в момента не ми е до сезони. Заел съм се да довърша записките си, започнати още миналата година. Казах вече, че не разчитам с тия мои жалки записки да затъмнявам ни Филби, ни Зорге. Допускам дори, че заслужават да им се лепне заглавието „В търсене на изгубеното време“, което видях някога върху една книга, без да имам намерението да я чета. В края на краищата обаче, писателят, за когото вече споменах, също е човек и след като си е въобразил, че е едва ли не мой биограф, има право да научи нещо за финала на своя герой, колкото и жалък да е този край.

Продължавам прочее да си пиша домашното и само когато се уморя да тракам на раздрънканата машина, оставям очите си да починат върху големия постер с Айфеловата кула, окачен насреща. Горката Атина. С какъв копнеж само е мечтала да стигне до тази легендарна кула, която не е нищо повече от съоръжение от релси, подобно на кула за извличане на петрол, с тази разлика, че не служи за нищо, освен за да привлича зяпачите.

Към обяд прескачам до павилиончето в градината, за да изпием с Алата по едно-две кафета и да побъбрим за разни неща, включително и за това, че Борислав напоследък нещо се е умърлушил.

— Трябва да му влияеш позитивно — напътва ме Алата. — Трябва да му напомняш, че светът нито е създаден от нас, нито с нас ще приключи, тъй че излишно е да ги приема нещата много навътре.

Опитвам се наистина да му влияя, макар и не в тази тъпа насока.

— Мисля и мисля, и все не намирам смисъла — забелязва Борислав, когато му говоря разни глупости, за да го разсея.

— Смисъла на кое?

— Ами на всичко това!

Ръцете му описват някакъв кръг в пространството, сякаш се е заел да рисува озоновата дупка или спиралата на Млечния път.

— Ами че ние търсим нещо дето въобще го няма, бе Емиле. Няма смисъл. Има шумотевици, злополуки, катастрофи, но смисъл няма.

— Нещо като пиянско меле.

— Още по-тъпо.

— И ти ги приказваш едни. Как да няма смисъл, бе. Хората се срещат, влюбват се, е, може и да се развеждат, но раждат деца, децата растат...

— И после? После пак се срещат, пак раждат деца, децата пак растат, остаряват, умират... И ти това смисъл ли го наричаш.

— Изглежда баща ти отрано ти е повлиял с онзи свой нихилизъм.

— Не съм се родил нихилист. Знаеш, че и аз като тебе съм вярвал. Само че някъде по пътя я изгубих вярата си.

— На коя дата? Помниш ли датата?

— Помня пробуждането. Едно гадно пробуждане, Емиле, едно бавно отгърсване от вцепенението, като подир тежък махмурлук след някакъв дълъг жесток запой, само че запой траял с години, а може би и цял един човешки живот. Приел си без колебание, че такава е участта ти — да служиш. И без колебание си служил. Получавал си нареждания, поемал си рискове, изпълнявал си задачи. Не си се питал само — от кого и защо. Как „от кого“? От началството, което всичко знае. И как „защо“? В името на общото благо, на голямата цел, на светлото бъдеще, на обществото, на народа, на партията, на цялото прогресивно човечество. Кухи фрази, на които е бил подчинен целият ти живот.

— Ти си болен, Бориславе — казвам. — На всекиго може да се случи. Но ще преболедуваш, не бой се.

— Болен ли? — пита Борислав. — А къде са онези, здравите?

— Говоря за относително здрави. Глупаво е да търсим съвсем здрави в тоя свят, който днес прилича на болница.

— Винаги е бил такъв.

— Може и такъв да е бил, но ти знаеш, че в болницата съществуват разни отделения. Защо трябва да се натикваш в

интензивното, когато можеш да поседнеш на някоя скамейка в градината, и да очакваш примерно щастливия ден, когато ще идеш на кино.

— Говоря ти сериозно, ти си правиш майтап.

— Ами и ти си прави майтап, бе Бориславе. И ако си толкова отчаян, та вече не ти е и до майтап, вземи, та се разкреци, тегли им по една майна на онези, знаеш кои, и продължавай по пътя си.

— Само ти не ми говори за отчаяние — промърморва Борислав.
— Щом ти иде да викаш, значи не е отчаяние. Отчаяният човек не креци. Той млъква.

Извада в такива настроения напоследък, че няма начин да обърнеш всичко на шега. Наблюдавам го, без да давам вид, че го правя. И понякога изпитвам нещо като срам затуй, че сам аз все още вярвам.

— Ти наистина не си добре — казвам. — И причината покрай другото е този еднообразен живот, който водиш: от къщи в сервиза, от сервиза в къщи, не се отбиваш даже в градината да се пошегуваме с Алата.

— За какво да се отбивам. Нали предварително знам какво ще каже Алата.

— Абе остави го Алата. Става дума за тебе. Ти наистина си болен.

— Не съм болен. Мъртъв съм.

— Цените тук не са ли прекалено високи? — пита Весо Контрола, след като преглежда картата с пиците.

— Високи са, но не прекалено — успокоявам го. — Затова пък сме на чист въздух и няма кой да ни подслушва.

Ресторантът с пиците е на две крачки от грила с кентъкските пилета, но предимството му е, че има и маси отвън, увенчани с рекламни чадъри на кока-кола. Фразата ми за чистия въздух е само шега — автомобилното движение наоколо насища предостатъчно атмосферата с бензинови пари, за да говорим за чист въздух. Забележката ми за подслушвателните апаратури обаче може и да е справедлива. В това заведение се отбиват главно влюбени двойки и родители с послушните си деца, тъй че едва ли някой ще се занимава с разработката им.

Днес сме на салати и пици, което дава основание на Контрола да установи, че тази храна е значително по-полезна за здравето от индустриалните американски пилци. Разговорът се върти главно около наследството на Табаков.

— Още навремето ви обясних, че текстът, който по ваша молба ви предадох, е само примерен текст, без каквато и да било юридическа стойност, ако не е написан поне на ръка от самия Табаков. А това, че върху вашия лист без значение, въпросният Табаков е надраскал някаква незавършена фраза, която може да означава каквото си щете, с нищо не променя нещата.

— Това ми е ясно. Но може би документът ще послужи като отправна точка за официални постъпки пред австрийските власти...

— Не си правете илюзии и престанете да наричате тази хартийка документ. За имуществото на покойния могат наистина да се правят постъпки, но върху съвсем друга основа — наличието на евентуални негови крупни задължения към държавата ни.

— Именно.

— Само че, ако питате мене, тези постъпки в последна сметка също ще се окажат безплодни.

— Освен туй притежавам подробна справка за някои от авоарите на Табаков в множество банки, а също и за част от неговите недвижимости.

— Чудесно. Запазете си я тази справка за спомен. Тя вече едва ли може да ползва, когото и да било, включително и хората, вдъхновени от амбицията да си присвоят авоарите му.

Мълчим известно време, като наблюдаваме точещите се един подир друг трамваи по „Граф Игнатиев“. Щом сега се точат в такава върволица, значи през следващия половин час хората дълго ще има да висят по спирките.

— Разбирам амбицията ви да доведете до добър край благородната си мисия... — забелязва Контрола.

— Нека не използваме такива силни думи — забелязвам и аз. — Ставаше въпрос просто да се върне на държавата малка част от незаконно придобитото. Отлично знам, че дори това да стане, тази ограбена и съсипана страна едва ли ще се възроди от руините си.

— Разбирам — повтаря събеседникът ми. — Мечтаете за едно малко възмездие. Очевидно ние с вас двамата сънуваме еднакви

сънища. Само че аз мечтая не за малко, а за грандиозно възмездие над всички грабителите и бандити. Нали онзи с брадичката някога беше казал, че трябва да се мечтае.

Неделен ден. Поради което в градинката с нас е и Борислав. Една добра възможност за Алата да вдъхне малко повече бодрост у приятеля ми, внушавайки му, че животът не е толкова лош.

— Не искам да бъда криво разбран — пояснява Алата. — Не говоря за днешния живот, дето ни е халосал като дървен чук по главите, а за живота в минало време.

— Като дървен чук ли? — любопитства Борислав. — Защо пък дървен?

— Имам предвид чука, с който навремето халосвах говедото, преди да му теглят ножа.

— Щом имаш предвид говедото, напълно прав си — съгласява се Борислав. — По-големи говеда от нас едва ли са съществували.

— Ти пак разглеждаш нещата откъм лошата страна. В момента наистина и ти, и Емил, не сте за завиждане. Но онова, което сте получили от живота никой не може да ви го отнеме. Живели сте сред културни хора...

— Имаше и такива.

— Движели сте се из големите градове.

— Селата и кърищата бяха за разведката на военните, когато предстояха маневри.

— Посещаваха сте прочутите опери...

— Оперите ли?

— Абе дишали сте въздуха на цивилизацията, докато ние тука дивеехме.

— Кажеш го това на Емил, не на мене — предлага Борислав. — Той тъкмо сега си пише мемоарите.

И към мене:

— Запиши си Емиле, да не забравиш да драснеш някой ред и за оперите.

— Ще драсна — съгласявам се. — Въпреки че аз Моцарт го слушах най-вече в Залцбург.

Макар да е подхванал разговора, за да вдъхне бодрост на Борислав, Алата бързо забравя за благородното си намерение, и започва по навик да попържа и настоящето, и миналото. Не следя твърде внимателно монолога му. Долавям само отделни фрагменти:

— Великата френска... Великата Октомврийска... Все велики, пък никоя от тях не е победила. Кажете ми поне една революция, дето да е победила.

— Емил ще ти каже. Той е по историческите справки.

— Ти пък ми посочи поне една репресия, дето да е възтържествувала, ама докрай — отговарям.

— Сега говоря за революциите.

— Аз пък ти говоря за контрареволюциите.

— Тогава какъв е изводът? — пита наново Алата.

— Изводът е, да му мислят онези, дето сега са на власт. Защото на тях им предстои да паднат.

— Виж как бързо го решихте въпроса — обажда се и Борислав. — Хората векове наред умуват за философията на историята, а вие — раз, два, между две кафета, и готово.

— Не съвсем — отвърща му Алата. — Последната дума ти ще я кажеш. Бас давам, че ще е нещо погребално.

— Последната дума, ако си чувал, я произнася Времето. И не е нито погребална, нито сватбарска, Ала. Последната дума е, че и тия и ония ще падат и ще стават, ще се анатемосват и ще се трепят, докато някой ден всички вкупом се преселят в космоса, без разтакане и без билети за връщане.

— Така си и знаех — кима Алата. — От някое време насам това ти е постоянният номер: решаваш всички спорни въпроси, чрез прогнозата за всеобщата гибел. Що не се огледаш да видиш какво хубаво време е, как са нацъфтели овошките.

— Тук няма овошки — срязва го Борислав. — Освен ако смяташ кестените за овошки.

Подир което възниква спор, дали кестените са овошки или не.

Навлизаме в царството на склерозата.

Опасението, че полковникът тепърва ще има да ме вика и да ме върти на шиш с въпросите си, не се оправдава. Манасиев изобщо не се обажда. Намерил си е вероятно друг информатор и е престанал да ми се доверява. Няма смисъл да нервнича. По-добре да завърша записките

си. Подозирам обаче, че използвам работата върху тези записки като възможност за отлагане на крайното решение.

И да ме пита човек, за какво се мотая, та не заминавам. Във Виена Марта навярно все още ме чака, а тука какво друго ме чака, освен гладната смърт или затворът. Затворът е все пак за предпочитане. Там поне хранят. Не мога цял живот да вися като воденичен камък на врата на Борислав.

Наистина домиляло ми е за Марта и даже за бедния Чърч. Но не мога да се отърва от усещането, че има нещо позорно в това да напуснеш страната си, за да се свиеш нейде на топличко, като всички онези пишман кагебисти и други предатели, дето отидоха да ближат задниците на американците, заради легендарните трийсет сребърника, че дори и за по-малко.

Въобщо въпросът подлежи на обмисляне. А на милата Марта засега ще драсна едно писмо. Бях ѝ го обещал. Нали така казваха някога: „Ако не се видим, ще си пишем“.

Времето ми изтича.

Усещам го не по това, че никой вече не ми се обажда. Нито по възцарилата се около мен тишина, а по хладния дъх на Онази.

Онази, да. За нея говоря. Все по-често обикаля край мене. Невидима, но осезаема. Един едва доловим хладен полъх. Първият път, когато я усетих, помислих, че отнейде става течение. Само че нямаше откъде. И прозорецът, и вратата на стаята бяха затворени, а полъхът бях го усетил съвсем ясно. Чувствам го все по-често, но вече не се питам откъде става течение. Знам, че е тя. Обикаля край мен. Само не знам какво още чака.

Тиха и деликатна е. А аз си я бях представял додето бълнувах, като някаква огромна вълна, една зловеща синьо-зелена вълна, която връхлита, помита те и те отнася в безначалния мрак. Не, не е такава. Тиха и деликатна е. Само не знам защо още безмълвно кръжи, вместо да сложи ръка на рамото ми: „Хайде да тръгваме“.

Исках да завърша тази моя история с нещо хубаво, не непременно с някой щастлив край, откъде да го взема този щастлив край, но поне с някакъв лъч на надежда. Или както е казано, „понеже наоколо е тъй тъмно, нека помислим за светлината“. Не, нямам предвид светлото бъдеще, с което политиците и до днес ни залъгват, а поне някакво дребно събитие, доказващо, че съществува възмездие и

че както също е казано, всеки ще плати според делата си. Исках, но не стана. Мислех, че ме дели само една крачка от добрия край, обаче не стана. Случи се пак онова, което се случва почти винаги при последната крачка — спъваш се тъкмо преди нея.

Откакто се помня, все съм бил сам, но рядко съм изпитвал чувството, че съм самотен. Вероятно, защото не съм имал достатъчно време, за да се отдавам на чувства. Едва когато бях изхвърлен от релсите, взех да я усещам понякога самотата. Е, здрасти — казвах си, — добре, че се сети. Че на този свят кой не е сам? Нали сам се раждаш и сам умираш. Вярно, че между раждането и умирачката има сума ти разстояние, което хората запълват като общуват и си погаждат номера. Правил си го и ти. Но сега, когато единственото, което ти предстои, е да умираш, какво чудно, че си останал сам. В такъв момент ако някой се навърта около теб, това ще е навярно убиецът.

Всъщност, излишно е да се докарвам чак толкова и да се правя на самотник. Когато в главата ти витаят разни мисли, а също и толкова спомени, едва ли има начин да се усетиш напълно сам. Как ще съм сам, когато виждам около себе си всички онези хора, с които сме се дебнали, както и другите, с които сме си помагали, а даже и такива, за които само съм чувал, като баща ми и майка ми, макар да не различавам ясно лицата им, понеже не съм ги видял, та да ги запомня, но това всъщност е само предимство, защото ти дава възможност да си ги представяш далеч по-красиви, отколкото може би са били.

И в тези различни лица, в тези толкова много лица има често изрази на страх, на тревога или страдание, а това те предпазва да хленчиш за себе си, напротив, създава ти усещането, че ако понякога нещо тук вътре те боли, това е съвсем нормално, и изпитваш някакво успокояващо чувство на солидарност с всички тези твои някогашни спътници в живота. И защо някогашни, когато са с тебе и днес, и защо само те, когато към тях се присъединяват и толкова други, толкова много на брой, че вече дори не ги различаваш поотделно, понеже са все по-нарастващо множество, цяла армия от такива като тебе, които са дали всичко, без да получат нищо и които са вървели напред отчаяно, макар да са предчувствали, че едва ли ще пристигнат.

Цяла армия, да. Най-голямата, най-многобройната, макар за нея да не се говори, понеже нали е казано „тежко на победените“, а това е именно твоята армия, армията на обречените, на обезверените и

пруганите, на ограбените и обезправените, на милионите окаяни същества, за които се смята, че трябва да служат като тор на Историята. Един тор от грамади прекършени същества, един тор от мрак и сълзи, в чието кипене се смесват воплите на вдовици и майки, детското сподавено хлипане, безнадеждното хъркане на агонията.

Накъде са тръгнали всички тези тълпи, които възлизат мъчително в мрачината, без кауза, без знаме и вожд. Понеже кауза им е къшеят хляб, знаме — собствените им дрипи, а вожд — сиромашът Исус. Знам ли? Но когато всички възможности се окажат изчерпани, какво друго ти остава, освен да повярваш в невъзможното и да продължиш нататък.

Една безнадеждна мисия. Една може би безнадеждна борба. Но нали все пак някой трябва да я води тази борба срещу неволите на това бедно човечество, което не може да даде дори филийка топъл хляб на децата си.

И какво съм аз виновен, че колкото и да си шамаросван от Съдбата, колкото и да си казваш, че трябва да се примириш, понеже шамарите са си в реда на нещата, у тебе напук на всичко остава някакво неизтребимо чувство за справедливост — потискано, мачкано и осмивано, и все пак упорито изплуващо от хаоса и страданието. И се питам понякога, откъде идва това непокорно чувство за справедливост, когато целият свят е толкова несправедлив. И почвам да си мисля, че може би все пак някъде, макар безкрайно далеч от нас, съществува някакъв Бог.

ЕПИЛОГ

Епилогът на тези бележки би трябвало да бъде написан по традиция от самия Боев.

Непредвидени обстоятелства обаче попречиха това да стане. Тъй че настоящият епилог е нахвърлян от лицето, което Боев нарича в бележките си писателя, сиреч от мене.

Една лятна заран подир продължително, за да не кажа нахално звънене, пред вратата ми застава някакъв мъж в третата възраст, но все още запазен физически, а вероятно и духом.

— Вие ли сте писателят?

Потвърдих, че съм аз.

Вместо отговор той ме изгледа подозрително. Погледът на сивите му очи бе остър и недоверчив.

— Вие от полицията ли сте? — питам на свой ред.

— Не съм от полицията.

— Тогава какво сте ме зяпнали?

— Нося Ви нещо. С нареждане: лично.

— Не пише ли и „строго поверително“?

— Та ако нямате нищо против, бих искал да видя паспорта Ви.

— Какъв паспорт бе! — почвам да се ядосвам. — Вдигаш ме от сън посред нощ, след като си звънял като луд на вратата ми, а отгоре на туй и паспорта ми искаш. Я да се махаш от очите ми, заедно с пакета си.

— Добре — отстъпва непознатият. — Може и без паспорт. Разбрах, че сте Вие. Пратката, дете Ви я нося, е от Боев.

— Можеше с това да почнеш. Ти кой си?

— Борислав.

— Кой Борислав?

— Онзи, същият. Приятелят на Боев.

— Така кажи. Влизай.

— Сега няма да мога. На работа съм. Ще Ви оставя адреса си...

— ... И телефона.

— Нямам телефон. Ако потрябвам за нещо, вечер съм си в къщи. Предава ми пакета, кима бегло и изчезва.

Няколкостотин машинописни страници, грижливо загърнати в хартията, с която загъват листата за ксерокс — това е пратката. Някога бях свикнал да получавам такива пакети от Боев. Сетне, по неизвестни за мене причини пратките секнаха, чак до днес, когато подир близо двайсетгодишно прекъсване, Борислав бе дошъл да ме буди и да ми иска паспорта.

Нощна птица съм. Но когато един приятел ти се обажда подир такава продължителна пауза, няма как да отложиш срещата, за да вървиш да си доспиваш. Сварих си едно голямо кафе и потънах в четене. Подир още няколко кафета и доста часове четене затворих последната страница на машинописа. Вече можех да отида да спя. Сега пък съм не ме хващаше.

Освен че прочетеното бе ме заинтригувало, но то бе разбутало в главата ми сума стари спомени от дружбата с Емил Боев, една необичайна дружба, започнала съвсем инцидентно и продължила също тъй инцидентно с предвидени и непредвидени срещи, с моменти на взаимно съгласие, но и с прояви на неразбирателство, с порива да споделяме толкова неща и с принудата да премълчаваме други.

Беше преди повече от трийсет години. Краят на лятото, или ако щете, началото на есента. Понеже не обичам курортната шумотевица, бях отишъл на морето, когато разумните хора вече се прибират от там.

Времето не предразполагаше към слънчеви бани. Духаше хладен ветреца, небето бе облачно, морето — бурно. Седях в хола на почивната станция и преглеждах току-що донесените вестници, когато някакъв млад здравеняк с приятно лице, но леко навъсен се приближи и запита:

— Кой тук е писателят?

Въпросът звучеше глупаво, тъй като в момента аз бях единственият присъстващ.

— Само аз съм.

— Да ти се намира нещо за четене?

— Например?

— Някой роман, знам ли.

— В момента нямам. Но ако не бързаш, мога да ти напиша един.

— И духовит си — забеляза непознатият.

По-късно в процеса на разговора стана ясно, че той знае кой съм, и не защото бе чел книгите ми, а понеже беше говорил вече с началника си по мой адрес. Шефът бе му предложил, по мое внушение да поразговаря с мене и да ме запознае с отделни моменти от дейността си, доколкото вече не представляваха служебен секрет. Разведчикът не бе казал нито „да“, нито „не“. Изобщо, както сам шефът ме бе предупредил, бил малко дръпнат. Но сега, след като по силата на една случайност летуването на двама ни почти бе съвпаднало по дати, решил да хвърли един поглед, за да разбере, що за птица е въпросният писател.

— Искан най-първо да проверя кой си, защото не мога да водя разговори с разни идиоти.

— Каква е гаранцията, че и аз не съм такъв?

— Гаранция няма. То ще си проличи.

По онова време бях вече отдавна на сух режим, та се сближавахме главно на кафе, много кафета и много цигари из редките все още заведения на Златни пясъци, и най-вече много приказки, съставили първата книга за Боев. Бе общо взето мълчалив човек, а мълчаливият разприказва ли се веднъж, върви се спасявай.

Книгата, която се получи, носеше заглавие „Господин Никой“. Излезе през лятото на следващата година и — нова случайност — точно тогава научих, че Боев бил в момента пак на морето, та отскочих до там да го видя и да му занеса книгата.

Фактът, че от разказа му се е получил цял роман, го впечатли. До този момент вероятно бе предполагал, че приказките ще си останат приказки. Прибра се в стаята да чете, въпреки че този път времето бе идеално за плаж. Видяхме се едва на следната заран.

— Как е? — запитах.

— Ами, постарал си се.

— Виждам, че не го одобряваш.

— Не съм казал това.

Не беше го казал наистина, обаче си личеше, че книгата не му е допаднала твърде. На обяд отново се срещнахме.

— Хайде, говори де — подканих го. — Не съм обидчив.

— Питаш ме, но ако ти кажа, ще се разсърдиш.

— Обясних ти, че не съм обидчив. И не е нужно да казваш. Разбрах те.

— Не го вземай навътре. Но ако сам го бях написал, щеше да е по-точно.

— Ами напиши го.

— Имам си друга работа. И не ща да ти взема хляба.

Едва следобеда, когато излязохме да се разтърпем по курорта, благоволи да изрази по-подробно впечатленията си:

— Не казвам, че романът е лош. Мисля само, че трябваше да се придържаш повече към фактите, вместо да вмъкваш всякакви разсъждения.

— Нищо не съм вмъквал. Това са си твои мисли.

— Не съм ги казвал точно така.

— Е, аз не съм стенограф. Ти ми кажи, това дете го пиша, вярно ли е, или не.

— Вярно е, но не е точно така.

— Е, то ако е точно така, няма да се получи роман.

— Абе и ти си прав. Той, писателят, ако не послъгва, за какво е писател.

Възраженията му, които и по-късно възникваха, се движеха все в тази насока: Защо не съм бил по-точен, защо съм добавил това, а съм премълчал онова, защо съм се разпростирал в тия женски истории, та да го излагам пред началството.

— Абе Емиле, роман без женски истории няма. И тия истории не са мои, ами са твои.

— Не съм ти ги казвал, за да ги раздрънкваш в книгите.

Аз също имах своите претенции. Не толкова, задето премълчаваше някои професионални подробности, колкото задето увлечен в действието и в размислите си разказваше тъй, сякаш събитията са ставали извън времето и пространството.

— Защо не разкажеш нещо за града, за улиците, за местата, дето си бил?

— Разказвай ти. Нали и ти си бил там.

— И нали трябва да споменеш нещо за сезона? Ти какво пишеш: „Времето беше лошо“. „Времето беше хубаво“.

— А как? И градусите ли трябва да обозначавам.

— Не става дума за градусите, ами за някои дреболии, та читателят да си представи по-добре атмосферата.

— Не съм пратен там да изучавам атмосферата. За атмосферата си има други служби.

По мое внушение, пък и поради собственото си желание всичко да се описва по-точно, вече ми носеше и свои записки, нахвърляни из хотели и почивни домове в паузите, свободни от служебни задължения. Рядко се срещяхме. Времето беше такова. Но тия записки, заедно с устните пояснения и допълнения бяха достатъчни за работата ми. А понеже с течение на годините свикнахме един с друг, секнаха и противоречията ни, защото стана ясно, че нито той ще се научи да пише с повече подробности, нито аз — да бъда по-точен. Така — една по една, та осем книги. Докато накрая млъкна.

— Ти съвсем ме забрави — рекох му веднъж при една случайна среща.

— Прав си. Виноват. Но толкова неща се натрупаха в главата ми през тия години, пък и време не стига, та не знам кога ще набера кураж да ги почна отново тия записки.

Сега най-последно беше набрал кураж. За последно. За да не си помисля, че е напуснал кораба, като някои плъхове от бившия лагер. Погрижил се бе да ми изпрати края на историята. Само че краят и този път липсваше.

Между машинописните страници имаше и някакво писмо, писано на ръка и останало недовършено. Тъй че и в него краят липсваше:

Скъпа Марта,

Пиша ти, както бях обещал, макар да няма какво особено да ти съобщя. Аз и двамата ми приятели, за които съм ти говорил, я караме доста провинциално, но затуй пък спокойно. Не сме обременени от много спешни задачи, та имаме време и за културни занимания, позабравени в миналото, защото знаеш каква е нашата професия.

Алата е любител на живописата и дори притежава картината „Трите грации“, не самият оригинал, но една реплика от високо качество. Борислав има в дома си истински музей на географски забележителности в света, на стената даже е изложена снимка на Виенската опера.

Моите лични интереси, сама знаеш, са доста по-скромни, обаче и аз се старая да не изоставам от цивилизационния избор, който ни е осигурил нашият президент в качеството си на магистър по бракоразводни дела, една материя, на която и ти не си съвсем чужда.

Тия дни се каним да посетим родното село на Борислав, едно живописно място, край което има и язовир.

Обещанието ми да се видим остава в сила, но самото посещение засега се отлага, поради някои технически дреболии, като виза, паспорт и други подобни. Не съм забравил. Често си мисля за тебе и си казвам, какво щастие, че макар и късно, макар може би в последния момент преди тръгването на влака, имах късмета да те срещна и да те прегърна. Един наистина невероятен късмет за човек като мене, дето никога не му се е случвало на заминаване някой да го изпраща.

Помня всичко.

Подир „помня всичко“ имаше още два реда, но бяха задраскани, тъй че не ги възстановявам. Боев, като дръпнат човек, не беше твърде по нежностите.

Писмото не е богато на информация, затуй решавам да потърся за повече сведения Борислав. Намирам го у дома му още следната вечер.

— Май ти прекъснах вечерята — казвам, забелязал, че си дояжда залька.

— Не се безпокойте.

— Не ми говори на „Вие“, понеже ме принуждаваш и аз да правя същото.

— Както кажете.

Въвежда ме в една стая. Не е нужно да пояснява, че това е стаята на Атина. Тук са окачени снимките на всички географски забележителности, за които се споменава в бележките му. Няма я само Виенската опера. Емил по всяка вероятност я е прибавил в писмото, за да направи удоволствие на Марта.

— Кафе ще пиеш ли? Малко късно е за кафе, но друго нямам.

— На мене не ми е късно.

— Доста време си се туткал, докато донесеш бележките — забелязвам по-късно, когато вече пием кафето.

— Така ми беше заръчал. Не бързай, вика да го предаваш, имам още нещо за дописване. Само ако замина задълго, тогава. И замина.

— Къде? За Виена ли?

— Може и да е за Виена. Ще ида, казваше, да навестя една моя приятелка в столицата на валса.

— Май че спестяваш някои подробности.

— Подробностите вероятно ги има в самите записки.

— Защо „вероятно“? Ти не си ли ги чел.

— Не съм. „Недей да ги бърникаш“ ми каза. „Предай ги на писателя, тъй както съм ги подредил. И не искам да ги четеш“. Дотрябвало ми е да ги чета, казвам. И какво толкова секретно има в тях, та не искаш да ги чета? Обясни ми, че вътре пишел и за мене, та затова. Надявам се, че не е някой донос, викам. „Е, не е донос“. Тогава, викам, какъв смисъл да ги чета.

— А за какво сте ходили във вашето село?

— Не сме ходили.

— Ходили сте. Пише го в писмото.

— Май че го водих веднъж.

— Що не ме заведеш и мен.

— За какво да те водя.

— И вие от службите сте едни. С вашите мании за секретност.

— Каква секретност, бе. Там няма нищо.

— Точно това искам да видя: че няма нищо.

Денят още от заранта предвещава жега.

Ладата на Борислав, която той галено нарича „катафалката“, е вмирисана на изгорял бензин. Опитвам се да потисна миризмата с дима на цигарата си. Колата вече се е измъкнала и от градската част, и от околните квартали, но полето още го няма.

— Доколкото знам, онзи материал в „Ди Пресе“ така и не излезе, забелязвам.

— Платили са мошениците, колкото трябва, за да не излезе.

— А документите?

— И те са изчезнали. Откупили са ги вероятно. Борислав вади от джобчето си полусмачкана цигара, също запалва и пояснява:

— Само че тук са се изпързали. Защото Емил не е вчерашен. Оставил е в редакцията само копията. „Помни ми думата, викаше, някой ден всичко ще излезе на бял свят“. Такъв си беше, от онези, вярващите, дето смятат, че доброто накрая винаги побеждава злото.

Най-сетне сме излезли на къра. Наоколо — голи стърнища и спечена земя. Задухал е вятър, но сух и горещ, като че идва от африканските пустини.

— Не виждам само, защо трябваше да я играеш с мене тази игра на криеница — казвам.

— Ти не разбираш — произнася Борислав, като въздъхва леко, сякаш обезсърчен от тъпотата ми. — Боев ми беше приятел. Човекът до края се надяваше статията в онзи вестник да излезе, въобще да настъпи обрат. Затова и не завършваше записките си, искаше да ги завърши с някакъв добър край, понеже немците казвали „енде гут — алес гут“. А сега ти ме притискаш да проваля цялата му история и да разправам, че някакъв добър край не е имало и че краят се оказа един последен провал.

— Нали сам смяташ, че нещата винаги завършват така.

— Не говоря за живота. Говоря за книгата, дето я пишеш. Ако нещата в книгата са също като в живота, тогава на кого са изтрябвали тия ваши книги.

Замълчава, сякаш чака отговор. И понеже отговор няма, добавя:

— Затова не исках всичко да знаеш, та накрая всичко да развалиш.

Равнината е свършила. Катафалката бавно се клатушка между ниски баири, над които свири топлият вятър.

— Напоследък уж все заминаваше и все не тръгваше. „Какво още изчакваш — питам го — да ти светят маслото ли?“. Може и така да се каже, вика, но нека не бъдем песимисти. А вече бяха почнали отново да го следят. И един ден се появи някакъв да го търси. Добре, че си бях в къщи, та аз отворих. Дошъл бил да прибере колата му и паспорта. Дадох му ключа от колата, а паспорта, викам, той сам ще го донесе. Тогава най-после реши да тръгва, но настоя най-първо да го вода на село.

Борислав свива край пътя и загася мотора.

— Да поспрем за малко, че катафалката много загря.

Излизаме от колата, за да изпушим поредната цигара на чист въздух и да се поразхладим на вятъра, дето идва от пустините.

Борислав мълчи, заровен в спомените си. После продължава:

— Какво си се втренчил в това мое село — питам го. — Нали сто пъти ти обясних, че там няма нищо. „Има — вика, — ти сам си ми казал, че има, обаче сигурно си забравил“. Бях му разказал навремето за нашето мизерно сиропиталище, но наистина бях забравил. „Ти си луд — викам, след като разбрах за проекта му. — Ще сложи директорът парите в джоба си и ще ти се изсмее на акъла“. Нали точно затова те водя за свидетел, вика. „Абе и десет свидетели да заведеш, все тая“ казвам. Но нали си го знаеш Емил, науми ли си нещо, иди го разубеждавай.

Млъква и вдига очи нагоре, към изцъкленото обезцветено от жегата небе.

— Няма изгледи да захладнее.

— Ще стане още по-горещо. Ами кажи какво стана в селото.

— Тръгнахме за всеки случай по тъмно и влязохме в дома на директора късно вечерта. От селото е, познаваме се, но все пак трябваше доста да му обяснявам, докато повярва, че някой ще прави дарение, и то, така, без формалности. Подир което Боев извади пачката долари и накара онзи да ги преброи под мой контрол. „Точно десет хиляди са“ потвърди управителят и насмалко да се просълзи от радост. И как няма да се просълзи, след като вече е бил решил, че ги прибира за себе си. Инак всичко мина по план. Тихо влязохме и тихо се измъкнахме от дома. И точно тогава някой от тъмното ни изстреля един пълнител. Явно целеха Боев. Щом той падна, стрелбата спря.

Борислав отново вдига очи към небето. После промърморва:

— Да тръгваме.

Катафалката бавно възлиза по някакъв гол баир. Отвъд, в низината се виждат редките къщурки на бедняшко село.

— Това е то, родният кът — обяснява Борислав. — Откакто го помня все такава келяво село си беше. По-късно изпросихме някакви средства, построихме фабричка за евтина детска конфекция, кооперацията отвори магазин, направихме язовира и развъдихме даже шаран, та селцето живна.

— Абе пак си е келяво.

— Не е келяво. Мъртво е.

— Язовирът къде е?

— Отвъд оня баир. Може и до него да идем.

— Ще се къпем ли?

— Няма вода. Язовирната стена се издъни още преди години. Сега там има само тръстика и змии.

Ладата поема надолу и спира край двуетажна сграда, чийто тъмен силует остро се откроява върху фона на обезцветеното небе. Това вероятно е фабриката или по-скоро нейните останки. Не се мярка жива душа. Някаква ламарина, увиснала от покрива, дрънчи унило под напора на вятъра.

— Вече всичко са отмъкнали за огрев — установява Борислав. — Дограмата, дюшеметата, долапите...

— Тухлите са оставили.

— За какво са им тухли. Тук вече отдавна никой нищо не строи.

Колата бавно се люшка по неравния път през безлюдното село. Хората, ако все още ги има, са се изпокрили от бурните пристъпи на горещия вятър. Кирпичени дувари, неизмазани къщурки, и тук-там посърналата зеленина на хилави овошки. А после отново голата, брулена от суховея равнина, под сивото празно небе.

Тук наистина няма нищо, както бе казал Борислав. Освен една самотна тухлена постройка, на границата между крайпътните храсталаци и пустинната равнина. Сиропиталището.

Колата спира до трънаците и ние се запътваме към сградата, макар Борислав да ме е предупредил, че там също няма нищо. Дъските, с които са задънени прозорците и вратата, все още не са изкъртени. Рано е да се мисли за огрев. Сухият вятър свири в повехналия храсталак, вдига облаци прах и търкаля трънаците по напуканата земя.

Заобикаляме постройката. Отвъд се простира нещо като зеленчукова градина, доколкото може да се съди по очертаните лехи и ниската телена ограда. Зеленчуци няма. Наместо тях зад голите лехи са подредени два реда дървени кръстове, посивели вече от слънцето и дъждовете.

Между малките чамови кръстове забелязвам един по-голям, все още нов.

— Това той ли е?

— Той е.

— Поне името му да бяхте написали.

— И аз тъй казвах, но директорът се възпротиви. Ще направи впечатление, вика, ще възникнат въпроси. После си рекох, че може би така е и редно. Той целия живот го беше изкарал като господин Никой, та сега ли ще го легитимираме.

Стоим в жегата и вихрушката и се взираме в редиците чамови кръстове, а очите ни смъдят от прахоляка.

— Голям късмет извади — мърмори на себе си спътникът ми. — Да свършиш тук, в тази пустош, след като си обходил света зарад някаква си там цел, невъзможна и навярно безсмислена.

— Това последното можеше и да не го казваш.

— Казах го вече.

Разтърква зачервените си очи, извъръща се и тръгва към колата. А суховеят все тъй напират на пристъпи, свири в трънака и засипва с прах сиромашкото гробище.

Все пак по-добре, че стигна до тук, вместо да загине неизвестно къде, върху чужда земя.

Все пак по-добре да е тук, сред децата.

— Идваш ли? — дочувам през воя на вятъра гласа на Борислав откъм ладата.

Добрал се е все пак до това окаяно сиропиталище. Но какъв дълъг път е трябвало да измине, за да се върне накрая пак там, откъдето бе тръгнал.

— Хайде, че закъсняваме — обажда се отново Борислав откъм колата.

Тоя пък — „закъсняваме“.

Като че ли вкъщи някой го чака.

Ако не броим самотата и тишината на отчаянието.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.